

Tauw

Definitief

MER Natura 2000 maatregelen Buurserzand-Horsterveen

Milieueffectrapport ten behoeve van het Provinciaal Inpassingsplan en
ontgrondingsvergunning Buurserzand-Horsterveen

8 januari 2020

Verantwoording

Titel

Opdrachtgever

Provincie Overijssel

Projectleider

Martijn Gerritsen

Auteur(s)

Nick Warmelink, Lennaart Lamers

Tweede lezer

Martijn Gerritsen

Uitvoering meet- en inspectiewerk

Projectnummer

1267974

Aantal pagina's

150

Datum

8 januari 2020

Handtekening

Ontbreekt in verband met digitale verwerking.

Dit rapport aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv

Australiëlaan 5

Postbus 3015

3502 GA Utrecht

T +31 30 28 24 82 4

E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

0	Samenvatting.....	7
1	Inleiding	17
1.1	Aanleiding	17
1.1.1	Maatregelen	20
1.2	De m.e.r.-procedure	22
1.2.1	Stappen in de m.e.r.-procedure	22
1.2.2	Initiatiefnemer en bevoegd gezag	23
1.3	Opbouw van dit milieueffectrapport.....	24
1.3.1	Leeswijzer	24
2	Kader van dit MER	26
2.1	Aanleiding Provinciaal Inpassingsplan en ontgrondingsvergunning	26
2.1.1	Wettelijke context.....	26
2.1.2	Samen werkt Beter.....	27
2.1.3	Communicatie naar bewoners	28
2.1.4	Doel van het plan	28
2.2	Plan- en studiegebied	29
2.3	Beleidskader en randvoorwaarden	31
2.4	Te nemen besluiten.....	34
3	Referentiesituatie.....	35
3.1	Huidige situatie.....	35
3.2	Autonome ontwikkelingen	40
4	Voorgenomen activiteit.....	43
4.1	Aanleiding voor de activiteit	43
4.2	Kenmerken van de activiteit.....	44
4.3	Randvoorwaarden en uitgangspunten	52
4.3.1	Algemeen	52
4.3.2	Realisatietermijn.....	52
4.3.3	Overige uitgangspunten.....	53
5	Alternatieven en effectbeoordeling.....	54
5.1	Methode effectbeoordeling.....	54

5.2	Ecohydrologie	55
5.2.1	Referentiesituatie	55
5.2.2	Beleid	61
5.2.3	Alternatieven	62
5.2.4	Beoordelingskader	66
5.2.5	Effectbeoordeling	67
6	Voorkeursalternatief	79
6.1	Overzicht maatregelen	79
6.2	Deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen	82
6.3	Deelgebied BZ2 De Knoef	84
6.4	Deelgebied BZ 3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding	86
6.5	Deelgebied BZ5 De Ronde Bulten en Laakmors	88
6.6	Deelgebied HV1	91
6.7	Interne maatregelen	92
7	Beoordeling voorkeursalternatief	95
7.1	Beoordelingsmethodiek	95
7.2	Bodem en water	96
7.2.1	Beleidskader	96
7.2.2	Referentiesituatie	97
7.2.3	Beoordelingskader	98
7.2.4	Effectbeoordeling	99
7.2.5	Mitigerende maatregelen	107
7.3	Klimaat en duurzaamheid	109
7.3.1	Beleidskader	109
7.3.2	Referentiesituatie	110
7.3.3	Beoordelingskader	111
7.3.4	Effectbeoordeling	111
7.3.5	Mitigerende maatregelen	114
7.4	Natuur	114
7.4.1	Beleidskader	114
7.4.2	Referentiesituatie	115
7.4.3	Beoordelingskader	115

7.4.4	Effectbeoordeling	116
7.4.5	Mitigerende maatregelen	125
7.5	Landschap.....	125
7.5.1	Beleidskader	125
7.5.2	Referentiesituatie	126
7.5.1	Beoordelingskader	126
7.5.2	Effectbeoordeling	127
7.6	Cultuurhistorie en archeologie	127
7.6.1	Beleidskader	127
7.6.2	Referentiesituatie	129
7.6.1	Beoordelingskader	130
7.6.2	Effectbeoordeling	131
7.6.3	Mitigerende maatregelen	132
7.7	Woon-, werk- en leefmilieu.....	132
7.7.1	Beleidskader	132
7.7.2	Referentiesituatie	133
7.7.1	Beoordelingskader	134
7.7.2	Effectbeoordeling	134
7.7.3	Mitigerende maatregelen	137
7.8	Verkeer.....	138
7.8.1	Beleidskader	138
7.8.2	Referentiesituatie	138
7.8.1	Beoordelingskader	138
7.8.2	Effectbeoordeling	138
7.8.3	Mitigerende maatregelen	139
7.9	Luchtkwaliteit.....	139
7.9.1	Beleidskader	139
7.9.2	Referentiesituatie	140
7.9.3	Beoordelingskader	141
7.9.4	Effectbeoordeling	141
7.9.5	Mitigerende maatregelen	142
7.10	Externe veiligheid.....	142

7.10.1	Beleidskader	142
7.10.2	Referentiesituatie	143
7.10.3	Beoordelingskader	143
7.10.4	Effectbeoordeling	143
7.11	Cumulatieve effecten	144
7.12	Grensoverschrijdende effecten	144
8	Conclusies	145
9	Leemten in kennis	148
9.1	Leemten in kennis en informatie	148
9.2	Aanzet evaluatieprogramma	148
10	Literatuur	150
Bijlage 1	M.e.r.-procedure	
Bijlage 2	Inrichtingsplan Buurserzand en Noordzijde Haaksbergerveen	
Bijlage 3	Nota van Antwoord zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau	

0 Samenvatting

Aanleiding

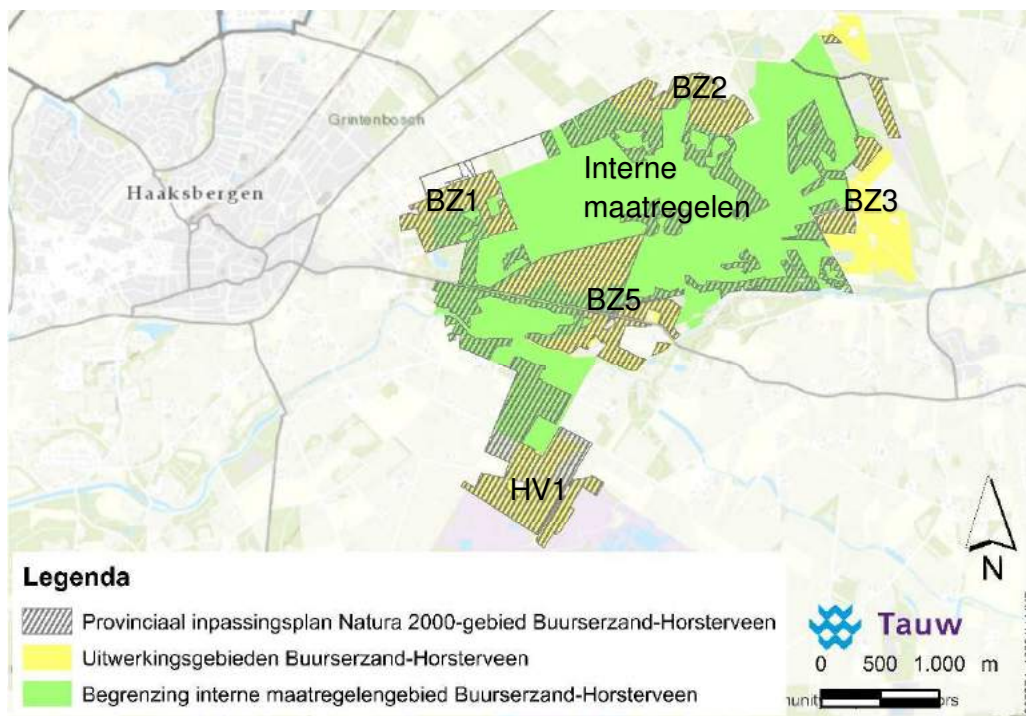
In juni 2013 is het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen in Overijssel aangewezen als Natura 2000-gebied. Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied zijn diverse maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen zijn beschreven in het Natura 2000-beheerplan voor het Buurserzand & Haaksbergerveen¹. Een aantal maatregelen kunnen niet binnen de geldende gemeentelijke bestemmingsplannen worden uitgevoerd en worden daarom in een nieuw op te stellen Provinciaal Inpassingsplan (PIP) opgenomen. Ook is voor een deel van de maatregelen een ontgrondingsvergunning noodzakelijk. Op grond van de Wet milieubeheer en het Besluit MER moet voor het PIP en de ontgrondingsvergunning een MER worden opgesteld. Het doel van het MER is om de relevante milieueffecten van de maatregelen op een objectieve manier inzichtelijk te maken.

Maatregelen

De maatregelen zijn verdeeld over zes deelgebieden in en rond het Buurserzand (zie figuur 0.1):

- BZ1: Galgenslat en Steenhaarplassen
- BZ2: De Knoef
- BZ3: Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding
- BZ5: Enclave de Ronde Bulten en Laakmors
- HV1: Horsterveen
- Interne maatregelen Buurserzand

¹ Natura 2000-beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen. Provincie Overijssel, 18 juli 2017.

Figuur 0.1: Plangebied PIP en locatie deelgebieden

De maatregelen en doelstellingen uit het beheerplan zijn weergegeven in tabel 0.1.

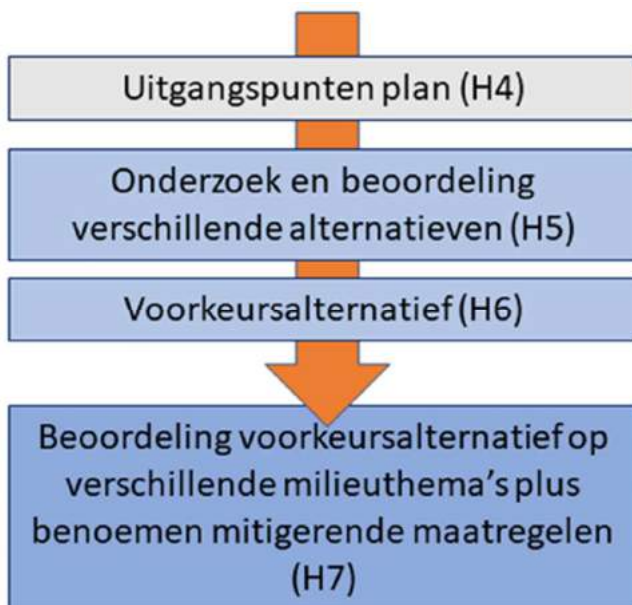
Tabel 0.1: Doelstellingen en voorgenomen maatregelen per deelgebied

Deelgebied	Doelstelling uit beheerplan	Voorgenomen maatregel beheerplan
Buurserzand (interne maatregelen)	Voorkomen verslechtering op korte termijn van zwakgebufferde vennen, droge heiden, vochtige heiden, kalkmoerassen, jeneverbesstruwelen en stuifzandheiden met struikheide.	- Kappen naaldbos (eenmalig) (opslag verwijderen en/of dunnen) (M11) - Kleinschalig plaggen en eventueel bekalken (bij verzuring), gefaseerd, (frequentie afhankelijk van habitatype) (of strooisel verwijderen) (M14) - Opslag verwijderen (1x/5-10 jaar) (M15)
Galgenslat en Steenhaarplassen (BZ1)	Het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide	- Aankoop en herinrichting landbouwpercelen langs de Smitterijweg (M6a) - Onderzoek Steenhaarplassen (M23)
De Knoef (BZ2)	Behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide,	- Opheffen drainerende werking landbouwpercelen De Knoef (m6d)

Deelgebied	Doelstelling uit beheerplan	Voorgenomen maatregel beheerplan
	kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitattype zwakgebufferde vennen.	- Onderzoek naar potenties uitbreiding kalkmoeras in noordoosten Buurserzand (M22) - Onderzoek naar effect greppel en stuw Meujenboersven (M8)
Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (BZ3)	Behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.	- Verondiepen van de Biesheuvelleiding (M1) - Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek (M2)
Omgeving Buurserbeek (BZ4)	Behoud van de omvang en kwaliteit van het habitattype vochtige heide.	- Uitwerkingsgebied vervallen: compensatie en uitbreiding van vochtige heide binnen het Natura 2000-gebied om aan de doelstelling en compensatieopgave te voldoen
Enclave de Ronde Bulten en Laakmors (BZ5)	De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitattype vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitattype zwakgebufferde vennen.	- Verondiepen van de Biesheuvelleiding (M4a) - Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek (M6b/M6c)
Horsterveen (HV1)	Voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakteuitbreiding van actieve hoogvenen.	- Creëren van een hydrologische bufferzone (M7a)

Methode van onderzoek in het MER

Veel uitgangspunten van het plan staan vast. De interne maatregelen voor het Buurserzand en Horsterveen zijn in het Natura 2000-beheerplan concreet uitgewerkt. De alternatievenafweging voor deze maatregelen heeft al voor een groot deel plaatsgevonden tijdens het opstellen van het Natura 2000-beheerplan. Omdat de maatregelen in het beheerplan het uitgangspunt vormen voor het PIP zijn voor deze maatregelen geen nieuwe alternatieven ontwikkeld. Voor de vijf deelgebieden BZ1, BZ2, BZ3, BZ5 en HV1 zijn voor het milieuthema ecohydrologie een aantal alternatievenstudies uitgevoerd. De alternatieven hebben, binnen de hiervoor genoemde uitgangspunten voor het plan, geleid tot het inrichtingsplan: het voorkeursalternatief. In het MER zijn eerst deze alternatieven per deelgebied beoordeeld. Vervolgens is het voorkeursalternatief voor alle deelgebieden samen als geheel beoordeeld op milieueffecten en worden eventuele mitigerende maatregelen benoemd ter (milieu)optimalisatie van het voorkeursalternatief.

Figuur 0.2: Methode van effectbeoordeling

Alternatieven

In de onderzoeken zijn voor de vijf deelgebieden BZ1, BZ2, BZ3, BZ5 en HV1 op sectoraal niveau inrichtingsalternatieven voor ecohydrologie onderzocht. Er is gekozen om alternatieven het aspect ecohydrologie te onderzoeken omdat de maatregelen ingrijpen in het hydrologisch systeem waarmee een betere ecologische situatie wordt beoogd. Alternatieven voor de vijf deelgebieden betreffen daarbij het dempen van alle ontwatering versus (deels) behouden, verondiepen of toepassen van drainage om effecten op landbouwgrond en bebouwing te voorkomen. Voor de interne maatregelen geldt dat de reeds uitgewerkte maatregelen in het beheerplan het uitgangspunt zijn en geen hydrologische ingrepen worden gedaan. Op basis van de beoordelingscriteria (effecten op natuurdoelstelling, effect op landgebruik en effect op bebouwing) is per deelgebied door het projectteam een voorkeursalternatief gekozen dat zoveel mogelijk bijdraagt aan de natuurdoelstellingen (ecologisch en hydrologisch doelbereik), met zo min mogelijk negatieve effecten op landbouwgrond en bebouwing.

Voorkeursalternatief

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de verschillende maatregelen en bijhorende werkzaamheden in de zes deelgebieden die onderdeel zijn van het voorkeursalternatief.

Tabel 0.2: Doelstellingen en voorgenomen maatregelen Voorkeursalternatief per deelgebied

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
Buurserzand (interne maatregelen)	Voorkomen verslechtering op korte termijn van actieve hoogvenen, zwakgebufferde vennen, droge heiden, vochtige heiden, kalkmoerassen, jeneverbesstruwelen en stuifzandheiden met struikhei.	- Opslag verwijderen Buurserzand in de habitattypen: Stuifzand met struikheide (H2310), Vochtige heide (H4010A), Droge heide (H4030), Zwakgebufferde vennen (oever) (H3130) en Jeneverbesstruwelen (H5130). Ontgrondingen: - kleinschalig plaggen Buurserzand in de habitattypen: stuifzanden met struikheide (H2310), vochtige heide (H4010A) en droge heide (H4030).
Galgenslat en Steenhaarplassen (BZ1)	Het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide	- Dempden ontwateringssloten - Aanpassen stroomrichting perceelsgrespels - Verondiepen Slatleiding - Verwijderen drainage percelen BZ1.21 t/m BZ1.25 - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur percelen hoek Zoomweg/Smitterijweg en ten zuiden van Steenhaarweg/Slatleiding - Pleksgewijs verwijderen van bos op de oever van de vennen BZ1.K en BZ1.L - Stoppen bemesting en uitmijnen percelen ten zuiden van de Steenhaarweg/Slatleiding Ontgrondingen: - Graven nieuwe greppel (BZ1.4) - Afgraven bouwvoor perceel hoek Zoomweg/Smitterijweg - Herstel uitloper zuidelijke ven Galgenslat door lokaal verwijderen opgebrachte grond en bouwvoor
De Knoef (BZ2)	Behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide, kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Verondiepen watergangen weerszijden Knoeflaagte - Inrichting Knoefleiding als maaiveldlaagte - Dempden ontwateringssloten BZ2.6 t/m BZ2.9, BZ2.11, BZ2.13, BZ2.15, BZ2.17 t/m BZ2.19 - Verwijderen drainage percelen BZ2.21 t/m BZ2.24 - Aanleg extra drainage perceel BZ2.20 - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur binnen en op de grens van de Natura 2000-begrenzing

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
		- Verwijderen bomen direct rond poel in perceel Bommelas - Uitmijnen landbouwpercelen binnen en op de grens van de Natura 2000-begrenzing Ontgrondingen: - Afgraven 15 ha in noordelijke deel landbouwperceel De Bommelas
Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (BZ3)	Behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.	- Verondiepen bodemhoogte Biesheuvelleiding - Verondiepen bodemhoogte Hagmolenbeek - Verwijderen stuw bovenstrooms monding Biesheuvelleiding in Hagmolenbeek - Omvormen landbouwpercelen naar natuur (BZ3.A t/m BZ3.K) - Uitmijnen zuidelijk deel perceel BZ3.B/C - Uitmijnen perceel BZ3.F - Uitmijnen perceel BZ3.A Ontgrondingen: - Afgraven noordelijk deel perceel BZ3.B/C - Afgraven bouwvoor percelen BZ3.D/E/F - Afgraven bouwvoor en deels verwijderen graszode percelen BZ3.G/I/J/H - Afgraven van een klein deel van het perceel BZ3.K
Enclave de Ronde Bulten en Laakmors (BZ5)	De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Dempfen van de ontwateringssloten BZ5.2, BZ5.3, BZ5.5 t/m BZ5.11, BZ5.23 t/m BZ5.25 - Plaatsen nieuw gemaal BZ5.15 - Verondiepen watergangen BZ5.1 en BZ5.4 en inpassen als natuurlijke laagte - Verwijderen drainage percelen BZ5.28 t/m BZ5.33 - Verondiepen watergang langs Langenbergweg (BZ5.21 en BZ5.22) - Duiker vervangen door dam in oprit vakantiewoning aan de Langebergweg (BZ5.35) - Vervangen bestaande duikers afvoer door rechthoekige open duikers met instelbare schotbalkstuw aangebracht (BZ5.36 en BZ5.37) - Plaatsen schotbalkstuw ter hoogte van de watergang naar de afvoerduiker van de Buurserbeek (BZ5.38)

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
		- Peilverhoging Buurserbeek (Schansweg – Laakmors Schansweg) met + 88 cm - Toevoegen drempels aan cascade (BZ5.39) - Verondiepen en inrichten als overstromingsvlakte bestaande loop Buurserbeek (BZ5.40) - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur (BZ5.A/B/C/D/E) - Uitmijnen percelen BZ5.A en BZ5.B - Groepenkap en verwijderen Amerikaanse vogelkers tussen de Buurserstraat en de Ronde Bultenweg/Laakmors (BZ5.G) Ontgrondingen: - Graven nieuwe watergangen BZ5.13, BZ5.14 en BZ5.18 - Aanleg meander in Buurserbeek (BZ5.34) - Verwijderen bouwvoor (15 tot 30 cm) lage deel landbouwenclave (BZ5.C, BZ5.D en BZ5.E) - <u>Afgraven bouwvoor perceel BZ5.F</u>
Horsterveen (HV1)	Voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakteuitbreiding van actieve hoogvenen.	- dempen ontwateringssloten HV1.1 t/m HV1.17, HV1.21 t/m HV1.25 en HV1.28 t/m HV1.30. - aanleg wal aan oostkant watergang (HV1.33) - verondiepen watergangen HV1.19, HV1.20 en HV1.27 en inpassen als natuurlijke laagte - aanleg stuwen (HV1.31 en HV1.32) - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur (HV1.A t/m HV1.F) - Uitmijnen percelen (HV1.A t/m HV1.F) Ontgrondingen: - graven nieuwe watergang (HV1.18)

Effectbeoordeling voorkeursalternatief

Voor de relevante milieuthema's zijn de effecten van de maatregelen bepaald ten opzichte van de referentiesituatie. De maatregelen voorzien in verarming van de bodem, waardoor de gewenste bodemkundige uitgangssituatie ontstaat voor de gewenste natuurdoelen. De hydrologische effecten leiden tot vernatting van het gebied en daarmee tot een verbetering van de hydrologische uitgangssituatie voor zowel instandhouding als uitbreiding van de habitattypen waarvoor instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen gelden. In combinatie met de andere maatregelen (plaggen, afgraven, bekalken en verwijderen van bomen) leiden de maatregelen tot het doelbereik voor zowel instandhouding (kwaliteitsverbetering) als uitbreiding van de habitattypen waarvoor instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen gelden. Het effect op Natura 2000-gebied is

daarom zeer positief beoordeeld. Door de verstoring van natuur tijdens de werkzaamheden wordt de tijdelijke hinder voor natuur wel licht negatief beoordeeld.

De verwijdering van bos leidt tot extra CO₂ uitstoot en beperktere CO₂ inname, maar Natuurmonumenten heeft de doelstelling om op landelijk niveau gekapt bos te compenseren. Ook wordt gewerkt aan de duurzaamheidsdoelstelling om de biodiversiteit te verhogen. Daarbij is er wel enige onzekerheid hoe dit wordt beïnvloed door de toekomstige klimaatverandering. Het voorkeursalternatief heeft daarom een neutraal effect op klimaat en duurzaamheid.

Landschappelijk leiden de maatregelen binnen het natuurgebied tot meer afwisseling en herstel van het historische heidelandschap. Daarnaast dragen de maatregelen bij aan behoud en herstel van cultuurhistorische waarden van de pionierslocatie 'Erve op den Vens'. Het effect op landschap en cultuurhistorie is daarom licht positief. Met de werkzaamheden worden geen archeologische belangen geschaad. Het effect op archeologie is daarom neutraal.

Binnen het aspect woon-, werk- en leefmilieu zijn er licht negatieve effecten op de agrarische verkavelingsstructuur door het verlies van landbouwareaal en voor tijdelijke hinder en effecten in de realisatiefase door trillingen, geluids- en stof overlast. Ook voor verkeer is er een licht negatief effect in de realisatiefase. Dit wordt veroorzaakt door overlast en verminderde verkeersveiligheid als gevolg van aan- en afvoer van materiaal tijdens de werkzaamheden. Er zijn echter geen permanente effecten op het aspect verkeer omdat de maatregelen geen gevolgen hebben voor bestaande wegen. Tot slot hebben de maatregelen geen effect op externe veiligheid. Er zijn geen effecten op kabels & leidingen in het gebied en het plangebied is niet verdacht op de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven (NGE).

Conclusies

Onderstaande tabel geeft het overzicht van de effecten zoals beschreven in voorgaande paragrafen.

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Beoordeling
Bodem & water	Effecten op de bodemkwaliteit	+
	Effecten op de hydrologische situatie	++
	Effecten op bebouwing	0/-
	Effecten op grondgebruik	-
	Effecten op waterkwaliteit	0
	Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	0/-
Klimaat en duurzaamheid	Robuustheid plan voor klimaatverandering	0

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Beoordeling
	Bijdrage plan aan duurzaamheidsdoelstellingen	0
	Effecten op robuustheid van het systeem voor duurzaam beheer en onderhoud	0
Natuur	Effecten op beschermde soorten Wet natuurbescherming	0
	Effecten op Natuur Netwerk Nederland	Zie beoordeling N2000
	Effecten op Natura 2000-gebied (doelbereik)	++
	Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase (verzuring/vermesting, verstoring door geluid, licht en beweging)	-
Landschap	Beïnvloeding gebiedskarakteristiek (landschappelijke lijnen, gebieden en elementen)	0/+
	Ruimtelijke kwaliteit van het gebied na realisatie	0/+
Cultuurhistorie & archeologie	Effect op aanwezige cultuurhistorische waarden in het plan- en studiegebied (historische bouwkunde en -geografie)	+
	Effect op aanwezige archeologische waarden in het plan- en studiegebied (verwachtingswaarde en bekende waarden)	0
Woon- werk- en leefmilieu	Effect op bereikbaarheid woningen en bedrijven	0
	Tijdelijke hinder (geluid, trillingen) tijdens realisatiefase	0/-
	Effecten op woon-, werk- en recreatieve functie	+
	Effecten op agrarische verkavelingsstructuur	0/-
	Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	0/-
Landbouw	Effect op grondgebruik	Zie bodem en water
	Effecten op agrarische verkavelingsstructuur	zie woon-, werk- en leefmilieu
	Effecten op werkfunctie	zie woon-, werk- en leefmilieu
Verkeer	Effecten op verkeersafwikkeling en veiligheid	0
	Tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase	0/-
Lucht	Effecten op de luchtkwaliteit	0

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Beoordeling
	Tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase	0/-
Externe veiligheid	Effecten op aanwezige kabels en leidingen	0
	Effecten op niet gesprongen explosieven	0

In deze tabel valt op dat de maatregelen over het algemeen neutraal, (licht) positief of licht negatief effect worden beoordeeld. Voor bodemkwaliteit, hydrologie, natuur (doelbereik) en cultuurhistorie is sprake van (zeer) positieve effecten.

Met de realisatie van de maatregelen uit het voorkeursalternatief worden de (a)biotische omstandigheden voor de verschillende habitattypen met een instandhoudingsdoelstelling verbeterd. De maatregelen uit het voorkeursalternatief adresseren de knelpunten zoals deze in het beheerplan zijn vastgesteld. Het voorkeursalternatief draagt bij aan de Natura 2000-doelstellingen. Dit is grotendeels een afgeleide van de verbetering van de hydrologische situatie in het Natura 2000-gebied. De maatregelen worden genomen om op lange termijn natuurherstel te bewerkstelligen.

Negatieve effecten zijn er voor het effect op grondgebruik (landbouwkundig) als gevolg van de maatregelen en de verstoring van natuur tijdens de werkzaamheden. De mitigerende maatregelen voor de verstoring van de natuur tijdens de werkzaamheden richten zich met name op het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen en het werken volgens een ecologisch werkprotocol. Hoewel de maatregelen ingrijpend zijn tijdens de realisatiefase is het belang voor de natuurdoelstellingen op lange termijn overstijgend. De werkzaamheden dragen bij aan het herstel van de hydrologische en bodemkundige situatie voor de habitattypen in het plangebied. Daarmee draagt het voorkeursalternatief bij aan de Natura 2000-doelstellingen en de NNN-opgave wat blijkt uit de zeer positieve beoordeling van deze effecten.

Er is sprake van een positief effect op landschap en cultuurhistorie omdat de maatregelen bijdragen aan de gebiedskarakteristiek (met name de landschappelijke lijnen), de ruimtelijke kwaliteit van het gebied (natuur en belevingswaarden) en het cultuurhistorische landschap als voormalig woeste grond met hei en het behoud en herstel van de cultuurhistorische waarde van 'Erve op den Vens'. De tijdelijke werkzaamheden van de realisatiefase hebben een licht negatief effect op woon-werk en leefmilieu en verkeer. Deze kunnen (gedeeltelijk) gemitigeerd worden. Zo kunnen aan- en afvoerroutes worden aangepast en kan de inzet van bijvoorbeeld stille nieuwe vrachtwagens en/of de aanleg van rijplaten geluidsoverlast en trillingen beperken.

Cumulatieve effecten treden vooral op bij de tijdelijke werkzaamheden. Als verkeershinder en geluidshinder door meerdere werkzaamheden wordt versterkt, zijn geluidreducerende maatregelen en afstemming in transportroutes nodig om het effect te mitigeren. Gezien aard en omvang van de maatregelen zijn voor overige thema's geen cumulatieve effecten te verwachten. Grensoverschrijdende effecten worden niet verwacht. De effecten zijn lokaal van aard en het

meest dichtbijzijnde deelgebied (Horsterveen) ligt op 2 km afstand van de grens. De uitgevoerde modellering laat geen grensoverschrijdende effecten zien.

Dit MER wijst uit dat er op plan- en projectniveau geen belemmeringen zijn voor de uitvoering van de maatregelen die het PIP en de ontgrondingsvergunning mogelijk maken. De maatregelen kunnen daadwerkelijk uitgevoerd worden als de vergunningen hiervoor aangevraagd zijn.

Een aandachtspunt is de invloed van klimaatverandering op de natuurherstelmaatregelen. Hoewel de effecten van klimaatverandering op natuurdoelstellingen niet zeker zijn, worden ingrijpende maatregelen uitgevoerd.

Het creëren van robuuste natuur tijdens veranderende abiotische omstandigheden blijft een punt van aandacht. Er wordt ingezet op zogenaamde 'no regret' maatregelen.

1 Inleiding

Voor u ligt het milieueffectrapport over het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en de ontgrondingsvergunning Buurserzand-Horsterveen. Dit eerste hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de milieueffectrapportageprocedure², de belangrijkste betrokken partijen en de stappen die in de procedure gezet worden.

1.1 Aanleiding

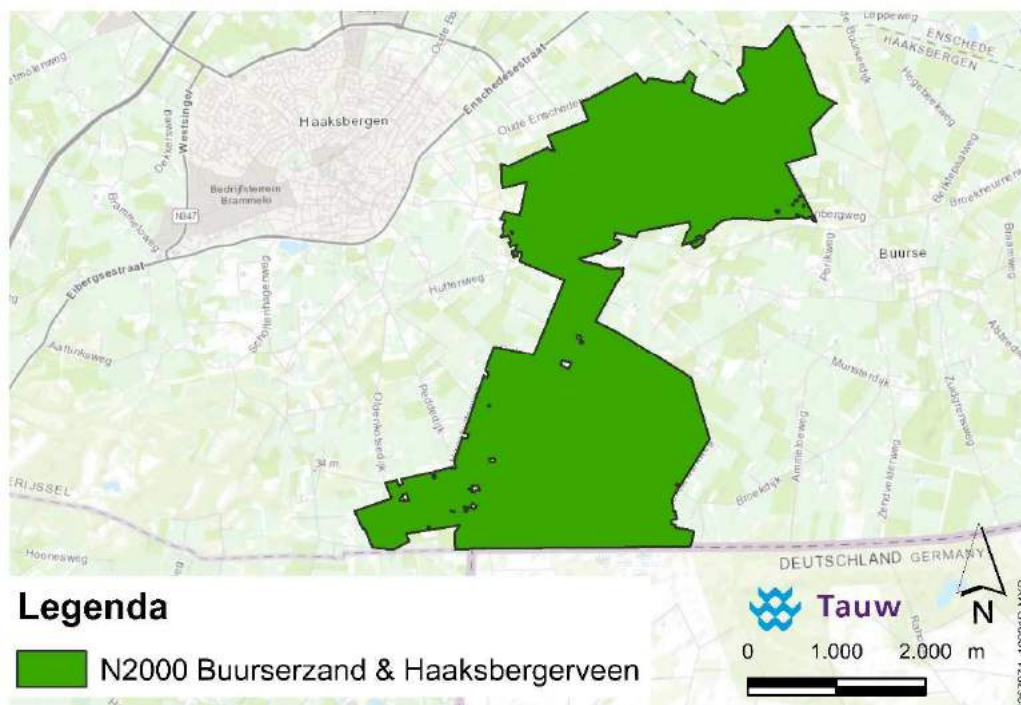
In het kader van de 'Ontwikkelopgave Natura 2000' werkt de provincie Overijssel de komende jaren aan een aanzienlijke opgave voor natuurbehoud, -bescherming en -ontwikkeling. In samenwerking met onder andere de 'Samen werkt beter'-partners³ zet de provincie zich in voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen binnen de 24 Natura 2000-gebieden in Overijssel.

Het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen (zie figuur 1.1) is in juni 2013 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Natura 2000 is een Europees netwerk met als hoofddoelstelling het waarborgen van de biodiversiteit in Europa. Ten behoeve van de realisatie van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied zijn natuurherstelmaatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen zijn beschreven in het Natura 2000-beheerplan voor het Buurserzand & Haaksbergerveen⁴. De maatregelen voor de gebieden Buurserzand en Horsterveen (noordelijk deel van het Haaksbergerveen) zijn nader uitgewerkt in het inrichtingsplan, dat op 11 maart 2019 is vastgesteld door de bestuurlijke adviesgroep (zie bijlage 2).

² Met MER met hoofdletters wordt het milieueffectrapport bedoeld, m.e.r. (met kleine letters en met puntjes ertussen) wordt de milieueffectprocedure bedoeld

³ Op 29 mei 2013 hebben overheden en maatschappelijke organisaties getekend voor het samen werken aan de Natura 2000 ontwikkelopgaves (samenwerkingsverband)

⁴ Natura 2000-beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen. Provincie Overijssel, 18 juli 2017.

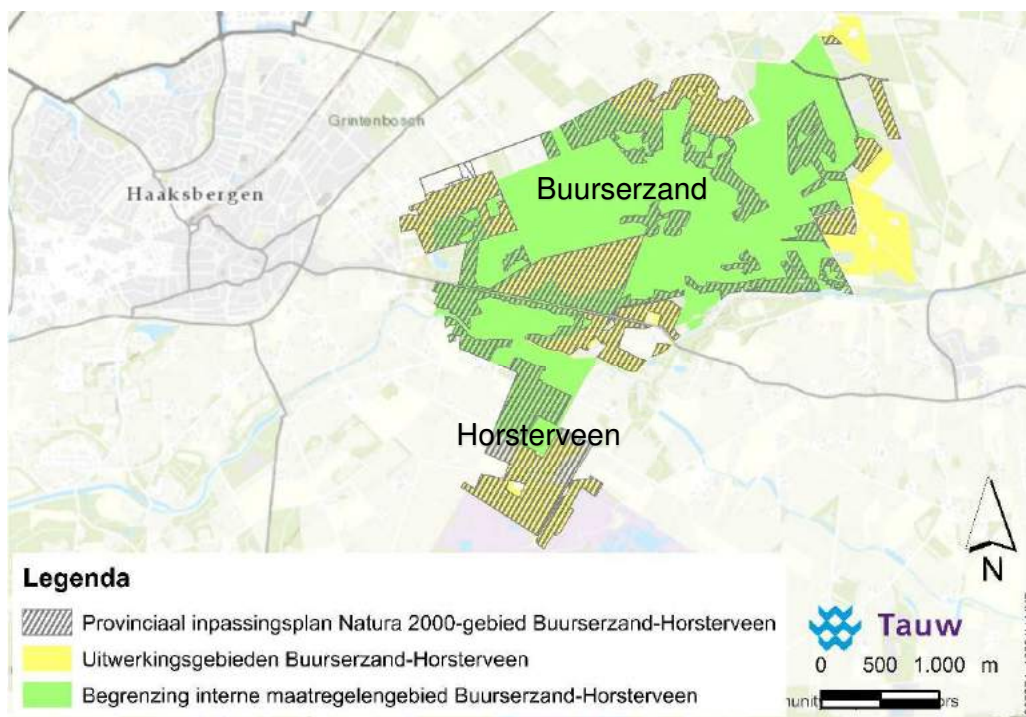
Figuur 1.1: Ligging Natura 2000-gebied Haaksbergerveen en Buurserzand

Het uitvoeren van de maatregelen, zoals bestuurlijk vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan voor dit Natura 2000-gebied en nader uitgewerkt in het inrichtingsplan voor Buurserzand-Horsterveen (zie bijlage 2), heeft een ruimtelijke impact. Om dit planologisch te regelen maakt de provincie Overijssel een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor het uitwerkingsgebied Buurserzand-Horsterveen (zie figuur 1.2). Daarnaast wordt als gevolg van de maatregelen meer dan 10.000 m³ grond afgegraven, waardoor een ontgrondingsvergunning moet worden aangevraagd.

Dit MER is gekoppeld aan het PIP⁵ en de ontgrondingsvergunning. De ontgroning en het plan dat dit mogelijk maakt zijn namelijk beiden m.e.r.-plichtig. Op grond van de bijlage bij het Besluit m.e.r. (onderdeel C, categorie 16.1) geldt een planm.e.r.-plicht voor de vaststelling van een Provinciaal Inpassingsplan dat de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem mogelijk maakt, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van 12,5 ha of meer. In het Provinciaal Inpassingsplan wordt een ontgroning (inclusief plaggen) mogelijk gemaakt voor circa 45 ha. Hiermee wordt de grens van 12,5 ha overschreden. Naast de planm.e.r.-plicht voor het kaderstellende plan dat de ontgroning mogelijk maakt, geldt er voor de ontgroning zelf ook een project-m.e.r.-plicht, aangezien een ontgrondingsvergunning nodig is voor een oppervlakte van meer dan 25 ha.

⁵ voor meer informatie over het PIP zie www.overijssel.nl/natura2000pip. Specifieke vragen over het PIP kunnen worden gesteld via natura2000pip@overijssel.nl

Tot slot geldt er ook een planMER-plicht voor het plan omdat ongeveer 265 ha bos en landbouwgrond in het Provinciaal Inpassingsplan Buurserzand-Horsterveen de bestemming natuur krijgt. Hiermee wordt de grens van 125 ha zoals genoemd in het Besluit m.e.r. (onderdeel D, categorie 9.1) overschreden. De gemeente Haaksbergen heeft daarom als initiatiefnemer besloten voor het Provinciaal Inpassingsplan en de ontgrondingsvergunning het voorliggende gecombineerde plan-/projectMER (verder MER) op te stellen.

Figuur 1.2: Uitwerkingsgebied en plangebied PIP

Het doel van dit MER is het in beeld brengen van de milieueffecten van de voorgenomen maatregelen, zodat het bevoegd gezag verantwoord een zorgvuldig besluit kan nemen. Daarnaast is dit MER richting realisatie en vergunningverlening een belangrijk document dat inzicht geeft in de effecten en hoe deze eventueel te mitigeren zijn.

Naast voorliggend MER voor het PIP en de ontgrondingsvergunning voor de maatregelen in het gebied Buurserzand-Horsterveen wordt parallel ook een MER opgesteld voor het PIP voor de maatregelen in het gebied Witte Veen. Hoewel de procedures parallel lopen, is er een verschil in het detailniveau waarop de maatregelen beschreven en beoordeeld worden. Voor het gebied Witte Veen is nog geen inrichtingsplan met nadere uitwerking van de maatregelen beschikbaar en worden de globale maatregelen uit het beheerplan beschreven en beoordeeld. Voor het gebied Buurserzand-Horsterveen zijn de globale maatregelen uit het beheerplan uitgewerkt in een intern en extern inrichtingsplan.

In dit MER is de alternatievenafweging (hoofdstuk 5) en uitwerking beschreven en worden de uitgewerkte maatregelen concreet beschreven (hoofdstuk 6) en beoordeeld (hoofdstuk 7).

1.1.1 Maatregelen

De voorgenomen maatregelen bestaan uit maatregelen binnen het Natura 2000-gebied (interne maatregelen) en buiten het Natura 2000-gebied (externe maatregelen). Daarnaast worden ook maatregelen uitgevoerd in het kader van regulier beheer. Een deel van de maatregelen kan worden uitgevoerd binnen de kaders van de geldende gemeentelijke bestemmingsplannen. In die gevallen is geen bestemmingswijziging nodig. Voor een aantal maatregelen geldt echter dat deze niet binnen de kaders van het geldende bestemmingsplan uitgevoerd kunnen worden. Voor deze maatregelen wordt een provinciaal inpassingsplan (PIP) opgesteld. Daarnaast is voor sommige maatregelen een ontgrondingsvergunning noodzakelijk. Dit plan- en projectMER beschrijft de milieueffecten van de maatregelen die het PIP en de ontgrondingsvergunning mogelijk maken.

Omdat de maatregelen onderling samenhangen is het moeilijk om de maatregelen los van elkaar te zien en te beoordelen. Daarom worden alle maatregelen (intern, extern en beheer) beoordeeld, ook als de maatregelen mogelijk zijn binnen het geldende bestemmingsplan. In onderstaande tabel zijn de voorgenomen interne en externe maatregelen per deelgebied weergegeven. Ook is weergegeven welk doel uit het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Horsterveen de maatregelen dienen.

Tabel 1.1: Doelstellingen en voorgenomen maatregelen per deelgebied

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Voorgenomen maatregel
Buurserzand (interne maatregelen)	Voorkomen verslechtering op korte termijn van actieve hoogvenen, zwakgebufferde vennen, droge heiden, vochtige heiden, kalkmoerassen, jeneverbesstruwelen en stuifzandheiden met struikhei.	- Kleinschalig plaggen en eventueel bekalken of strooisel verwijderen - Opslag verwijderen
Galgenslat en Steenhaarplassen (BZ1)	Het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide	- Dempden ontwateringssloten - Aanpassen afwateringsrichting perceelssloten naar noordzijde - Verondiepen Slatsleiding aan westzijde N2000-gebied - Verwijderen drainage op diverse percelen
De Knoef (BZ2)	Behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide, kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Verondiepen van watergangen aan weerszijden van de Knoeflaagte - Dempden van de overige ontwateringssloten - De aanwezige drainage op diverse percelen wordt verwijderd

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Voorgenomen maatregel
		- Plaggen van de zode op diverse percelen
Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (BZ3)	Behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.	- Verondiepen van de bestaande bodemhoogte van de Biesheuvelleiding en Hagmolenbeek - Plaggen van de zode op diverse percelen
Omgeving Buurserbeek (BZ4)	Behoud van de omvang en kwaliteit van het habitatype vochtige heide.	- Uitwerkingsgebied vervallen: compensatie en uitbreiding van vochtige heide binnen het Natura 2000-gebied om aan de doelstelling en compensatieopgave te voldoen
Enclave de Ronde Bulten en Laakmors (BZ5)	De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitatype vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Dempen van ontwateringssloten - Verondiepen diverse watergangen - Plaatsing nieuw gemaal voor afvoer oppervlaktewater - Voor de ontwatering van bestaande bebouwing worden er nieuwe watergangen gegraven - Verwijderen van aanwezige drainage op diverse percelen - Plaatsen van diverse schotbalkstuwen - Aanpassen diverse duikers - Creëren solide waterscheiding aan de Langebergweg - Peilverhoging van de Buurserbeek door aanpassing vistrap en aanleg van een meander - Plaggen van de zode op diverse percelen
Horsterveen (HV1)	Voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakteuitbreiding van actieve hoogvenen.	- Dempen en verondiepen van ontwateringssloten - Aanleg nieuwe watergang en wal voor afwatering bestaande bebouwing - Verbreden watergangen voor afvoer (hemel)water - Realisatie van twee stuwen om het waterpeil binnen het uitwerkingsgebied te regelen

Naast de bestemmingswijziging ten behoeve van bovengenoemde maatregelen voorziet het Provinciaal Inpassingsplan ook in bestemmingswijzigingen om de bestemming in overeenstemming te brengen met het huidige gebruik. Dit betreft hoofdzakelijk de omzetting van de bestemming 'bos' naar 'natuur' op plekken waar in de huidige situatie geen bos maar andere vormen van natuur aanwezig zijn. Dat betekent dat in die delen van het plangebied de bestemming wijzigt zonder dat daadwerkelijk maatregelen plaatsvinden. Wel vinden in deze gebieden reguliere beheersmaatregelen plaats.

1.2 De m.e.r.-procedure

1.2.1 Stappen in de m.e.r.-procedure

De m.e.r.-regelgeving kent zowel een beperkte en een uitgebreide procedure. In het Natura 2000-project Buurserzand-Horsterveen is, vooral vanwege de omvang van het project en omdat het een plan en geen besluit betreft, de uitgebreide m.e.r.-procedure van toepassing. Deze paragraaf geeft een toelichting op de procedurestappen van de m.e.r.-procedure.

Voorfase

De uitgebreide m.e.r.-procedure is gestart met een schriftelijke mededeling van de initiatiefnemer aan het bevoegd gezag dat de uitgebreide m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor het PIP en de Ontgrondingsvergunning. In dit project is deze 'mededeling' gedaan in de vorm van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, waarin de initiatiefnemer het plan heeft toegelicht en heeft aangegeven hoe zij het onderzoek wil insteken⁶.

In de Notitie reikwijdte en Detailniveau (NRD) is aangegeven op welke thema's het onderzoek in het MER zich richt: de reikwijdte van het onderzoek. De publicatie is onder andere bedoeld om derden (burgers en belangengroepen) en wettelijke adviseurs te informeren over de start van de m.e.r.-procedure voor het PIP Buurserzand-Horsterveen.

De NRD lag van 6 augustus tot en met 16 september 2019 ter inzage. De NRD is in het kader van artikel 7.8 Wet milieubeheer en artikel 3.1.1. Bro toegezonden aan de volgende partijen:

- Gemeente Haaksbergen
- Gemeente Enschede
- Natuurmonumenten
- Waterschap Vechtstromen
- Waterschap Rijn en IJssel
- LTO Noord
- Enexis
- Tennet
- Vitens
- ProRail
- Gasunie

⁶ MER Natura 2000-maatregelen Buurserzand-Horsterveen, Notitie reikwijdte en detailniveau, Tauw, 2019

- Rijkswaterstaat
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Defensie
- Omgevingsdienst

Na publicatie van de NRD bestond voor een ieder de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze. Gedurende deze termijn is er geen specifieke reactie op de NRD ontvangen. Er zijn geen reacties ontvangen van de adviseurs, bestuursorganen en andere partijen.

MER

Het MER is vervolgens opgesteld aan de hand van de onderzoeksopgave zoals beschreven in de NRD en de binnengekomen zienswijzen van derden over reikwijdte en detailniveau. Door het Bevoegd Gezag is een 'Nota van Antwoord zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)' opgesteld. Hierin is aangegeven hoe met de zienswijzen is omgegaan (zie bijlage 3). Het planalternatief is ontwikkeld door de gemeente Haaksbergen. Op basis daarvan zijn mitigerende maatregelen geformuleerd ter optimalisatie. Dit planalternatief is in het ontwerp-PIP Buurserzand-Horsterveen uitgewerkt tot een beschrijving van de maatregelen en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd. Het ontwerp-PIP Buurserzand-Horsterveen is parallel aan het MER opgesteld.

Inspraak

Het MER is inmiddels inhoudelijk afgerond en wordt samen met het ontwerp-PIP gedurende zes weken ter inzage gelegd. In deze periode kan men zienswijzen indienen op het MER.

De Commissie voor de m.e.r. brengt wettelijk verplicht advies uit over het MER binnen de termijn die ook voor de zienswijzen geldt.

Definitief besluit

Na inspraak en advisering over MER ontwerp-PIP Buurserzand-Horsterveen wordt het definitieve PIP opgesteld en samen met het MER ter vaststelling bij Gedeputeerde Staten aangeboden. Na vaststelling worden het PIP, de ontgrondingsvergunning en het MER zes weken ter inzage gelegd en kunnen belanghebbenden beroep instellen bij de Raad van State.

De uitvoering van de Natura 2000-herstelmaatregelen kan gestart worden zodra alle benodigde vergunningen voor de realisatie verleend zijn door het bevoegd gezag. Daarnaast dienen de benodigde grondverwervingsprocedures doorlopen zijn. In bijlage 1 is de m.e.r.-procedure weergegeven, inclusief alle termijnen en verantwoordelijke partijen.

1.2.2 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De gemeente Haaksbergen is initiatiefnemer voor het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en de ontgrondingsvergunning en daarmee ook voor de m.e.r.-procedure. De provincie Overijssel is bevoegd gezag voor het PIP en de ontgrondingsvergunning. De provincie Overijssel begeleidt de m.e.r.-procedure. Op basis van het milieueffectrapport moet het bevoegd gezag een besluit nemen over het PIP en de ontgrondingsvergunning Buurserzand-Horsterveen.

1.3 Opbouw van dit milieueffectrapport

Dit rapport bevat alle relevante informatie die in het kader van de m.e.r.-procedure nodig is voor een vanuit milieu goed onderbouwd besluit. De feitelijke effecten van de maatregelen en de alternatieven worden beoordeeld. In de Wet milieubeheer is bepaald dat een MER aan de volgende eisen moet voldoen:

- Een beschrijving van de aanleiding voor het PIP en de ontgrondingsvergunning en de beoogde doelen van de maatregelen
- Een aanduiding van het te nemen besluit of de besluiten waarvoor het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en alternatieven (Hst 2.5)
- Een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben (Hst 3.1 en 3.2)
- Een beschrijving van de voorgenomen activiteit en de wijze van uitvoering, met de (reële) alternatieven daarvoor, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven (Hst 4)
- Een beschrijving van de gevolgen van voorgenomen activiteit en alternatieven voor het milieu, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven (Hst 5)
- Een vergelijking van de alternatieven op basis van de bepaalde milieueffecten (Hst 5 en 6)
- Een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige milieueffecten van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen (Hst 7)
- Een overzicht van de leemten in kennis, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (Hst 8)
- Een publieksvriendelijke samenvatting (Hst 0)

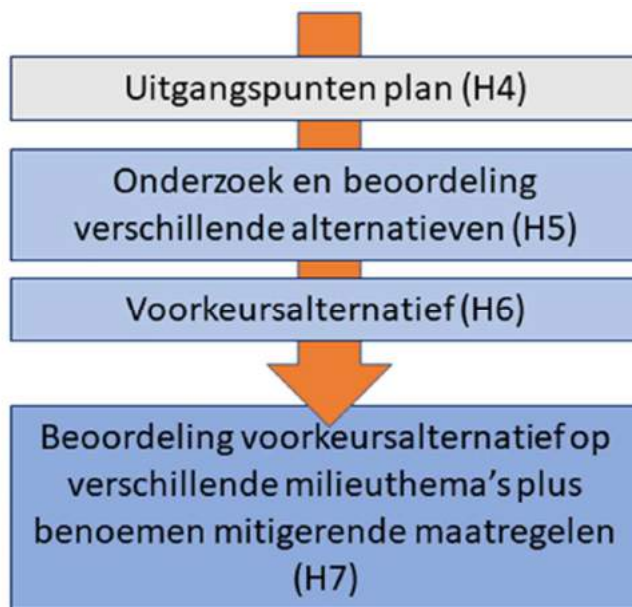
Bovenstaande punten komen in voorliggend MER aan bod.

1.3.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de probleem- en doelstelling, de beleidscontext en geeft een korte beschrijving van het gebied waarbinnen de ingrepen gaan plaatsvinden. In hoofdstuk 3 zijn de referentiesituatie en autonome ontwikkelingen beschreven.

Hoofdstuk 4 beschrijft de voorgenomen activiteit. Daarbij geldt dat de in het beheerplan opgenomen maatregelen gelden als de voorgenomen activiteit. Op basis van de maatregelen in het beheerplan is een gebiedsproces gestart, waarvoor sectorale milieuonderzoeken zijn uitgevoerd voor de verdere uitwerking van het plan. In een aantal van deze onderzoeken zijn verschillende uitwerkingsalternatieven onderzocht met name voor het aspect ecohydrologie. Hoofdstuk 5 beschrijft die uitwerkingsalternatieven en hun effecten op dit aspect. Deze alternatievenstudie heeft uiteindelijk geleid tot een keuze voor een voorkeursalternatief.

Dat voorkeursalternatief wordt gevormd door de maatregelen zoals die zijn beschreven in de inrichtingsplannen en zoals deze mogelijk worden gemaakt door het PIP en de ontgrondingsvergunning. Dit voorkeursalternatief is beschreven in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 wordt het voorkeursalternatief nader beoordeeld op de verschillende milieuthema's en worden eventuele mitigerende maatregelen benoemd ter (milieu)optimalisatie van het voorkeursalternatief (zie ook figuur 1.2). De conclusies van dit MER zijn opgenomen in hoofdstuk 8. Hoofdstuk 9 beschrijft de leemten in kennis en aanzet voor een evaluatieprogramma.

Figuur 1.2: Methode van effectbeoordeling

2 Kader van dit MER

Dit hoofdstuk schetst het kader van dit MER. Dit bestaat uit de aanleiding en doelstelling van het plan, een onderbouwing van de 'nut en noodzaak' van het plan, een beschrijving van het plan- en studiegebied en een uitleg van het beleidskader. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een paragraaf over besluiten die (nog) genomen moeten worden.

2.1 Aanleiding Provinciaal Inpassingsplan en ontgrondingsvergunning

Voor het Natura 2000-gebied Buurserzand-Horsterveen en de omliggende natuur- en uitwerkingsgebieden geldt een ontwikkelopgave vanuit de Natura 2000-beheerplannen. Tijdens de planuitwerking zijn de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan uitgewerkt in een inrichtingsplan voor het Natura 2000-gebied. Sommige maatregelen hebben gevolgen voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, bijvoorbeeld vernatting of het stoppen/beperken van bemesting. Voor deze maatregelen is een bestemmingswijziging noodzakelijk.

Omdat sprake is van een provinciale opgave en de provincie Overijssel verantwoordelijk is voor het behalen van de in dit plan beschreven natuurdoelstellingen, wordt in overleg met de gemeente Haaksbergen een PIP opgesteld. In het deel van het Natura 2000-gebied binnen de gemeente Enschede vinden geen maatregelen plaats. Om onnodige procedures te voorkomen is dit deel van het Natura 2000-gebied daarom geen onderdeel van het PIP.

Zoals in hoofdstuk 1 vermeld, is de m.e.r.-plicht voor de bestemmingswijziging en ontgrondingsmaatregelen met bijbehorende vergunning de directe aanleiding voor dit gecombineerde plan- en projectMER. De aanleiding voor de maatregelen in en om het Buurserzand-Horsterveen zijn de maatregelen in het kader van het Natura 2000-beheerplan voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen.

Uitgangspunt voor de MER is dat de doelstellingen in het beheerplan van het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen een vast gegeven zijn, het beheerplan is in een eerder stadium vastgesteld. De doelstellingen in het beheerplan vormen daarmee randvoorwaarden en staan niet ter discussie. Het doel van de inrichtingsplannen, het PIP en de ontgrondingsvergunning is de realisatie van de opgaven uit het beheerplan.

2.1.1 Wettelijke context

De biodiversiteit in Europa gaat al jaren snel achteruit. Duurzame bescherming van flora en fauna is nodig. Planten en dieren trekken zich weinig aan van landsgrenzen en daarom krijgt natuurbescherming vorm in Europees verband door middel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Naar aanleiding hiervan zijn er Natura 2000-gebieden aangewezen. In Nederland zijn dit er 160, waarvan er 24 in Overijssel liggen.

De Natura 2000-gebieden liggen in de provincie Overijssel binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN bestaat uit een samenhangend netwerk van gebieden met natuurwaarden.

Realisatie en bescherming van het NNN is belangrijk voor het behoud, de bescherming en de ontwikkeling van de biodiversiteit, oftewel de rijkdom aan plant- en diersoorten. Het NNN is ook van betekenis voor de kwaliteit van de leefomgeving, voor een goed vestigingsklimaat voor wonen en werken en voor de regionale economie in Overijssel.

De Europese Vogel- en habitatrichtlijnen zijn in Nederland vertaald in de Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 in werking is getreden. Op basis van de wet moeten het Rijk en/of de provincies voor alle Natura 2000-gebieden een beheerplan vaststellen. In deze beheerplannen wordt ingegaan op de huidige situatie van de gebieden en de beoogde instandhoudingsdoelstellingen (generieke en gebiedspecifieke). De instandhoudingsdoelstellingen zijn door het Rijk vastgesteld in zogenaamde aanwijzingsbesluiten. In de beheerplannen zijn maatregelen opgenomen om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen. Deze maatregelen moeten (voor een groot deel) binnen zes jaar na vaststelling van het beheerplan worden uitgevoerd.

Per 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Stikstof is schadelijk voor de natuur. Ten behoeve van het PAS zijn PAS-gebiedsanalyses vastgesteld voor Natura 2000-gebieden met stikstof gevoelige habitattypen en (leefgebieden van) soorten. In deze gebiedsanalyses wordt ingegaan op de huidige situatie van de gebieden en de beoogde instandhoudingsdoelstellingen in relatie tot stikstof. Realisatie van de PAS-maatregelen in en nabij de Natura 2000-gebieden draagt bij aan een goede balans tussen enerzijds behoud en herstel van natuurlijke kwaliteiten en anderzijds de economische ontwikkeling in de omgeving van deze Natura 2000-gebieden.

De uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 heeft een streep gezet door de vergunningverlening-systematiek gebaseerd op het PAS. Geoordeeld is dat de zogenaamde 'hypotheek op de toekomst' (de vergunningen verlenen voordat de natuurherstelmaatregelen zijn uitgevoerd en de stikstofdepositie naar beneden is gebracht) niet is toegestaan. De Raad van State oordeelt dat de natuurgebieden eerst hersteld moeten worden.

De uitspraak van de Raad van State benadrukt het belang van de uitvoering van de natuurherstelmaatregelen. Zoals eerder aangegeven staan de natuurherstelmaatregelen beschreven in de beheerplannen. De PAS-maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyses zijn in deze beheerplannen opgenomen. Het beheerplan vormt hiermee het kader van de natuurherstelmaatregelen. Door de uitspraak van de Raad van State zijn dus de "PAS-maatregelen" niet komen te vervallen. Uitvoering hiervan is nog steeds noodzakelijk. Hoewel de maatregelen nu plaatsvinden onder een andere naam (Natura 2000-herstelmaatregelen), dienen deze hetzelfde doel.

2.1.2 Samen werkt Beter

Ten behoeve van de ontwikkeling van een toekomstbestendige koers voor de economie en ecologie van Overijssel hebben Overijsselse overheden, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties het akkoord 'Samen werkt Beter (SWB)' gesloten. Ten behoeve van SWB is een

Uitvoeringsagenda opgesteld. Eén van de speerpunten van de Uitvoeringsagenda is de gezamenlijke (dat wil zeggen met alle betrokken partijen) realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000, waaronder de opgaven vanuit de Natura 2000-beheerplannen.

In en rond de Natura 2000-gebieden zijn gebiedsprocessen opgestart voor de realisatie van de benodigde externe maatregelen in de uitwerkingsgebieden. Deze gebiedsprocessen worden (per gebied) door één van de 'Samen werkt beter'-partners getrokken. In het gebiedsproces Buurserzand-Horsterveen is de gemeente Haaksbergen 'bestuurlijk trekker'. Tijdens het gebiedsproces zijn alle benodigde maatregelen verder onderbouwd, geconcretiseerd en afgestemd met de grondeigenaren en andere belanghebbenden in het gebied. De uitkomsten zijn verwerkt in een inrichtingsplan. De terreinbeherende organisaties (Natuurmonumenten) hebben de interne maatregelen verder uitgewerkt, eveneens in afstemming met de grondeigenaren en andere belanghebbenden in het gebied. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in vergunningaanvragen. Voor het Buurserzand is een inrichtingsplan opgesteld door Natuurmonumenten waarin de interne maatregelen zijn opgenomen. De beide inrichtingsplannen zijn (waar nodig) juridisch-planologisch vertaald in het provinciaal inpassingsplan.

2.1.3 Communicatie naar bewoners

Met name agrarische- en particuliere grondeigenaren die te maken krijgen met natuurherstelmaatregelen en/of effecten daarvan, zijn gedurende het gehele planvormingsproces geïnformeerd over de voortgang, behaalde resultaten, te nemen maatregelen en verwachte effecten. Via nieuwsflitsen, de website van de gemeente Haaksbergen, informatiebijeenkomsten, excursies, keukentafelgesprekken met de vertrouwenspersoon, deskundigen en rentmeester/taxateur zijn zij op de hoogte gehouden en konden zij vragen stellen en hun zorgen uiten. Daarnaast zijn andere belangstellenden zoals belangengemeenschappen, IVN en Natuur en Milieu Haaksbergen geïnformeerd via reguliere nieuwsbrieven en openbare informatiebijeenkomsten. Ook hebben de gebiedspartners, zoals LTO en Natuurmonumenten, hun achterban op verschillende momenten geïnformeerd.

2.1.4 Doel van het plan

Het Provinciaal Inpassingsplan en de ontgrondingsvergunning richten zich op de realisatie van de opgaven zoals omschreven in het Natura 2000-beheerplan. Voor het 'Buurserzand & Haaksbergerveen' gelden de volgende kernopgaven:

- Kwaliteitsverbetering (ook latere successiestadia) van zwakgebufferde vennen
- Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte van vochtige heiden
- Vergroting areaal van stuifzandheiden met struikheide en droge heiden
- Verbetering kwaliteit herstellende hoogvenen met het oog op ontwikkeling van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)
- Herstel van randzone van herstellende hoogvenen met onder andere hoogveenbossen
- Aanpassen van de bestemming aan huidig gebruik

De uitvoering van deze maatregelen zorgen naast grondwaterstandsverhogingen binnen het Natura 2000-gebied ook voor vernatting in het uitwerkingsgebied.

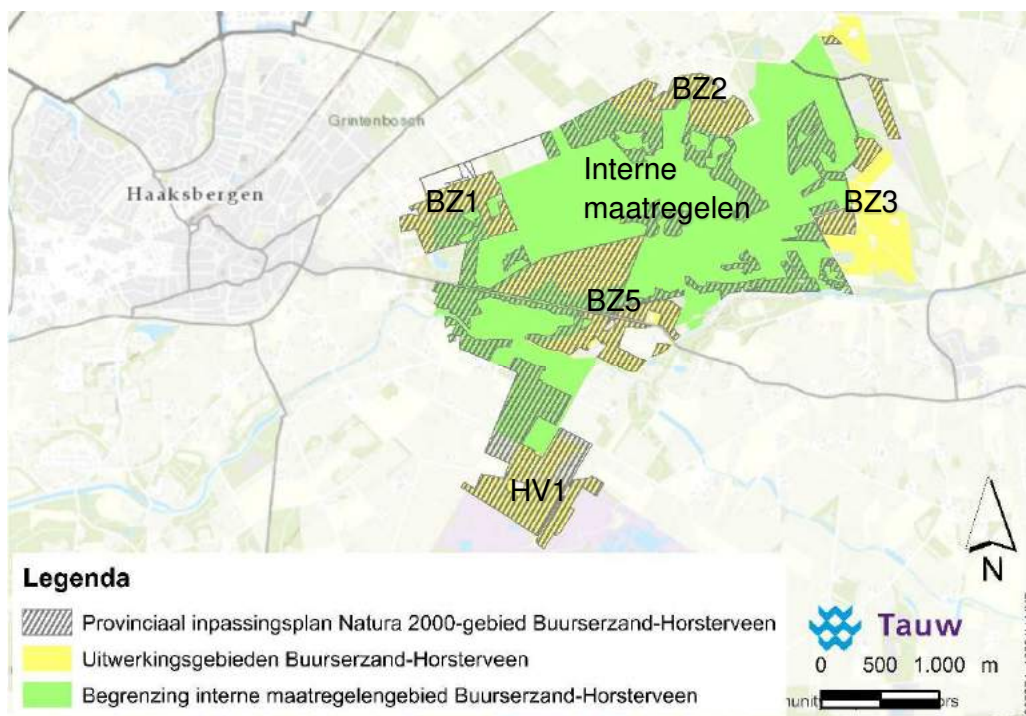
Als gevolg van deze hydrologische effecten zijn sommige landbouwpercelen niet meer landbouwkundig te gebruiken. Dat betekent dat ze op een andere manier moeten worden ingericht en beheerd. Deze maatregelen noemen we omvormingsmaatregelen. Deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden met de fysieke natuurherstelmaatregelen. De omvormingsmaatregelen zijn daarom ook onderdeel van het plan.

2.2 Plan- en studiegebied

Plangebied

Het plangebied van dit milieueffectrapport betreft enkel de gebieden waar de bestemming wijzigt als gevolg van het PIP en gronden worden afgegraven volgens de ontgrondingsvergunning. Het plangebied dat in het PIP opgenomen is bedraagt circa 230 ha (circa 190 ha in het Buurserzand en circa 40 ha in het Haaksbergerveen) en bestaat naast de interne maatregelen uit vijf deelgebieden voor externe maatregelen (zie figuur 2.1):

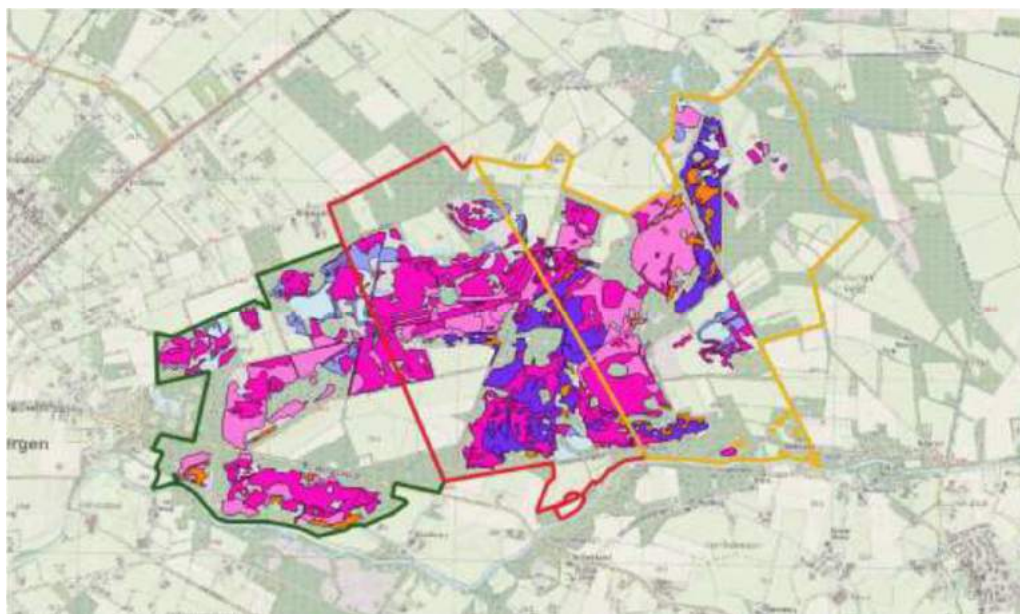
- BZ1: Galgenslat en Steenhaarplassen (circa 36 ha)
- BZ2: De Knoef (circa 33 ha)
- BZ3: Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (circa 60 ha)
- BZ5: Enclave de Ronde Bulten en Laakmors (circa 60 ha)
- HV1: Horsterveen (circa 41 ha)

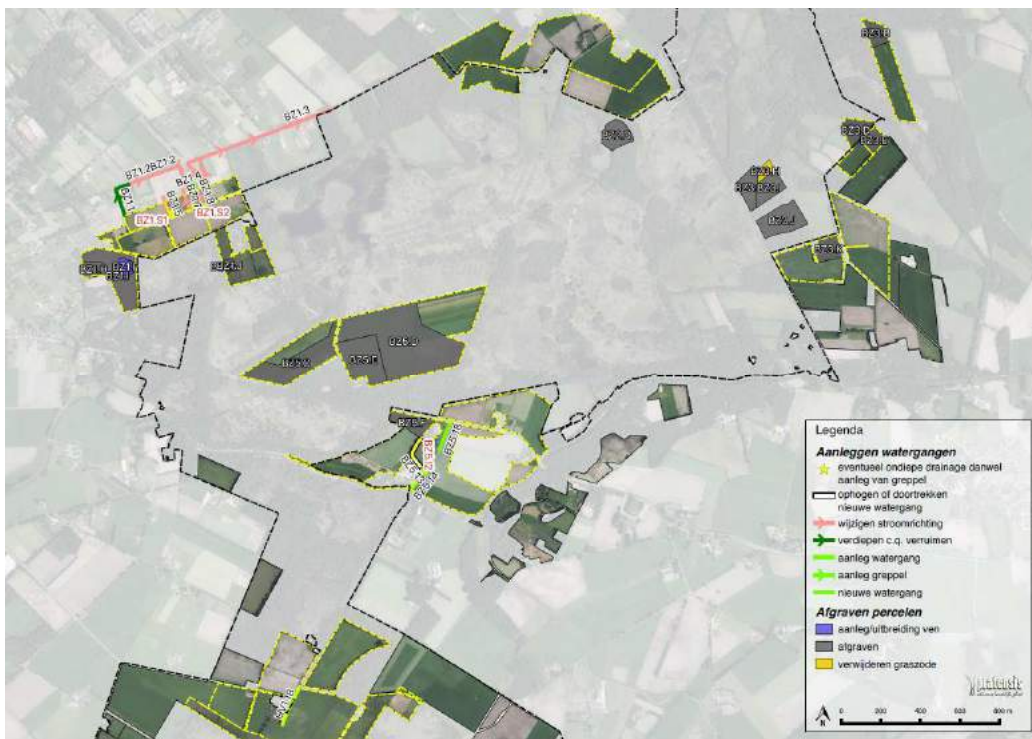
Figuur 2.1: Plangebied PIP en locatie deelgebieden

Sommige maatregelen in de inrichtingsplannen zijn uitvoerbaar binnen de geldende bestemmingsplannen. In deze gebieden wijzigt de bestemming niet. Deze gebieden maken daarom ook geen onderdeel uit van het plangebied van het PIP. Daarnaast vinden maatregelen en bestemmingswijzigingen zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied plaats. In het totaal ligt circa 61 ha binnen het Natura 2000-gebied en circa 13 ha in het Uitwerkingsgebied. Daarom is de begrenzing van het plangebied niet gelijk aan de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

De gebieden waar gronden worden afgegraven volgens de ontgrondingsvergunning zijn weergegeven in figuur 2.2 en figuur 2.3. De locaties voor afgraven en aanleg/uitbreiding van zijn bekend en opgenomen in de inrichtingsplannen voor de externe maatregelen. Voor de plagwerkzaamheden als onderdeel van de interne maatregelen zijn zoekgebieden opgenomen (figuur 2.2). In deze zoekgebieden wordt in de periode 2018 t/m 2021 elk jaar 0,5 hectare kleinschalig geplagd (in totaal 1,5 hectare over 3 jaar). De 0,5 ha wordt verspreid geplagd over verschillende locaties met een maximum oppervlakte van ca. 400 m² per locatie. De plagdiepte is variërend, maar maximaal 10 cm. De ontgrondingsdiepte voor de af te graven percelen varieert van 20 tot maximaal 50 cm. In totaal wordt over ongeveer 45 ha circa 115.000 m³ grond ontgraven als onderdeel van de interne en externe maatregelen.

Figuur 2.2 Zoekgebied plagwerkzaamheden in het Buurserzand. Legenda lijnen: Groen: Zoekgebied A (uitvoeringsperiode 2018/2019) Rood: Zoekgebied B (uitvoeringsperiode 2019/2020) Geel: Zoekgebied C (uitvoeringsperiode 2020/2021). Legenda vlakken: Licht roze: H4030 'Droge heide', Roze: H4010 'Vochtige heide', Licht paars: H3130 'Zwak gebufferde vennen (oever)', Paars: H2310 'Stuifzanden met struikheide', Oranje: H5130 'Jeneverbesstruwelen'

Figuur 2.3 Locaties ontgrondingen en aanpassing van watergangen in het inrichtingsplan externe maatregelen. Bron: inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen

Een uitgebreide beschrijving van het plangebied is opgenomen in paragraaf 3.1, waarin de huidige situatie wordt beschreven.

Studiegebied

Het studiegebied is het gebied waar effecten kunnen optreden als gevolg van de ingreep. Het betreft het plangebied en de omgeving daarvan. Afhankelijk van het te onderzoeken aspect en de reikwijdte van de effecten wordt de omgeving ruimer, dan wel nauwer beschouwd. In de verschillende deelonderzoeken is per thema aangegeven wat het studiegebied is.

2.3 Beleidskader en randvoorwaarden

In voorgaande paragrafen is het beleid omtrent Natura 2000 beschreven, waar enkele concrete randvoorwaarden voor het plan uit voortkomen. De belangrijkste randvoorwaarden betreffen de aanwijzing van het gebied in het Europese landelijke beleid voor natuur (Natura 2000 en NNN). De Natura 2000-gebieden hebben een beschermde status met als doel de duurzame instandhouding van de soorten en habitattypes in het gebied.

Voor het onderdeel gebiedsbescherming geldt dat voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor beschermde natuur een vergunning nodig is. De Wet natuurbescherming vormt de wettelijke basis voor de aanwijzing van alle Natura 2000-gebieden en het opstellen van Natura 2000-beheerplannen.

Omdat de natuurgebieden in Nederland negatieve gevolgen ondervinden van stikstofdepositie zijn voor elk Natura 2000-gebied door het Rijk of de betreffende provincie beheerplannen opgesteld waarin de benodigde maatregelen op hoofdlijnen beschreven staan. Op provinciaal niveau is het natuurbeleid verwoord in de omgevingsvisie en –verordening van Overijssel en het Natuurbeheerplan Overijssel. De provinciale ambitie voor natuur is ‘het ontwikkelen van een vitaal en samenhangend stelsel van gebieden met een hoge natuur- en waterkwaliteit als ruggengraat van Overijssel’.

De gemeente Haaksbergen heeft de gewenste ontwikkelingen in natuur en landschap voor het Buurserzand en Horsterveen geformuleerd in haar structuurvisie, landschapsonwikkelingsplan en waterplan. Het PIP voor het Buurserzand-Horsterveen geeft ook invulling aan het gemeentelijk natuurbeleid van de gemeente Haaksbergen. Het waterbeleid voor het Buurserzand en Horsterveen is onderverdeeld in het stroomgebiedbeheerplan, gezamenlijk vastgesteld door de waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta en Rijn en IJssel, en het waterbeheerplan van het waterschap Rijn en IJssel. In deze plannen beschrijven de waterschappen hoe ze invulling geven aan bescherming tegen hoog water, het zorgen voor een functionerend regionaal watersysteem en het zuiveren van afvalwater. Dit beleid is doorvertaald in het PIP.

De Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitattypes in het gebied vormen een belangrijke randvoorwaarde, waarbij achteruitgang van deze soorten voorkomen moet worden. Een andere randvoorwaarde is dat negatieve effecten op omliggende landbouwgebieden ten gevolge van de natuurherstelmaatregelen zoveel mogelijk voorkomen moeten worden.

In tabel 2.1 is een overzicht van relevant beleid en regelgeving opgenomen.

Tabel 2.1 Belangrijkste beleidsstukken en hun relevantie voor dit MER

Beleidsstukken Europees niveau	Relevantie
Vogel- en Habitatrichtlijnen en Natura 2000	Deze wet waarborgt het behoud, herstel en uitbreiding van bijzondere dier- en plantsoorten. Met de aanwijzing van Natura 2000 gebieden kunnen flora en fauna duurzaam beschermd worden.
Kaderrichtlijn Water	Bevat afspraken voor kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en is daarmee van belang voor de Ontwikkelopgave Natura 2000. Een goede waterkwaliteit draagt bij aan behalen van instandhoudingsdoelstellingen van N2000.

Beleidsstukken Rijksniveau	Relevantie
Wet natuurbescherming	De wet voorziet in actieve bescherming van natuur. Alles wat schadelijk is voor beschermde soorten, is verboden.
Wet ruimtelijke ordening (Wro) en Besluit ruimtelijke ordening (Bro)	De Wet ruimtelijke ordening regelt hoe de ruimtelijke plannen gemaakt en gewijzigd worden. Het Besluit ruimtelijke ordening is een uitwerking van de bepalingen in de Wro.
Wet milieubeheer	Het wettelijke kader waarin de m.e.r. is vastgelegd, en bepaalt welk wettelijk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen, zoals milieuplannen, vergunningen, algemene regels en handhaving.
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	Beschrijft het belang van tot stand brengen en beschermen van de (herijkte) EHS (nu NNN), inclusief de Natura 2000 gebieden
Erfgoedwet 2016	Deze wet legt vast op welke wijze er rekening gehouden moet worden met cultureel erfgoed en de in de grond aanwezige, dan wel te verwachten, archeologische monumenten.
Beleidsstukken Provinciaal niveau	Relevantie
Omgevingsvisie en -verordening Overijssel	Beschrijft doelstellingen voor fysieke leefomgeving en ruimtelijke ordening. Bevat o.a. regels voor gemeentelijke ruimtelijke plannen, grondwaterbescherming, bodemsanering en ontgroningen
Natuurbeheerplan 2017 Overijssel	In het Natuurbeheerplan zijn gebieden aanwezen waar natuur- en landschapsbeheer met subsidies uit het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) wordt gestimuleerd.
Waterschapsbeleid	Relevantie
Stroomgebiedbeheerplan	Bevat maatregelen voor gunstige watercondities. In het stroomgebiedbeheerplan is aangegeven dat het Waterschap voor het spoor volgt van de Natura 2000-beheerplannen.
Waterbeheerplan	Bevat het beleid voor een goed functionerend regionaal watersysteem
Beleidsstukken lokaal niveau	Relevantie
Structuurvisie gemeente Haaksbergen	Vormt het kader van alle ruimtelijke Ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen. In de structuurvisie geeft de gemeente aan de NNN-natuurgebieden te koesteren. Uitbreiding van bedrijfsmatige (agrarische) activiteiten rondom deze gebieden is niet toegestaan. Daarnaast wil de gemeenten het watersysteem verduurzamen en beleefbaar maken.
Landschapontwikkelingsplan gemeente Haaksbergen	Beschrijft hoe binnen de grenzen van gemeente Haaksbergen de kwaliteiten van het landschap worden behouden en ontwikkelt.
Waterplan gemeente Haaksbergen	Het waterplan is toekomstvisie voor integraal en duurzaam waterbeheer en is de basis voor een verbetering van de onderlinge samenwerking en afstemming bij de inrichting en het beheer van het watersysteem en de waterketen.

De inhoud van deze beleidsstukken en de relevantie voor het voornemen zijn uitgebreid beschreven in de toelichting van het PIP en worden in dit MER niet nader beschreven.

2.4 Te nemen besluiten

De uitvoering van de natuurherstelmaatregelen vereist meerdere besluiten, vergunningen en ontheffingen. De benodigde besluiten staan in onderstaande opsomming:

- Provinciaal Inpassingsplan
- Omgevingsvergunning (werk en werkzaamheden)
- Kapmelding
- Watervergunning
- Ontgrondingsvergunning
- Vergunning Wet natuurbescherming

Voorafgaand aan de uitvoering worden deze plannen en vergunningen in procedure gebracht of aangevraagd. De inhoud van de aanvragen of meldingen is deels nog afhankelijk van nadere uitwerking van maatregelen. Onderstaand is per besluit, vergunning of ontheffing aangegeven welke partij op welk moment verantwoordelijk is voor de aanvraag en welke partij het bevoegd gezag is.

Provinciaal inpassingsplan

Een deel van de maatregelen in het inrichtingsplan past niet binnen de vigerende bestemmingsplannen. Voor de betreffende gronden waarop deze maatregelen plaatsvinden is een functiewijziging noodzakelijk. Daarom is het plangebied onderdeel van het PIP dat voor de natuurherstelmaatregelen in het Buurserzand-Horsterveen wordt vastgesteld door de provincie Overijssel.

Omgevingsvergunning

De gemeente Haaksbergen vraagt de benodigde omgevingsvergunningen aan bij het bevoegd gezag (gemeente Haaksbergen) zodra het PIP is vastgesteld.

Watervergunning

Het aanvragen van een watervergunning is noodzakelijk voor het dempen en verleggen van de leggerwatergangen in het plangebied. Deze vergunning wordt door de gemeente Haaksbergen aangevraagd bij het bevoegd gezag (waterschap Rijn & IJssel) zodra het PIP is vastgesteld.

Ontgrondingsvergunning

De ontgrondingen vereisen vanwege de omvang (circa 45 ha) en hoeveelheid (circa 115.000 m³) een ontgrondingsvergunning. Een ontgrondingsvergunning is namelijk vereist wanneer de sprake is van een inhoud groter dan 10.000 m³ en een oppervlakte groter dan 25 ha⁷. Beide waarden worden door de voorgenomen maatregelen overschreden. De gemeente Haaksbergen vraagt deze vergunning aan bij het bevoegd gezag (provincie Overijssel).

⁷ Wet Milieubeheer beschikbaar via <https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/wet-milieubeheer/>

Voor de ontgrondingsvergunning is een projectMER vereist. Voorliggend MER vormt een gecombineerd plan- en projectMER en ligt samen met het de ontgrondingsvergunning ter inzage.

Vergunning Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming (onderdeel soortenbescherming) is een vrijstelling opgenomen op de ontheffingsplicht voor maatregelen ten behoeve van instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Een ontheffing is voor de in het PIP en ontgrondingsvergunning opgenomen maatregelen niet noodzakelijk.

Enkele maatregelen vereisen een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (onderdeel gebiedsbescherming). Deze vraagt de gemeente Haaksbergen aan bij het bevoegd gezag (provincie Overijssel) na vaststelling van het PIP.

In deze m.e.r.-procedure vindt een effectbeoordeling en vergelijking plaats voor het PIP en de ontgrondingsvergunning, die de aanleiding vormen voor dit gecombineerde plan- en projectMER. Zie ook de toelichting in hoofdstuk 1.

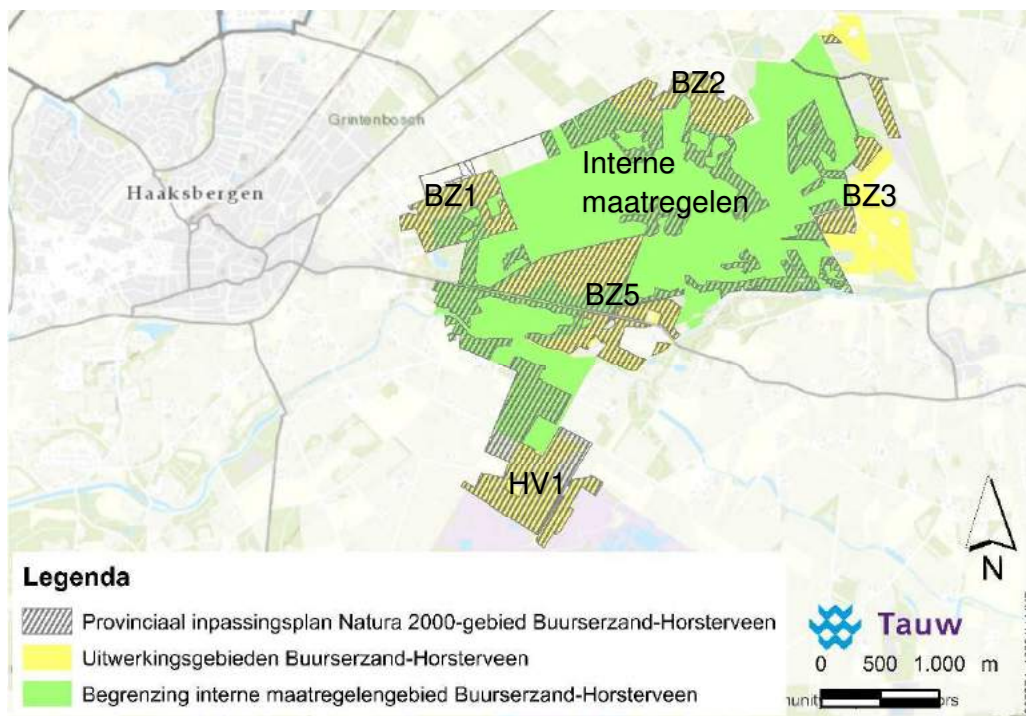
3 Referentiesituatie

Vanuit de eisen die de Wet milieubeheer aan een MER stelt, wordt de voorgenomen activiteit vergeleken met de referentiesituatie (huidige situatie met autonome ontwikkelingen). Dat is de situatie die in de toekomst ontstaat als het project niet doorgaat. De referentiesituatie wordt bepaald door de toestand van het milieu in de bestaande situatie en de gevolgen van de zogenaamde autonome ontwikkeling bij elkaar op te tellen⁸.

3.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen en in vijf aangewezen uitwerkingsgebieden (zie figuur 3.1) in en om het Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-gebied is gelegen in de gemeente Haaksbergen, tussen het dorp Haaksbergen en de Nederlands-Duitse grens. Onderstaand is eerst een beschrijving van het Natura 2000-gebied opgenomen, vervolgens zijn de kenmerken van de vijf deelgebieden voor de externe maatregelen beschreven.

⁸ <https://www.commissiemer.nl/documenten/00000263.pdf>

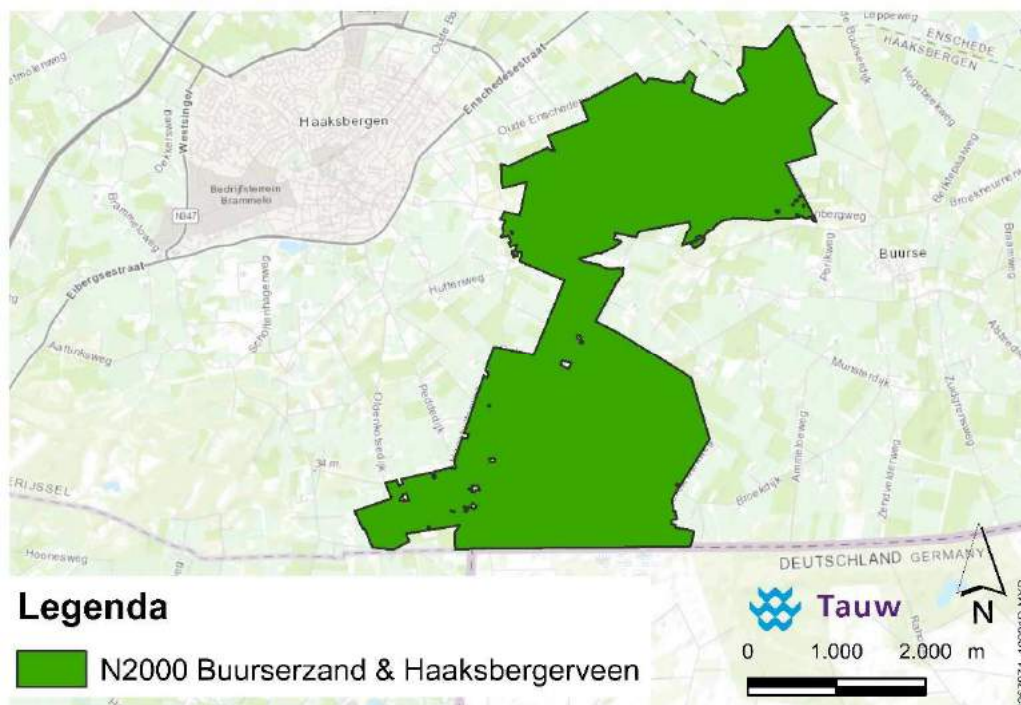

Figuur 3.1: Ligging van de deelgebieden in en rond het Natura 2000-gebied Buurserzand en Haaksbergerveen

Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen

Het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen (figuur 3.2) grenst aan het dekzandlandschap en ligt in een landschap van kleinschalige kampenontginningen en veldontginningen. Dit is in het landschap terug te zien in de onregelmatige blokverkeveling met cultuurgraslandjes, weiden, akkers, bos en doorsnijdingen met rechtlijnige elementen als (historische) landwegen, slootjes, greppels en houtwallen. Aan de noordzijde ligt het stroomgebied van het Twentekanaal (voormalig Reggestroomgebied) waar de Poelsbeek, de Bolscherbeek en de Hagmolenbeek mee in verbinding staan. Aan de zuidzijde ligt het stroomgebied van de Buurserbeek. Daarnaast heeft het natuurgebied relaties met de waterlopen van de Zoddebeek, Berkel, Koffiegoot, Emrichbach en Huningbach.

Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in hoge mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater langdurig blijven staan. Hierdoor ontstaat een geschikte uitgangspositie voor de ontwikkeling van vennen of natte heide. Oppervlaktewater of in mindere mate afstromend overtollig regenwater wordt snel afgevoerd via de licht hellende flanken van het gebied, richting de laagtes en beken langs de randen. De stroomrichting van de afvoerende beken is van zuidoost naar noordwest. Van oorsprong zijn dit beken die op het plateau uit bronnen of hoogveen ontspringen. Deze natuurlijke waterinvloeden zijn tegenwoordig nog in zekere mate aanwezig en zo kennen de deelgebieden Buurserzand en Haaksbergerveen ieder hun eigen gevarieerde lokale watersystemen. Hierdoor kunnen bijzondere habitattypen ontstaan, ieder met hun eigen ecohydrologische eisen.

Figuur 3.2: Ligging van het Natura 2000-gebied Buurserzand en Haaksbergerveen

Het Buurserzand is het noordelijk deel van het Natura 2000-gebied en is voor een belangrijk deel gelegen op een voormalig stuifzand. Er komen op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruwelen (Ministerie van EZ, 2013). Van nature is het Buurserzand een voedselarm terrein met een grondwaterstand ver beneden de bewortelbare zone. De bodem is zandig tot sterk lemig. Door de plaatselijke aanwezigheid van relatief ondiepe keileemzones is de aan- of afwezigheid van lokaal stagnerend of uittredend water bepalend voor de vochtuishouding. Een sterk gedifferentieerd landschap met zowel droge als natte terreinen is hiervan het gevolg. Kenmerkend voor dit gebied zijn de relatief goed doorlatende bodems met een relatief geringe zuurbufferende capaciteit. Een van nature sterke uitspoeling van mineralen is hiervan het gevolg (Bijlsma et al., 2012). De relatief geringe zuurbufferende kwaliteit van de bodem maakt het gebied kwetsbaar voor verrijking van de bodem door stikstofdepositie. De voor dit terrein kenmerkende voedselarme situatie van de bodem verdwijnt hierdoor langzaam. Typische soorten zoals het gentiaanblauwtje verliezen hiermee hun optimale biotoop (Natuurmonumenten, 2016).

Het Haaksbergerveen is het zuidelijk deel van het Natura 2000-gebied. Het deel van het Haaksbergerveen dat onderdeel uitmaakt van het plangebied is het Horsterveen. Het Horsterveen ligt aan de noordkant van het Haaksbergerveen, ten zuiden van het Buurserzand. Het Haaksbergerveen is een oorspronkelijk hoogveengebied. Het grootste gedeelte is verveend ten behoeve van de turfwinning. Deze winning is echter op een bepaald moment volledig stilgezet.

Na de vervening bleef een patroon van veenputten en smalle stroken van deels verveend en deels onverveend hoogveen met legakkers achter. In 1969 werd het overgebleven veengebied tot reservaat aangewezen. Door vernattingsmaatregelen is de veenvorming weer op gang gekomen en komen er nu veelvuldig drijftillen met hoogveenvegetaties voor. Er is een afwisseling van veenputten en dijkkjes.

Deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen

Het deelgebied BZ1 ligt in het noordwesten van het Buurserzand en betreft circa 21 ha landbouwgrond, hiervan ligt 0,8 ha binnen de begrenzing van Natura 2000. Verder ligt er 4,4 ha voormalige landbouwgrond (huidige bestemming 'Natuur') binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Binnen de invloedssfeer van deelgebied BZ1 ligt het noordwestelijke deel van het Buurserzand met het Galgenslat (tussen de Waarveldweg en de Smitterijweg) en de Steenhaarplassen (ten oosten van de Galgenslatweg). Het Galgenslat bestaat uit een door bos omringd vochtig heideterrein met hierin twee vennen. De Steenhaarplassen liggen in een omvangrijke laagte: de Steenhaarlaagte.

Het afwateringsstelsel in het uitwerkingsgebied BZ1 en aan de randen van het natuurgebied, heeft een drainerende werking, die reikt tot binnen de Natura 2000-begrenzing. Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in grote mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater, langdurig blijven staan op keileemlagen in de bodem. Door opbolling van de grondwaterstand in de winter stroomt een gedeelte van het grondwater in de landbouwpercelen ten noorden en noordwesten van deelgebied BZ1 af in zuidelijke of zuidoostelijke richting naar het Galgenslat en de Steenhaarplassen. De Slatsleiding is de hoofdwaterloop binnen deelgebied BZ1. De Slatsleiding watert in zuidelijke richting via de vijver van de algemene begraafplaats Waarveld af op de Buurserbeek.

Deelgebied BZ2 De Knoef

Het deelgebied BZ2 ligt noordelijk van het Buurserzand en betreft ruim 32 ha landbouwgrond waarvan één perceel (2,9 ha) binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied ligt. Het gebied wordt (historisch) aangeduid als 'De Knoef'. Noordelijk van deelgebied BZ2 ligt het dal van de Hagmolenbeek, waar het deelgebied via de Knoefleiding op afwatert. Het maaiveldniveau varieert grofweg tussen 33 m. +NAP in het Buurserzand tot 28 m. +NAP in het beekdal. Het maaiveldverloop van de landbouwpercelen in het uitwerkingsgebied kenmerkt zich door enkele zandruggen en laagtes rondom o.a. de Knoefleiding en loopt van 30,5 m. +NAP tot 29,0 m. +NAP. De bodem bestaat met name uit leemarm, fijn zand. De dikte van de toplaag en humusrijkdom verschillen per perceel.

De grondwaterstroming wordt bepaald door de ligging van enkele hogere zandruggen en lokale ontwatering. Grondwater stroomt voornamelijk af in noord tot noordnoordwestelijke richting, met uitzondering van de grondwaterstromingsrichting vanaf de hogere zandruggen. Door de drainerende werking van de waterlopen en de lagere ligging van delen van het Natura 2000-gebied (zoals het Meujenboersven en de Knoeflaagte) kan het grondwater in de winter bijna in tegenovergestelde richting stromen (oostzuidoostelijk).

De habitats binnen de Natura 2000-begrenzing liggen relatief dichtbij het landbouwgebied, zoals de grote orchideeënweide, vochtige heide en de Knoeflaagte met zwakgebufferde en zure vennen.

Deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

Het deelgebied BZ3 ligt oostelijk van het Buurserzand en kent twee belangrijke watergangen: de Biesheuvelleiding en de Hagmolenbeek. De Biesheuvelleiding is een diepe, gegraven waterschapsleiding die 't Voorsveld en het Buurserveld (in het zuiden van deelgebied BZ3) ontwatert en afvoert op de Hagmolenbeek.

Meer ten noorden ligt landgoed 't Waarrecht, daar komt de Biesheuvelleiding uit in de Hagmolenbeek. Dit landgoed bestaat uit een bosgebied met enkele landbouwpercelen. Het uitwerkingsgebied is circa 61 ha groot. Hiervan ligt 1,3 ha binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. De Hagmolenbeek is een waterlichaam dat onder de Kaderrichtlijn Water valt. De beek wordt getypeerd als een langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand (type R5). Het streefbeeld vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) is een permanent watervoerende beek, waarbij de bovenloop in droge zomers onvoldoende watervoerend is. De beek kan binnen bepaalde zones vrij meanderen en de oevers zijn grotendeels begroeid met struiken en bomen.

Deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

Het uitwerkingsgebied BZ5 'Enclave de Ronde Bulten en Laakmors' ligt in het zuidwesten van het Buurserzand en betreft circa 64 ha landbouwgrond waarvan circa 31,5 ha binnen de begrenzing van Natura 2000 ligt (landbouwenclave de Ronde Bulten). Daarnaast ligt in het uitwerkingsgebied een belangrijke watergang: de Buurserbeek. De Buurserbeek behoort tot de KRW-categorie 'Rivieren'. Het waterlichaam behoort tot het type R5: langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand. Het streefbeeld is een permanent watervoerende beek, waarbij de bovenloop in droge zomers onvoldoende watervoerend is. De beek kan binnen bepaalde zones vrij meanderen en de oevers zijn grotendeels begroeid met struiken en bomen.

Voor de Buurserbeek heeft het waterschap los van de maatregelen in het PIP en ontgrondingsvergunning een herinrichtingsplan gemaakt. Onderdeel van dit herinrichtingsplan is een peilverhoging van de Buurserbeek voor het tracé Laakmors Schansweg. Op dit tracé wordt het peil met 88 cm verhoogd ten opzichte van de situatie in 2009. Deze peilverhoging kan echter pas gerealiseerd worden als de afvoer van de watergang vanuit 't Laakmors als onderdeel van de maatregelen in de inrichtingsplannen komt te vervallen. De peilverhoging is echter wel meegenomen in de effectbeoordeling om de cumulatieve hydrologische effecten in beeld te brengen.

Deelgebied HV1 Horsterveen

Het uitwerkingsgebied HV1 Horsterveen ligt aan de noordzijde van het Haaksbergerveen, ter hoogte van de verbinding met het Buurserzand. Het deelgebied bestaat uit landbouwgronden in eigendom van één particulier en voormalige landbouwgronden in eigendom van Staatbosbeheer.

Deelgebied HV1 valt in zijn geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Haaksbergerveen.

3.2 Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn de ontwikkelingen (overheidsplannen en andere gebiedsactiviteiten) waarover al een formeel besluit is genomen en welke binnen afzienbare tijd tot uitvoering kunnen worden gebracht.

Relevant zijn met name autonome ontwikkelingen die in meerdere of mindere mate invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en de bijbehorende Natura 2000-herstelmaatregelen. Dit betreft activiteiten waarbij de uitstoot en ten gevolge daarvan de depositie van stikstof toeneemt of die invloed hebben op het grondwatersysteem. Relevante autonome ontwikkelingen in het gebied zijn:

Natuurherstelmaatregelen Buurserzand-Horsterveen (buiten PIP)

Het plangebied van het PIP betreft enkel die gebieden waar de voorgenomen maatregelen niet mogelijk zijn binnen de geldende bestemming, waar het gebruik wijzigt als gevolg van de maatregelen of waar de functie wijzigt om het huidige gebruik in overeenstemming te brengen met de bestemming. Waar maatregelen mogelijk zijn binnen de huidige bestemming zijn geen wijzigingen voorzien. Deze maatregelen zijn daarom geen onderdeel van het PIP. De maatregelen in de inrichtingsmaatregelen bestaan echter uit maatregelenpakketten die nauw samenhangen en niet los van elkaar beschouwd kunnen worden. Ook zijn sommige van deze maatregelen (plaggen) onderdeel van de ontgrondingsvergunning. In het MER zijn deze ontwikkelingen daarom beschouwd als onderdeel van het planalternatief waardoor de cumulatieve effecten van alle in de inrichtingsplannen beschreven maatregelen beoordeeld zijn.

Natuurherstelmaatregelen Haaksbergerveen

Zoals in hoofdstuk 1 en 2 beschreven bevat het Natura 2000-beheerplan voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen een set aan maatregelen waarvan dit MER de maatregelen behandelt voor het Buurserzand. Het beheerplan bevat echter meer maatregelen die in dit MER als autonome ontwikkeling worden meegenomen en waarvan de cumulatieve effecten worden beschouwd. Dit betreft met name de maatregelen voor het zuidelijke deel van het Natura 2000-gebied, het Haaksbergerveen.

Verdroging

Ondanks diverse herstelmaatregelen in het verleden is de actuele waterhuishouding in het Buurserzand en het Haaksbergerveen nog niet optimaal. Het gevolg hiervan is dat verdroging (te lage grondwaterstand en te grote peilfluctuaties), maar ook stikstofdepositie, nog altijd het behoud van oppervlakte en kwaliteit van de instandhoudingsdoelen op de korte termijn belemmeren. Ook zijn deze factoren een belangrijk knelpunt voor de uitbreiding in areaal en kwaliteitsverbetering van de habitattypen op langere termijn.

Deze verdroging van het natuurgebied is het gevolg van ontwatering van landbouwgronden binnen en buiten het Natura 2000-gebied en ontwatering door diverse watergangen in het gebied, zoals de Buurserbeek, Steenhaarleiding en greppels in het Buurserzand.

Zonder aanvullende maatregelen leidt deze verdroging op de korte termijn tot een onherstelbare situatie waardoor de kernopgave en hierbij behorende instandhoudingsdoelstellingen niet meer realiseerbaar zijn (Provincie Overijssel, 2017).

Eutrofiëring

Eutrofiëring (toename van meststoffen) kan optreden door bemesting binnen en buiten het Natura 2000-gebied. Het bemesten kan een negatief effect hebben op de kwaliteit van het grondwater. Het grondwater kan hierdoor geëutrofieerd raken. Ook kunnen meststoffen oppervlakkig afspoelen in sloten en greppels. Deze vormen van eutrofiëring hebben een negatief effect hebben op de habitattypen en habitatsoorten in het Natura 2000-gebied

Ontwikkelingen in de kernen

Rondom het Buurserzand liggen een aantal kernen waar uitbreiding van woonwijken of bedrijventerrein kan plaatsvinden (Haaksbergen, Eibergen, Vreden (Dld) en Ahaus (Dld)). Met name de ontwikkeling van nieuwe (industriële) bedrijven rondom het Buurserzand leidt tot een toename in stikstofdepositie vanuit de lucht. Dit betekent dat er meer maatregelen nodig zijn om de natuur zodanig vitaal te maken dat ze zich kan weren tegen de negatieve effecten van deze stikstofdepositie. Voor nieuwe ontwikkelingen moeten eerst ontwikkelruimte en de bijbehorende vergunning geregeld zijn.

Uitbreiding veehouderij in en om het plangebied

In de nabijheid van het plangebied liggen diverse landbouwbedrijven. Een toename of afname van de stikstofuitstoot van de bedrijven, bijvoorbeeld door uitbreiding of inkrimping van de veestapel, kan invloed hebben op de stikstofdepositie en daarmee de staat van het Natura 2000-gebied. Na het opheffen van de melkquota in 2015 was er voor agrariërs weer ruimte om hun veestapel uit te breiden en is dit op veel plaatsen opgebeurd. Om de daaropvolgende groei van de veestapel te beteugelen is in 2017 het fosfaatreductieplan ingevoerd. In dat plan zijn maatregelen opgenomen om de omvang van de veestapel te reguleren. Daarnaast is door middel van de zogeheten stoppersregeling bedrijfsbeëindiging voor sommige bedrijven gestimuleerd. Verwacht wordt dat deze autonome ontwikkeling netto niet zal leiden tot een significante verandering ten opzichte van de huidige situatie. Nieuwe ontwikkelingen moeten eerst ontwikkelruimte en bijbehorende vergunning regelen.

Infrastructurele ontwikkelingen

De aanleg van de nieuwe N18 is recent afgerond. Daarmee zijn in de omgeving van het plan geen nieuwe grote nieuwe infrastructurele ontwikkelingen voorzien met betrekking tot de uitbreiding van snelwegen en/of aanleg van nieuwe wegen.

Waterwinning

Waterwinningen kunnen potentiëel een verdrogend effect hebben op het Natura 2000-gebied. Binnen een straal van 10 kilometer van het Buurserzand-Horsterveen zijn twee industriële winningen aanwezig (Grolsch Bierbrouwerij in Usselo en Twentse Kabelfabriek in Haaksbergen).

Uit de beoordeling in het beheerplan blijkt dat de waterwinningen bij de huidige onttrekkingshoeveelheden geen invloed hebben op het Natura 2000-gebied. De geldende onttrekkingsvergunningen zijn beperkt tot de huidige onttrekkingshoeveelheden. Er wordt geen toe- of afname van de waterwinning verwacht. Daarmee is de huidige situatie voor waterwinningen gelijk aan de referentiesituatie.

4 Voorgenomen activiteit

Dit hoofdstuk beschrijft de voorgenomen activiteit: de in het beheerplan opgenomen maatregelen (zie ook paragraaf 1.3.1). Daarnaast zijn de kaders en randvoorwaarden benoemd voor de ontwikkeling van de verschillende alternatieven.

4.1 Aanleiding voor de activiteit

De aanleiding voor de activiteit is de aanwijzing van het gebied Buurserzand-Horsterveen als Natura 2000-gebied met bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en opgaven (zie ook paragraaf 2.1). In het beheerplan van het Natura 2000-gebied zijn diverse natuurherstelmaatregelen uitgewerkt. Dit zijn maatregelen die minimaal noodzakelijk zijn voor het zekerstellen van de Natura 2000-doelen en om maximaal ruimte te kunnen bieden aan economische ontwikkelingen. De belangrijkste maatregelen in de eerste beheerplanperiode zijn het herstel van de hydrologie, het verlichten van effecten door stikstofdepositie, het stimuleren van verstuing en het creëren van een hydrologische bufferzone rond de hoogveenkern (zie tabel 4.1).

Tabel 4.1: Doelstellingen en voorgenomen maatregelen per deelgebied

Deelgebied	Doelstelling uit beheerplan	Voorgenomen maatregel beheerplan
Buurserzand (interne maatregelen)	Voorkomen verslechtering op korte termijn van actieve hoogvenen, zwakgebufferde vennen, droge heiden, vochtige heiden, kalkmoerassen, jeneverbesstruwelen en stuifzandheiden met struikhei.	- Kappen naaldbos (eenmalig) (opslag verwijderen en/of dunnen) (M11) - Kleinschalig plaggen en eventueel bekalken (bij verzuring), gefaseerd, (frequentie afhankelijk van habitatype) (of strooisel verwijderen) (M14) - Opslag verwijderen (1x/5-10 jaar) (M15)
Galgenslat en Steenhaarplassen (BZ1)	Het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide	- Aankoop en herinrichting landbouwpercelen langs de Smitterijweg (M6a) - Onderzoek Steenhaarplassen (M23)
De Knoef (BZ2)	Behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide, kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Opheffen drainerende werking landbouwpercelen De Knoef (m6d) - Onderzoek naar potenties uitbreiding kalkmoeras in noordoosten Buurserzand (M22) - Onderzoek naar effect greppel en stuw Meujenboersven (M8)

Deelgebied	Doelstelling uit beheerplan	Voorgenomen maatregel beheerplan
Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (BZ3)	Behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.	- Verondiepen van de Biesheuvelleiding (M1) - Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek (M2)
Omgeving Buurserbeek (BZ4)	Behoud van de omvang en kwaliteit van het habitatype vochtige heide.	- Uitwerkingsgebied vervallen: compensatie en uitbreiding van vochtige heide binnen het Natura 2000-gebied om aan de doelstelling en compensatieopgave te voldoen
Enclave de Ronde Bulten en Laakmors (BZ5)	De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitatype vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Verondiepen van de Biesheuvelleiding (M4a) - Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek (M6b/M6c)
Horsterveen (HV1)	Voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakteuitbreiding van actieve hoogvenen.	- Creëren van een hydrologische bufferzone (M7a)

Dit maatregelenpakket is gericht op het beschermen van de aanwezige stikstofgevoelige habitattypen en (leefgebieden van) soorten. Het maatregelenpakket beoogt in de eerste beheerplanperiode het tegengaan van achteruitgang van alle stikstofgevoelige aangewezen habitattypen en van alle stikstofgevoelige leefgebieden van aangewezen soorten in de Natura 2000-gebieden. Op de langere termijn moet bezien worden welke andere maatregelen noodzakelijk zijn voor uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit. In de volgende paragraaf is per deelgebied beschreven wat de activiteit is.

4.2 Kenmerken van de activiteit

De in dit MER beoordeelde activiteiten betreffen de natuurherstelmaatregelen voor de eerste beheerplanperiode zoals benoemd in het Natura 2000-beheerplan (2017-2023). Daarmee richt het MER zich op de maatregelen waarvan op dit moment zeker is dat ze uitgevoerd gaan worden. Het PIP loopt echter tot 2029 en zou dus ook maatregelen uit de tweede beheerplanperiode (2023-2029) kunnen bevatten. De invulling van deze maatregelen wordt deels bepaald vanuit de effectiviteit van de maatregelen uit de eerste periode. Na monitoring van effecten kan de tweede beheerplanperiode concreter ingevuld worden. Op dit moment is de exacte invulling van de maatregelen uit de tweede periode dus een leemte in kennis.

De maatregelen in het beheerplan omvatten zowel maatregelen binnen (interne maatregelen) als buiten (externe maatregelen) de bestaande natuurgebieden. De maatregelen moeten voor het grootste deel binnen zes jaar na vaststelling van de beheerplannen vastgesteld worden. Het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen is vastgesteld op 18 juli 2017. De maatregelen voor het onderhavige gebied moeten dus voor 18 juli 2023 gerealiseerd zijn.

Onderstaand zijn de maatregelen per deelgebied beschreven:

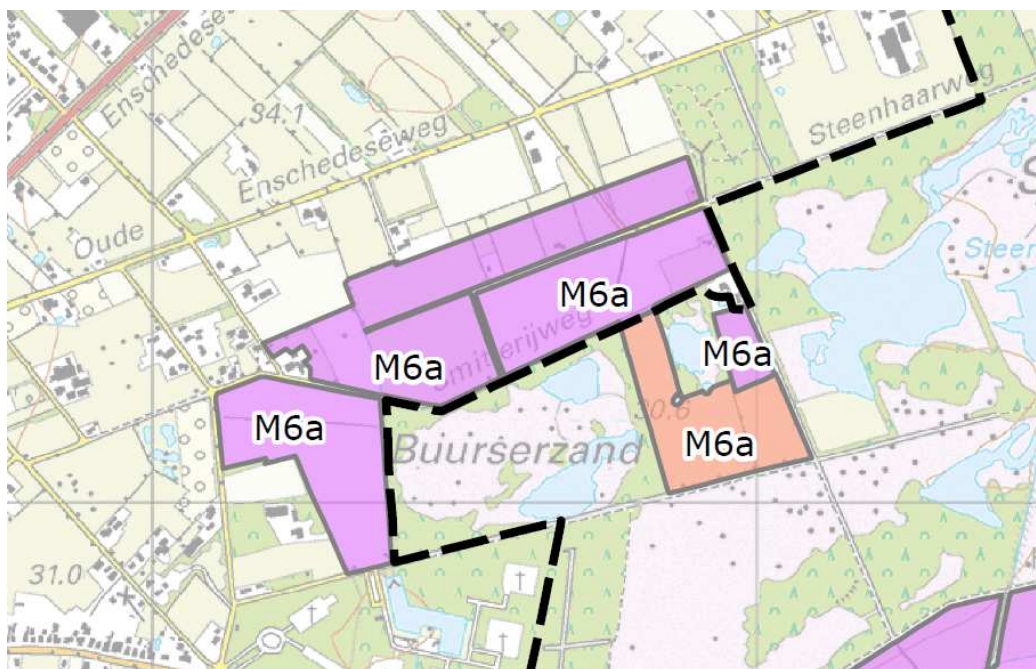
Deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen

De voorgenomen activiteit in deelgebied Galgenslat en Steenhaarplassen bestaat uit de realisatie van maatregelen M6a en M23 uit het beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen.

Maatregel M6a	Aankoop en herinrichting landbouwpercelen langs de Smitterijweg
---------------	---

Maatregel M23	Onderzoek Steenhaarplassen
---------------	----------------------------

Maatregel M6a is gericht op het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide. Ontwatering door landbouwoonttrekkingen binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing vormt voor veel habitattypen een groot knelpunt. Voor het opheffen/verminderen van dit knelpunt moeten verschillende landbouwpercelen worden verworven (zie figuur 4.1). Met zekerheid kan gesteld worden dat voor de landbouwpercelen enige vorm van landbouwkundig gebruik onmogelijk wordt door het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen.

Figuur 4.1: Locatie van maatregel M6a in het beheerplan (Provincie Overijssel, 2017)

Daarnaast is niet bekend of de Steenhaarplassen van nature zure vennen zijn of dat deze plassen door doorvoer van landbouwwater in de tweede helft van 19e eeuw/begin 20 eeuw zijn gealkaliseerd. Maatregel 23 betreft daarom onderzoek om vast te stellen of behoud van Zwakgebufferde vennen door herstel van het hydrologisch systeem te verwachten is.

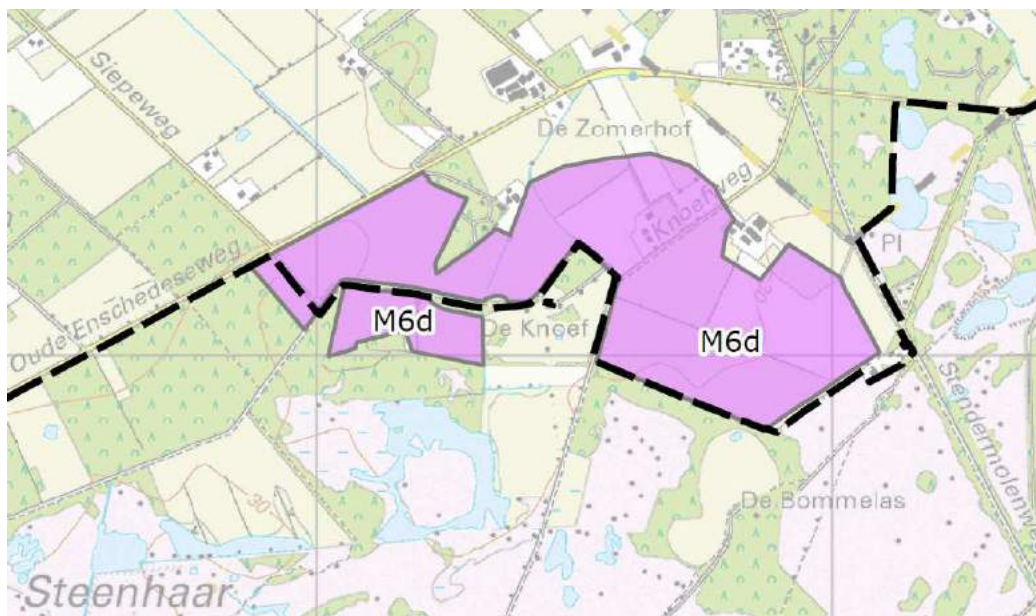
Deelgebied BZ2 De Knoef

De voorgenenom activiteit in deelgebied De Knoef bestaat uit de realisatie van maatregelen M6d, M22 en M8 uit het beheerplan Buurserzand & Haaksbergervveen. De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide, kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitattypen zwakgebufferde vennen.

Maatregel M6d	Opheffen drainerende werking landbouwpercelen De Knoef
Maatregel M22	Onderzoek naar potenties uitbreiding kalkmoeras in noordoosten Buurserzand
Maatregel M8	Onderzoek naar effect greppel en stuw Meujenboersven

Maatregel M6d is gericht op het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide. Ontwatering door landbouwwonttrekkingen binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing vormt voor veel habitattypen een groot knelpunt. Voor het opheffen/verminderen van dit knelpunt dienen verschillende landbouwpercelen verworven te worden (zie figuur 4.2).

Met zekerheid kan gesteld worden dat voor de landbouwpercelen enige vorm van landbouwkundig gebruik onmogelijk wordt door het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen.

Figuur 4.2: Locatie van maatregel M6d in het beheerplan (Provincie Overijssel, 2017)

Maatregel M8 betreft een onderzoek naar de interne afwatering van het Meuijboersven. Die afwatering bestaat uit een greppel met stuw die water afvoert naar het noorden. Het onderzoek moet uitwijzen of deze deels gedempt moet worden. Het (geleidelijk) dichten van deze greppel kan mogelijk bijdragen aan versterking van het lokale grondwatersysteem en daarmee van het uitpersen van basenrijk grondwater. Het effect van voorgenomen maatregel M6d wordt hierdoor mogelijk versterkt.

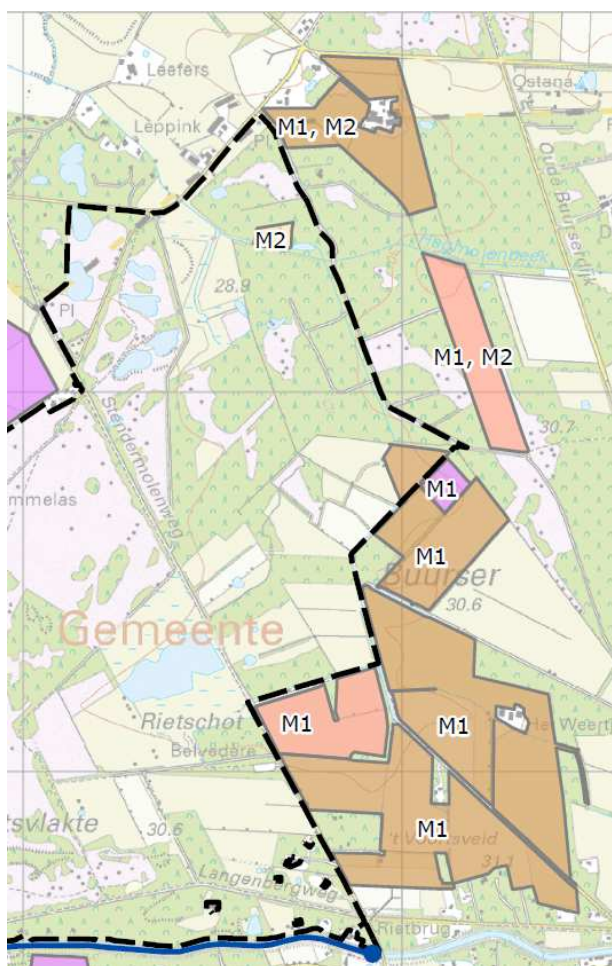
Maatregel M22 is het onderzoeken van de potenties voor uitbreiding van het habitatype kalkmoerassen in het noordoosten van het Buurserzand. Door de geringe omvang is het habitatype kalkmoerassen kwetsbaar. Voor duurzaam behoud op langere termijn moet gezocht worden naar uitbreidingslocaties om het habitatype meer robuust te maken, zeker wanneer in de eerste beheerplanperiode uit monitoring blijkt dat het habitatype een negatieve trend vertoont.

Deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

De voorgenomen activiteit in deelgebied Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding bestaat uit de realisatie van maatregelen M1 en M2 uit het beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen. Deze maatregelen worden uitgevoerd voor het behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.

Maatregel M1	Verdiepen van de Biesheuvelleiding
Maatregel M2	Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek

Maatregel M1 en M2 zijn gericht op herstel van de hydrologie. Uit onderzoek van Bell Hullenaar (2006) blijkt dat verondieping van de Biesheuvelleiding en de Hagmolenbeek (M2) leidt tot gunstige hydrologische omstandigheden voor natte natuurdoeltypen: zowel de toename van kwel als de verhoging in grondwaterstand. Verondieping van de beide watergangen leidt echter tot vernatting van landbouwpercelen. Een deel van de percelen moet daarom worden opgehoogd om landbouwkundig gebruik mogelijk te maken. Percelen waar landbouwkundig gebruik niet meer mogelijk is moeten worden ingericht als natuur (figuur 4.3).

Figuur 4.3: locatie M1 en M2 in het beheerplan (Provincie Overijssel, 2017)

Deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

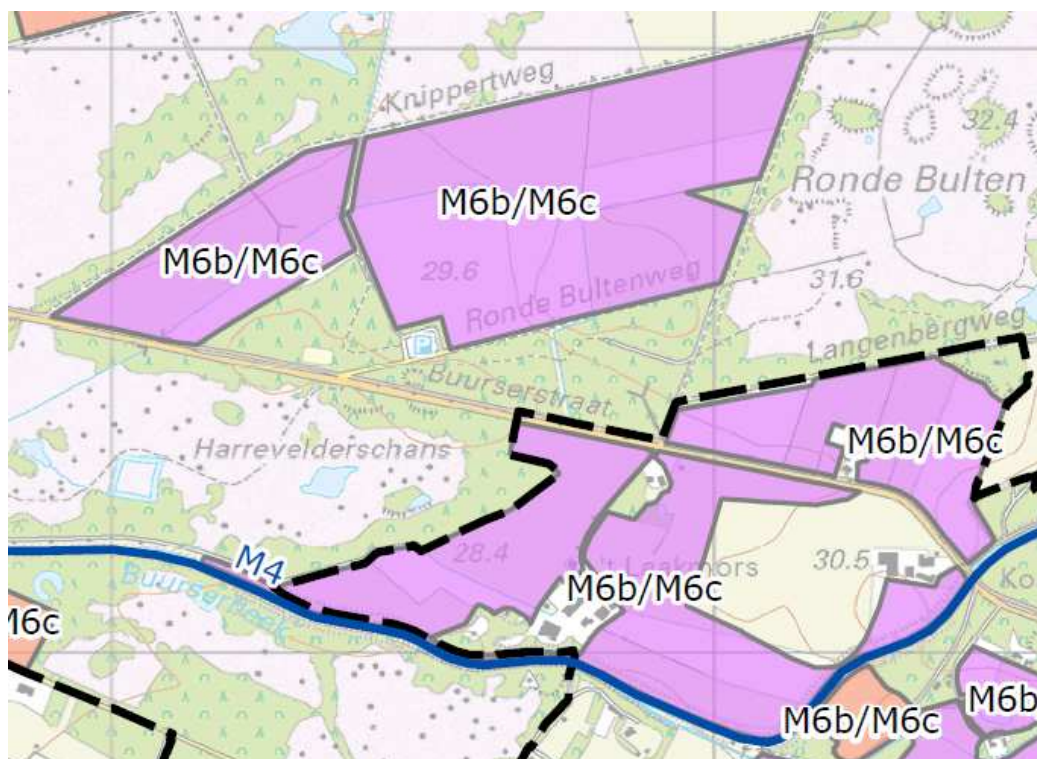
De voorgenomen activiteit in deelgebied De Ronde Bulten en Laakmors bestaat uit de realisatie van maatregelen M4a en M6b/M6c uit het beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen. De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van het habitatype vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.

Maatregel M4a Verdiepen van de Biesheuvelleiding

Maatregel M6b/M6c Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek

Maatregel M4 is gericht op herstel van de hydrologie door het verhogen van het waterpeil in de Buurserbeek. Verhoging van het waterpeil draagt bij aan de realisatie van de hydrologische randvoorwaarden voor het habitatype vochtige heide aan de noordzijde van de Buurserbeek.

Maatregel M6b/M6c betreft de herinrichting van landbouwpercelen van De Ronde Bulten en Laakmors en Steenhaar (figuur 4.4). Deze percelen worden verworven omdat landbouwkundig gebruik onmogelijk wordt door het uitvoeren van de hydrologische maatregelen.

Figuur 4.4: Locatie M6b/M6c in het beheerplan

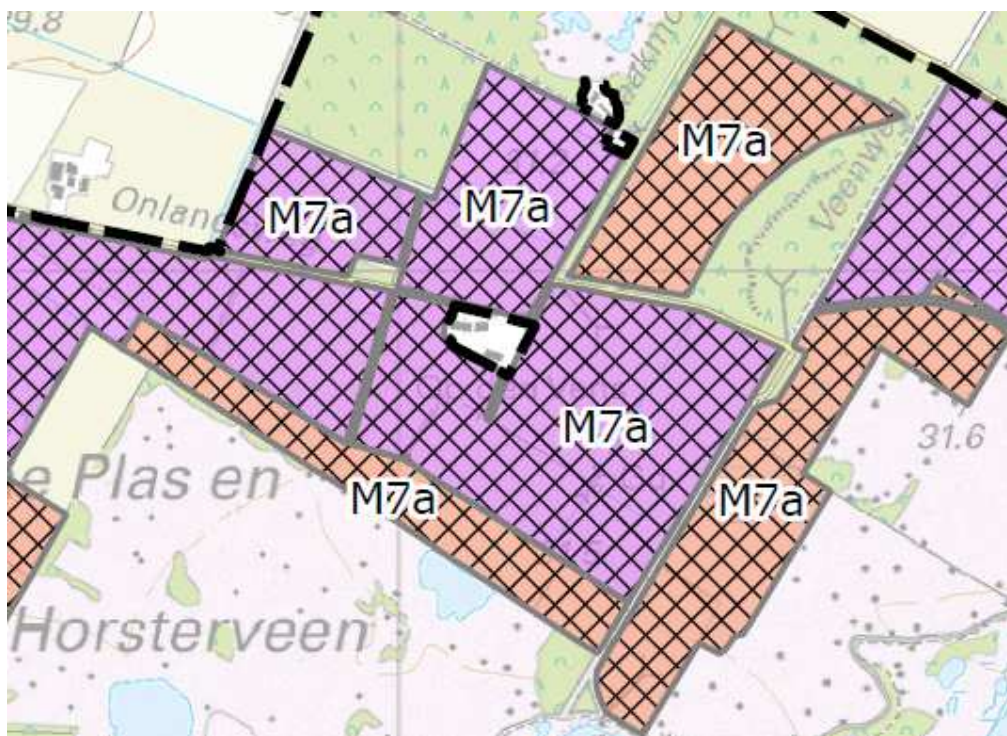
Deelgebied HV1 Horsterveen

De voorgenomen activiteit in deelgebied Horsterveen bestaat uit de realisatie van maatregel M7a uit het beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen.

Maatregel M7a

Creëren van een hydrologische bufferzone

Maatregel M7a betreft het creëren van een hydrologische bufferzone in de vorm van een natuurlijke overgangszone tussen de hoogveenkern in het zuiden en de heidegebieden op minerale gronden in het noorden. Een dergelijke natuurlijke bufferzone draagt bij aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied Buurserzand & Haaksbergerveen door een afname van wegzijging in de veenkern afneemt en het ontwikkelen van de landschappelijke samenhang, waardoor ecologische potenties worden gecreëerd voor soorten die afhankelijk zijn van abiotische gradiënten in het hoogveenlandschap. Het uitwerkingsgebied biedt daarnaast potentie om invulling te geven aan de verbinding tussen Haaksbergerveen en Buurserzand voor typische soorten van heide en hoogveen, die op dit moment achteruitgaan.

Figuur 4.5: Locatie M7a in het beheerplan

Deze maatregel draagt op de korte termijn bij aan voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn draagt de maatregel bij aan kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakte uitbreiding van actieve hoogvenen.

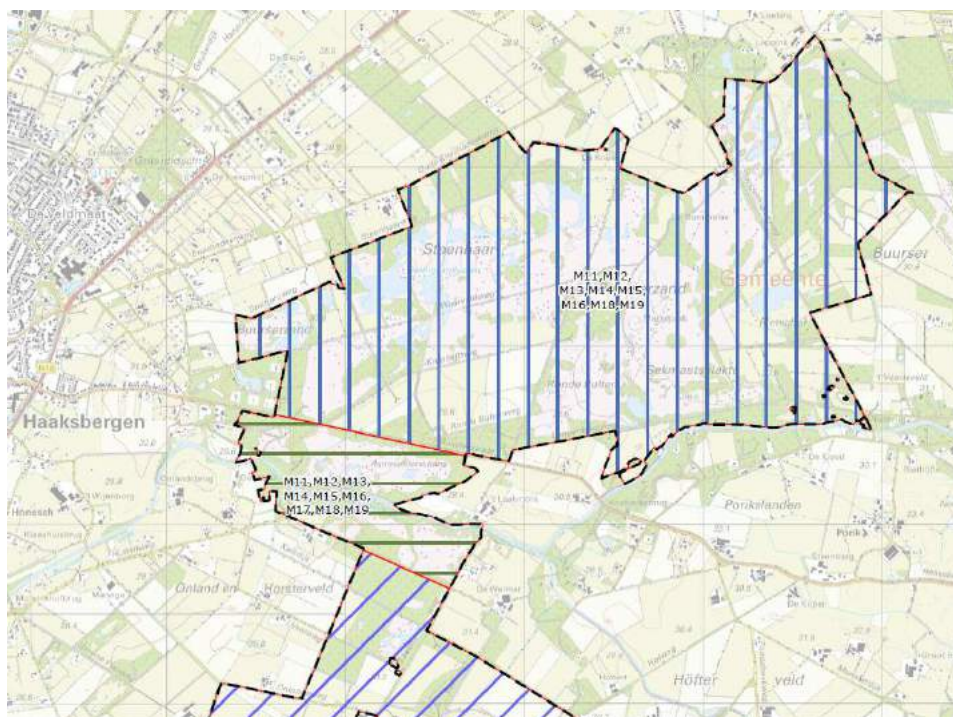
Interne maatregelen

Naast de inrichtingsmaatregelen in de vijf genoemde deelgebieden zijn in het beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen ook (beheer)maatregelen opgenomen voor de bestaande natuur in het gebied.

Naast algemene onderhouds- en beheersmaatregelen (maaïen & afvoeren, schonen vennen en begrazen) zijn er drie interne maatregelen die mogelijk leiden tot een noodzaak voor functiewijziging of ontgrondingsvergunning. Dat zijn de volgende maatregelen (zie figuur 4.6):

Maatregel M11	Kappen naaldbos (eenmalig) (opslag verwijderen en/of dunnen)
Maatregel M14	Kleinschalig plaggen en eventueel bekalken (bij verzuring), gefaseerd, (frequentie afhankelijk van habitatype) (of strooisel verwijderen)
Maatregel M15	Opslag verwijderen (1x/5-10 jaar)

Maatregel M11 betreft het kappen van naaldbos, dunnen en verwijderen van opslag. Deze maatregel is nodig voor het herstel van stuifzandheiden en natuurlijke verstuiving. Om dit te bereiken is areaalvergroting mogelijk, wat gerealiseerd kan worden door een deel van de naaldbossen te kappen. Deze naaldbossen zijn vroeger aangeplant op de hoge delen waar voorheen stuifzandheiden en droge heiden voorkwamen. Door de naaldbossen te kappen kan de oorspronkelijke situatie zich herstellen.

Figuur 4.6: Locatie beheermaatregelen in het beheerplan

Maatregel M14 betreft het kleinschalig plaggen om de effecten van stikstofdepositie te verlichten. Deze maatregel dient de instandhoudingsdoelen voor stuifzandheiden met struikhei, vochtige heiden, droge heiden, zwakgebufferde vennen, jeneverbesstruwelen en kalkmoerassen.

Maatregel M15 betreft het verwijderen van opslag om overschaduwing en verdamping te verminderen. Deze maatregel dient de instandhoudingsdoelen stuifzandheiden met struikhei, zwakgebufferde vennen, vochtige heiden, droge heiden, jeneverbesstruwelen, actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en kalkmoerassen.

4.3 Randvoorwaarden en uitgangspunten

4.3.1 Algemeen

In een MER moeten altijd 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven' worden ontwikkeld en onderzocht. 'Redelijkerwijs' wil onder andere zeggen dat het door de initiatiefnemers moet kunnen worden gerealiseerd; ook wel aangeduid als 'binnen de competentie van de initiatiefnemer vallen'. Dat wil zeggen dat een initiatiefnemer een alternatief ook daadwerkelijk moet kunnen realiseren. Daarnaast moet uitvoering van het alternatief technisch mogelijk en haalbaar zijn en moet het voldoen aan de beschreven doelstelling (zie hoofdstuk 2 van het MER).

Zoals beschreven in paragraaf 2.1 staan voor de initiatiefnemers een aantal gemaakte keuzes vast. Deze zijn onderdeel van de opgave in het Natura 2000-beheerplan voor het Buurserzand & Haaksbergerveen:

- De ligging en omvang van het plangebied
- De hoofdelementen van de voorgenomen activiteit: natuurontwikkeling

In de projectgroep en expertsessies is voor het Buurserzand-Horsterveen daarnaast de randvoorwaarde geformuleerd dat de hydrologische effecten van de maatregelen zoveel mogelijk tot het plangebied beperkt worden.

Alternatieven die niet aan deze randvoorwaarden voldoen zijn niet meegenomen in het alternatievenonderzoek. Met deze uitgangspunten ligt de invulling van het Buurserzand-Horsterveen in grote lijnen vast. Bij verdere planontwikkeling moet daarnaast met een aantal randvoorwaarden rekening worden gehouden. Deze vloeien voort uit wet- en regelgeving, gemaakte afspraken en financiële of technische uitgangspunten. De belangrijkste randvoorwaarden voor de ontwikkeling (en dus ook voor de te onderzoeken alternatieven/alternatieven) worden hieronder uiteengezet.

4.3.2 Realisatietermijn

Met het oog op de zeer kwetsbare situatie van de habitattypen zwakgebufferde vennen, vochtige heiden, herstellende hoogvenen, actieve hoogvenen en hoogveenbossen in het gebied speelt de factor tijd een belangrijke rol bij de uitvoering van de maatregelen.

Voor de instandhoudingsdoelstellingen van deze habitattypen is een verbetering van de watercondities op korte termijn noodzakelijk: zonder aanvullende maatregelen wordt voor de korte termijn een onherstelbare situatie verwacht waardoor de kernopgave en de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen niet meer realiseerbaar zijn.

Maatregelen die op korte termijn een bijdrage leveren aan de instandhoudingsdoelen hebben daarom de voorkeur boven maatregelen waarbij het langer duurt om de gewenste bijdrage te leveren. De beoogde ontwikkelingen zijn niet van één op de andere dag gerealiseerd. Daarom is het zaak om op korte termijn te starten met het uitvoeren van de beoogde maatregelen. Op die manier kan een positieve bijdrage worden geleverd aan de instandhoudingsdoelen in het gebied. Deze uitgangspunten zijn meegenomen in de afweging van de maatregelen.

4.3.3 Overige uitgangspunten

Voor de Buurserbeek en Hagmolenbeek overlapt de Natura 2000 opgave (maatregelen M2 en M4) met de Kaderrichtlijn Water (KRW) opgave van het waterschap. Bij de uitwerking van de natuurherstelmaatregelen wordt er tevens invulling gegeven aan de KRW-opgave voor deze waterlichamen.

5 Alternatieven en effectbeoordeling

Het doel van het MER is om de relevante milieueffecten van de beoogde ingrepen op een objectieve manier inzichtelijk te maken. In hoofdstuk 4 is de voorgenomen activiteit (de doelen en voorgenomen maatregelen in het beheerplan) beschreven. Op basis van de in hoofdstuk 4 benoemde maatregelen en randvoorwaarden zijn diverse onderzoeken gestart. In deze onderzoeken zijn voor het aspect ecohydrologie inrichtingsalternatieven onderzocht. Er is gekozen om alternatieven voor het aspect ecohydrologie te onderzoeken omdat de maatregelen ingrijpen in het hydrologisch systeem waarmee een betere ecologische situatie wordt beoogd. In dit hoofdstuk worden de onderzochte alternatieven voor het aspect ecohydrologie beschreven, waarna de effectbeoordeling plaatsvindt.

5.1 Methode effectbeoordeling

De milieuonderzoeken in het MER worden uitgevoerd met als leidraad de Handreiking MIRT-verkenning (Rijkswaterstaat, 2010) en de Koepelnotitie Zinvol Effecten Bepalen (Rijkswaterstaat, 2010) conform het advies van de Commissie Elverding. Dit betekent dat de effectbepaling wordt afgestemd op de te maken keuze:

- Zinvolle effectbepaling: alleen de effecten die relevant zijn. Dit zijn effecten voor die aspecten die naar verwachting significant en/of duidelijk onderscheidend zijn
- Effecten zinvol bepalen: niet meer detail dan nodig. Het detailniveau moet een keuze voor een alternatief mogelijk maken

Voor ieder thema zijn beoordelingscriteria benoemd. Beoordelingscriteria zijn concrete maatstaven waarmee effecten vastgesteld kunnen worden. De beoordelingscriteria die worden gebruikt, zijn afgeleid uit de kader- en randvoorwaardenstellende uitspraken uit relevant milieubeleid en -regelgeving. De effecten zijn vastgesteld op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Kwantitatieve gegevens zijn bijvoorbeeld beschikbare kengetallen, cijfers verkregen op basis van onderzoeken en/of modellen. Bij kwalitatieve gegevens gaat het bijvoorbeeld om gegevens uit een literatuuranalyse, een beoordeling door experts of interviews. Vervolgens zijn deze effecten ten behoeve van de effectbeoordeling vertaald in een kwalitatieve score.

De beoordeling van effecten gebeurt met behulp van plussen en minnen in een zevenpuntsschaal. De beoordelingscriteria die worden gebruikt, zijn afgeleid uit de kader- en randvoorwaardenstellende uitspraken uit relevant milieubeleid en -regelgeving. In onderstaande tabel staan de waarden en corresponderende scores die in de beoordeling gebruikt zullen worden.

Tabel 5.1 Beoordelingsschaal

score	betekenis
++	Zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	Geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/-	Licht negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

5.2 Ecohydrologie

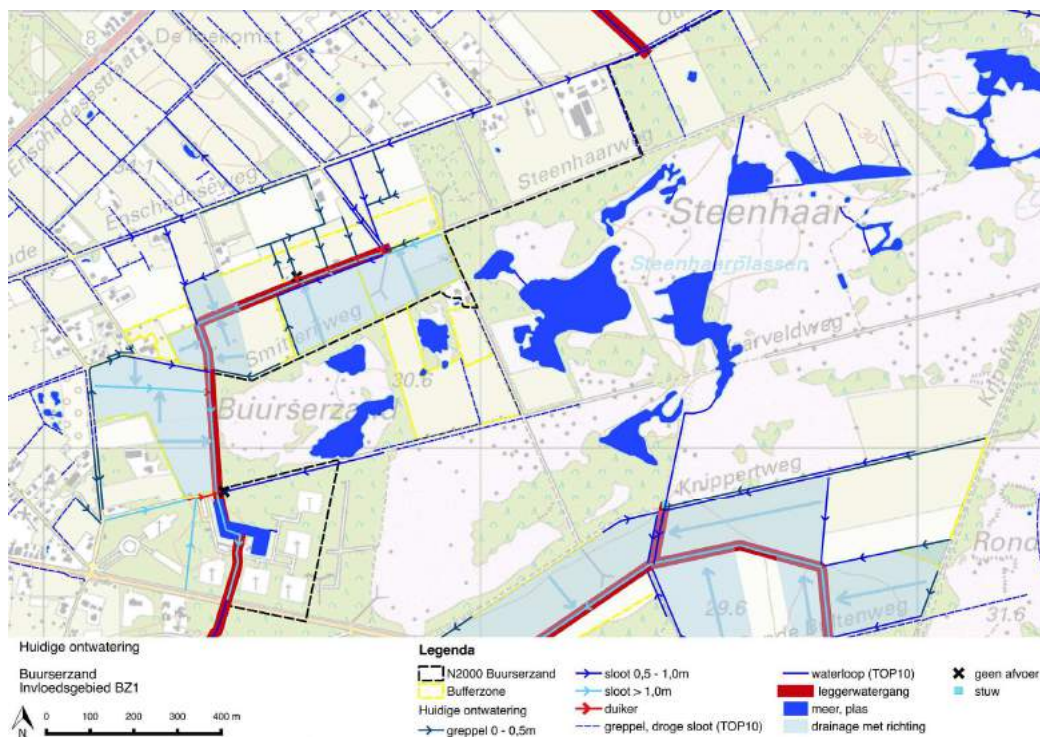
Voor het aspect ecohydrologie is de situatie in het Natura 2000-gebied Buurserzand-Haaksbergervveen onderzocht in een ecohydrologische systeemanalyse (Bell Hullenaar, 2017). Op basis hiervan zijn de maatregelen uit het beheerplan nader beschouwd en uitgewerkt in achtergronddocumenten per deelgebied. De maatregelen hebben een effect op de hydrologische situatie met als doel het ondersteunen van specifieke habitattypen met een instandhoudingsdoelstelling.

Voor de interne maatregelen geldt dat de reeds uitgewerkte maatregelen in het Natura 2000-beheerplan het uitgangspunt zijn. Voor deze maatregelen heeft geen nadere alternatievenontwikkeling plaatsgevonden. Het afwegen van andere ecohydrologische alternatieven is daarom niet mogelijk. De effecten van de interne maatregelen zijn beschreven in hoofdstuk 7.

5.2.1 Referentiesituatie

Deelgebied BZ1: Galgenslat en Steenhaarplassen

De ligging van het gebied en de bodemopbouw zorgen voor een complexe invloed van grondwaterstromen, zowel van lokale als regionale oorsprong. Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in hoge mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater langdurig blijven staan. In figuur 5.2 is het lokale ontwateringssysteem van watergangen en drainage weergegeven. De hoofdafwateringsrichting is met lichtblauwe pijlen weergegeven. Deze sloten zijn relatief diep (> 1 m.). De overige watergangen (donkerblauwe pijlen) zijn ca. 0,5 tot 1 m. diep. Op een aantal percelen is drainage toegepast, deze zijn in figuur 5.2 aangegeven.

Figuur 5.2: Lokale ontwateringsstelsel deelgebied BZ1 (bron: Bell Hullenaar, 2017)

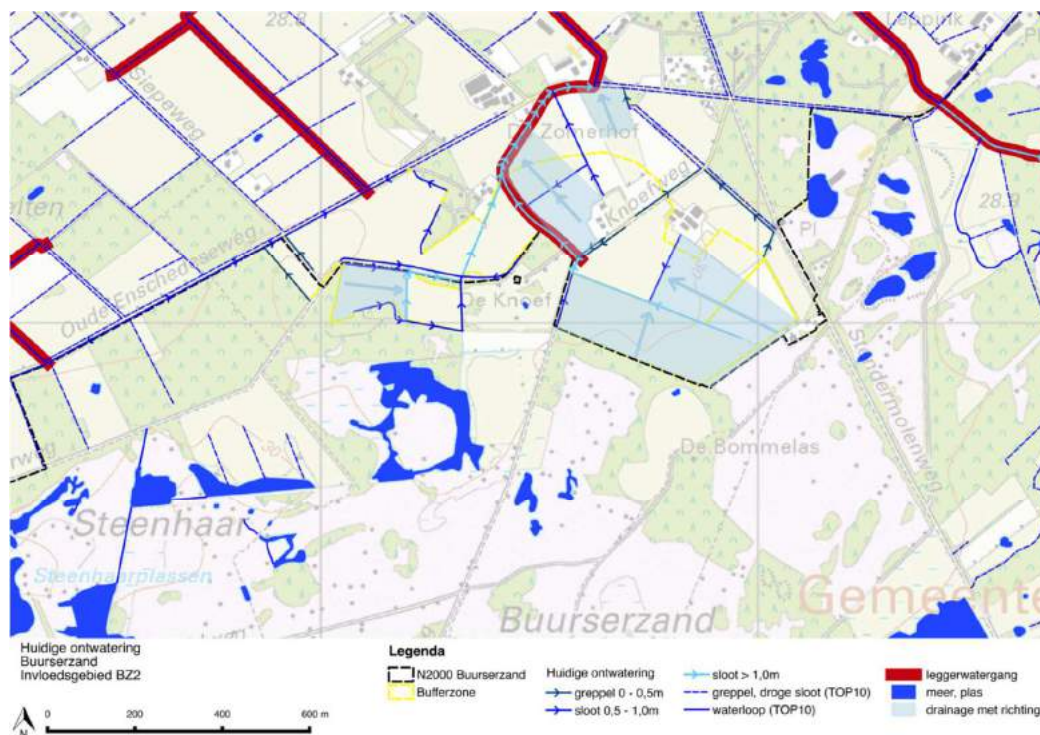
Deelgebied BZ2: De Knoef

Net als in deelgebied BZ1 zorgen de ligging en bodemopbouw van het gebied voor een complexe invloed van grondwaterstromen van zowel lokale als regionale oorsprong. In figuur 5.3 is het lokale ontwateringsstelsel van watergangenstelsel en drainage weergegeven in deelgebied BZ2. De hoofdafwateringsrichting is met lichtblauwe pijlen weergegeven. Deze sloten zijn relatief diep (>1m.) waarvan de Knoefleiding de belangrijkste is. De overige watergangen (donkerblauwe pijlen) zijn orde grootte (0-0,5 m. diep).

Op een aantal percelen is drainage toegepast. Onduidelijk is of de drainage op percelen ten noordoosten van de Knoefleiding nog in werking is. De drainagerichting is in ieder geval van zuidoost naar noordwest. De sloot tussen beide percelen is later dan de drainage aangelegd, waarbij de drainage in ieder geval niet is hersteld. De drainage op de overige percelen functioneert nog.

Binnen het Natura2000-gebied wordt vanuit het zuiden en zuidoosten neerslag via het maaiveld (en via ondiep grondwater) afgevoerd naar het kommenstelsel Meujenboersven-Knoeflaagte. Het Meujenboersven is een zeer ondiepe gestuwd ven van maximaal 35 cm diep dat in het voorjaar vrij abrupt droog valt. Het stuwpeil is in de winterhalfjaar 30,05 m +NAP en wordt in het voorjaar verlaagd naar 29,95 m +NAP om extra kwel naar de oppervlakte te krijgen.

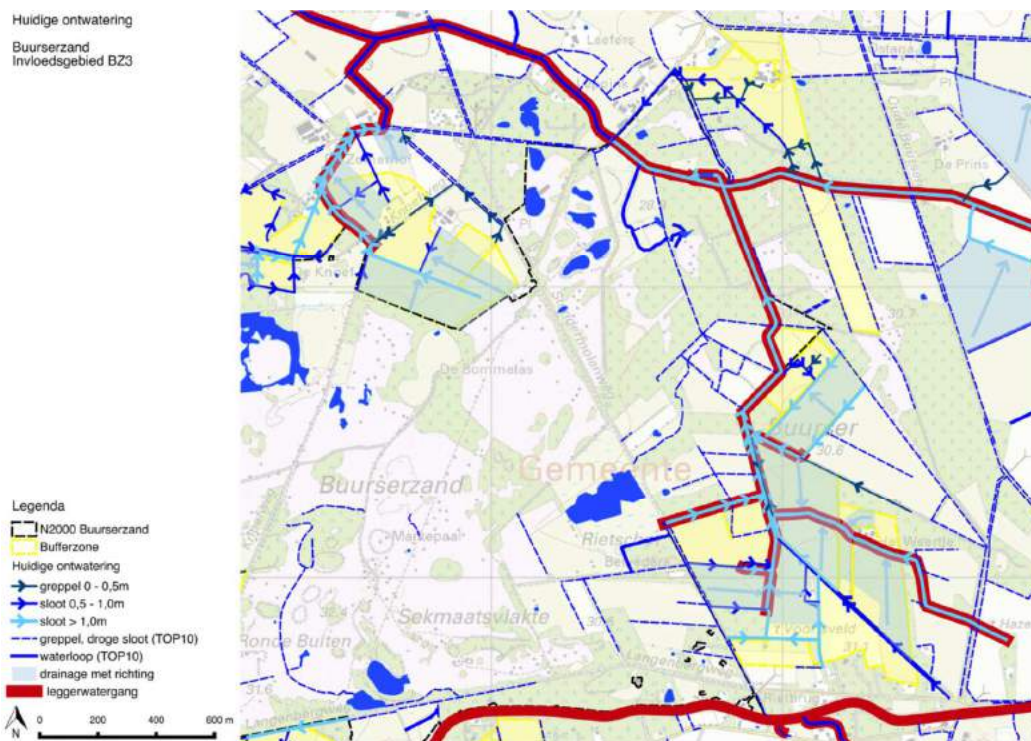
In de winter en voorjaar stroomt overtollig basenrijk water vanuit het Meujenboersven via een geultje via het klein orchideeën veldje met blauwgraslanden naar het vennensysteem in de Knoeflaagte. Het vennensysteem in de Knoeflaagte wordt aan de noordzijde begrensd door een kade en een stuwte met stuwpeil 29,30 m+ NAP. In het voorjaar (april 2017) was het waterpeil 29,25 m +NAP met een verval van circa 10 cm ten opzichte van de waterstand in het broekbos ten noorden van de Knoeflaagte.

Figuur 5.3: Lokale ontwateringsstelsel deelgebied BZ2 (bron: Bell Hullenaar, 2017)

Deelgebied BZ3: Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (circa 60 ha)

In figuur 5.4 is het lokale ontwateringsstelsel van watergangen en drainage weergegeven in deelgebied BZ3. In de huidige situatie verloopt de afwatering van het natuur- en landbouwwater via twee van elkaar gescheiden stelsels. Het natuurgebied watert via een onderling met elkaar verbonden stelsel van kommen af op de Hagmolenbeek en het landbouwgebied watert via de Biesheuvelleiding af op de Hagmolenbeek. De grondwaterstroming en -diepte worden bepaald door de ligging van de hogere zandruggen en de lokale ontwatering en het peil van de Hagmolenbeek en de Biesheuvelleiding. De Biesheuvelleiding en Hagmolenbeek hebben een drainerende werking op de naastgelegen natuurgebieden.

Figuur 5.4: Lokale ontwateringsstelsel deelgebied BZ3 (bron: Bell Hullenaar, 2017)

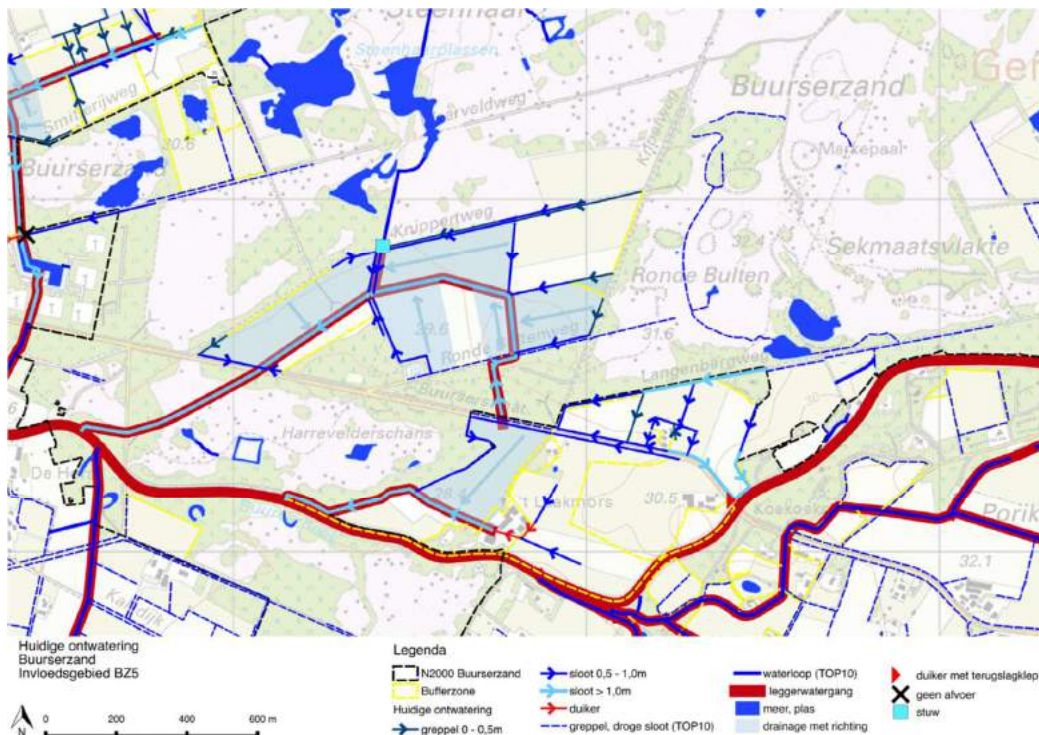
Het stelsel in het natuurgebied begint met het ven van Rietschot-west dat via een gegraven loopje in verbinding staat met de broekboslenk van Rietschot-oost. Hiervandaan stroomt het water via een gegraven loopje naar de Paardebroekleiding in Rietschot-Noord. In het stelsel zijn drie stuwen aanwezig. Met behulp hiervan wordt het water in de kommen van het natuurgebied tot enkele decimeters boven maaiveld opgestuwd. De meest bovenstroomse stuw (Rietschot-west) heeft een stuwpeil van 29,3 m. +NAP en de middelste (Rietschot-oost) heeft een stuwpeil van 29,1 m. +NAP. Het is de bedoeling om de benedenstroomse (Rietschot-noord) stuw op 29,0 m. +NAP in te stellen. Op verzoek van de eigenaar van landgoed het Waarrecht is het stuwpeil voorlopig echter lager ingesteld. In 2009 heeft demping van de Paardebroekleiding plaatsgevonden op landgoed de Leppe en op een deel van het terrein van Natuurmonumenten. De percelen zijn omgevormd naar natuur (maatregel M3 uit het beheerplan).

De Biesheuvelleiding wordt gevoed met het afvoerwater van de zijsloten ten zuiden van Rietschot-oost en een aantal sloten in het Buurserveld. Om het laaggelegen zuidoostelijke landbouwgebied van voldoende drooglegging te voorzien is de Biesheuvelleiding erg diep (drainage-niveau 28,65 m + NAP bovenstrooms tot 28,5 m. +NAP benedenstrooms). De diepe leiding doorsnijdt de hoge zandgronden van het 't Waarrecht: de loop is hier 1,5 tot 2,0 m. diep.

De Hagmolenbeek vormt de hoofdloop aan de noordzijde van het gebied. De beek wordt op een aantal plaatsen gestuwd. Het peil in de beek is echter erg laag doordat de stuwpeilen momenteel afgestemd zijn op een landbouwkundig gebruik van de laaggelegen delen in het beekdal. Benedenstrooms (ter hoogte van de Oude Haaksbergerdijk) is een huidige bodemhoogte van circa 27,5 m. +NAP; bovenstrooms van de instroom van de Biesheuvelleiding ligt deze op circa 28,3 m. en verder stroomopwaarts oplopend tot circa 29 m. +NAP. Ten zuiden van het Rietschot ligt de Buurserbeek. Deze beek ligt in de huidige situatie geheel gescheiden van het stelsel van de Rietschot en de Hagmolenbeek. In het verleden kon echter, via een overloop bij de Oortjesbrug, water vanuit de Buurserbeek naar het stelsel van het Rietschot en de Hagmolenbeek geleid worden. In de natuurlijke situatie ging zelfs de gehele afvoer van de Buurserbeek naar de Hagmolenbeek. Bij een doorsnijding van het Buurserzand (omstreeks 1300) is er een verbinding in westelijke richting gemaakt.

Deelgebied BZ5: Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

De ligging van het gebied en de bodemopbouw zorgen voor een complexe invloed van grondwaterstromen van zowel lokale als regionale oorsprong. Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in hoge mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater langdurig blijven staan. In figuur 5.5 is het lokale ontwateringssysteem van watergangen en drainage weergegeven binnen deelgebied BZ5. De hoofdafwateringsrichting is met lichtblauwe pijlen weergegeven. Deze sloten zijn relatief diep (> 1 m.). De overige watergangen (donkerblauwe pijlen) zijn 0,5 tot 1 m diep. Op een groot aantal percelen is drainage toegepast.

Figuur 5.4: Lokale ontwateringsstelsel deelgebied BZ5 (bron: Bell Hullenaar, 2017)

De grondwaterstroming en -diepte wordt bepaald door de ligging van de hogere zandruggen, de lokale ontwatering en het peil van de Buurserbeek. De lokale ontwatering en de Buurserbeek hebben een drainerende werking op de naastgelegen natuurgebieden. In de landbouwenclave de Ronde Bulten stroomt het lokale grondwater vanaf de hogere dekzandruggen naar de lagere delen. In het lagere deel ligt de hoofdwatgang voor de ontwatering van de landbouwenclave. Via deze hoofdwatgang wordt het water afgevoerd in zuidwestelijke richting naar de Buurserbeek. De eerste stuw benedenstrooms van de landbouwenclave heeft een kruinhoogte van 28.02 m +NAP. Totaal zijn er drie stuwen tot de instroming in de Buurserbeek, die zijn ingericht als vistrap.

Bij Laakmors, stroomt eveneens het grondwater vanaf de hogere zandruggen naar de lagere delen in de landbouwpercelen en wordt via watgangen afgevoerd naar de Buurserbeek. In de zuidwesthoek ligt een hoofdwatgang die uitmondt in de Buurserbeek (benedenstrooms van een nieuw aangelegde vistrap). De Buurserbeek heeft een drainerende werking op haar omgeving. In 2014/2015 heeft Waterschap Rijn en IJssel een herinrichting uitgevoerd van de Buurserbeek. Hierbij zijn de oude stuwen vervangen door vistrappen.

Deelgebied HV1: Horsterveen

In deelgebied Horsterveen stroomt oppervlaktewater via compartimenten en kleine dammetjes richting het westen en watert af via de Koffiegoot. Het oppervlaktewater wordt door de twee dekzandruggen gedwongen richting deze zijde te stromen. Alleen het water in het gebied Groene Plas en Horsterveen stroomt oppervlakkig richting het westen en noorden. In het natuurgebied zijn echter geen sloten aanwezig, alleen onder natte omstandigheden ('s winters) en/of bij hoge neerslagintensiteiten stroomt er oppervlakkig water het gebied uit via de landbouwsloten.

De grondwaterstroming in het gebied is onderzocht door Streefkerk⁹. Uit het onderzoek blijkt dat aan het einde van de winterperiode de waterlopen buiten het reservaat een drainerende werking hebben. Het betreft hier de drie hoofdwaterlopen, die in noordelijke richting afvoeren op respectievelijk de Schipbeek en de Zoddenbeek. Daarnaast hebben vermoedelijk ook de waterlopen langs de Peddedijk en de Wennewick weg een drainerende werking. De mogelijke invloed van de Koffiegoot is niet geheel duidelijk, omdat meetgegevens in dit gebied ontbreken. Een drainerende werking door de Koffiegoot wordt wel verondersteld. In het reservaat heeft de sloot langs de Buurserveenweg een drainerende werking. In de zomerperiode draineren de landbouwgronden ten noordoosten van het reservaat. In het noorden en het noordwesten ligt de grondwaterstand dan onder het stuwpeil in de waterlopen. De drainerende werking op de grondwaterstand in de minerale ondergrond wordt dan meer bepaald door het dal van de Schipbeek. De Koffiegoot heeft mogelijk ook hier nog invloed op de grondwaterstand. Naast de hoofdstromingen worden ook de lokale grondwaterstromingen beïnvloed. Deze vinden plaats vanaf de zandruggen naar de laagten en slenken en zorgen voor waardevolle gradiënten in hydrochemie en standplaatsen.

Ondanks eerdere herstelmaatregelen is de actuele waterhuishouding in het Haaksbergerveen nog niet optimaal en is er sprake van verdroging met name door wegzijging van grondwater naar de omliggende landbouwgronden, wegzakkende grondwaterstand in het Natura 2000-gebied en te grote peilfluctuaties in het hoogveen. Door wegzijging van grondwater naar de omgeving sprake van sterk wisselende waterstanden. Het gevolg hiervan is dat verdroging het behoud van oppervlakte en kwaliteit van de instandhoudingsdoelen op de korte termijn belemmeren door mineralisatie van het veenpakket en afname van buffering met basen aan de veenbasis.

5.2.2 Beleid*Keur*

De keur is een algemene verordening van het waterschap waarin staat aangegeven welke activiteiten in of nabij oppervlaktewaterlichamen zijn toegestaan en welke activiteiten vergunningplichtig zijn. Het gaat hierbij om zaken als waterbeheersing (grond- en oppervlaktewater), bescherming van sloten, kanalen, stuwen en gemalen. Naast algemene regels zijn ook beleidsregels vastgesteld. Hierin is opgenomen en gemotiveerd hoe waterschap Rijn en IJssel omgaat met de diverse activiteiten c.q. werkzaamheden in haar watersysteem.

⁹ Haaksbergerveen: evaluatie waterbeheer (1997). Streefkerk, J.G., Alst, G.T. van, Leeuwen, R. van. Driebergen: Staatsbosbeheer.

Waterbeheerplan 2016-2021

In het Waterbeheerplan beschrijft het waterschap op welke wijze hier invulling aan wordt gegeven en komen in hoofdlijnen de hiervoor benodigde maatregelen aan de orde. De Waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta en Rijn en IJssel hebben gezamenlijk het Waterbeheerplan 2016-2021 opgesteld. Hierin staat dat de waterschappen voor de Natura 2000-gebieden de GGOR-maatregelen bepalen, als onderdeel van het door de provincies geregisseerde gebiedsproces. GGOR staat voor Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime. GGOR-maatregelen zijn hydrologische maatregelen op inrichtingsniveau, die zich richten op de inrichting van de waterhuishouding in een gebied, mede rekening houdend met de eisen die de ecologie aan een oppervlaktewater stelt¹⁰.

5.2.3 Alternatieven**Deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen**

De maatregelen in het deelgebied BZ1 zijn M6a (Aankoop en herinrichting van de landbouwpercelen langs de Smitterijweg) en M23 (onderzoek Steenhaarplassen). Aan M23 is invulling gegeven met het "Ecohydrologisch onderzoek en planuitwerking" van Bell Hullenaar (2017) en de daaruit voortkomende maatregelen. De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitattypen H4010A Vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype H3130 Zwakgebufferde vennen. Voor Vochtige heide geldt tevens een uitbreidingsopgave.

Voor de uitwerking van de maatregelen zijn twee alternatieven onderzocht (A en B), deze zijn onderstaand beschreven.

Alternatief A: Maatregelen beheerplan

Alternatief A betreft de volgende maatregelen:

- Dempen van alle ontwateringssloten inclusief Slatsleiding
- Verwijderen van alle drainage
- Aanpassing afwateringssysteem buiten buffer: afvoer noordelijk stroomgebied Slatsleiding in noordelijke richting via leggerwatergang

Alternatief B: Nadere uitwerking 1

Dit alternatief is gelijk aan het alternatief uit het beheerplan met de volgende wijzigingen:

- Perceelsgreppels aan de noordzijde van de Slatsleiding blijven gehandhaafd; deze greppels zijn circa 30 – 50 cm diep (bepaald tijdens veldbezoek grondeigenaren) en staan het grootste deel van het jaar droog. Alleen in pieksituaties (bijv. bij langere perioden met neerslag, danwel bij hoge grondwaterstand vanaf ongeveer GHG en hoger), wordt er water afgevoerd. Dit vergroot in de huidige situatie de gebruiksmogelijkheden van de percelen

¹⁰ Waterbeheerplan 2016-2021 Waterschap Vechtstromen, Rijn en IJssel, Drents-Overijsselse Delta, november 2015

- Ondiepe greppels langs een gedeelte van de Smitterijweg en Zoomweg blijven gehandhaafd. Om de afwatering van deze greppels mogelijk te maken blijft een gedeelte van de Slatleiding aan de westzijde van het Natura2000-gebied, inclusief zijtak, gehandhaafd als een natuurlijke laagte in het maaiveld, waardoor neerslagwater afgevoerd kan blijven worden

Deelgebied BZ2: De Knoef

De maatregel in het deelgebied BZ2 is in het beheerplan aangeduid als M6d 'Opheffen drainerende werking landbouwpercelen De Knoef'. De maatregel wordt uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen H4010A Vochtige heide, H7230 Kalkmoerassen, H91E0C Vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitatype H3130 Zwakgebufferde vennen. Het gaat om een eenmalige uitvoering in het eerste tijdvak (van 6 jaar). Voor deze maatregel zijn drie alternatieven uitgewerkt, de alternatieven A, B en C. Deze zijn onderstaand beschreven.

Alternatief A: Maatregelen beheerplan

Alternatief A betreft de volgende maatregelen:

- Verondiepen van watergangen (Knoefleiding) aan weerszijden van de Knoeflaagte, zodat drainerende werking vermindert, maar afvoer van neerslag mogelijk blijft
- Dempen van de overige ontwateringssloten
- Verwijderen van alle drainage

Opgemerkt wordt dat de Knoefleiding wel als maaiveldlaagte gehandhaafd blijft om overtollig neerslagwater af te voeren. De drainerende werking wordt echter geheel opgeheven.

Alternatief B: Nadere uitwerking 1

In de uitwerking zijn ten opzichte van alternatief A de volgende aanpassingen gedaan:

- Perceelssloten die water afvoeren van de bebouwing van Knoefweg 15A worden op de huidige diepte gehandhaafd. De noordelijke sloot ligt hoger in het gebied en heeft naar verwachting geen effect op vastgestelde habitattypen
- Sloot langs en de aanvoersloten naar de Oude Enschedese weg en de perceelsloot langs de oostzijde van perceel 1 handhaven. Deze sloten liggen relatief hoog en staan meestal droog. De verwachting is dat ze daarom geen effect hebben op de waterafhankelijke habitattypen
- Handhaven/aanleggen drainage op perceel 4 en 5. De verwachting is dat de drainage vanwege de afstand geen effect heeft op de waterafhankelijke habitattypen. Het zijn vrij lage delen in de percelen, waar wateroverlast kan ontstaan voor landbouw

Alternatief C: Nadere uitwerking 2

Nadere uitwerking 2 gaat uit van de aanpassingen in nadere uitwerking 1. Daarnaast zijn de maatregelen zodanig aangepast dat het landbouwkundig gebruik van het noordelijk deel van de percelen van Steenberg deels behouden kan blijven.

Hiervoor wordt tussen het gebouw van Knoefweg 16 en de Knoefweg een nieuwe sloot gegraven die zorgt dat de afwatering van de noordelijke helft van de percelen van Steenberg wordt omgeleid naar het noorden via de sloot langs de Knoefweg. De drainage van dit perceel (perceel 2) kan dan deels gehandhaafd blijven zonder al te veel negatieve effecten op de gewenste grondwaterstandsverhoging.

Deelgebied BZ3: Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

De maatregelen in het deelgebied BZ3 in het beheerplan zijn M1 (Verondiepen van de Biesheuvelleiding) en M2 (Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek). De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide. Voor deze maatregel zijn drie alternatieven uitgewerkt, de alternatieven A, B en C. Deze zijn onderstaand beschreven.

Alternatief A: Maatregelen beheerplan

De maatregelen in alternatief A bestaan uit het verondiepen van de watergang Biesheuvelleiding met 40 cm en het verondiepen van de watergang Hagmolenbeek met 30 tot 50 cm. Het tracé van verondieping van de Hagmolenbeek is bij de ontwerpuitwerking van de maatregelen door het waterschap enigszins korter geworden dan in het beheerplan is opgenomen.

Alternatief B: Nadere uitwerking 1 = vergunde situatie

De maatregelen in alternatief B bestaat uit het verondiepen van de bestaande bodemhoogte van de Biesheuvelleiding met 0 tot maximaal 75 cm. Ten opzichte van de legger is dit 30 à 40 cm. Daarnaast wordt de bestaande bodemdiepte van de Hagmolenbeek verondiept met 0 tot 75 cm. Dit is 0 tot 40 cm ten opzichte van de legger.

Alternatief C: Nadere uitwerking 2

De maatregelen zijn in alternatief C gelijk aan die in alternatief B, aangevuld met het opheffen van de drainerende werking van de Biesheuvelleiding (traject vanaf de Hagmolenbeek tot begin van de landbouwenclave). Ontwatering door de Biesheuvelleiding van het bovenstroomse deel ter plaatse van de landbouwenclave blijft gehandhaafd. Uitvoering hiervan kan door belemen van dit deel van de beek of het uitvoeren als maaiveldlaagte, waardoor het oppervlaktewater uit de landbouwenclave afvloeit naar de lagere delen.

Deelgebied BZ5: Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

De maatregelen vanuit het beheerplan in deelgebied BZ5 zijn M6b (aankoop en herinrichting landbouwenclave De Ronde Bulten) en M6c (aankoop en herinrichting landbouwpercelen van de Laakmors en Steenhaar). De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitattypen H4010A Vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype H3130 Zwakgebufferde vennen. Voor vochtige heide geldt tevens een uitbreidingsopgave. Voor deze maatregel zijn drie alternatieven uitgewerkt, de alternatieven A, B en C. Deze zijn onderstaand beschreven

Alternatief A betreft de volgende maatregelen:

- Dempen van de ontwateringsloten
- Verwijderen van alle drainage
- Verhogen van de Buurserbeek; de vistrap stroomafwaarts van de Schansweg wordt met 88 cm verhoogd

Alternatief B: Nadere uitwerking 1 Laakmors

De maatregelen bij nadere uitwerking 1 zijn bedoeld om overlast ter plaatse van bebouwing en infrastructuur te voorkomen. Daarvoor zijn in alternatief B ten opzichte van alternatief A de volgende wijzigingen opgenomen:

- Deel van de ontwatering behouden en aanvullen met extra sloten voor ontwatering bebouwing
- Ontwatering Buurserstraat handhaven voor voldoende drooglegging weg
- Ontwatering rondom bebouwing Buurserstraat 193 (W1, zie figuur 3.10) handhaven;
- Plaatsen van een gemaal om het oppervlaktewater uit het gebied Laakmors af te voeren op de Buurserbeek

Alternatief C: Nadere uitwerking 2 Laakmors

De maatregelen bij nadere uitwerking 2 zijn bedoeld om overlast ter plaatse van bebouwing en infrastructuur te voorkomen en negatieve effecten op landbouwkundig gebruik te beperken.

De maatregelen in alternatief C zijn gelijk aan de maatregelen in alternatief B, aangevuld met het gedeeltelijk laten liggen van drainage in het westelijke perceel ten zuiden van de Buurserstraat (ongeveer de helft). Ook het gedeelte van de leggerwatergang ten zuiden van dit perceel blijft gehandhaafd, waarbij de afwateringsrichting van deze leggerwatergang wordt gewijzigd.

Deelgebied HV1: Horsterveen

In deelgebied Horsterveen is in het beheerplan maatregel M7a voorzien, het creëren van een hydrologische bufferzone. De maatregel wordt uitgevoerd voor het voorkomen van verslechtering van kwaliteit en areaal van actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn draagt de maatregel bij aan kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakte uitbreiding van actieve hoogvenen. Voor deze maatregel zijn twee alternatieven uitgewerkt:

Alternatief 1: Maatregelen beheerplan

Alternatief 1 betreft de volgende maatregelen:

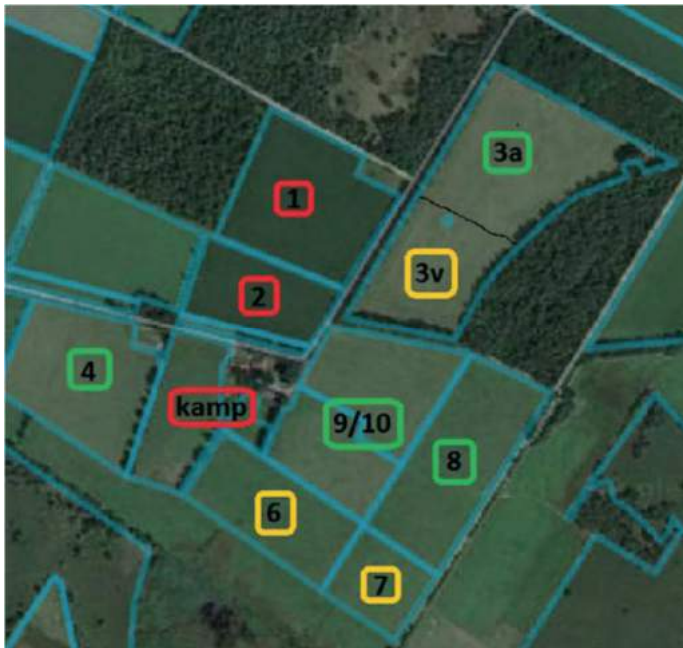
- Alle ontwatering opheffen
- Herstel randzone natura 2000
- Realisatie heideverbinding

Alternatief 2: Nadere uitwerking 1

Alternatief 2 betreft de volgende maatregelen:

- Ontwikkeling 'Erve op den Vens' op basis van cultuurhistorische waarden
- Beperkte ontwatering erf en perceel 2 (zie figuur 5.5)

- Herstel randzone natura 2000
- Realisatie heideverbinding

Figuur 5.5: Perceelsindeling deelgebied Horsterveen

5.2.4 Beoordelingskader

Het doel van de voorgestelde maatregelen is het aanpassen van de grondwaterstand aan het voor de habitattypen in het natuurgebied gewenste (hogere) peil. De mate waarin de alternatieven aan die voorwaarde voldoen is beoordeeld als het effect op N2000-instandhoudingsdoelen.

Effecten op het landgebruik van de omliggende (agrarische) percelen in de vorm van een hoger grondwaterpeil zijn daarbij niet gewenst. De mate waarin de alternatieven aan die voorwaarde voldoen is beoordeeld als 'het effect op het landgebruik van de omliggende percelen'.

Ook is een te hoge grondwaterstand ter plaatse van de aanwezige bebouwing in het plangebied niet gewenst. De mate waarin de alternatieven aan die voorwaarde voldoen is beoordeeld als 'het effect op bebouwing'.

De bovenstaande effecten zijn beoordeeld volgens de in tabel 5.2 weergegeven methodiek.

Tabel 5.2 Beoordelingsschaal

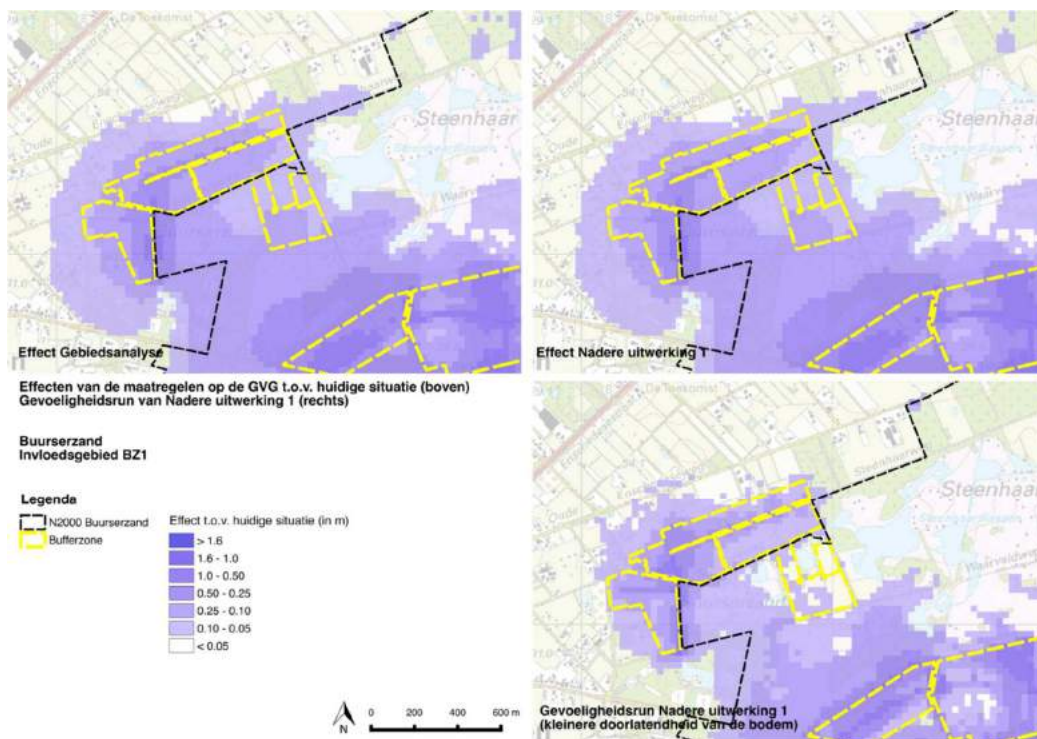
score	betekenis
++	Zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	Geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/-	Licht negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

5.2.5 Effectbeoordeling

Deelgebied BZ1: Galgenslat en Steenhaarplassen

Effect op Natura 2000-instandhoudingsdoelen

In deelgebied BZ1 zorgen beide alternatieven voor maatregelen in het gebied zorgen voor een verhoging van de grondwaterstand in het aangrenzende natuurgebied en de landbouwgronden. De effecten op de Natura 2000-instandhoudingsdoelen zijn in alternatief A en alternatief B gelijk. In beide alternatieven verbeteren de hydrologische omstandigheden en worden in een groot deel van de locaties Galgenslat en Steenhaarplas beter geschikt voor vochtige heide en zwakgebufferde vennen. Het systeem wordt door de maatregelen robuuster; het grondwater zakt minder ver weg en de toevoer van grondwater ter plaatse van het Galgenslat neemt toe en dit draagt bij aan de gewenste kwaliteitsverbetering van zwakgebufferde vennen. Ter hoogte van de Steenhaarplas is echter geen duurzame verbetering van de kwaliteit van de zwakgebufferde vennen mogelijk, zonder negatieve hydrologische effecten op andere delen van het systeem. Wel is de situatie rond de Steenhaarplassen optimaal voor vochtige heide. De maatregelen verbeteren de hydrologische situatie voor de veenmosrijke vochtige heide, die hierdoor beter in stand kan worden gehouden alsook kan uitbreiden. Beide vormen van vochtige heide dragen bij aan het instandhoudingsdoel van vochtige heide. De beide alternatieven worden daarom voor het aspect effect op Natura 2000-instandhoudingsdoelen positief (+) beoordeeld.

Figuur 5.6: Effect op de GVG ten opzichte van de huidige situatie. Linksboven alternatief A, rechtsboven alternatief B.

Effect op landgebruik omliggende percelen en effect op bebouwing

Voor de landbouw neemt de natschade toe op de percelen ten noorden en westen van de Slatsleiding. De (deel)percelen rondom het westen van de Slatsleiding worden hydrologisch gezien zeer nat en zijn daarmee matig of ongeschikt voor reguliere landbouw. Deze percelen worden met een verhoging van de natschade van ca. 30 % beduidend natter dan de huidige situatie. Deze deelpercelen zijn daarmee zeer matig geschikt voor landbouw. De periode dat deze natste percelen kunnen worden bewerkt is beperkt. Het risico dat ook water op maaiveld staat in het groeiseizoen neemt toe. De opbrengst en de kwaliteit van de grasmat gaan hierdoor aanzienlijk achteruit. Percelen aan de noordkant van de Steenhaarweg, voor de bocht naar het zuiden, worden ook natter. Hier is een verhoogd risico op vertrapping in voorjaar, winter en najaar bij beweiding van de paarden, pony's en schapen. Ook bestaat er een toenemend risico bij de bebouwing op optrekkend vocht. Alternatief B biedt voor natschade een geringe verbetering (circa 5 %) voor de percelen ten noorden van de Slatsleiding (zie figuur 5.1). Het effect van alternatief A en B op omliggend landgebruik wordt hierdoor negatief (-) beoordeeld. Het geringe verschil is niet voldoende onderscheidend voor een andere beoordeling. Het effect op omliggende bebouwing wordt in beide alternatieven als licht negatief (0/-) beoordeeld.

De score van de alternatieven A en B is weergegeven in tabel 5.3.

Tabel 5.3 Effectbeoordeling hydrologische maatregelen

Alternatief	Effect op N2000-	Effect op landgebruik	Effect op bebouwing
	instandhoudingsdoelstellingen	omliggende percelen	
A	+	-	0/-
B	+	-	0/-

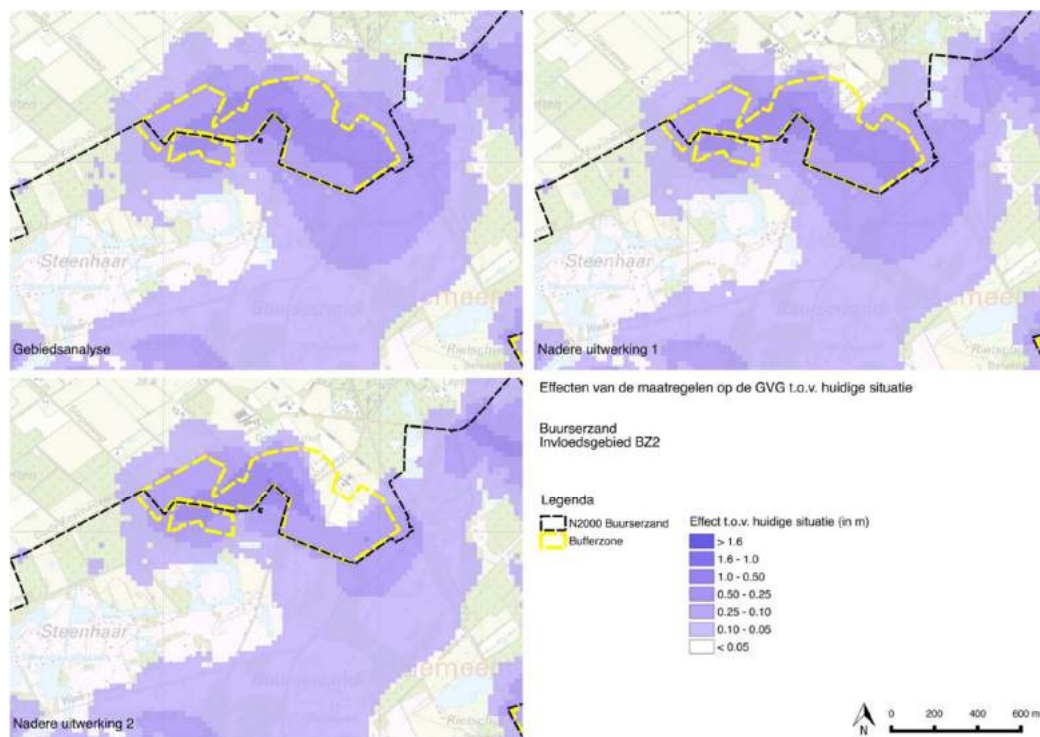
Voorkeursalternatief

Vanwege de vergelijkbare effecten op instandhoudingsdoelstellingen van alternatief A en B en de geringe beperking van de negatieve effecten op het landgebruik in alternatief B is alternatief B door het projectteam Buurserzand-Horsterveen gekozen tot voorkeursalternatief.

Deelgebied BZ 2: De Knoef

Effect op Natura 2000-instandhoudingsdoelen

De effecten van de maatregelen op de GVG zijn weergegeven in figuur 5.7. Daaruit wordt duidelijk dat alle alternatieven de grondwaterstand in het aangrenzende natuurgebied en de landbouwgronden verhogen. Alternatief C geeft een vermindering van de grondwaterstandsverhoging binnen Natura2000 gebied ten opzichte van alternatief A en B. Dit effect is het gevolg van o.a. de nieuwe afvoersloot ter plaatse van Steenberg. In absolute grondwaterstanden is het berekende verschil tussen alternatief A en B ten opzichte van alternatief C gering. Het effect op de droogtestress, grondwaterstroming en kwel op de kalkmoerassen/blauwgraslanden en de zwak gebufferde vennen is wel onderscheidend en dat levert in alternatief A en B een robuuster herstel van het grondwatersysteem op. In alternatief C is er een verminderde opbolling in de dekzandruggen en daarmee de aanvoer van grondwater richting de Knoeflaagte en het Meujenboersven. Alternatief A en B leiden daarom tot een betere uitgangssituatie voor kalkmoeras/blauwgraslanden en zwak gebufferde vennen in het systeem nat zandlandschap van het Buurserzand. Alternatief A en B zijn daarom als positief beoordeeld (+), alternatief C is licht positief (0/+) beoordeeld.

Figuur 5.7: Effect op de GVG ten opzichte van de huidige situatie. Linksboven alternatief A, rechtsboven alternatief B, linksonder alternatief C.

Effect op landgebruik omliggende percelen

Alle alternatieven leiden tot een toename van grondwaterstanden op omliggende landbouwgronden. Daarbij worden sommige percelen te nat voor reguliere landbouw. Ten westen van de Knoefweg is het verschil tussen de alternatieven beperkt tot 2 cm. Ten oosten van de Knoefweg is wel een merkbaar verschil tussen de alternatieven, daar leidt alternatief C tot een aanzienlijke afname van de Grondwaterstandsverhogingen, op sommige plaatsen treedt in het geheel geen verhoging meer op. Alternatief A en B zijn daarom negatief (-) beoordeeld, alternatief C als licht negatief (0/-).

Effect op bebouwing

In alternatief A bestaat een risico op wateroverlast bij alle nabijgelegen woningen, uitgezonderd de Oude Enschedeseweg 74. Ook bestaat er een risico op wateroverlast bij het zandpad bij de Knoefweg. Alternatief A is daarom als zeer negatief (-) beoordeeld. Alternatief B en C zijn op dit aspect gelijk aan Alternatief A, met de uitzondering dat het risico op wateroverlast bij de woning aan de Knoefweg 16 wordt weggenomen. Deze alternatieven worden daarom als licht negatief (0/-) beoordeeld.

De score van de alternatieven is weergegeven in tabel 5.4.

Tabel 5.4 Effectbeoordeling hydrologische maatregelen

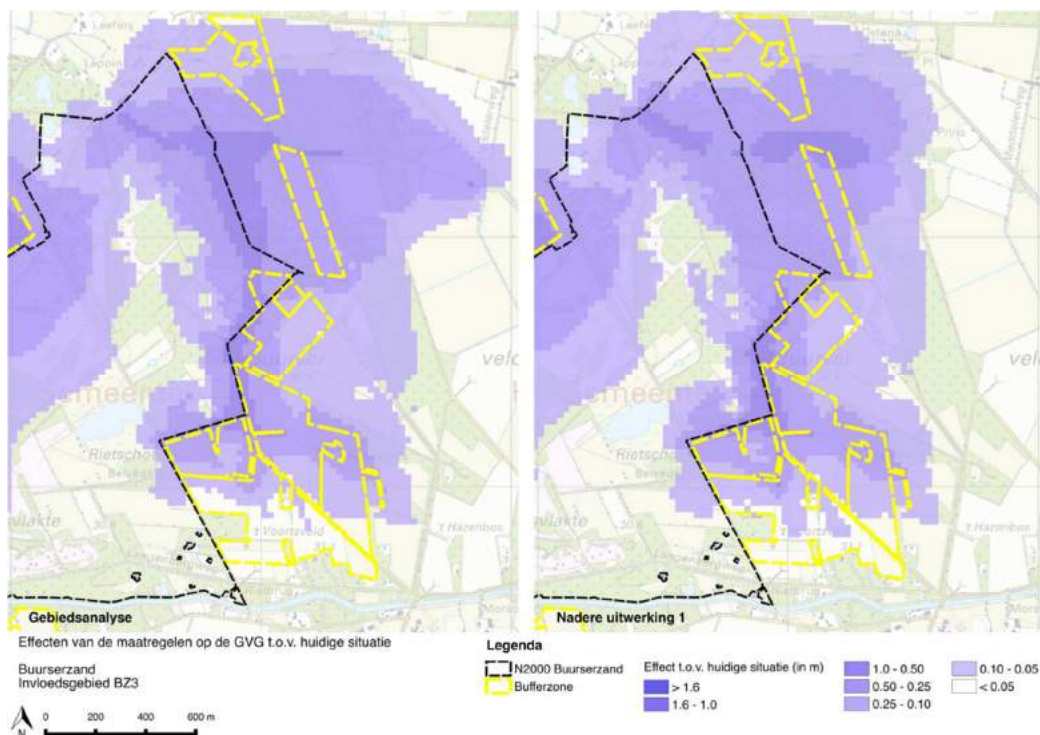
Alternatief	Effect op N2000- instandhoudingsdoelstellingen	Effect op landgebruik omliggende percelen	Effect op bebouwing
A	+	-	-
B	+	-	0/-
C	0/+	0/-	0/-

Voorkeursalternatief

Vanwege de vergelijkbare effecten op instandhoudingsdoelstellingen van alternatief A en B en de beperkte effecten van alternatief B op bebouwing en landbouw is alternatief B door het projectteam Buurserzand-Horsterveen gekozen tot voorkeursalternatief. Voor wat betreft de effecten op landbouwkundig gebruik van de percelen scoort het alternatief C voor een paar percelen beter dan alternatief B. Echter, effecten op natuur zijn leidend voor de keuze van het voorkeursalternatief. Daarom is de keuze gemaakt voor alternatief B. Dit is een robuuste keuze voor natuur, waarbij de natuur zoveel mogelijk hydrologisch wordt hersteld en waarbij natschade aan bebouwing en infrastructuur zoveel mogelijk wordt voorkomen

Deelgebied BZ 3: Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding
Effect op Natura 2000-instandhoudingsdoelen

Alle drie de alternatieven leiden in deelgebied BZ3 tot een verhoging van de grondwaterstand in het aangrenzend Natura2000-gebied en de landbouwgronden (figuur 5.8). De effecten van alle alternatieven op de habitattypen in het Natura2000-gebied zijn vergelijkbaar en de grondwatersituatie in het voorjaar voldoet bij alle alternatieven. Het hydrologisch knelpunt voor de habitattypen is de grondwaterstand in de zomer (GLG). De meerwaarde van de hogere grondwaterstanden in alternatief C is voor de instandhoudingsdoelstellingen daarom niet substantieel ten opzichte van alternatief A en B. Alternatief C zorgt wel voor een sterkere verhoging van de grondwaterstanden in het voorjaar en toename van de kwel bij Rietschot-Noord. Alternatief B leidt met name tot een goede hydrologische situatie voor beekbegeleidende bossen (elzenbroekbossen en kritischere goudveil-essenbos) in het gehele beekdal van het Rietschot (oost en noord) en bij 't Waarrecht. De alternatieven zijn daarom allen positief (+) beoordeeld op effect op instandhoudingsdoelstellingen.

Figuur 5.8: Effect op de GVG ten opzichte van de huidige situatie. Links alternatief A, rechts alternatief B. Alternatief C is vergelijkbaar met alternatief B

Effect op landgebruik omliggende percelen

Verschillende percelen langs de Hagmolenbeek worden in alternatief A en B te nat voor reguliere landbouw, één perceel langs de beek wordt dusdanig vernat dat landbouw niet mogelijk is en omvorming naar natuur noodzakelijk is. Voor alternatief C geldt dit voor twee percelen. Voor alle alternatieven geldt verder dat enkele percelen aan de noordzijde, bij de Haaksbergerdijk, minder geschikt worden voor het weiden van vee in het voorjaar. Voor de andere percelen is in meerdere of mindere mate sprake van natschade waardoor percelen minder geschikt zijn voor maïsteelt.

Effect op bebouwing

Geen van de alternatieven leidt tot vernatting bij bebouwing. Het effect op bebouwing is voor alle alternatieven neutraal (0) beoordeeld.

De score van de alternatieven is weergegeven in tabel 5.5.

Tabel 5.5 Effectbeoordeling hydrologische maatregelen

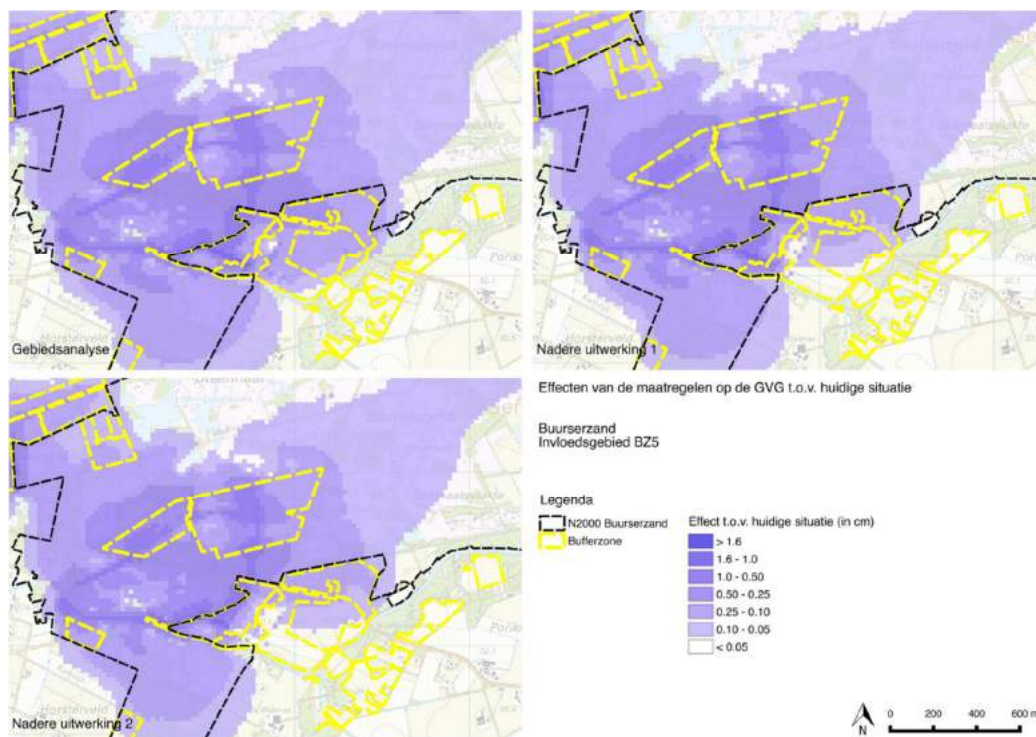
Alternatief	Effect op N2000- instandhoudingsdoelstellingen	Effect op landgebruik omliggende percelen	Effect op bebouwing
A	+	-	0
B	+	-	0
C	+	--	0

Voorkeursalternatief

Alternatief B is door het projectteam Buurserzand-Horsterveen gekozen tot voorkeursalternatief. Dit alternatief zorgt in de voorjaars situatie voor een optimale situatie voor de habitattypen binnen de invloedssfeer. Het verschil met andere alternatieven in de kritische zomersituatie ter plaatse van de habitattypen is gering. Alternatief C leidt door het volledig dempen van de Biesheuvelleiding wel tot een sterkere verhoging van de grondwaterstanden binnen de invloedssfeer van de Biesheuvelleiding, met grotere natschade op landbouwpercelen tot gevolg. Deze alternatief leidt echter niet tot een verdere substantiële verbetering van de kwaliteit van habitattypen ten opzichte van alternatief A en B. Ten opzichte van alternatief A leidt alternatief B wel voor een verbetering van de grondwaterstanden en een verdere toename van de kwel ter hoogte van Rietschot-Noord en daarmee een grotere bijdrage aan het herstel van het hydrologisch systeem van het Buurserzand.

Deelgebied BZ 5: De Ronde Bulten en Laakmors
Effect op Natura 2000-instandhoudingsdoelen

Alle drie de alternatieven leiden in deelgebied BZ5 tot een verhoging van de grondwaterstand in het aangrenzend Natura2000-gebied en de landbouwgronden (figuur 5.9). In alternatief A en B wordt voor het habitatype vochtige heide het doelbereik voor de GVG op 8 hectare gehaald, op 2 ha blijft de GVG 10 tot 20 cm te droog. Alternatief C haalt het doelbereik op 7,5 ha. Voor het habitatype zwakgebufferde vennen leiden alternatief A en B tot een significante verbetering naar suboptimale omstandigheden. Alternatief C leidt tot een minder robuuste buffering. Alternatief C levert ten opzichte van alternatief A aan de oostkant van de Harrevelderschan een 5 tot 10 cm lagere grondwaterstand (GVG en GLG) op en de droogtestress neemt toe met 6-8 dagen, waardoor lokaal de droogtestress te groot wordt. Hierdoor is het systeem in alternatief C minder robuust en gevoeliger in droge perioden. Vanwege de significante bijdrage aan het doelbereik voor alle habitattypen is het effect voor alternatief A en B zeer positief (+ +) beoordeeld. Alternatief C is neutraal (0) beoordeeld en vanwege de beperkte bijdrage aan het doelbereik niet nader overwogen en in het gebiedsproces zijn de effecten op landbouw daarom niet in beeld gebracht.

Figuur 5.9: Effect op de GVG ten opzichte van de huidige situatie. Linksboven alternatief A, rechtsboven alternatief B, rechtsonder alternatief C

Effect op landgebruik omliggende percelen

Voor de alternatieven A en B zijn de effecten op landbouw wel in beeld gebracht. De lage delen van Laakmors en de landbouwenclave worden in beide alternatieven te nat voor landbouwkundig gebruik. De landbouwenclave wordt grotendeels ongeschikt/matig geschikt voor landbouw. Reguliere bemesting op het deel dat hydrologisch gezien nog wel geschikt blijft, is niet meer mogelijk i.v.m. het risico voor afstroming van nutriënten naar (nieuw te vormen) natuur. Mitigerende maatregelen middels aanleg van ondiepe, intensieve drainage is in dit deel niet mogelijk omdat hiermee negatieve effecten op de vastgestelde habitattypen ontstaan. Op Laakmors worden de mogelijkheden voor normaal landbouwgebruik, passend bij de huidige bedrijfsvoering en –opzet, fors beperkt. Alleen op het oostelijk deel van de Laakmors (ruim 10 ha) is nog gangbare landbouw mogelijk, passend bij de huidige bedrijfsvoering.

Voor het westelijk deel van Laakmors geldt dat voortzetting van het agrarische bedrijf in zijn huidige vorm en met de huidige bedrijfsvoering niet mogelijk is. De huiskavel wordt te beperkt voor het weiden van melkkoeien en de opbrengsten van het matig geschikte deel zullen sterk dalen, zoals ook de kwaliteit van de grasmat. De percelen aan de noordkant van de Buurserstraat blijven in alternatief B redelijk goed te gebruiken. Beweiding van paarden en schapen wordt in voorjaar/najaar/winter echter lastiger i.v.m. het risico van vertrapping van de zode. De effecten op landbouw zijn voor alternatief A zeer negatief (- -) beoordeeld. Voor alternatief B negatief (-).

Effect op bebouwing

De overlast op woningen is voor alle alternatieven onderzocht. In alternatief A bestaat een risico op wateroverlast bij alle woningen, behalve de Buurserstraat 208. Ook is er een risico op wateroverlast bij zandpaden in de landbouwenclave De Ronde Bulten en op de Buurserstraat in het gehele traject van de bufferzone. Deze alternatief is negatief (-) beoordeeld. Alternatief B heeft dezelfde effecten, wel zijn er in deze alternatief mogelijkheden om drainage aan te leggen bij de woningen en daarmee effecten op bebouwing te voorkomen. Alternatief B is daarom licht negatief (0/-) beoordeeld. Alternatief C leidt enkel bij de woningen Buurserstraat 193 en 205 tot wateroverlast en ook hier zijn mogelijkheden om dit met drainage te voorkomen. Alternatief C is daarom neutraal beoordeeld (0)

De score van de alternatieven is weergegeven in tabel 5.6.

Tabel 5.6 Effectbeoordeling hydrologische maatregelen

Alternatief	Effect op N2000-instandhoudingsdoelstellingen	Effect op landgebruik omliggende percelen	Effect op bebouwing
A	++	--	-
B	++	-	0/-
C	0	nb	0

Voorkeursalternatief

Alternatief B is door het projectteam Buurserzand-Horsterveen gekozen tot voorkeursalternatief voor BZ5. De keuze voor alternatief B is een robuuste keuze waarbij de natuur zoveel mogelijk hydrologisch wordt hersteld en waarbij de gevolgen natschade aan bebouwing en infrastructuur zoveel mogelijk voorkomen kunnen worden.

Deelgebied HV1: Horsterveen

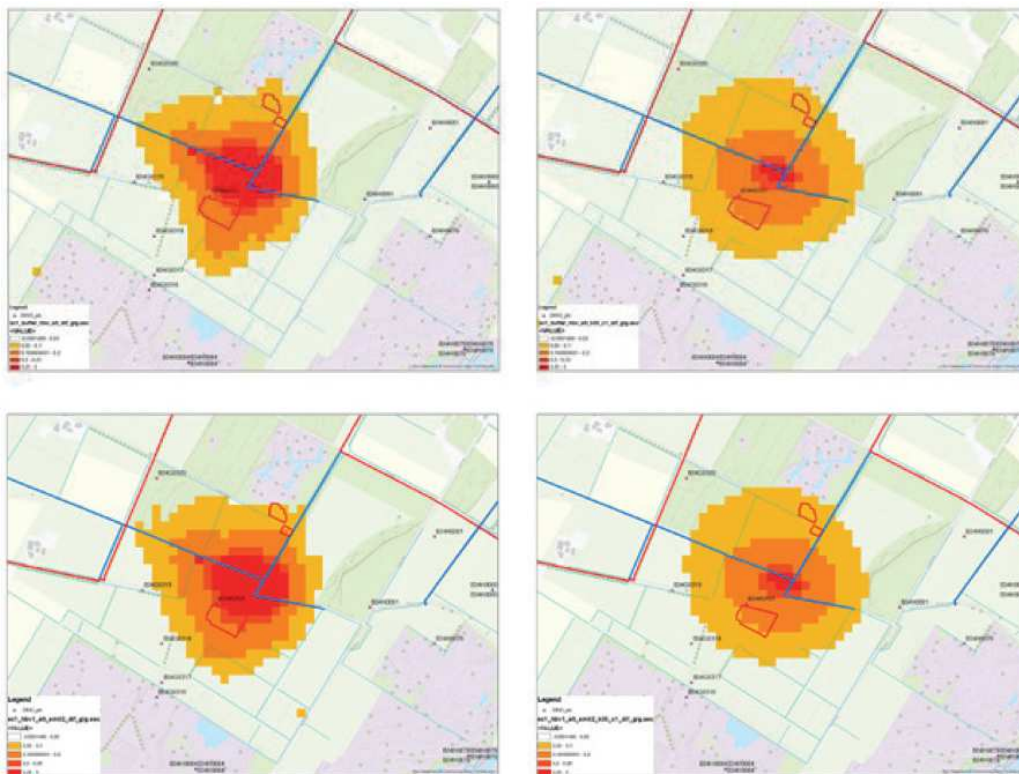
Effect op Natura 2000-instandhoudingsdoelen

Hydrologisch gezien is alternatief 1 gelijk aan de voorgestelde maatregelen in het beheerplan (opheffen van alle ontwatering). Alternatief 2 voorziet ten opzichte van de alternatief 1 in beperkte ontwatering van het erf en perceel 2. In figuur 5.10 zijn de effecten van de alternatieven op de GLG weergegeven, dit omdat verhoging van de GLG voor het creëren van stabielere grondwaterstanden een belangrijk doel is voor het Horsterveen.

De maatregelen in alternatief 1 leiden tot een stijging van de GLG in de randzone van het Haaksbergerveen met 10-25 cm (GLG). Dit betekent dat in de randzone de grondwaterstand dichterbij de ecologische eisen benadert (0,5 cm wordt 0,25 cm 0,40- maaiveld). Daarnaast verminderen de peilfluctuaties met 10-20 cm in de randen van het Haaksbergerveen. Dat betekent dat de peilfluctuaties afnemen tot 80 cm. Dit is nog steeds ruimschoots meer dan de gewenste 15 (of maximale 30 cm). Ter plaatse van de vochtige heide ten noorden van de bufferzone wordt de grondwaterstand verhoogd met 10-25 cm. De aanwezige soorten profiteren van de verhoging van de stijghoogte in de dekzandruggen. De hogere grondwaterstanden en vermindering van de wegzijging zorgen voor verbetering van de omstandigheden voor het hoogveen.

Of hierdoor herstellend hoogveen zich ontwikkelt naar actief hoogveen is van meerdere factoren afhankelijk. Daarnaast zorgt een combinatie van hogere grondwaterstanden en ontgraven in de bufferzone zelf voor potenties voor de ontwikkeling van een laggzone en vochtige heide.

In alternatief 2 is de verhoging van de grondwaterstanden ter plaatse van het bestaande hoogveen vergelijkbaar met de maatregelen in alternatief 1. De verhoging van de grondwaterstand ter plaatse van de noordelijk gelegen vochtige heide wordt langs de randen maximaal 5 cm minder. Mogelijk is er ook een effect op de aanvoer van gebufferd water, dit is echter niet onderzocht. De uitbreidingsdoelstellingen binnen de bufferzone zelf worden in deze alternatieven echter beperkt. Vanaf de dekzandrug (huiskavel van Smit-Nijhuis) wordt de grondwaterstroming in oostelijk richting naar het oostelijke laaggelegen gebied namelijk afgevangen door een de sloot en drainage aan de oostzijde van de huiskavel. Hier zijn goede potenties voor de ontwikkeling van een lagg-zone met een afwisseling van mogelijk kleine actieve hoogveenkernen veen en vochtige heide. Alhoewel de invloed op grondwaterstand beperkt is, kan dit wel een belangrijke kwaliteitsvermindering geven aan de ontwikkelen natuur. Voor de ontwikkeling van deze zone is het daarnaast van belang dat het gebruik extensief blijft, omdat er anders negatieve effecten van afspoelende nutriënten zijn te verwachten. Perceel 2 krijgt in dit alternatief een landbouw-bestemming en ook in de omliggende gebieden wordt het minder nat. Hiermee ontstaat enerzijds minder areaal voor de uitbreiding en een drogere situatie in de omgeving. Alternatief 1 is zeer positief beoordeeld (+ +). Alternatieven 2 is positief (+) beoordeeld.

Figuur 5.10: Effecten GLG tussen alternatief 1 (boven) en 2 (onder). Links het basismodel, rechts de gevoeligheidsanalyse. Hoe donkerder rood, hoe groter de stijging van de GLG

Effect op landgebruik omliggende percelen

Als gevolg van alternatief 1 stijgt de GHG voor de percelen 1 t/m 10 tussen de 0 en 25 cm. De GHG op de Kamp stijgt tussen de 30 en 100 cm. Op de percelen 1, 3, 4 en Kamp blijft landbouwkundig gebruik met beperkingen mogelijk. Percelen 2, 6, 7, 8, 9 en 10 zijn niet meer geschikt voor landbouwkundig gebruik en worden omgevormd tot natuur. Het effect is daarom negatief (-) beoordeeld. In alternatief 2 stijgt de GHG voor perceel 2 en Kamp op een groot gedeelte (ca. 1,1 ha) van het perceel met 20 à 40 cm minder ten opzichte van alternatief 1. In het lage deel van perceel 2 (noordwesthoek) blijft het relatief nat met beperkte mogelijkheden voor agrarisch medegebruik. Landbouwkundig gebruik blijft mogelijk op de percelen Kamp, 2 hoog en 4 (zie figuur 5.5 voor locaties). Er is wel sprake van opbrengstderving als gevolg van verlies van kwaliteit en beperkingen van de teelt en bemesting. Op perceel 2 en 4 is er een risico op pitrusontwikkeling en daarmee verlies aan kwaliteit van de grasopbrengst, doordat fosfaat beschikbaar komt als de grondwaterstanden worden verhoogd. Het effect is licht negatief beoordeeld (0/-).

Effect op bebouwing

Het opheffen van alle ontwatering leidt er toe dat op het erf aan de onlandsweg 10 een grondwaterstand hoger dan 0,7 m onder maaiveld ontstaat. Daarmee kan schade aan bebouwing niet worden uitgesloten. Het effect is negatief beoordeeld (-). Alternatief 2 voorziet in beperkte ontwatering waarmee effecten op het erf worden voorkomen. Deze alternatieven zijn neutraal beoordeeld (0).

De score van de alternatieven is weergegeven in tabel 5.6.

Tabel 5.6 Effectbeoordeling hydrologische maatregelen

Alternatief	Effect op N2000- instandhoudingsdoelstellingen	Effect op landgebruik omliggende percelen	Effect op bebouwing
1	++	-	-
2	+	0/-	0

Voorkeursalternatief

Het projectteam Buurserzand-Horsterveen heeft als voorkeursalternatief gekozen voor alternatief 2. Dit alternatief voorziet in positieve effecten op de natuurdoelstelling, zonder negatieve effecten op bebouwing. Daarnaast kan deze variant rekenen op meer steun van de betrokken grondeigenaren.

Interne maatregelen

Voor de interne maatregelen geldt dat de reeds uitgewerkte maatregelen in het Natura 2000-beheerplan het uitgangspunt zijn. Voor deze maatregelen heeft geen nadere alternatievenontwikkeling plaatsgevonden. Ook hebben deze maatregelen geen (eco)hydrologische effecten. Het afwegen van andere ecohydrologische alternatieven is daarom niet mogelijk. De effecten van de interne maatregelen zijn beschreven in hoofdstuk 7.

6 Voorkeursalternatief

In hoofdstuk 4 is de voorgenomen activiteit (de doelen en voorgenomen maatregelen in het beheerplan) beschreven. In hoofdstuk 5 zijn voor de deelgebieden BZ1, BZ2, BZ3, BZ5 en HV1 verschillende alternatieven beschreven en afgewogen op het aspect ecohydrologie. Op basis van de afweging in hoofdstuk 5 is door het projectteam Buurserzand-Horsterveen een voorkeursalternatief gekozen. Dat voorkeursalternatief is uitgewerkt in de inrichtingsplannen voor de interne en externe maatregelen. Voor de interne maatregelen geldt dat deze in het beheerplan al concreet zijn uitgewerkt en dat geen alternatievenafweging heeft plaatsgevonden. De maatregelen in het beheerplan vormen voor dit deelgebied het voorkeursalternatief. Dit hoofdstuk beschrijft die uitwerking van het voorkeursalternatief zoals door het PIP en de ontgrondingsvergunning mogelijk wordt gemaakt.

Het voorkeursalternatief betreft de keuze van de initiatiefnemers voor de inrichting van het gebied. De beschrijving van het voorkeursalternatief vindt plaats per deelgebied. In de beschrijving wordt ingegaan op de gebruiksfase en de werkzaamheden die nodig zijn om dit te bereiken (realisatiefase).

6.1 Overzicht maatregelen

In onderstaande tabel is per deelgebied weergegeven welke maatregelen onderdeel zijn van het deelgebied en welke doelstellingen uit het beheerplan de maatregelen dienen. In paragraaf 6.2 zijn de maatregelen per deelgebied nader beschreven.

Tabel 6.1: Doelstellingen en voorgenomen maatregelen Voorkeursalternatief per deelgebied

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
Buurserzand (interne maatregelen)	Voorkomen verslechtering op korte termijn van actieve hoogvenen, zwakgebufferde vennen, droge heiden, vochtige heiden, kalkmoerassen, jeneverbesstruwelen en stuifzandheiden met struikhei.	- Opslag verwijderen Buurserzand in de habitattypen: Stuifzand met struikheide (H2310), Vochtige heide (H4010A), Droge heide (H4030), Zwakgebufferde vennen (oeveren) (H3130) en Jeneverbesstruwelen (H5130). Ontgrondingen: - kleinschalig plaggen Buurserzand in de habitattypen: stuifzanden met struikheide (H2310), vochtige heide (H4010A) en droge heide (H4030).
Galgenslat en Steenhaarplassen (BZ1)	Het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide	- Dempden ontwateringssloten - Aanpassen stroomrichting perceelsgrerspels - Verondiepen Slatsleiding - Verwijderen drainage percelen BZ1.21 t/m BZ1.25

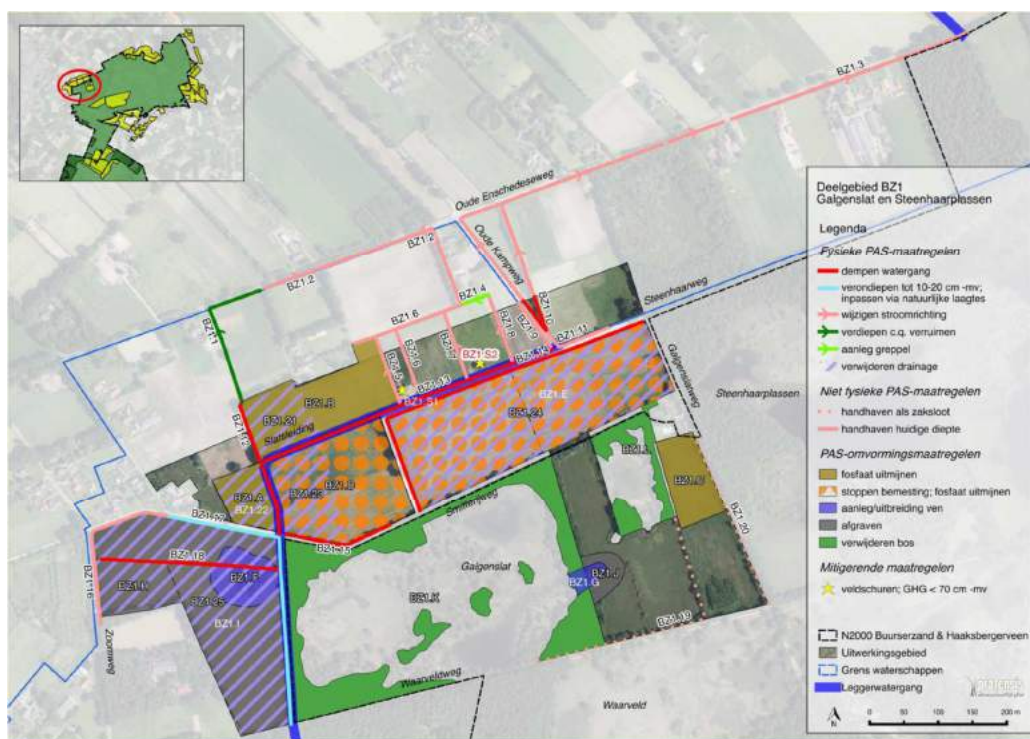
Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
		- Functieverandering landbouwpercelen naar natuur percelen hoek Zoomweg/Smitterijweg en ten zuiden van Steenhaarweg/Slatleiding - Pleksgewijs verwijderen van bos op de oever van de vennen BZ1.K en BZ1.L - Stoppen bemesting en uitmijnen percelen ten zuiden van de Steenhaarweg/Slatleiding Ontgrondingen: - Graven nieuwe greppel (BZ1.4) - Afgraven bouwvoor perceel hoek Zoomweg/Smitterijweg - Herstel uitloper zuidelijke ven Galgenslat door lokaal verwijderen opgebrachte grond en bouwvoor
De Knoef (BZ2)	Behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide, kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Verondiepen watergangen weerszijden Knoeflaagte - Inrichting Knoefleiding als maaiveldlaagte - Dempden ontwateringssloten BZ2.6 t/m BZ2.9, BZ2.11, BZ2.13, BZ2.15, BZ2.17 t/m BZ2.19 - Verwijderen drainage percelen BZ2.21 t/m BZ2.24 - Aanleg extra drainage perceel BZ2.20 - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur binnen en op de grens van de Natura 2000-begrenzing - Verwijderen bomen direct rond poel in perceel Bommelas - Uitmijnen landbouwpercelen binnen en op de grens van de Natura 2000-begrenzing Ontgrondingen: - Afgraven 15 ha in noordelijke deel landbouwperceel De Bommelas
Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding (BZ3)	Behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.	- Verondiepen bodemhoogte Biesheuvelleiding - Verondiepen bodemhoogte Hagmolenbeek - Verwijderen stuw bovenstrooms monding Biesheuvelleiding in Hagmolenbeek - Omvormen landbouwpercelen naar natuur (BZ3.A t/m BZ3.K) - Uitmijnen zuidelijk deel perceel BZ3.B/C - Uitmijnen perceel BZ3.F - Uitmijnen perceel BZ3.A -

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
		Ontgrondingen: - Afgraven noordelijk deel perceel BZ3.B/C - Afgraven bouwvoor percelen BZ3.D/E/F - Afgraven bouwvoor en deels verwijderen graszode percelen BZ3.G/I/J/H - Afgraven van een klein deel van het perceel BZ3.K
Enclave de Ronde Bulten en Laakmors (BZ5)	De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitatype vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.	- Dempen van de ontwateringssloten BZ5.2, BZ5.3, BZ5.5 t/m BZ5.11, BZ5.23 t/m BZ5.25 - Plaatsen nieuw gemaal BZ5.15 - Verondiepen watergangen BZ5.1 en BZ5.4 en inpassen als natuurlijke laagte - Verwijderen drainage percelen BZ5.28 t/m BZ5.33 - Verondiepen watergang langs Langenbergweg (BZ5.21 en BZ5.22) - Duiker vervangen door dam in oprit vakantiewoning aan de Langebergweg (BZ5.35) - Vervangen bestaande duikers afvoer door rechthoekige open duikers met instelbare schotbalkstuw aangebracht (BZ5.36 en BZ5.37) - Plaatsen schotbalkstuw ter hoogte van de watergang naar de afvoerduiker van de Buurserbeek (BZ5.38) - Peilverhoging Buurserbeek (Schansweg – Laakmors Schansweg) met + 88 cm - Toevoegen drempels aan cascade (BZ5.39) - Verondiepen en inrichten als overstromingsvlakte bestaande loop Buurserbeek (BZ5.40) - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur (BZ5.A/B/C/D/E) - Uitmijnen percelen BZ5.A en BZ5.B - Groepenkap en verwijderen Amerikaanse vogelkers tussen de Buurserstraat en de Ronde Bultenweg/Laakmors (BZ5.G) Ontgrondingen: - Graven nieuwe watergangen BZ5.13, BZ5.14 en BZ5.18 - Aanleg meander in Buurserbeek (BZ5.34)

Deelgebied	Doelstelling uit Beheerplan	Maatregelen voorkeursalternatief
		- Verwijderen bouwvoor (15 tot 30 cm) lage deel landbouwenclave (BZ5.C, BZ5.D en BZ5.E) - Afgraven bouwvoor perceel BZ5.F
Horsterveen (HV1)	Voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakteuitbreiding van actieve hoogvenen.	- dempen ontwateringssloten HV1.1 t/m HV1.17, HV1.21 t/m HV1.25 en HV1.28 t/m HV1.30. - aanleg wal aan oostkant watergang (HV1.33) - verondiepen watergangen HV1.19, HV1.20 en HV1.27 en inpassen als natuurlijke laagte - aanleg stuwen (HV1.31 en HV1.32) - Functieverandering landbouwpercelen naar natuur (HV1.A t/m HV1.F) - Uitmijnen percelen (HV1.A t/m HV1.F) Ontgrondingen: - graven nieuwe watergang (HV1.18)

6.2 Deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen

Het voorkeursalternatief voor deelgebied BZ1 bestaat uit de volgende inrichting (zie figuur 6.1).

Figuur 6.1: Voorkeursalternatief voor deelgebied BZ1 (inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen, 2019)

Het voorkeursalternatief in deelgebied BZ1 is uitgewerkt in de volgende concrete inrichtingsmaatregelen:

- De ontwateringssloten BZ1.10, BZ1.12 t/m BZ1.15 en BZ1.18 worden gedempt. Door het dempen van de leggerwatergang Slatsleiding (BZ1.13) zal het gedeelte dat noordelijk van de Slatsleiding is gelegen en deels buiten de bufferzone valt niet meer kunnen afwateren in zuidelijke richting (via de vijver van de begraafplaats naar de Buurserbeek). Dit gedeelte van het stroomgebied zal daarom naar een andereleggerwatergang in noordelijke richting moeten afwateren
- Om afvoer in noordelijke richting mogelijk te maken blijven perceelsgreppels aan de noordzijde van de Slatsleiding gehandhaafd (BZ1.6, BZ1.9 en BZ1.11). Deze greppels zijn circa 30 - 50 cm diep en staan het grootste deel van het jaar droog. Alleen in pieksituaties, bijvoorbeeld bij langere perioden met neerslag, dan wel bij hoge grondwaterstand vanaf ongeveer GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) en hoger, wordt er water afgevoerd. De stroomrichting van de perceelsgreppels BZ1.5, BZ1.7 en BZ1.8 worden aangepast zodat deze in noordelijke richting kunnen afwateren. De watergangen waar deze perceelsgreppels op afwateren (deels buiten het uitwerkingsgebied) worden verdiept c.q. verruimd (BZ1.1) en de stroomrichting wordt aangepast (BZ1.2 en BZ1.3)
- Tussen de perceelsgreppels BZ1.8 en BZ1.2 wordt een nieuwe greppel gegraven (BZ1.4). De ondiepe greppel langs een gedeelte van de Smitterijweg en Zoomweg (BZ1.16) blijft gehandhaafd. Om de afwatering van deze greppel wel mogelijk te maken, wordt een gedeelte van de Slatsleiding aan de westzijde van het Natura 2000-gebied, inclusief zijtak (BZ1.17), verondiept tot 10 - 20 cm onder maaiveld en ingepast als natuurlijke laagte. De uiteindelijke inrichting van deze laagte wordt nader bepaald bij het opstellen van het definitieve ontwerp (DO; zie paragraaf 10.2), in samenhang met de inrichting van het westelijk gelegen perceel. Oppervlakkig afstromend hemelwater kan door deze laagte worden afgevoerd in zuidelijke richting. De drainerende werking op het grondwatersysteem wordt hierbij opgeheven
- Op dit moment worden de greppels op de perceelgrenzen matig onderhouden waardoor de afvoer niet optimaal is. Om wateroverlast ook in de toekomst te voorkomen is het noodzakelijk om deze greppels goed te onderhouden. Dit vergroot de gebruiksmogelijkheden van de percelen
- De greppels binnen het Natura 2000-gebied (BZ1.19 en BZ1.20) hebben nu al geen afvoer en blijven gehandhaafd als zaksloot. Deze zaksloten zijn bedoeld voor afvang van hemelwaterafvoer van de Galgenslatweg en Waarveldweg
- De aanwezige drainage op de percelen BZ1.21 t/m BZ1.25 wordt verwijderd

De landbouwpercelen ten zuiden van de Steenhaarweg/Slatsleiding liggen op korte afstand van de kwetsbare habitattypen vochtige heide en zwakgebufferde vennen in het Galgenslat. Ze worden na uitvoering van de natuurherstelmaatregelen te nat voor reguliere landbouw en daarom omgevormd naar natuur. Herstel van soortenrijke schrale vegetatietypen op deze percelen is alleen goed mogelijk bij het (minimaal) afgraven van de bouwvoor. Echter, het afgraven van de bouwvoor is niet goed verenigbaar met het beoogde systeemherstel (grondwatervoeding van de

vennen). Het risico op ongewenste aanrijking van nitraat en fosfaat vanuit het landbouwgebied richting het Galgenslat is niet uit te sluiten gezien de hoge FVG-waarden (fosfaatverzadigingsgraad) en de (ondiepe) grondwaterstroming in de winterperiode. Daarom wordt de reguliere bemesting op enkele percelen (BZ1.D en BZ1.E) gestopt en fosfaat uitgemijnd. Hiermee wordt de ongewenste aanrijking van fosfaat richting de aangrenzende habitattypen gestopt.

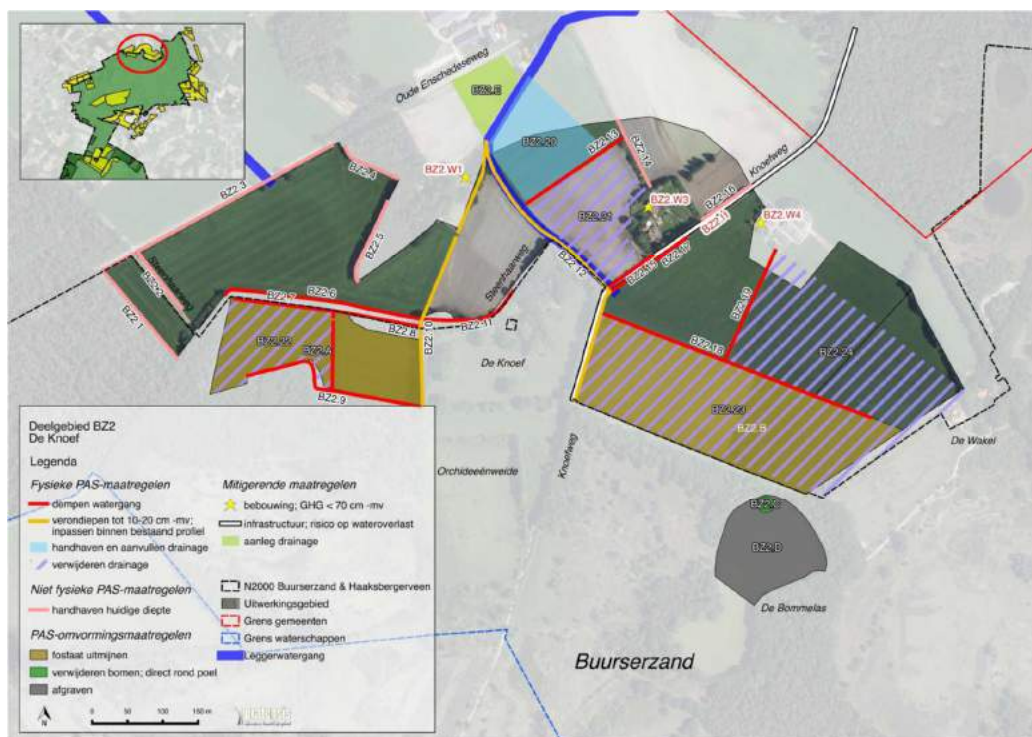
Vanuit de percelen BZ1.A en BZ1.B is er geen risico op ongewenste aanrijking van nutriënten richting het Galgenslat. Deze percelen worden samen met perceel BZ1.C uitgemijnd. Perceel BZ1.C wordt in de huidige situatie al niet meer regulier bemest. Voor het uitmijnen wordt per perceel nog een concreet uitmijnadvies opgesteld. Na de uitmijnperiode kunnen de percelen beheerd worden als kruiden- en faunarijk grasland (N12.02) met extensieve begrazing (tot 1,5 GVE/ha) of als kruiden- en faunarijke akker (N12.05).

Het perceel in de hoek van de Zoomweg en Smitterijweg is na uitvoering van de natuurherstelmaatregelen ongeschikt voor reguliere landbouw. De grondwaterstanden komen op dit perceel zowel in de winter als in het voorjaar langere tijd en frequenter boven het maaiveld. Het perceel biedt potenties voor de ontwikkeling van een ven in combinatie met heischraal grasland/vochtige heide. In de laagte waarin dit ven wordt gerealiseerd (BZ1.F) kan het afgraven van de bouwvoor, 0 - 30 cm onder maaiveld (BZ1.H en BZ1.I), ook op grotere schaal worden toegepast zonder dat dit ten koste gaat van het beoogde systeemherstel. Voorwaarde hierbij is dat het niveau van de overloophoofdwand van deze laagte niet te laag wordt gemaakt (maximaal 30,2 m + NAP).

Met de venontwikkeling wordt het wegzakken van de waterstand in de zomer verminderd, wat bijdraagt aan het vochtig houden van het aangrenzende heidegebied in de zomer. Binnen het Natura 2000-gebied rond de bestaande vennen in het Galgenslat is er ruimte voor uitbreiding van vochtige heide door het pleksgewijs verwijderen van bos op de oever van de vennen (BZ1.K en BZ1.L). De uitloper van het zuidelijke ven van het Galgenslat wordt hersteld. Het hier lokaal weer verwijderen van de opgebrachte grond en het verwijderen van de bouwvoor in een zone hieromheen (BZ1.G en BZ1.J) heeft geen nadelige consequenties op het beoogde systeemherstel. Het herstel van de oostelijke uitloper van het zuidelijke ven biedt kansen voor uitbreiding van het habitatype zure vennen (H3160) en in de zone hieromheen liggen kansen voor uitbreiding van het habitatype vochtige heide (H4010A).

6.3 Deelgebied BZ2 De Knoef

Het voorkeursalternatief voor deelgebied BZ2 bestaat uit de volgende inrichting (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2: Voorkeursalternatief voor deelgebied BZ2 (inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen, 2019)

Maatregel M6d uit het beheerplan is uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

- Verondiepen tot 10 - 20 cm onder maaiveld van watergangen aan weerszijden van de Knoeflaagte (BZ2.10 en BZ2.12), zodat drainerende werking vermindert, maar afvoer van neerslag mogelijk blijft. De Knoefleiding blijft als maaiveldlaagte, binnen het bestaande profiel, gehandhaafd, om overtollig neerslagwater af te voeren. De drainerende werking wordt echter geheel opgeheven
- Perceelssloten die water afvoeren van de bebouwing van Knoefweg 15A (BZ2.14 en BZ2.16) worden op de huidige diepte gehandhaafd. Deze perceelssloten liggen hoger in het gebied en hebben geen effect op de vastgestelde habitattypen
- Dempen van de overige ontwateringssloten (BZ2.6 t/m BZ2.9, BZ2.11, BZ2.13, BZ2.15, BZ2.17 t/m BZ2.19). De sloot langs en de aanvoersloten naar de Oude Enschedeseweg blijven gehandhaafd (BZ2.1 t/m BZ2.5). Deze watergangen liggen relatief hoog, staan meestal droog en hebben geen effect op de waterafhankelijke habitattypen binnen het Natura 2000-gebied
- De aanwezige drainage op de percelen BZ2.21 t/m BZ2.24 wordt verwijderd. De bestaande drainage op perceel BZ2.20 blijft behouden en wordt aangevuld met extra drainage (h.o.h. 5 m). De GVG (gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand) ter plaatse van de vastgestelde habitats wordt door deze aanvullende drainage niet beïnvloed

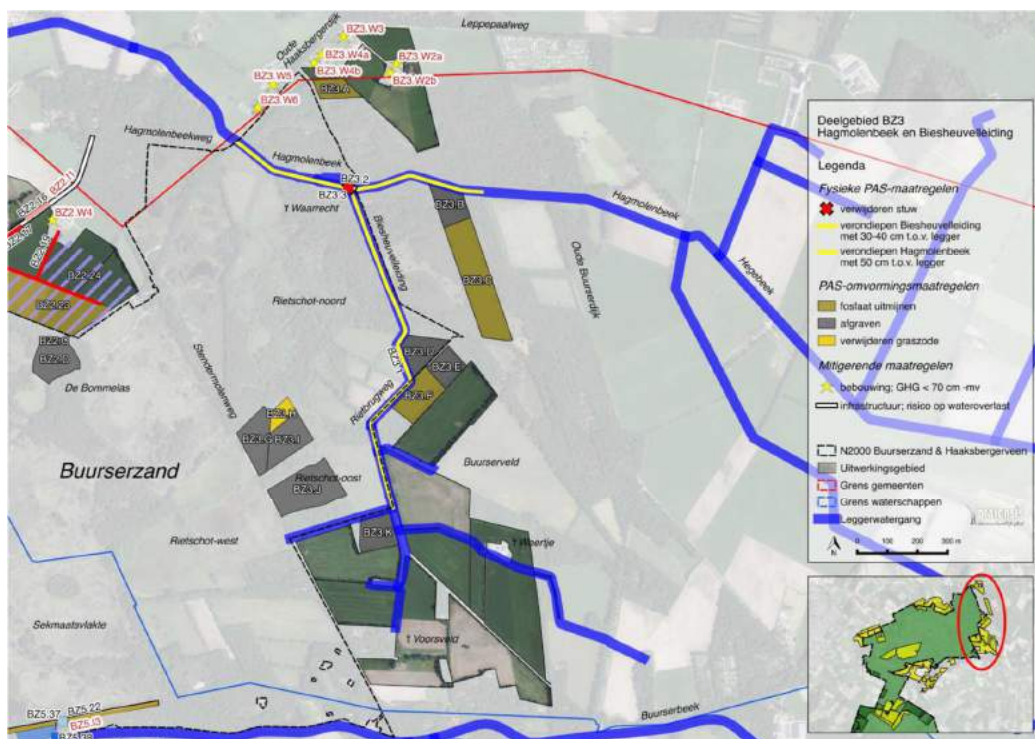
De percelen in BZ 2 die zijn gelegen binnen de Natura 2000-begrenzing en worden te nat voor reguliere landbouw. Uit analyse van de grondwaterstromen blijkt dat door uitvoering van de natuurherstelmaatregelen de grondwaterstroming van de westelijk gelegen landbouwpercelen op de dekzandrug richting de lage delen dusdanig verandert dat deze naar het noorden is gericht en niet meer richting de percelen binnen het Natura 2000-gebied. Dit betekent dat er geen risico is van nutriëntenaanrijking vanuit deze gronden. De percelen hebben potenties voor uitbreiding van heischrale graslanden en/of kruidenrijk grasland. Na uitvoering van de natuurherstelmaatregelen ontstaat er een GVG (gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand) van 20 - 30 cm onder maaiveld in het westelijk deel en 30 - 40 cm onder maaiveld in het oostelijk deel. Dit zijn optimale tot suboptimale omstandigheden voor heischrale graslanden. Om de natuurdoelstelling te behalen worden de percelen uitgemijnd.

Ook de percelen op de grens met het Natura 2000-gebied worden te nat voor reguliere landbouw na uitvoering van de natuurherstelmaatregelen. De percelen zijn geschikt voor de ontwikkeling naar kruidenrijk grasland. Afgraven van de betreffende percelen is niet gewenst vanwege de drainerende werking op de zuidelijk gelegen habitattypen. De percelen worden daarom uitgemijnd.

Voor de om te vormen percelen bestaat een risico op ontwikkeling van pitrus bij vernatting. Om dit te voorkomen moet een intensief beheer worden uitgevoerd. In het gebied De Bommelas, binnen het Natura 2000-gebied, wordt het noordelijke deel van het voormalige landbouwperceel ca. 15 cm afgegraven ten gunste van zowel fosfaatgehalte als de grondwatersituatie. De GVG voldoet na afgraven aan de eisen van vochtige heide of heischrale graslanden. Er is geen risico op verdrogende effecten op omliggende habitattypen. De binnen het perceel gelegen drinkpoel is watervoerend en biedt potenties als voortplantingswater voor de kamsalamander. De eiken direct aan de rand van de poel hebben door directe bladinvall een negatief effect op de waterkwaliteit. Door het verwijderen van de bomen direct rond de poel en het verwijderen van blad in de poel verbetert de waterkwaliteit.

6.4 Deelgebied BZ 3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

Het voorkeursalternatief voor deelgebied BZ3 bestaat uit de volgende inrichting (zie figuur 6.3).

Figuur 6.3: Voorkeursalternatief voor deelgebied BZ 3 (inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen, 2019)

De maatregelen M1 en M2 uit het beheerplan zijn uitgewerkt tot de volgende concrete maatregelen:

- Verondiepen van de bodemhoogte van de Biesheuvelleiding met 30 - 40 cm ten opzichte van de legger
- Verondiepen van de bodemhoogte van de Hagmolenbeek met 50 cm ten opzichte van de legger en verwijderen stuw bovenstrooms van het punt waar de Biesheuvelleiding in de Hagmolenbeek uitkomt
- Afgraven van voormalige agrarische percelen met een totale oppervlakte van circa 11 ha (zie figuur 6.3 voor locatie). Diepte variërend van 10 tot maximaal 50 cm. De gemiddelde afgravingdiepte is 20 cm

Het risico op nutriëntenuitspoeling naar kwalificerende habitattypes vanuit de omliggende landbouwpercelen is zeer beperkt. Er worden geen bemestingsbeperkende maatregelen gelegd op de percelen binnen het uitwerkingsgebied. Perceel BZ3.A is een vrij nat perceel. Het fosfaatgehalte in de bovenlaag is relatief laag, maar te voedselrijk voor ontwikkeling vochtige heide. Door middel van uitmijnen wordt dit perceel omgevormd naar kruidenrijk grasland. Perceel BZ3.B/C heeft de bestemming natuur in het Bestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen. Het perceel is van belang als onderdeel van het realiseren van een heideverbinding. Het perceel is reliëfrijk en heeft een hoog fosfaatgehalte. Het noordelijke deel

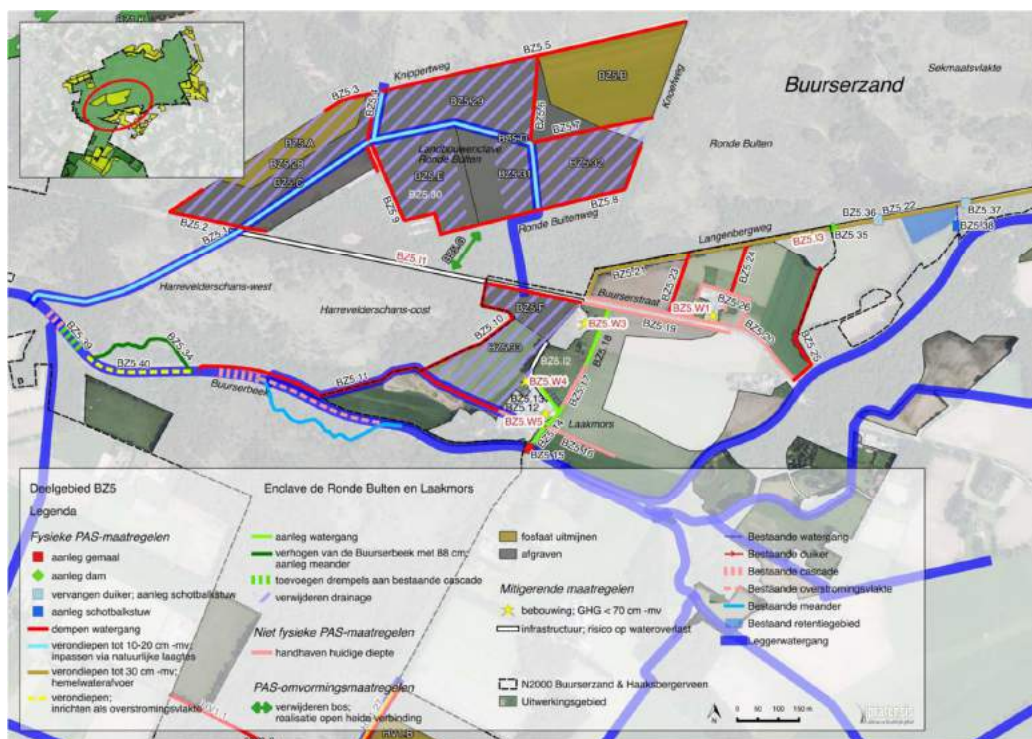
van het perceel wordt afgegraven (ca. 20 cm) ten behoeve van de ontwikkeling van vochtige heide. Het zuidelijke deel kan via uitmijnen ontwikkeld worden tot vochtige heide.

De percelen BZ3.D/E/F worden na uitvoering van de natuurherstelmaatregelen te nat voor reguliere landbouw. Het noordelijke perceel ligt binnen de Natura 2000-begrenzing. De bouwvoor (30 cm) van dit perceel (BZ3.D) wordt afgegraven waardoor de gewenste GVG dicht bij het optimale bereik voor vochtige heide/heischraal grasland ligt. Perceel (BZ3.E) heeft na het verwijderen van de bouwvoor (20 cm) gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van vochtige heide. Deze maaiveldverlaging heeft geen drainerend effect op bestaande habitattypen in de omgeving. Perceel BZ3.F wordt via uitmijnen ontwikkeld tot vochtige heide/heischraal grasland.

Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied liggen nog een aantal voormalige landbouwgronden langs de Stendermolenweg (BZ3.G/I/J/H). Op deze percelen vindt in de huidige situatie duidelijk toevoer van gebufferd water plaats aangerijkt met kalk en ijzer. Door het afgraven van de bouwvoor met 20 cm en deels het verwijderen van de graszode worden deze percelen omgevormd naar natte schraalgraslanden (lagere delen) en heischrale graslanden (hogere delen). Voormalig landbouwperceel BZ3.K heeft de bestemming natuur in het Bestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen. Dit perceel is begrensd als uitwerkingsgebied. Een klein deel van dit perceel wordt afgegraven (20 tot 40/50 cm) ten behoeve van de ontwikkeling van blauwgrasland/heischraal grasland. Het overige deel blijft in gebruik als natuurakker.

6.5 Deelgebied BZ5 De Ronde Bulten en Laakmors

Het voorkeursalternatief voor deelgebied BZ5 bestaat uit de volgende inrichting (zie figuur 6.4).

Figuur 6.4: Voorkeursalternatief voor deelgebied BZ 5 (inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen, 2019)

Maatregel M4a, M6b en M6c uit het beheerplan zijn uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

- Dempen van de ontwateringssloten (BZ5.2, BZ5.3, BZ5.5 t/m BZ5.11, BZ5.23 t/m BZ5.25). Om overlast ter plaatse van bebouwing en infrastructuur te voorkomen worden de watergangen BZ5.12, BZ5.16 en BZ5.17 behouden. Voor de ontwatering van bestaande bebouwing worden er ook nieuwe watergangen gegraven (BZ5.13, BZ5.14 en BZ5.18). Voor de ontwatering van de Buurserstraat blijven de watergangen BZ5.19 en BZ5.20 behouden. De ontwatering rondom de bebouwing Buurserstraat 193 blijft behouden (BZ5.26). Om het oppervlaktewater uit het gebied Laakmors af te voeren op de Buurserbeek wordt een nieuw gemaal geplaatst (BZ5.15)
- In figuur 5.5 is de leggerwatergang in de enclave, die doorloopt tot aan de Buurserbeek, weergegeven als 'te verondiepen' watergang (BZ5.1 en BZ5.4). Met het verondiepen van deze watergang wordt de drainerende werking opgeheven. Via de verondiepte watergang van neerslagwater uit het gebied worden afgevoerd. Daarbij wordt de watergang tot 10 - 20 cm onder maaiveld verondiept en als natuurlijke laagte ingepast
- De aanwezige drainage op de percelen BZ5.28 t/m BZ5.33 wordt verwijderd.
- De watergang langs de Langenbergweg wordt verondiept tot 30 cm onder maaiveld t.b.v. hemelwaterafvoer (BZ5.21 en BZ5.22). De duiker ter plaatse van de oprit van de vakantiewoning aan de Langebergweg wordt definitief als dam aangelegd (BZ5.35) zodat hier een definitieve solide waterscheiding ontstaat. De twee bestaande duikers ten

behoefte van de afvoer van hemelwater uit het Buurserzand worden vervangen door rechthoekige open duikers (afmetingen ca. 50 x 50 cm). Aan de zijde van het Buurserzand wordt in beide duikers een in hoogte instelbare schotbalkstuw aangebracht (BZ5.36 en BZ5.37), zodat het waterniveau kan worden ingeregeld. Ter hoogte van de watergang naar de afvoerduiker van de Buurserbeek wordt een schotbalkstuw aangebracht (BZ5.38). Middels deze stuw kan zoveel mogelijk water in het nabij gelegen bestaande retentiegebied worden vastgehouden. Inregeling is daarmee mogelijk voordat het wordt afgevoerd naar de Buurserbeek

- Peilverhoging van de Buurserbeek binnen tracé 1 (Schansweg – Laakmors Schansweg) met + 88 cm ten opzichte van de situatie in 2009. Er worden drempels toegevoegd aan de bestaande cascade (BZ5.39), binnen het tracé wordt een meander aangelegd (BZ5.34) en de bestaande loop van de Buurserbeek wordt verondiept en ingericht als overstromingsvlakte (BZ5.40)

De landbouwpercelen in de enclave (BZ5.A/B/C/D/E) worden na uitvoering van de natuurherstelmaatregelen ongeschikt voor landbouw. Reguliere bemesting op het deel dat hydrologisch gezien nog wel geschikt blijft, is niet meer mogelijk i.v.m. het risico voor afstroming van nutriënten naar (nieuw te vormen) natuur. Ook de lage delen in het gebied Laakmors worden te nat voor landbouwkundig gebruik.

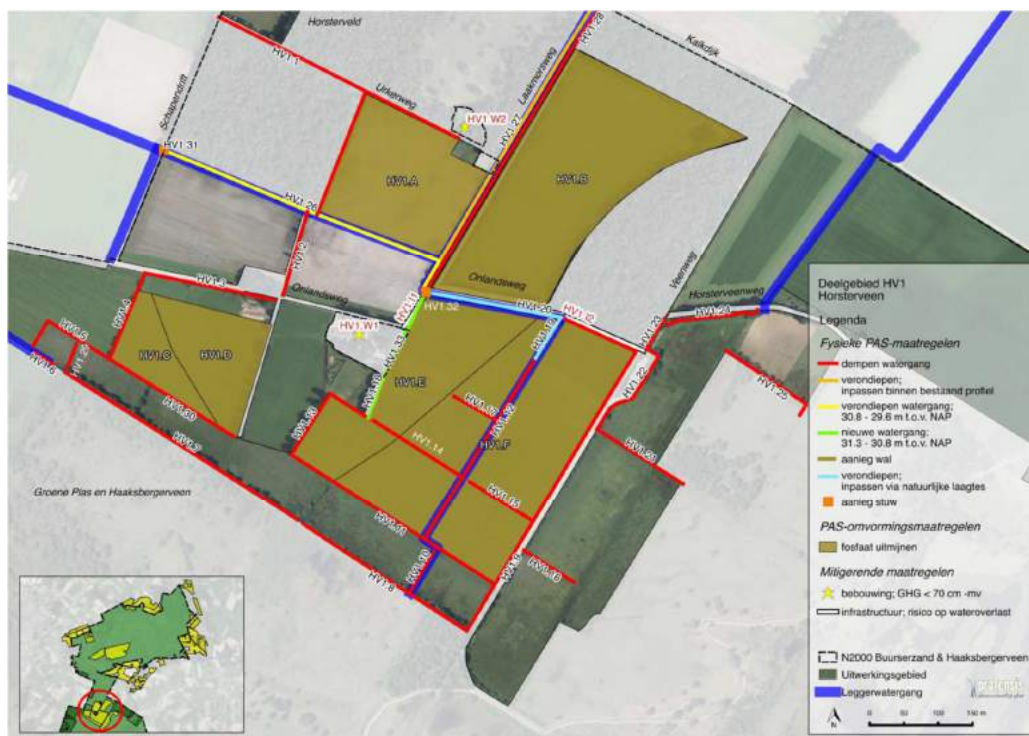
Functieverandering naar natuur biedt voor deze percelen kansen voor het realiseren van uitbreidingsdoelen voor vochtige heide en vennen. In overleg met Natuurmonumenten wordt ten behoeve van soorten die bij de habitats vochtige en droge heide horen, zoals een aantal vlindersoorten, een opener verbinding gemaakt tussen de Buurserstraat en de Ronde Bultenweg/Laakmors (BZ5.G) door het uitvoeren van groepenkap en verwijderen van Amerikaanse vogelkers.

Het lage deel van de landbouwenclave (BZ5.C, BZ5.D en BZ5.E) biedt kansen voor vochtige heide en veenmosrijke heide en vennen door het verwijderen van de voedselrijke bouwvoor (15 tot 30 cm). Bij het afgraven kan aangesloten worden op de historische glooiing. Op enkele delen wordt niet ontgraven vanwege de drainerende werking op de naastgelegen natuur (BZ5.A en BZ5.B). Hier vindt via uitmijnen ontwikkeling richting iets voedselrijkere natuur plaats, zoals kruidenrijk grasland of kruidenrijke akker. Ondanks de aanwezigheid van fosfaat tot diep in de bodem van de laaggelegen gronden¹¹ is diepe ontgraving op de locatie Laakmors niet wenselijk vanwege de drainerende werking. Een ontwikkeling naar kruidenrijk grasland is passend. Perceel BZ5.F is door de relatief hoge ligging een uitzondering. Hier wordt, de fosfaatrijke bouwvoor tot 20 cm onder maaiveld afgegraven voor de ontwikkeling van vochtige heide. Voor de percelen BZ5.A, BZ5.C, BZ5.D, BZ5.E en BZ5.F geldt dat ontwikkeling plaatsvindt op basis van zelfrealisatie

¹¹ B-WARE (2018). Bodemchemisch onderzoek in de omgeving van het Buurserzand. Eindrapportage V2. Tomassen, H., Mullekom van M., Smolders. F.

6.6 Deelgebied HV1

Het voorkeursalternatief voor deelgebied HV1 bestaat uit de volgende inrichting (zie figuur 6.3).

Figuur 6.5: Voorkeursalternatief voor deelgebied HV1 (inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen, 2019)

Maatregel M7a uit het beheerplan is uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

- Dempen van de ontwateringsloten HV1.1 t/m HV1.17, HV1.21 t/m HV1.25 en HV1.28 t/m HV1.30
- Er is een risico op wateroverlast voor het erf en de bebouwing. Om dit te voorkomen wordt aan de oostkant van het erfperceel een nieuwe watergang gegraven (HV1.18), welke afwatert in noordelijke richting. Om te zorgen dat er geen oppervlaktewater vanaf de oostelijk percelen (waar het maaiveld laag is) in deze nieuwe watergang stroomt, wordt aan de oostkant van de watergang een wal (HV1.33) aangelegd van maximaal 0,5 meter hoogte. Om het (hemel)water bij piekbuien af te kunnen voeren (zonder stagnatie) dienen de watergangen voldoende ruim gedimensioneerd te worden. Omdat de ontwateringsdiepte niet verder kan worden verlaagd (dieper), dient de 'ruimte' gezocht te worden in voldoende brede watergangen. De percelen die ten noorden (aan de overzijde van de Onlandsweg) en westen grenzen aan het erf blijven in agrarisch gebruik. Om die reden wordt de sloot langs de bosrand verondiept in plaats van gedempt (HV1.26)

- De watergangen HV1.19 en HV1.20 worden verondiept en ingepast als natuurlijke laagte. De watergang HV1.27 wordt verondiept en ingepast als laagte binnen het bestaande profiel
- Er worden twee stuwen (HV1.31 en HV1.32) gerealiseerd om het waterpeil binnen het uitwerkingsgebied HV1 te kunnen regelen

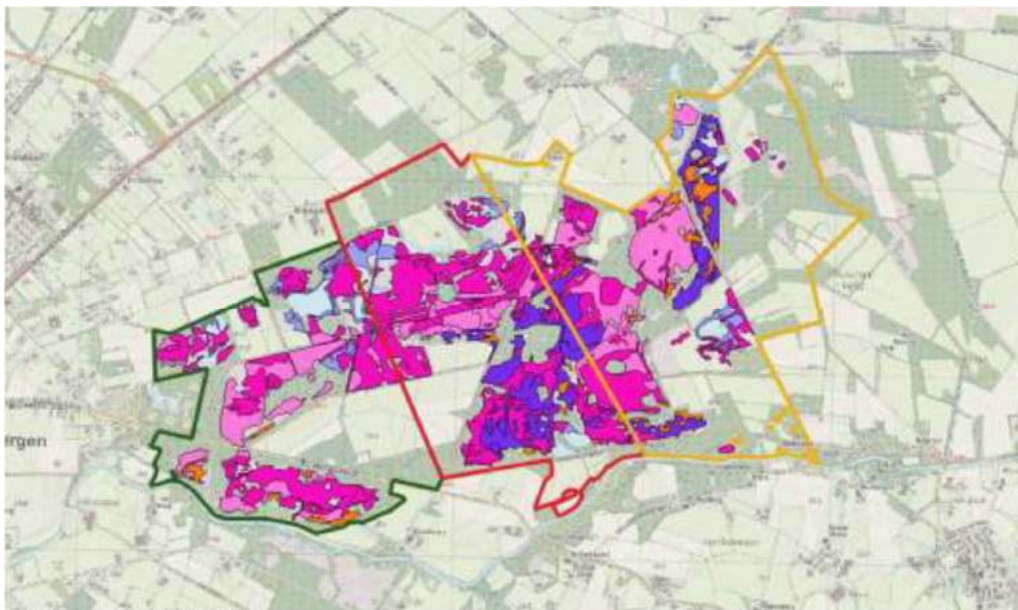
Door uitvoering van de natuurherstelmaatregelen in deelgebied HV1 wordt een groot deel van de percelen ongeschikt voor reguliere landbouw. Deze percelen worden uitgemijnd en omgevormd tot natuur. Door middel van uitmijnen wordt perceel HV1.B ontwikkeld naar vochtig hooiland, percelen HV1.A/C/F naar vochtige heide en percelen HV1.E/D naar kruiden- en faunarijk grasland. De percelen rondom het erf HV1.W1 en het perceel aan de overzijde van de Onlandsweg blijven in landbouwkundig gebruik.

6.7 Interne maatregelen

Doel van de interne maatregelen is het tegengaan van vergrassing en verstruweling van de vastgestelde habitattypen van het Buurserzand. Het verwijderen van opslag en grassen komt ten goede aan specifieke soorten zoals onder meer klokjesgentiaan, dop- en struikheide. Hiervoor worden twee maatregelen uitgevoerd:

- M14: Kleinschalig plaggen en bekalken
- M15: Het verwijderen van opslag

Voor beide maatregelen worden locaties gekozen die grote potentie hebben voor het herstellen van een kwalitatief waardevol habitatype. In onderstaande sub paragrafen is voor elke maatregel de keuzemethode beschreven. Aan de hand van de in het inrichtingsplan beschreven selectiemethode wordt in het veld en op basis van de actuele terreinkenmerken, kort voorafgaand aan de uitvoering, de daadwerkelijke uitvoeringslocatie geselecteerd.

Figuur 6.6 Zoekgebieden natuurherstelmaatregelen Buurserzand. Legenda lijnen: Groen: Zoekgebied A (uitvoeringsperiode 2018/2019) Rood: Zoekgebied B (uitvoeringsperiode 2019/2020) Geel: Zoekgebied C (uitvoeringsperiode 2020/2021). Legenda vlakken: Licht roze: H4030 'Droge heide', Roze: H4010 'Vochtige heide', Licht paars: H3130 'Zwak gebufferde vennen (oever)', Paars: H2310 'Stuifzanden met struikheide', Oranje: H5130 'Jeneverbesstruwelen'

Onderstaand is de nadere invulling van de maatregelen beschreven.

M14: Kleinschalig plaggen en bekalken

In het Buurserzand wordt op kleinschalige wijze geplagd in de habitattypen: stuifzanden met struikheide (H2310), vochtige heide (H4010A) en droge heide (H4030). Deze habitattypen zijn in Fase 1 'Vaststellen zoekgebieden M14 en M15' reeds geselecteerd (zie figuur 6.1). De uitvoering vindt op kleinschalige wijze, reliëfvolgend en slechts lokaal plaats zodat de reeds aanwezige natuurlijke gradiënten in het landschap gehandhaafd blijven. Hierbij stelt Natuurmonumenten de volgende criteria en randvoorwaarden:

- Niet plaggen in, nabij of tussen het habitattype jeneverbesstruwelen
- Lokaal plaggen langs wandelpaden ten behoeve van de beleving (kruisend of parallel)
- Volgen, benutten of benadrukken van de natuurlijke gradiënten in het landschap, (nat-droog, hoog-laag etc.)
- Bestaande steilranden niet plaggen
- Waar mogelijk aansluiting zoeken op eerder geplagde delen

De uitvoeringslocaties liggen verspreid in zoekgebied A, B of C. Elke locatie heeft een maximum oppervlakte van ca. 400 m². Per uitvoeringsperiode wordt maximaal 0,5 hectare geplagd (conform

APRA 2016, Natuurmonumenten). Op basis van voornoemde criteria en voorwaarden ontstaat een zoekgebied voor de kleinschalige plaglocaties.

Om tot een concrete keuze te komen van de te plaggen en bekalken locaties wordt, door een beheerteamedewerker van Natuurmonumenten, voor uitvoeren gekeken naar locaties in het betreffende zoekgebied met de minste kwaliteit (meeste vergrassing). Hoe intensiever een locatie vergrast is, hoe hoger de prioriteit voor uitvoeren van de maatregel. Deze inschatting wordt gemaakt op basis van jaren lange ervaring en een gedegen terreinkennis van de beheerteamedewerker. Alvorens de bodem te plaggen, worden de uitvoeringslocaties in onregelmatige patronen gemaaid. Het maaisel wordt uit het terrein afgevoerd. Het plaggen van de bodem wordt uitgevoerd met een kraan op rupsonderstel (maximaal 8 ton) om bodemverdichting tot een minimum te beperken. Hierbij wordt een plagdiepte van 5-10 cm aangehouden. Door een licht wisselende plagdiepte aan te houden en te plaggen in korte stroken van enkele meters breed, ontstaat een gradiëntrijk landschap en structuurrijke heidevegetatie. Het bij het plaggen vrijkomende materiaal vervalt aan de aannemer en wordt uit het terrein afgevoerd. Omdat het grondwater met bufferende capaciteit diep onder het maaiveld ligt worden - direct na het plaggen van de heide - de bewerkte locaties bekalkt. Dit buffert de bodem en bevordert kieming van zaden.

Bij het plaggen moet de aanwezige zaadbank zoveel mogelijk behouden blijven. In de voorbereidingsfase is onderkend dat dit een moeilijk te realiseren eis is. Daarnaast is het aanbrengen van extra diversiteit in het terrein, door af en toe iets dieper (tot max 10 cm) te plaggen, juist gewenst. Daarom is besloten om de aannemer enige bewegingsruimte te geven. Vereist wordt dat in minimaal 70 % van het te plaggen oppervlak de zaadbank behouden moet blijven. De kans hierop is het grootst in de vlakke terreingedeeltes. Daarnaast wordt deze eis tijdens een aanwijzing in het terrein in de aanbestedingsfase specifiek toegelicht.

M15: Opslag verwijderen

In het Buurserzand wordt – conform het beheerplan – opslag verwijderd in de volgende habitattypen: Stuifzand met struikheide (H2310), Vochtige heide (H4010A), Droge heide (H4030), Zwakgebufferde vennen (oever) (H3130) en Jeneverbesstruwelen (H5130). Jaarlijks wordt ongeveer 20 ha aan opslag verspreid door deze habitattypen verwijderd. Om tot een concrete keuze te komen van de locaties waar opslag wordt verwijderd, wordt door een beheerteamedewerker van Natuurmonumenten, kort voor het uitvoeren, in het veld gekeken naar locaties met de meeste opslag. Locaties met de meeste opslag komen als eerste in aanmerking voor maatregel M15. Omdat de exacte uitvoeringslocaties voor uitvoeren in het veld geselecteerd worden, wordt optimaal ingespeeld op de actuele situatie. Hiermee worden gebieden met de hoogste potentie voor het in stand houden en eventueel uitbreiden van de aangewezen habitattypen geselecteerd. Het verwijderen van de opslag wordt door vrijwilligers of door de aannemer uitgevoerd met een minikraantje. Vrijkomend materiaal wordt, verspreid in de reeds aanwezige bosranden van het Buurserzand, in rillen gelegd. Hiermee ontstaan beschutte plekken voor diverse diersoorten. Tijdens het uitvoeren van beide werkzaamheden houdt de aannemer zich aan de voorgeschreven richtlijnen uit het Ecologisch Werkprotocol. De begeleiding van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door medewerkers van Natuurmonumenten.

7 Beoordeling voorkeursalternatief

In hoofdstuk 4 is de voorgenomen activiteit (de doelen en voorgenomen maatregelen in het beheerplan) beschreven. In hoofdstuk 5 zijn voor de deelgebieden BZ1, BZ2, BZ3, BZ5 en HV1 verschillende alternatieven beschreven en afgewogen op het aspect ecohydrologie. Op basis van de afweging in hoofdstuk 5 is een voorkeursalternatief gekozen. Het voorkeursalternatief is uitgewerkt in de inrichtingsplannen voor de interne en externe maatregelen. Het voorkeursalternatief, zoals uitgewerkt in de inrichtingsplannen en wat door het PIP en ontgrondingsvergunning mogelijk wordt gemaakt, is in hoofdstuk 6 beschreven. In dit hoofdstuk zijn de effecten van het voorkeursalternatief per milieuaspect beschreven en beoordeeld. Elk milieuaspect bevat een beschrijving van het beleidskader, de referentiesituatie en een beoordeling van de effecten. Na de effectbeoordeling worden, indien mogelijk, mitigerende maatregelen beschreven. De in dit MER genoemde mitigerende maatregelen zijn aanbevelingen voor het PIP en de ontgrondingsvergunning. Het is aan het bevoegd gezag of deze aanbevelingen in het besluit en/of plan worden overgenomen.

7.1 Beoordelingsmethodiek

De volgende milieuthema's worden in dit MER beoordeeld:

Tabel 7.1 Milieuthema's en criteria effectbeoordeling

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Kwantitatief / kwalitatief
Bodem en water	- Effecten op de bodemkwaliteit - Effecten op de hydrologische situatie (oppervlakte water en grondwater) - Effecten op bebouwing - Effecten op grondgebruik - Effecten op waterkwaliteit (Buurserbeek) - Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	Kwalitatief
Klimaat en duurzaamheid	- Robuustheid plan voor klimaatverandering - Bijdrage plan aan duurzaamheidsdoelstellingen - Effecten op de robuustheid van het systeem voor duurzaam beheer en onderhoud	Kwalitatief
Natuur	- Effecten op beschermde soorten Wet natuurbescherming - Effecten op Natuur Netwerk Nederland - Effecten op Natura 2000-gebied (doelbereik) - Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase (verzuring/vermesting, verstoring door geluid, licht en beweging)	Kwalitatief / kwantitatief
Landschap	- Beïnvloeding gebiedskarakteristiek (landschappelijke lijnen, gebieden en elementen) - Ruimtelijke kwaliteit (beleving) van het gebied na realisatie	Kwalitatief

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Kwantitatief / kwalitatief
Cultuurhistorie en archeologie	- Effect op aanwezige cultuurhistorische waarden in het plan- en studiegebied (historische bouwkunde en -geografie) - Effect op aanwezige archeologische waarden in het plan- en studiegebied (verwachtingswaarde en bekende waarden)	Kwalitatief
Woon- werk- en leefmilieu	- Effect op bereikbaarheid woningen en bedrijven - Tijdelijke hinder (geluid, trillingen) tijdens realisatiefase - Effecten op woon-, werk- en recreatieve functie - Effecten op agrarische verkavelingsstructuur - Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	Kwantitatief / kwalitatief
Landbouw	- Effect op grondgebruik (zie bodem en water) - Effecten op agrarische verkavelingsstructuur (zie woon-, werk- en leefmilieu) - Effecten op werkfunctie (zie woon-, werk- en leefmilieu)	
Verkeer	- Effecten op verkeersafwikkeling en veiligheid - Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	Kwantitatief / kwalitatief
Lucht	- Effecten op de luchtkwaliteit - Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	Kwantitatief
Externe veiligheid	- Effecten op aanwezige kabels en leidingen - Effecten op niet gesprongen explosieven (NGE)	Kwalitatief

De bovenstaande effecten worden beoordeeld volgens de in tabel 7.2 weergegeven methodiek.

Tabel 7.2 Beoordelingsschaal

score	Betekenis
++	Zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/-	Licht negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

7.2 Bodem en water

7.2.1 Beleidskader

Bodem

Op internationaal niveau is de Kaderrichtlijn Bodem van kracht. De Kaderrichtlijn bodem heeft als doel om verontreinigingen structuurverlies en aantasting van bijzondere waarden in de bodem te voorkomen. De Wet bodembescherming (Wbb) geldt als algemeen wettelijk kader. Hierin is het beoordelingskader vastgelegd om de bepalen of het saneren van de (water)bodem noodzakelijk is. Saneren is noodzakelijk indien sprake is van milieuhygiënisch onaanvaardbare risico's.

Hiervoor is een beschikking Wet bodembescherming nodig van het bevoegde gezag. Voor saneringen van de landbodem is de provincie Overijssel het bevoegd gezag. Ook de Wet milieubeheer stelt wettelijke normen aan de bodemkwaliteit. Voor het afvoeren van de grond is de provincie Overijssel niet het bevoegde gezag. De afvoer van grond is geen onderdeel van de ontgrondingsvergunning.

Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt eisen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater waaraan de Europese wateren vanaf moeten voldoen. Op nationaal en regionaal niveau is de Waterwet het kader voor ingrepen aan het watersysteem. Daarnaast schrijft de Waterwet een vorm van integraal waterbeheer voor die gericht is op vasthouden - bergen en afvoeren en schoon houden - scheiden en schoonmaken van water. De Keur is een verordening met de regels die een waterschap hanteert bij de bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kunstwerken. De Keur heeft een aanvullende functie op de Waterwet omdat de Keur algemene regels geeft die in bepaalde gevallen de vergunningplicht uit de Waterwet opheft. Er is onderscheid gemaakt in kwantitatieve aspecten (waterhoeveelheid) en kwalitatieve aspecten (waterkwaliteit). Hiermee wordt dus de KRW in het Nederlandse recht geïmplementeerd.

7.2.2 Referentiesituatie

Bodem

Het Buurserzand is een heidegebied op een voormalig stuifzand. Het behoort tot landschapstype droog zandlandschap (Bijlsma et al., 2012). Het droog zandlandschap omvat voedselarme, zandige tot sterk lemige bodems met een gemiddelde grondwaterstand die ver beneden de bewortelbare zone ligt. Kenmerkend is de geringe beschikbaarheid van voedingsstoffen, gevoeligheid voor verzuring en het veelal gering vochthoudend vermogen, leidend tot een standplaats die omschreven kan worden als zuur, arm en droog. Stagnerend en lokaal uittredend water kunnen belangrijk zijn voor de vochtvoorziening (Bijlsma et al., 2012).

Het Buurserzand behoort tot het gradiënttype 'Dekzandlandschap'. Primair sturend proces in dit landschap is de vanaf het Vroeg-Holoceen van nature optredende sterke uitspoeling. Deze wordt bepaald door de goede doorlatendheid en relatief geringe zuurbuftercapaciteit van de zandige bodem, en gaat gepaard met bodemverzuring en –verarming. De expressie van dit proces hangt echter sterk af van de dekzandsamenstelling (mineralogie en lemigheid), die regionaal sterk uiteenloopt, en van de landgebruiksgeschiedenis (Bijlsma et al., 2012).

De huidige bodemkwaliteit is op de bodemkwaliteitskaarten van de gemeente Haaksbergen is voor het gehele plangebied aangeduid als functieklasse 'overig'. Er zijn geen aanwijzingen voor chemische verontreiniging. Voor het afvoeren van de grond is de provincie niet het bevoegde gezag. Dit is onderdeel van de uitvoering en geen onderdeel van de ontgrondingsvergunning. Het MER gaat hier dan ook niet op in.

Water

Het Natura 2000-gebied Buurserzand en Haaksbergerveen onderhoudt waterhuishoudkundige relaties met twee grote oppervlaktewatersystemen. Aan de noordzijde ligt het stroomgebied van

het Twentekanaal (voormalig Reggestroomgebied) waar de Poelsbeek, de Bolscherbeek en de Hagmolenbeek mee in verbinding staan.

Aan de zuidzijde ligt het stroomgebied van de Buurserbeek. Daarnaast heeft het gebied relaties met de waterlopen de Zodebeek, Berkel, Koffiegoot en de Duitse Emrichbach en Huningbach. De Buurserbeek en Hagmolenbeek behoren tot de KRW-categorie 'Rivieren'. De beide beken behoren tot het type R5: langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand. Het streefbeeld is een permanent watervoerende beek, waarbij de bovenloop in droge zomers onvoldoende watervoerend is. De beek kan binnen bepaalde zones vrij meanderen en de oevers zijn grotendeels begroeid met struiken en bomen.

De ligging en de bodemopbouw (keileem en grondmorene) zorgen voor een complexe invloed van grondwaterstromen van zowel lokale als regionale oorsprong. Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in hoge mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater langdurig blijven staan. Hierdoor ontstaat een geschikte uitgangspositie voor de ontwikkeling van vennen of natte heide. Oppervlaktewater en in mindere mate afstromend overtollig regenwater worden snel afgevoerd via de licht hellende flanken van het gebied, richting de laagtes en beken langs de randen. De stroomrichting van de afvoerende beken is van zuidoost naar noordwest. Van oorsprong waren dit vaak beken die op het plateau uit bronnen of hoogveen ontsprongen. Tegenwoordig zijn de natuurlijke waterinvloeden nog in zekere mate aanwezig. Zo kennen de deelgebieden Buurserzand en Haaksbergervveen ieder hun eigen gevarieerde lokale watersystemen. Hierdoor zijn bijzondere habitattypen ontstaan met hun eigen ecohydrologische eisen.

7.2.3 Beoordelingskader

Het effect op bodemkwaliteit wordt beoordeeld op basis van de gevolgen van de maatregelen voor de chemische, biologische en fysische samenstelling van de bodem. De biologische bodemkwaliteit gaat over beworteling, organische stof en biodiversiteit. De chemische bodemkwaliteit wordt bepaald door macro-elementen (onder andere stikstof, kalium, fosfor) en micro elementen (koper, zink, ijzer) en de zuurgraad. Indicatoren voor de fysische bodemkwaliteit zijn textuur, structuur, draagkracht, poriën en water.

Voor het beoordelen van de hydrologische effecten worden per deelgebied de gevolgen van de maatregelen beschreven op de grond- en oppervlaktewaterniveaus. De beoordeling vindt vervolgens plaats op basis van de effecten op de hoofdfunctie van het effectgebied. Dat betekent dat met name wordt gekeken naar de hoofdfunctie van het gebied als natuurgebied, waarvoor in het kader van N2000 instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen zijn opgenomen waarvoor een grondwaterstijging is benodigd. Effecten op omliggende functies (bebouwing, agrarisch grondgebruik) worden apart beoordeeld op basis van optredende vernattingseffecten op de omgeving. Hier gaat het om het ontstaan van eventuele grondwateroverlast door hogere grondwaterstanden en/of verzakking als gevolg van lagere grondwaterstanden.

7.2.4 Effectbeoordeling

Effecten op de bodemkwaliteit

De bodemkwaliteit kan veranderen door maatregelen waarbij grond wordt afgegraven, afgeplagd, opgebracht (agrarische percelen) of gechopperd wordt (binnen de huidige natuur).

Ook het stoppen van bemesting en gewasbescherming in agrarische percelen die worden omgevormd naar natuur beïnvloedt de bodemkwaliteit. Deze effecten zijn onderstaand beschreven.

Afgraving vindt plaats voor de aanleg van nieuwe watergangen, de aanleg van een meander in de Buurserbeek, het herstel van de zuidelijke uitloper van ven Glagenslat en het afgraven van de bouwvoor op (voormalige) landbouwpercelen. De ontgravingen hebben betrekking op het plaggen/ontgraven over een oppervlakte van circa 45 ha en het aanleggen of aanpassen van watergangen/greppels over een lengte van circa 3000m. Daarbij wordt in totaal circa 115.000m³ grond ontgraven.

Het afgraven van de bouwvoor leidt tot een snelle vershraling van de bodem. De bovenste laag van de bodem van de landbouwpercelen – de bouwvoor – is namelijk het meest voedselrijk. Dit resulteert in bestaande en toekomstige natuur in een bodem met minder fosfaat. Daardoor neemt de chemische bodemvruchtbaarheid af en kunnen schrale habitattypen zoals natte heiden en vochtig schraalland ontwikkelen. Door afplaggen en chopperen in bestaande natuur treedt hetzelfde effect in geringere mate op omdat de bodem daar al schraler is. Door bekalking neemt de pH-waarde toe (de zuurgraad neemt af), waardoor het negatieve effect van verzuring vermindert. Bij de afvoer van grond vindt de wettelijk verplichte controle op kwaliteit van de af te voeren grond worden uitgevoerd.

Met het afgraven wordt ook het aanwezige bodemleven verwijderd waardoor (tijdelijk) de biologische bodemvruchtbaarheid kan afnemen. Het aanwezige bodemleven is in de huidige situatie echter aangepast aan de bestaande voedselrijke omstandigheden (door ophoping van organisch materiaal of bemesting). Door het ontwikkelen van natuur met minder voedselrijke omstandigheden moet het bodemleven zich aanpassen aan de nieuwe omstandigheden. Sommige soorten zullen verdwijnen, andere in aantal toenemen. Ook kunnen zich voor de locatie nieuwe soorten vestigen door het ontstaan van voor die soorten geschikte omstandigheden. Na uitvoering van de maatregelen worden geen grondbewerkingen meer uitgevoerd en kan het bodemleven zich, aangepast aan de nieuwe omstandigheden, natuurlijk ontwikkelen.

Naast afgraven worden landbouwpercelen die worden omgevormd tot natuur ook vershraald door maaien en afvoeren of uitmijnen (oogst van gewassen). Vershraling en tegengaan van verzuring zijn belangrijke voorwaarden voor het realiseren van de natuurdoelen.

De graafwerkzaamheden kunnen ten slotte effect hebben op aardkundige waarden.

Voor het bepalen van de af te graven locaties voor de aanleg van een meander in de Buurserbeek en het herstel van de zuidelijke uitloper van ven Galgenslat is gedetailleerd onderzocht waar deze oorspronkelijk aanwezig waren en hoe deze kunnen worden hersteld. Daardoor worden aardkundige waarden weer zichtbaar gemaakt in het landschap.

Tot slot wordt voor het dempen van watergangen en de aanleg van een wal lokaal beschikbaar komende grond te gebruikt. Daarmee wordt verslechtering van bodemkwaliteit voorkomen. Na realisatie leiden de verschillende maatregelen tot een beperking van bemesting op diverse percelen en een afname van de zuurgraad. Daarmee is de bodem meer geschikt voor de beoogde natuurfunctie en draagt de bodemtoestand bij aan de habitatdoelstellingen in het gebied. Het effect is daarom positief beoordeeld (+).

Effecten op de hydrologische situatie

In de inrichtingsplannen voor de deelgebieden BZ1, BZ2, BZ3, BZ5 en HV1 is voorzien in het dempen en verondiepen van diverse watergangen om het Buurserzand-Horsterveen. Deze maatregelen leiden tot een verhoging van de grondwaterstanden in en om het Natura 2000-gebied en de uitwerkingsgebieden. De verhoging van de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG), gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand (GVG) en gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) is weergegeven in figuur 7.1, 7.2 en 7.3. Onderstaand is per deelgebied het effect van de maatregelen op de hydrologische situatie beschreven. Als onderdeel van de interne maatregelen is niet voorzien in maatregelen die een effect hebben op de hydrologische situatie.

In deelgebied BZ1 leiden de maatregelen tot een verhoging van de GHG van maximaal 50 cm. Ook leiden de maatregelen er toe dat het grondwater minder snel wegzakt en de toevoer van grondwater ter plaatse van het Galgenslat toeneemt. Deze effecten zorgen er voor dat de kwaliteit van zwakgebufferde vennen toeneemt. Daarnaast leiden de maatregelen tot een verbetering van de hydrologische situatie voor de veenmosrijke vochtige heide. Doordat het systeem robuuster wordt verbetert de hydrologische uitgangssituatie voor de beide habitattypen, zowel voor instandhouding als uitbreiding.

In deelgebied BZ2 zijn de hydrologische effecten bij de te dempen watergangen en te verwijderen drainage in het uitwerkingsgebied het grootst. Er treedt een verhoging van de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) op van 20 tot 40 cm. In het gebied rond De Knoeflaagte en het Meujenboersven is sprake van een versterkte toevoer van gebufferd en kalk- en ijzerhoudend grondwater. Deze versterkte toevoer leidt tot een kwaliteitsverbetering van zwakgebufferde vennen, kalkmoerassen en blauwgraslanden. De gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) blijft wel te laag om naast kwaliteitsverbetering ook te leiden tot uitbreiding van zwakgebufferde vennen. De maatregelen leiden desondanks voor alle aanwezige habitattypen tot een verbetering van het doelbereik voor de gemiddelde voorjaars- en laagste grondwaterstand. Daarnaast leiden de maatregelen tot minder droogtestress ten opzichte van de huidige situatie. Ten westen van de Knoefweg leiden de maatregelen ook tot verhoging van de GHG van maximaal 50 cm. Dit leidt tot een verbetering van de uitgangssituatie voor vochtige heide.

De maatregelen in deelgebied BZ3 leiden tot een toename van de GHG van 25 tot plaatselijk maximaal 50 cm. Ook verspreidt de kwel zich over een grotere oppervlakte in het beekdal dan in de huidige situatie en verdwijnt als gevolg van de maatregelen de bestaande droogteproblematiek (droogtestress). Daarmee ontstaat een goede hydrologische Ausgangssituation voor de beoogde beekbegeleidende bossen (elzenbroekbossen en kritischere goudveil-essenbos) in het gehele beekdal van het Rietschot en bij 't Waarrecht.

Aan de flank van het dal van de Buurserbeek zakt de grondwaterstand voor de ontwikkeling van elzenbroekbos echter te ver weg, maar voor de ontwikkeling van vogelkers-essenbos blijven de omstandigheden optimaal. Voor vochtige heide is het effect eveneens positief, maar minder groot. Dat komt omdat het aanwezig areaal vochtige heide binnen de invloedssfeer van de maatregelen beperkt is of op ruimere afstand van de maatregelen ligt. De omstandigheden voor vochtige heide verbeteren daarmee slechts lokaal tot een voldoende niveau voor de instandhoudingsdoelstellingen. De situatie voor zwakgebufferde vennen (inclusief zure vennen) bij het vennencomplex verbetert door lichte toename van kwel en afname van droogtestress ten opzichte van de referentiesituatie. De hydrologische situatie voor zwakgebufferde vennen bij het Rietschot-west verbetert zowel voor de GVG als de GLG en er treedt in een groter gebied kwel op.

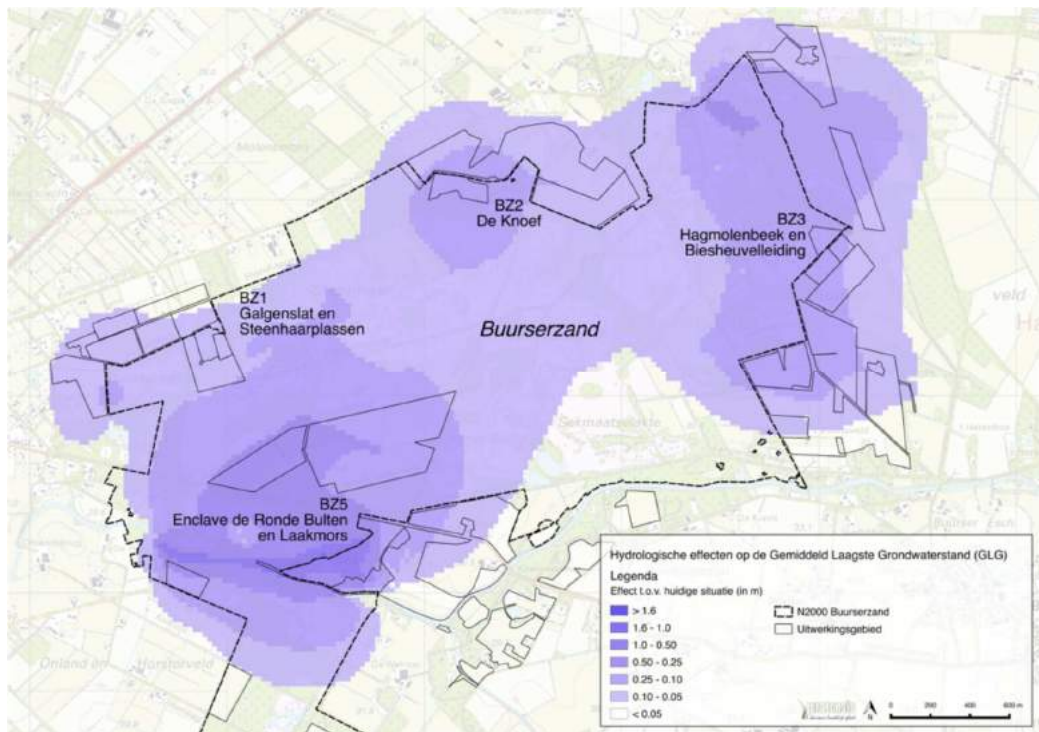
Het opheffen van de ontwatering in de aanwezige landbouwgebieden zorgt in deelgebied BZ5 voor een forse verhoging van de grondwaterstanden in de naastgelegen natuurgebieden. In de kern van het natuurgebied bedraagt de toename van de GHG maximaal 1,6 m. Dit komt omdat de Laakmors en de landbouwenclave de Ronde Bulten in het laagstgelegen deel van het gebied liggen. Door het opheffen van de drainerende werking van deze gebieden worden rond de Harrevelderschans en de vennen en heiden ten noorden van de Knippertweg optimale omstandigheden bereikt voor de ontwikkeling van vochtige heide. Ook zijn de omstandigheden optimaal voor pioniervegetaties met snavelbiezen en heischrale graslanden.

Het maatregelenpakket voor deelgebied HV1 zorgt voor een verhoging van de grondwaterstanden ter plaatse van het bestaande hoogveen en de noordelijk gelegen vochtige heide. Ook is er naar verwachting een toename van de aanvoer van gebufferd water, wat bijdraagt aan de kwaliteitsverbetering en ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden.

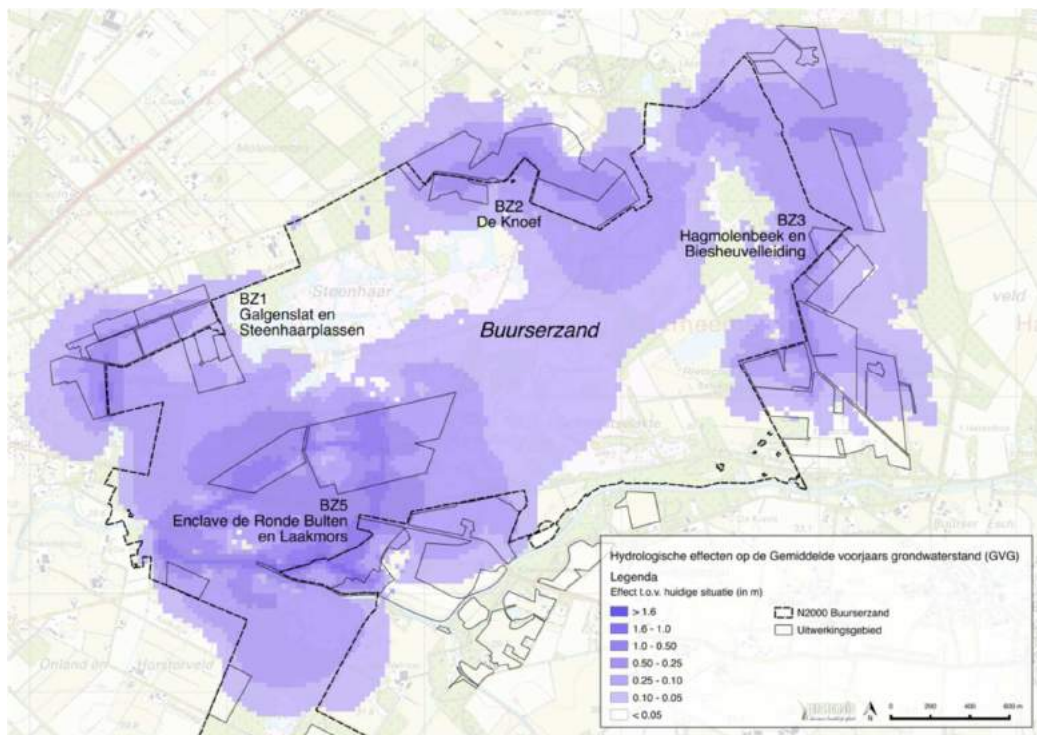
De bovenstaande hydrologische effecten leiden tot een verbetering van de hydrologische Ausgangssituation voor zowel instandhouding als uitbreiding van de habitattypen waarvoor instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen gelden. Daarmee draagt het plan bij aan de Ausgangssituation van de natuurfunctie in het gebied. Daarom is het effect op de hydrologische situatie (oppervlaktewater en grondwater) zeer positief beoordeeld (+ +).

In alle deelgebieden geldt dat de vernatting wordt bereikt door het dempen en/of verondiepen van watergangen. Het graven van nieuwe watergangen (onderdeel van de ontgrondingsvergunning) dient om effecten op omliggende gronden en bebouwing te beperken.

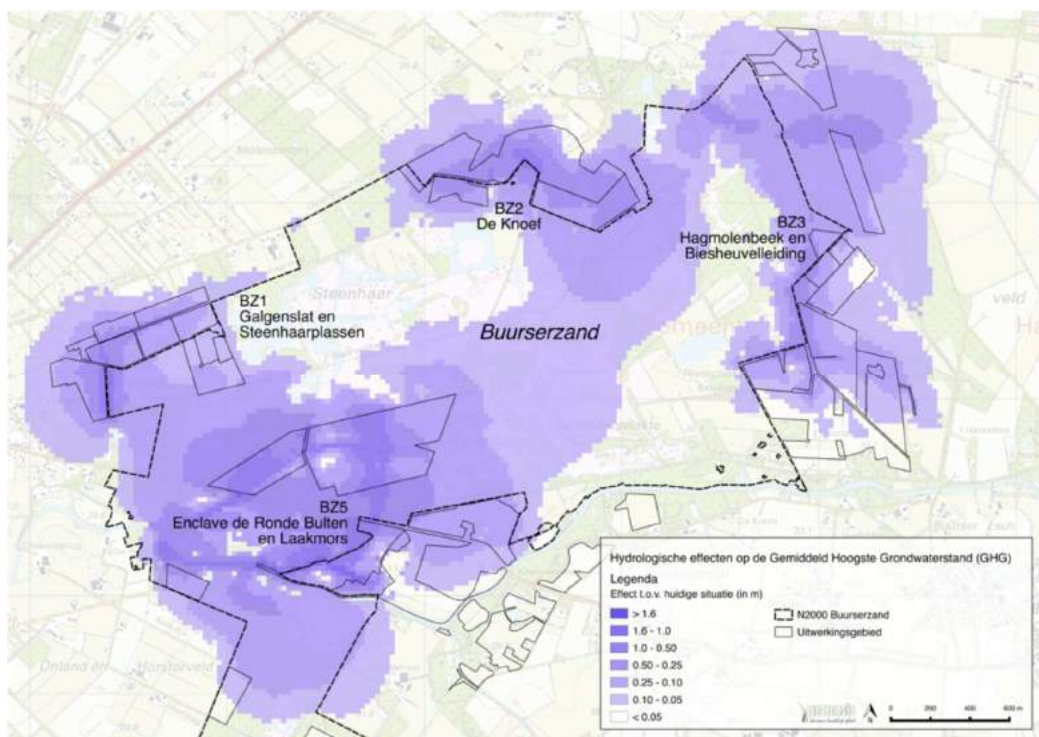
Het afplaggen en afgraven van gronden (eveneens onderdeel van de ontgrondingsvergunning) heeft tot gevolg dat het maaiveld ter plaatse dichterbij de grondwaterspiegel komt te liggen, maar heeft geen effecten op de grondwaterstand ter plaatse van omliggende percelen. De maatregelen waarvoor een ontgrondingsvergunning wordt aangevraagd hebben daarmee geen verband tot gevolg.

Figuur 7.1 Effecten van de maatregelen op de GLG (gemiddeld laagste grondwaterstand) t.o.v. de huidige situatie

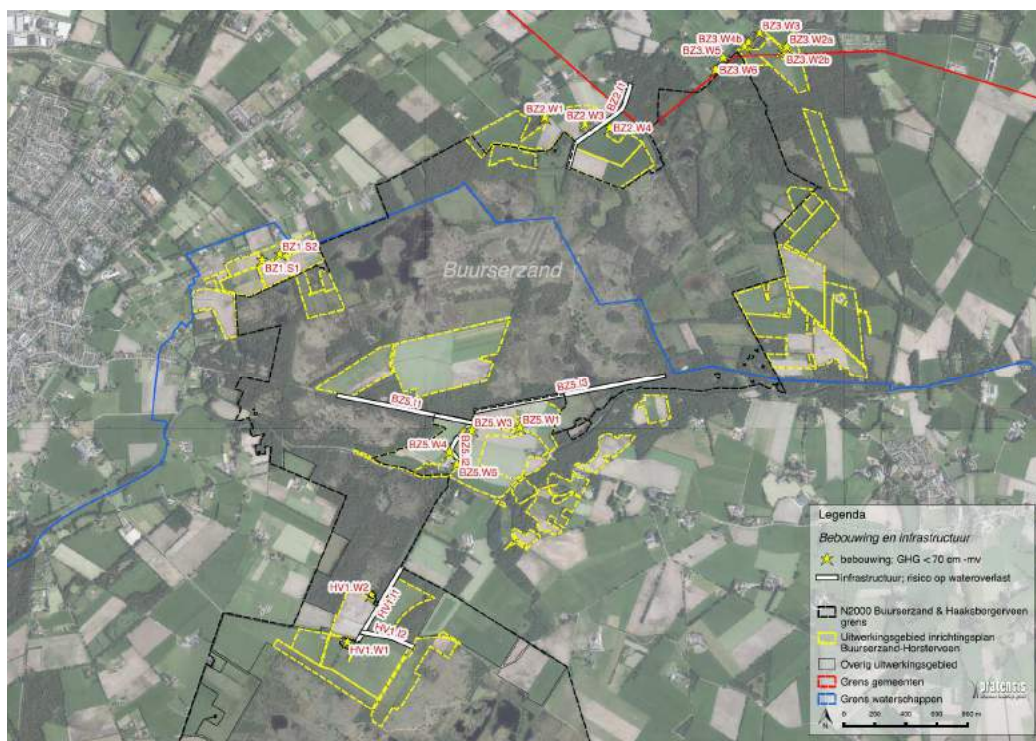
Figuur 7.2 Effecten van de maatregelen op de GVG (gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand) t.o.v. de huidige situatie.

Figuur 7.3 Effecten van de maatregelen op de GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) t.o.v. de huidige situatie

Effecten op bebouwing

Een grondwaterstand ondieper dan 70 cm beneden maaiveld in de wintersituatie wordt veelal als norm aangehouden voor risico's op grondwateroverlast bij woningen, gebaseerd op de Leidraad bouw- en woonrijp maken. Het daadwerkelijk ontstaan van grondwateroverlast hangt mede af van de hoogte van de bebouwing ten opzichte van de hoogte van het erf en de bouwkundige staat van de woningen. In figuur 7.4 is de bebouwing (woningen en schuren) weergegeven, waar na uitvoering van de maatregelen een drooglegging ondieper dan 70 cm onder maaiveld in de wintersituatie wordt verwacht.

Figuur 7.4 Overzicht woningen, veldschuren en infrastructuur in het uitwerkingsgebied waar mogelijk overlast ontstaat door verhoging van de grondwaterstand

Bij deze bebouwing wordt nader onderzoek uitgevoerd naar de risico's op schade aan bebouwing door bijvoorbeeld optrekkend vocht of het opdrijven van kelders en de eventuele noodzaak van aanleg van ontwateringsmiddelen. Als eerste stap is hiervoor een schademeetnet grondwaterstanden (peilbuizenmeetnet) opgezet. Op basis van de resultaten worden maatregelen uitgewerkt en gerealiseerd om een drooglegging van 70 cm ter plaatse van de bebouwing te garanderen. Dit kan door de aanleg van drainage of door de afwatering ter plaatse te verbeteren. Eventuele mitigerende maatregelen worden gerealiseerd voordat de vernattingsmaatregelen worden uitgevoerd om te voorkomen dat er onnodig schade optreedt.

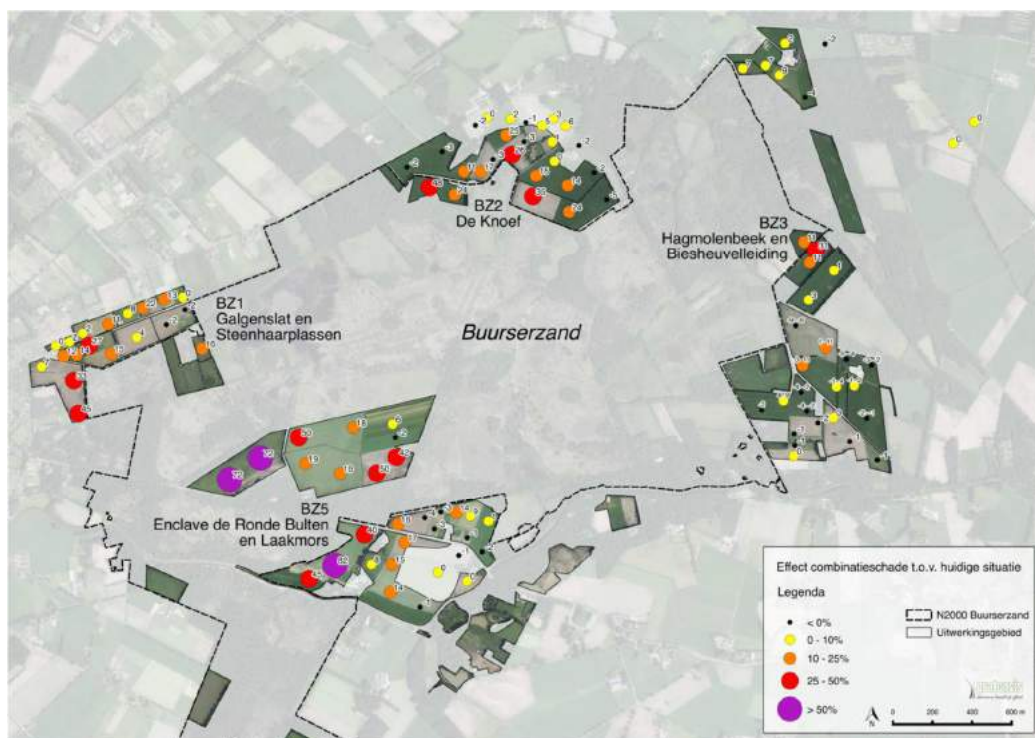
Omdat effecten ondanks de voorgenomen aanvullende maatregelen niet geheel kunnen worden uitgesloten, is het effect op bebouwing als licht negatief (0/-) beoordeeld.

Effecten op grondgebruik

De hydrologische effecten op landbouwpercelen in en rond de uitwerkingsgebieden bestaan uit vernatting en verdroging en de gevolgen daarvan voor het (landbouwkundig) gebruik. De effecten op landbouwkundig gebruik berekend en ingeschat op basis van de grondwatereffecten en

schadepercentages op basis van algemeen aanvaarde en erkende HELP200x-tabel van Alterra/STOWA¹².

In figuur 7.5 is de te verwachten combinatieschade ten opzichte van de referentiesituatie per perceel weergegeven. De combinatieschade is de combinatie van de berekende natschade en de berekende droogteschade. Te zien is dat op sommige percelen niet of nauwelijks schade optreedt door de maatregelen (gele stippen), maar dat er ook percelen zijn die dermate nat worden dat landbouw niet meer mogelijk is (paarse stippen). Voor de categorieën daartussen geldt dat de gebruiksmogelijkheden voor regulier landbouwkundig beperkt worden door natschade en/of droogteschade. De bruikbaarheid van deze gronden voor landbouw is onder meer afhankelijk van de lokale situatie en de bedrijfsvoering. Als gevolg van de optredende natschade en/of droogteschade wordt het effect op landbouwkundig gebruik als negatief (-) beoordeeld.

Figuur 7.5 Verwachte percentages combinatieschade per perceel na uitvoering van de maatregelen

Effecten op waterkwaliteit (Buurserbeek)

De maatregelen voorzien onder meer in het afgraven en uitmijnen van percelen in het stroomgebied van de Buurserbeek. Ook worden zijn bemestingsbeperkende maatregelen voorzien op sommige percelen in het stroomgebied. Deze maatregelen kunnen leiden tot een afname van af- en uitspoeling van nutriënten uit de percelen en daarmee een verlaging van het nutriëntengehalte in de Buurserbeek. Een verlaging van het nutriëntengehalte draagt bij aan

¹² De HELP-200x-tabel geeft op basis van de bodemeenheid, gewasgroep Gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) de nat- en droogteschade en de gecombineerde schade.

verbetering van de KRW-score. Op het totaal van het stroomgebied gezien betreft het echter een beperkt aantal percelen. De verwachting is daarom dat het effect op de waterkwaliteit niet significant is. Het effect op de waterkwaliteit in de Buurserbeek is daarom neutraal (0) beoordeeld.

Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase

Tijdens de realisatiefase kan het afgraven en plaggen tijdelijk een verminderde biologische bodemvruchtbaarheid tot gevolg hebben omdat met de bovenste bodemlaag ook het aanwezige bodemleven wordt verwijderd. Na realisatie van de maatregelen herstelt het bodemleven echter en past het bodemleven zich aan de nieuwe voedselarmere bodemsituatie aan.

Ook kan in de realisatiefase op de te vergraven terreinen door graafmachines en transport verdichting van grond optreden. Na realisatie vinden geen grondbewerkingen plaats en kan de bodem op natuurlijke wijze ontwikkelen en herstellen.

De werkzaamheden in of in de nabijheid van de Buurserbeek kunnen tijdens de realisatie leiden tot vertroebeling van het water door het opwarrelen van bodemmateriaal. De vertroebeling heeft een verminderde lichtinval tot gevolg.

Vanwege de tijdelijke effecten op bodem (bodemvruchtbaarheid, verdichting) en waterkwaliteit (vertroebeling en verminderde lichtinval) is zijn de tijdelijke effecten tijdens de realisatie op het aspect bodem en water licht negatief (0/-) beoordeeld.

7.2.5 Mitigerende maatregelen

Effecten op bebouwing

Mitigerende maatregelen voor effecten op bebouwing bestaan uit maatregelen om ongewenste vernatting of verdroging ter plaatse van bebouwing en of landbouwpercelen te voorkomen.

Daarvoor zijn in het inrichtingsplan de volgende mogelijke maatregelen genoemd:

- In deelgebied BZ1 bestaat een risico op grondwateroverlast bij twee schuren (BZ1-S1 en BZ1-S2). Middels mitigerende maatregelen zoals het aanbrengen van ondiepe drainage dan wel het graven van een greppel (maximaal 30 cm onder maaiveld) kan schade voorkomen worden. Daarnaast bestaat er risico op geringe wateroverlast op zandpaden. Na uitvoering van de maatregelen kunnen eventueel ontstane natte/zwakke plekken in zandpaden opgehoogd te worden
- In deelgebied BZ2 is in de bestaande situatie reeds sprake van grondwaterstanden hoger dan 70 cm onder maaiveld ter plaatse van het erf van een aantal woningen. Na uitvoering van de maatregelen gaat de grondwaterstand nog iets verder omhoog. Aanleg van drainage bij de woningen kan mogelijke overlast voorkomen
- Mogelijk ontstaat ook wateroverlast op het onverharde deel van de Knoefweg richting het Buurserzand. Indien na uitvoering blijkt dat wateroverlast ontstaat kan de weg plaatselijk worden opgehoogd. Ten behoeve van het verminderen van het risico op natschade kan op een perceel ten zuiden van de Oude Enschedeseweg, buiten het uitwerkingsgebied, drainage worden aangebracht (BZ2.E)
- In deelgebied BZ3 ontstaan mogelijke risico's op wateroverlast bij de woningen aan de Leppepaalweg 10 (BZ3.W3), 29 (BZ3.W2a) en 30 (BZ3.W2b), Oude Haaksbergerdijk 293

(BZ3.W4a), 295 (BZ3.W4b), 300 (BZ3.W5) en 310 (BZ3.W6). Op deze erven treden reeds in de huidige situatie grondwaterstanden op die ondieper zijn dan 70 cm onder maaiveld. De aanleg van drainage of andere ontwateringsmiddelen kan de negatieve effecten wegnemen

- In deelgebied BZ 5 leiden de maatregelen mogelijk tot wateroverlast ter plekke van woningen en wegen. Ter plaatse van de woningen kan de aanleg van drainage of andere ontwateringsmiddelen kan de negatieve effecten wegnemen. De toegangsweg van de Buurserstraat naar de woning Buurserstraat 200 heeft in de huidige situatie reeds een ondiepe ontwatering. Door uitvoering van de maatregelen stijgt de grondwaterstand in de winter tot ca. 25 cm onder het wegdek. Schade kan voorkomen worden door de nieuwe sloot die langs het erf van Buurserstraat 200 wordt aangebracht iets meer in noordelijke richting langs de weg aan te leggen. Dit heeft geen negatieve effecten op de natuurdoelen
- Ook het afwateringssysteem langs de Langenbergweg fungeert in de toekomstige natte situaties niet voldoende, leidt tot wateroverlast en schade aan de weg. Het funderen en stabiliseren van de zandweg met 10 cm grond voorkomt wateroverlast. Ook de bestaande zandpaden rondom de enclave Ronde Bulten kunnen in de winter gedeeltelijk onder water komen te staan. Het ophogen van deze wegen voorkomt wateroverlast
- In deelgebied HV1 is er risico op wateroverlast bij de woningen aan de Onlandsweg 10 (HV1.W1) en bebouwing aan de Urkerweg 15 (HV1.W2). Voor de woning aan de Onlandsweg 10 is door het deskundigenteam een uitwerking van mitigerende maatregelen gemaakt. Aanvullende drainage die afwatert op de nieuw aan te leggen watergang neemt het risico weg. Ook voor de bebouwing aan de Urkerweg 15 is aanleg van drainage een oplossing om wateroverlast te voorkomen. Tot slot bestaat op delen van de Laakmorsweg (HV1.I1) en Onlandsweg (HV1.I2) risico op het ontstaan van wateroverlast. Om overlast te voorkomen moeten deze wegen worden opgehoogd
- Vertroebeling van de Buurserbeek als gevolg van de werkzaamheden kan worden voorkomen door tijdelijke schotten of schermen te plaatsen rondom de locatie waar werkzaamheden plaatsvinden. De schermen of schotten voorkomen dat opwarrelend bodemmateriaal met de stroom meegevoerd worden
- Als landbouwgronden als gevolg van de maatregelen te nat worden voor landbouwkundig gebruik, worden de eigenaren gecompenseerd of worden de gronden aangekocht voor functiewijziging naar natuur

Bodemkwaliteit

Verdichting van de bodem kan worden voorkomen door het gebruik van vaste rijroutes en het gebruik van rijplaten of tijdelijke verharding. Door met de kraan de grond vier keer over te slaan alvorens deze te laden, kan in stroken van 45 m breed worden gewerkt aan weerszijden van de rijplaten, met geringe berijding buiten de rijplaten van uitsluitend de kraan. Hierop kan worden gestuurd door een uitvoeringsplan te maken, inclusief uitvoeringsbegeleiding.

7.3 Klimaat en duurzaamheid

7.3.1 Beleidskader

Het nationale klimaatbeleid richt zich op minder uitstoot van broeikasgassen. Nederland heeft zich verbonden aan verschillende internationale klimaatafspraken zoals het klimaatprotocol van de Verenigde Naties (VN) en het Kyoto-Protocol.

Het Nederlandse klimaatbeleid is gebaseerd op deze afspraken. Om de gevolgen van klimaatverandering zo klein mogelijk te houden, moet de overheid maatregelen nemen. Het klimaatbeleid van Nederland richt zich op:

- Maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen (adaptatie).
Bijvoorbeeld maatregelen voor waterveiligheid, zoetwatervoorziening, landbouw, natuur en gezondheid. Voorbeelden zijn het versterken van dijken en de aanplant van bomen en struiken in steden tegen hittestress
- Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen zodat het klimaat niet zo snel en sterk verandert (mitigatie). Bijvoorbeeld door over te stappen van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen zoals wind- en zonne-energie

Binnen de provincie Overijssel¹³ zijn vier ambities geformuleerd die de koers bepalen van de sturing op duurzaamheid:

- Klimaatbestendig Overijssel. Dit betekent onder meer dat de provincie er voor wil zorgen dat Overijssel - nu en in de toekomst - beschermd is tegen overstromingen, droge voeten houdt en, ook in perioden van droogte, over voldoende en schoon (drink)water beschikt voor bewoners, natuur en (landbouw)bedrijven. Daarnaast wordt bij het werken aan de klimaatopgaven gezocht naar verbinding met andere (regionale) opgaven en ambities (denk aan natuurontwikkeling, recreatie, bijzondere woon- of werklocaties aan het water, bereikbaarheid en innovatie in de agro- en foodsector)
- Een duurzame energiehuishouding: Hernieuwbare energie voor iedereen beschikbaar en betaalbaar. De provincie zet in op het vergroten van het aandeel energie uit bronnen als zon, wind, biomassa en ondergrond. In 2023 moet 20 % van de energiebehoefte uit hernieuwbare bronnen bestaan, de ambitie voor 2030 ligt op een aandeel van 30 % hernieuwbare energie
- Kringlopen sluiten, ofwel: toegroeien naar een circulaire economie. Overijssel wil verantwoord omgaan met grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen en heeft de ambitie toe te groeien naar een circulaire economie
- Beter benutten van ruimte, bestaande bebouwing en infrastructuur. Overijssel heeft de ambitie om - naast het beter benutten van grondstoffen - ook bestaande ruimte, bebouwing en infrastructuur beter en slimmer te benutten

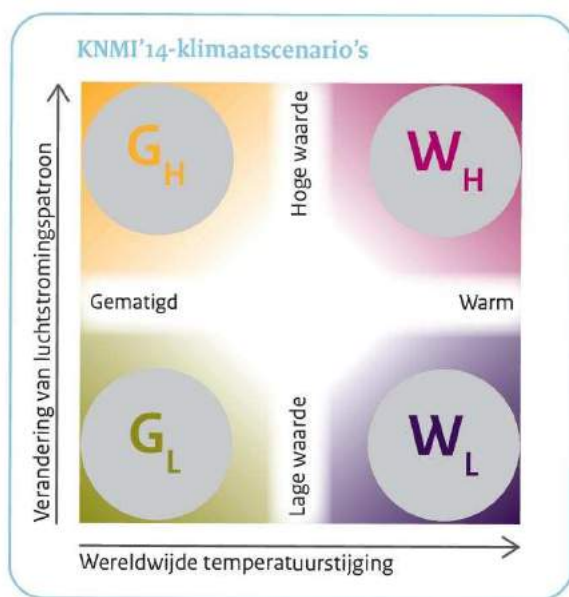
Op gemeentelijk niveau is het duurzaamheidsbeleid uitgewerkt in de Nota Duurzaamheid. De gemeente geeft met de duurzaamheidsnota een integrale uitwerking aan de duurzaamheidsambities en doelstellingen van de gemeente en haar partners en stelt daarmee een

¹³ Omgevingsvisie Overijssel Beken Kleur, vastgesteld 12-04-2017.

kader om te komen tot een duurzamere gemeente. De aandacht gaat naar de beleidsvelden die van invloed zijn op duurzaamheid. In haar beleid houdt de gemeente rekening met de klimaatscenario's van het KNMI en streeft zij naar een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte, onder meer door voldoende ruimte voor waterberging, wateropvang en het behoud en bevorderen van biodiversiteit.

7.3.2 Referentiesituatie

Het is onzeker hoe het toekomstige klimaat er precies uit ziet. Op basis van de wereldwijde temperatuurstijging heeft het KNMI vier klimaatscenario's ontwikkeld voor Nederland. In de G-scenario's (Gematigd) is er sprake van 1°C mondiale temperatuurstijging in 2050 en in de W-scenario's (Warm) is er sprake van 2°C stijging in 2050 ten opzichte van 1981-2010. In de GH en de WH scenario's is er daarnaast ook sprake van verandering van luchtstromingspatronen waardoor bijvoorbeeld de zomers droger worden. Samen geven de scenario's de hoekpunten weer waarbinnen klimaatverandering waarschijnlijk zal plaatsvinden (zie figuur 7.6).

Figuur 7.6 KNMI'14-klimaatscenario's

De verschillende scenario's bevatten relevante afgeleide effecten (op basis van de klimaatatlas¹⁴) van klimaatverandering binnen en rondom het plangebied:

- Droogtestress als gevolg langere droge perioden/ temperatuurstijging. Dit effect is vooral relevant op de hogere zandgronden in het Buurserzand-Horsterveen
- Natuurbranden als gevolg van meer en langere droge perioden

¹⁴ <http://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/>, De atlas is gebaseerd op landelijke gegevens en geeft een indicatie van de orde grootte van effecten die mogelijk gaan spelen in een gebied

- Zuurstofstress als gevolg van (extreme) wateroverlast. Dit effect speelt vooral in de lagere gebieden van het Buurserzand-Horsterveen
- Hittestress (meer tropische dagen / nachten). Vooral in de kernen rondom het Buurserzand-Horsterveen kan dit effect optreden

Op het gebied van duurzaamheid zijn er naast de genoemde klimaatscenario's geen specifieke autonome ontwikkelingen in het gebied op het gebied van klimaatmitigatie of klimaatadaptatie die leiden tot een ander referentiebeeld dan de klimaatscenario's.

7.3.3 Beoordelingskader

Het eerste toetsingscriterium voor het thema Klimaat en Duurzaamheid is de robuustheid van het plan voor klimaatverandering. Dit betreft de bestendigheid van de inrichting van het plangebied tegen meer extremen in neerslag en droogte. Het tweede criterium is de bijdrage van het plan aan duurzaamheidsdoelstellingen zoals geformuleerd in het rijks, provinciaal en gemeentelijk beleid. Het derde criterium is het effect op robuustheid van het systeem voor duurzaam beheer en onderhoud. Voor dit aspect worden de effecten van de maatregelen in relatie tot de beheersmogelijkheden beschreven.

7.3.4 Effectbeoordeling

Robuustheid plan voor klimaatverandering

Door klimaatverandering nemen zowel droge als natte extremen toe: het weer wordt grilliger. Dit levert problemen op voor natuurtypen en plantensoorten die zich hebben aangepast aan zeer natte omstandigheden (zoals moeras) of zeer droge omstandigheden (zoals dopheide). Droogteresistente soorten kunnen slecht tegen extreme nattigheid. Vochtminnende soorten kunnen slecht tegen extreme droogte. Het risico is dat hun plaats wordt ingenomen door 'generalisten' die in verschillende condities kunnen overleven. Er is in het huidige klimaat al sprake van droogtestress en zuurstofstress. Het gevolg voor de natuur is dat de soortenrijkdom steeds verder kan afnemen. Binnen het plangebied kunnen deze effecten in relatie tot de natuurdoelstellingen ook optreden.

Voor het Buurserzand-Horsterveen betekent een toename van droogte een achteruitgang van vochtige habitattypen. Een toename van zware regenval, in afwisseling met droge perioden, kan in de omgeving van de Buurserbeek leiden tot achtergang van vochtige alluviale bossen. Tegelijkertijd kan een hogere temperatuur ook leiden tot meer warme open plekken. Deze zijn zeer relevant voor veel insectensoorten. Meer kans op zowel zomerdroogte als zware regenval levert problemen op voor de soorten waarvan het leefgebied zich juist op de grens van nat en droog bevindt (natte heide). De vegetatie op de natte heide (zegge, gentiaan, dophei) kan door vergrassing met pijpenstrootje in de knel komen. Bij de komende generaties Natura 2000-beheerplannen zal in beeld moeten komen of bepaalde grond- en regenwaterafhankelijke instandhoudingsdoelen in de droogste klimaatscenario's ook kunnen overleven.

Bij de komende generaties Natura 2000-beheerplannen moet in beeld komen of bepaalde grond- en regenwaterafhankelijke instandhoudingsdoelen in de droogste klimaatscenario's ook kunnen overleven.

Omdat het risico van afname van robuustheid niet is uit te sluiten wordt op dit thema een licht negatieve beoordeling gegeven. Anderzijds dragen de maatregelen bij aan een robuuster natuurnetwerk en instandhouding en uitbreiding van de verschillende habitattypen. Over het algemeen geldt dat grotere aaneengesloten natuurgebieden de gevolgen van klimaatverandering beter kunnen opvangen. Dit is een positief effect. Per saldo wordt daarom een neutrale beoordeling gegeven (0).

Daarnaast speelt vooral in het bosgebied het risico op een toename van natuurbranden. De plannen hebben geen directe invloed op het wel of niet vaker optreden van natuurbranden. Wel vormen bereikbaarheid en voldoende (zand) paden een blijvend aandachtspunt bij de inrichting van bosgebieden.

Bijdrage plan aan duurzaamheidsdoelstellingen

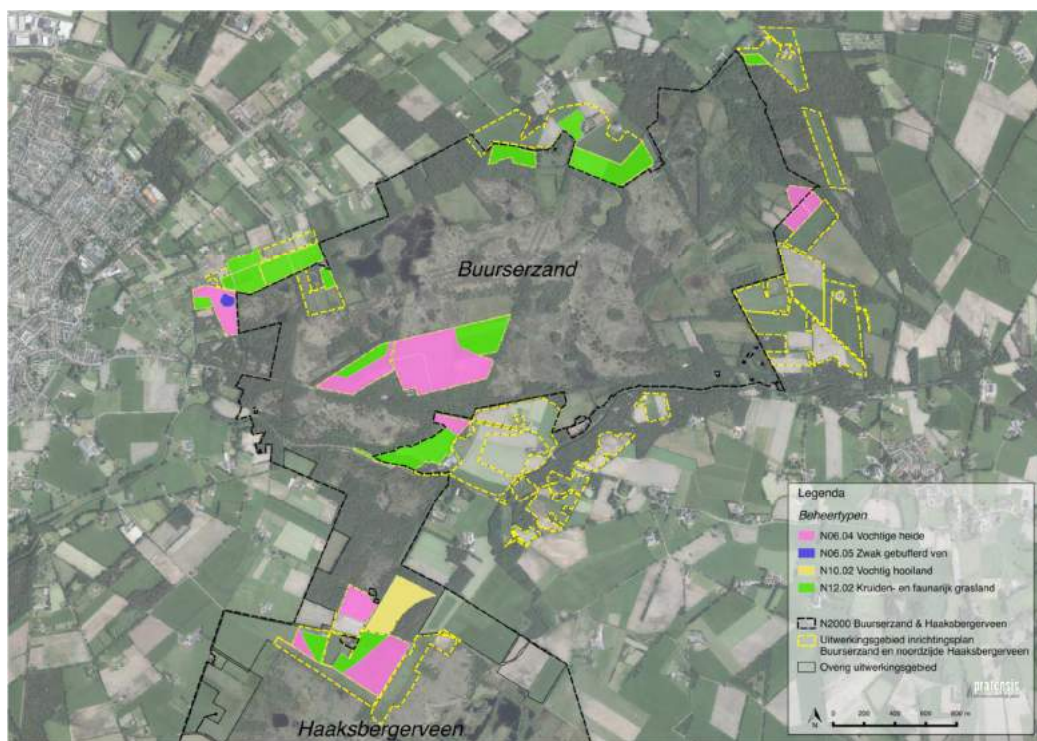
Het tweede criterium is de bijdrage van het plan aan duurzaamheidsdoelstellingen zoals geformuleerd in het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Het verdwijnen van bos door boskap leidt tot minder invang van CO₂ omdat er bomen verdwijnen. De werkzaamheden voor de diverse maatregelen leiden ook tot extra CO₂ uitstoot. Dit sluit niet aan bij de doelstelling om de CO₂ uitstoot te reduceren en de verplichtingen die Nederland via de Verdragen van Kyoto en Parijs is aangegaan. De maatregelen zijn echter noodzakelijk om aan de Habitatrichtlijn te voldoen (zie kader). Daarom compenseert Natuurmonumenten de bomen die door de plannen op haar gronden verdwijnen. Op nationaal niveau bepaalt Natuurmonumenten waar zij dit verlies aan bosgebied herplant. Vooralsnog is het effect van extra CO₂ uitstoot als gevolg van het plan negatief beoordeeld onder bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen. Tezamen komt dit uit op een neutraal effect op de duurzaamheidsdoelstellingen (0).

De Habitatrictlijn vereist dat verslechtering wordt voorkomen en dat geen afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke kenmerken van een gebied. Verbetering of verslechtering wordt getoetst aan de relatieve af- of toename van specifieke soorten of habitattypen. Dit kan vereisen dat maatregelen noodzakelijk zijn (bijvoorbeeld boskap) die in strijd zijn met het klimaatbeleid, waarin bos een belangrijke rol vervult voor de invang van CO₂.

Met de maatregelen uit het voorkeursalternatief gaan bomen verloren ten behoeve van andere vegetatietypen waarvoor een instandhoudingsdoelstelling is opgenomen. Vanuit het perspectief van klimaat en de rol van bomen in de vastlegging van koolstofdioxide is het wenselijk om oppervlak aan bos te behouden en waar mogelijk uit te breiden. Zoals beargumenteerd in het inrichtingsplan en de ecohydrologische systeemanalyse is het verwijderen van bos noodzakelijk voor de uitbreiding van habitatype vochtige heide en kwaliteitsverbetering van de zwakgebufferde en zure vennen. De te kappen bomen zijn voornamelijk naaldbomen. In het habitatype vochtige alluviale bossen (H91E0C) zijn geen kapmaatregelen gepland. De wens rondom bosuitbreiding en de gewenste bomenkap zijn strijdig met elkaar. In andere natuurgebieden zijn geplande (kap)werkzaamheden (ook in het kader van N2000-herstel maatregelen) onlangs (tijdelijk) stopgezet voor het opstellen van een nieuwe afwegingen rondom bomenkap. Voor de maatregelen in het Buurserzand en Horsterveen is afgesproken dat Natuurmonumenten de bomen compenseert die door de plannen op haar gronden verdwijnen. Waar Natuurmonumenten dit verlies aan bosgebied herplant wordt op nationaal niveau bepaald.

Effecten op de robuustheid van het systeem voor duurzaam beheer en onderhoud

Als gevolg van de maatregelen neemt de totale oppervlakte van te beheren habitattypen toe. Dit wordt met name veroorzaakt door de omvorming van landbouwpercelen naar natuur. Uitbreiding van oppervlakte treedt met name op voor de habitattypen heide, stuifzand, vochtige heide en natuurgraslanden. De uitbreiding vindt veelal plaats in aansluiting op bestaande habitattypen met een gelijk beheer. De verwachting is dat er extensieve begrazing en maaibeheer plaats zal vinden. De extra beheersinspanning betreft daarom voornamelijk voortzetting en uitbreiding van de bestaande beheers- en onderhoudsinspanning. Er treden daardoor geen noemenswaardige effecten voor beheer en onderhoud. Het effect is neutraal beoordeeld (0).

Figuur 7.7: Voorstel beheertypen voor percelen die worden omgevormd van landbouw naar natuur (Pratensis, 2018)

7.3.5 Mitigerende maatregelen

Op dit moment is nog niet zeker hoe het klimaat zich exact zal ontwikkelen. Om toch voorbereid te zijn op klimaatverandering kunnen zogenaamde 'No regret' maatregelen worden ingezet. Mocht het tempo of de omvang van klimaatverandering 'meevallen', dan vormen de maatregelen geen desinvestering. In relatie tot natuur kan de heterogeniteit in gebieden vergroot worden. De interne heterogeniteit (ofwel gradiënten) van een gebied speelt een centrale rol bij het herstel na een verstoring. Herstel treedt op vanuit die delen van het gebied die niet zijn getroffen en van waaruit het getroffen deel opnieuw kan worden gekoloniseerd. Tijdens de uitvoering van werkzaamheden is het gebruik van elektrische machines (zagen, graafmachines) beter voor het milieu dan machines die gebruik maken van fossiele brandstoffen.

7.4 Natuur

7.4.1 Beleidskader

Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. In de Wet natuurbescherming is onder andere de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn verwerkt. Gebieden die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen worden meestal Natura 2000-gebieden genoemd. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen gedefinieerd. Deze doelstellingen zijn nader uitgewerkt in een Natura 2000-beheerplan.

Voor het Buurserzand & Haaksbergerveen is het beheerplan vastgesteld op 18 juli 2017. Voor ingrepen met (mogelijk) significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen is een vergunning nodig. Dit geldt niet alleen voor ingrepen in de Natura 2000-gebieden, maar ook voor ingrepen op grote afstand: de zogenaamde externe werking. Bovendien moeten behalve de effecten van de ingreep zelf ook eventuele cumulatieve effecten van andere plannen en projecten worden vastgesteld. Het plangebied ligt deels in het Natura 2000-gebied Buurserzand-Haaksbergerveen en deels erbuiten.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Natura 2000-gebieden is er het Nationaal natuurwerk Nederland. Dit is een landelijk netwerk van natuurgebieden en verbindingzones. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van het NNN, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen het NNN is het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld. Afhankelijk van het bevoegd gezag (provincie) moeten hierbij wel of niet externe effecten van een ingreep worden betrokken

7.4.2 Referentiesituatie

Het Buurserzand is een Natura 2000-gebied en vormt onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. In het gebied zijn diverse habitattypen aanwezig als H2310 (Stuifzandheiden met struikhei), H3130 (Zwakgebufferde vennen), H4030 (Droge Heide), H5130 (Jeneverbesstruwelen) en H4010A (Vochtige heiden). Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet combineert de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet. Deze wet regelt de gebiedsbescherming en soortenbescherming.

De natuur in het gebied kampt met een aantal knelpunten. De belangrijkste knelpunten zijn de verslechterde waterhuishouding op regionale schaal, verarming door verdroging, verzuring en plaggen in het recente verleden en het ontbreken van de historische productiviteitsgradiënt. De historische productiviteitsgradiënt vanuit de ontginning eindigde in de laagste terreindelen (dekzandlaagtes, beekdalen) met natte graslanden, struwelen en broekbos op lemige bodem. Deze laagtes zijn grotendeels alsnog ontgonnen tot agrarisch grasland en productiebos en tegelijkertijd veelal verdroogd. De gradiënt is hierdoor sterk ingekort; de mineralenrijkdom en relatief goede vochtvoorziening in de laagtes is niet meer beschikbaar voor soorten van natuurlijker vegetaties. Dit knelpunt verkleint het leefgebied en de uitwijkmogelijkheden van soorten in de hoger gelegen delen van de gradiënt sterk (Provincie Overijssel, 2017).

7.4.3 Beoordelingskader

Soortbescherming

De voorgenomen maatregelen kunnen (met name in de aanlegfase) negatieve effecten hebben op soorten die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Het gaat om aanwezige beschermde diersoorten die in de referentiesituatie gebruik maken van het gebied.

Door realisatie van het voorkeursalternatief kunnen verblijfplaatsen en/of het foerageergebied van beschermde soorten worden aangetast. De mate waarin het voorkeursalternatief een negatief effect heeft op beschermde diersoorten in het gebied tot gevolg heeft is beoordeeld als effect op beschermde soorten. De tijdelijke effecten worden separaat behandeld.

Effect op NNN en Natura 2000-doelstellingen

De maatregelen dienen de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied en het Natuurnetwerk Nederland. Het voorkeursalternatief vormt een uitwerking van de maatregelen uit de gebiedsanalyse. De mate waarin het voorkeursalternatief bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen is beoordeeld als het effect op de NNN/Natura 2000-doelstellingen. Voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen gelden de volgende kernopgaven:

- Kwaliteitsverbetering (ook latere successiestadia) van zwakgebufferde vennen
- Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte van vochtige heiden
- Vergroting areaal van stuifzandheiden met struikheide en droge heiden
- Verbetering kwaliteit herstellende hoogvenen met het oog op ontwikkeling van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)
- Herstel van randzone van herstellende hoogvenen met onder andere hoogveenbossen

Voor veel habitatype geldt verdroging als een belangrijk knelpunt. Daarom zijn vernattingsmaatregelen voorzien. Deze maatregelen en hun effecten op de hydrologische uitgangssituatie voor de habitatdoelstellingen zijn reeds getoetst in paragraaf 7.2.3. Voor het thema natuur wordt daarom het totaaleffect van de combinatie van hydrologische en overige maatregelen op de habitatdoelstellingen in het gebied getoetst.

Tijdelijke effecten

Ook worden tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase beoordeeld. Mogelijk hebben de werkzaamheden een verstrend effect op de natuur. Beschermde soorten kunnen tijdelijk hinder ondervinden van de werkzaamheden, bijvoorbeeld door geluid, licht of beweging van mensen. Er wordt beoordeeld of hiervan sprake is. De mate waarin het voorkeursalternatief een tijdelijke verstoring van beschermde diersoorten tot gevolg heeft is beoordeeld als tijdelijke effecten op natuur.

7.4.4 Effectbeoordeling

Effecten op beschermde soorten Wet natuurbescherming

De voorgenomen maatregelen kunnen negatieve effecten hebben op soorten die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor het onderdeel soortbescherming uit de Wet natuurbescherming geldt dat er een wettelijke vrijstelling bestaat voor maatregelen ten behoeve van instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Wel geldt hier de zorgplicht. Het leefgebied van zwaardere beschermde soorten die kunnen voorkomen in het plangebied ligt zowel in bestaande bos- en natuurgebieden als in omliggend agrarisch gebied.

Ontwikkelingsmogelijkheden die effect kunnen hebben op deze soorten zijn voorzien in beide gebiedstypen. De volgende typen werkzaamheden kunnen effect hebben op beschermde soorten: het kappen van beplantingen, het dempen of verondiepen van watergangen, het bekalken van inrijgebieden en het afgraven en afplaggen van de bodem. Hoewel door de bijdrage van de ontwikkelingen aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied de duurzame instandhouding op gebiedsniveau niet in het geding is, kan bij uitvoering wel sprake zijn van een overtreding van verbodsbepalingen Wet natuurbescherming. Hierdoor kan het nodig zijn mitigerende (verzachtende) maatregelen te treffen, of indien dit niet afdoende is, compenserende maatregelen te treffen en te voldoen aan de daaruit volgende ontheffingsplicht.

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet regelt de gebiedsbescherming en soortenbescherming. Adviesbureau Tauw heeft voor het onderdeel soortenbescherming een natuurtoets uitgevoerd¹⁵. In dit onderzoek is gekeken naar de effecten van de voorgenomen maatregelen op mogelijk aanwezige beschermde soorten en beschermde leefgebieden van deze soorten. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de vijf externe deelgebieden (BZ1, BZ2, BZ3, BZ5 en HV1). Er is geconstateerd dat de aanwezigheid van verschillende beschermde soorten niet kan worden uitgesloten (tabel 7.3). Voor de interne maatregelen is een werkprotocol opgesteld¹⁶ waarin de aanwezigheid van beschermde soorten en mogelijke mitigerende maatregelen zijn benoemd.

Tabel 7.3 Overzicht van soort(groep)en waarvoor op basis van de natuurtoets nader onderzoek noodzakelijk is

Aanwezige soort(groep)en	Toelichting
Flora	Glad Biggenkruid zeer waarschijnlijk aanwezig in de akkers, andere soorten niet direct uitgesloten
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijke verblijfplaatsen aanwezig van boommarter, bunzing, das, eekhoorn, egel, grote bosmuis, hermelijn en wezel
Vleermuizen	Mogelijke verblijfplaatsen van diverse soorten aanwezig in te kappen bomen
Vogels (broedvogels)	Mits buiten het broedseizoen wordt gewerkt, anders een broedvogelcontrole noodzakelijk
Vogels jaarrond beschermd	Mogelijk nestlocaties aanwezig van bosuil, boomvalk, buizerd, havik, raaf, ransuil, sperwer, torenvalk, wespandief en zwarte specht
Amfibieën	Mogelijk voortplantings- en winterhabitat van heikikker en poelkikker aanwezig
Reptielen	Mogelijk voortplantings- en winterhabitat van levendbarende hagedis en adder aanwezig
Vissen	Geen beschermde soorten aanwezig
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Beekrombout komt mogelijk voor bij de Buurserbeek

¹⁵ Nagtegaal, J. (2019), Natuurtoets Witte Veen en Buurserzand-Horsterveen. Rapporten R001-1271180JNA-V01 t/m R007-1271180JNA-V01. Tauw bv, Deventer.

¹⁶ Olthof, R. & E. Riphagen (2018). Ecologisch werkprotocol uitvoering PAS-maatregelen M14 en M15 Buurserzand. Onderbouwing voor zorgvuldige omgang met beschermde soorten en natuurwaarden. Rapport 17-404. Ecogroen bv Zwolle.

De uitvoeringspraktijk van ontheffingverlening leert dat er doorgaans een duidelijke voorkeur is voor het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van de negatieve effecten. Dit geldt dan ook als voorwaarde voor het voorkomen van een ontheffingsplicht of het verkrijgen van een ontheffing als dit onverhoopt toch nodig is. Voor alle genoemde beschermde soorten bestaan er in de praktijk mogelijkheden om effecten te voorkomen of te minimaliseren door een passende inrichting en uitvoeringstijdstip (zie tabel 7.4). Zo nodig kunnen aanvullend ook andere mitigerende (verzachtende) maatregelen worden getroffen zoals het gefaseerd uitvoeren van de werkzaamheden, het werken buiten de meest kwetsbare periode van de betreffende soort, het behouden van vast rust- en/of verblijfplaatsen, het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen en het afvangen en verplaatsen naar geschikt alternatief leefgebied. Dit betekent wel dat bij de aanwezigheid van beschermde soorten een gericht plan en/of werkprotocol moet worden ontwikkeld, waarbij de aanwezige waarden worden ontzien en het leefgebied wordt ingepast in de ruimtelijke ontwikkeling.

Negatieve effecten kunnen door uitvoering van de maatregelen echter niet worden uitgesloten. Na uitvoering van de maatregelen worden effecten op de soorten die voorkomen in deze gebieden waar mogelijk voorkomen door de beperkende bouw- en gebruiksregels binnen de bestemming natuur. In onderstaande tabellen is per deelgebied een inschatting gemaakt van de voorkomende beschermde soorten, de mogelijke effecten van de maatregelen en mogelijke mitigerende maatregelen per soort.

Tabel 7.4 Inschatting van geschikt leefgebied, effectbepaling en voorbeelden mogelijke mitigerende maatregelen van enkele soorten voor Buurserzand

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten leefgebied	Mogelijke mitigerende maatregelen
Vleermuizen (laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, watervleermuis)	Verblijfplaatsen in te kappen bomen (holtes, spleten en scheuren). Vliegroutes langs laanbeplanting en foerageergebieden rondom opgaande vegetatie.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen door omvormen bos. Werkzaamheden verstoren mogelijk foerageergebied en vliegroute.	De werkzaamheden overdag uitvoeren voorkomt verstoring van foeragerende en vliegende vleermuizen. Geen kunstlicht. Markeren bomen met voor vleermuizen geschikte holtes en spleten. Deze bomen behouden.
Broedvogels (waaronder soorten met jaarrond beschermde nesten als Buizerd en Sperwer)	Nesten aanwezig in om te vormen bos.	Omvormen bos zorgt mogelijk voor verlies van nesten.	Werken buiten kwetsbare broedperiode. Markeren en sparen van nestbomen en omliggende bomen

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten leefgebied	Mogelijke mitigerende maatregelen
Das	Mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied aanwezig.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen door omvormen bos en afgraven toplaag.	(zone van enkele meters). Sparen burcht en met werkzaamheden voldoende afstand houden om verstoring te voorkomen (20-50m zones). Werken buiten (meest kwetsbare) voorplantingsperiode.
Eekhoorn	Mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied aanwezig in bos/bomen.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen door omvormen bos.	Markeren en sparen van bomen met nesten.
Boommarter	Mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied aanwezig in bos.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen door omvormen bos.	Markeren bomen met voor boommarter geschikte holtes en spleten. Deze bomen behouden.
Bunzing, wezel en hermelijn	Mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebieden aanwezig in hele plangebied.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen of foerageergebieden door omvormen bos en graafwerkzaamheden.	Werken buiten voorplantingsperiode.
Grote bosmuis	Mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebieden aanwezig in bosranden, braamstruweel en overgangen van ruigtes naar grasland.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen of foerageergebieden door omvormen bos.	Werken buiten (meest kwetsbare) voorplantingsperiode.
Boomkikker	Voorplantingswateren in vennen, foerageergebieden in braamstruweel en overwinteringsgebieden in ruigtes, bosschages en muizenholen.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen of foerageergebieden tijdens afgraven toplaag. Verstoring en vernietiging van	In vennen werken buiten voorplantingsperiode. Opschonen en herstel vennen in fases uitvoeren waarbij

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten leefgebied	Mogelijke mitigerende maatregelen
		voorplantingswateren tijdens opschonen of herstel vennen.	minimaal 25% per fase behouden blijft. Graafwerkzaamheden buiten overwinteringsperiode. Braamstruweel markeren en ontzien.
Poelkikker	Voorplantingswateren in vennen en poelen, overwinteringshabitat in ruigtes, bosschages en muizenholen.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen of foerageergebieden tijdens afgraven toplaag. Verstoring en vernietiging van voorplantingswateren tijdens opschonen of herstel vennen en andere werkzaamheden in watergangen.	In vennen werken buiten voorplantingsperiode. Opschonen en herstel vennen in fases uitvoeren waarbij minimaal 25% per fase behouden blijft. Graafwerkzaamheden buiten overwinteringsperiode.
Heikikker	Voorplantingswateren in vennen en poelen, overwinteringshabitat in ruigtes, bosschages en muizenholen	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen of foerageergebieden tijdens afgraven toplaag. Verstoring en vernietiging van voorplantingswateren tijdens opschonen of herstel vennen en andere werkzaamheden in watergangen.	In vennen werken buiten voorplantingsperiode. Opschonen en herstel vennen in fases uitvoeren waarbij minimaal 25% per fase behouden blijft. Graafwerkzaamheden buiten overwinteringsperiode.
Kamsalamander	Voorplantingswateren in vennen en poelen, overwinteringshabitat in ruigtes, bosschages en muizenholen.	Verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen of foerageergebieden tijdens afgraven toplaag. Verstoring en vernietiging van voorplantingswateren tijdens opschonen of herstel vennen.	In vennen werken buiten voorplantingsperiode. Opschonen en herstel vennen in fases uitvoeren waarbij minimaal 25% per fase behouden blijft.

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten leefgebied	Mogelijke mitigerende maatregelen
Levendbarende hagedis, zandhagedis, hazelworm, adder	Open terreinen, heide en zon beschenen kant van droge greppels.	Verstoring tijdens de werkzaamheden. Vernietiging verblijven door afgraven toplaag.	Graafwerkzaamheden buiten overwinteringsperiode. Graafwerkzaamheden buiten kwetsbare overwinteringsperiode. Overige werkzaamheden buiten kwetsbare voortplantingsperiode.
Grote weerschijnvlinder	Afhankelijk van grotere (bos)wilgen in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen.	Verlies van voortplantingsplaatsen als gevolg van omvormen bos.	Markeren en sparen van bos- en grauwe wilgen.
Kleine ijsvogelvlinder	Afhankelijk van wilde kamperfoelie in gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen.	Verlies van voortplantingsplaatsen als gevolg van omvormen bos.	N.v.t.
Gentiaanblauwtje	Afhankelijk van klokjesgentiaan in natte heide, vochtige heischrale graslanden en blauwgraslanden. En afhankelijk van bossteekmier en moerassteekmier.	Verlies van groeiplaatsen van klokjesgentiaan of verlies van aanwezigheid waardmieren.	Markeren en sparen van standplaatsen klokjesgentiaan en mierennesten.
Jeneverbes	Zonnige, open plekken op droge, voedselarme, zwak zure tot zure grond.	Verlies van standplaatsen door werkzaamheden.	Markeren en sparen van standplaatsen.
Glad biggenkruid	Droge zandgrond in akkerland	Verlies van standplaatsen door werkzaamheden.	N.v.t.
Kommavlinder	Open schraal grasland	Verstoring tijdens de werkzaamheden.	Selecteren en sparen bij plag-, chopper- en maailocaties

Vrijstelling voor de voorgenomen activiteit is mogelijk op grond van wetgeving. Op basis van de uitgevoerde natuurtoets is duidelijk waar beschermde soorten zich bevinden en wat de effecten op de leefgebieden zijn. De verwachting is dat diersoorten door verlies aan leefgebied uitwijken naar andere geschikte habitats in het gebied. Binnen het Natura 2000-gebied zijn voldoende alternatieve standplaatsen en verblijfplaatsen beschikbaar. In verband met de zorgplicht dient hier bij uitvoering nader onderzoek naar gedaan te worden. Voor de interne maatregelen volstaat het opgestelde ecologisch werkprotocol en is een ontheffing Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

Omdat tijdelijke verstoring van beschermde soorten is beoordeeld onder het criterium 'tijdelijke effecten tijdens realisatiefase' wordt het aspect effecten op beschermde diersoorten beoordeeld op de effecten na uitvoering in de gebruiksfase. De verwachting is dat een ontheffing kan worden verkregen voor de werkzaamheden die leiden tot verstoring, dat voldoende alternatieve habitats beschikbaar zijn in de directe omgeving en dat de maatregelen uiteindelijk leiden tot een kwaliteitsverbetering en uitbreiding van de habitats en daarmee een positief effect hebben op deze beschermde soorten. Alles in overweging nemende is het effect op beschermde soorten neutraal (0).

Effecten op Natuur Netwerk Nederland

Het gebied Buurserzand & Haaksbergervveen is naast Natura 2000-gebied ook onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van natuur- en landbouwgebieden met hoge natuurwaarden. Het NNN heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De opgaven voor NNN en Natura 2000 zijn door de provincie Overijssel opgenomen in de ontwikkelopgave N2000. Omdat de opgaven voor NNN en Natura 2000 binnen het gebied gelijk zijn (de doelstellingen uit het beheerplan), wordt voor de beoordeling van effecten op NNN verwezen naar de beoordeling van de effecten op het Natura 2000-gebied.

Effecten op Natura 2000-gebied (doelbereik)

In deelgebied BZ1 bestaan de niet-hydrologische maatregelen uit het uitmijnen van fosfaat, het stoppen van bemesting, de aanleg en uitbreiding van twee vennen, het afgraven van de bouwvoor van enkele percelen en het verwijderen van bos rond het Galgenslat. Uit de ecohydrologische systeemanalyse (Bell Hullenaar, 2017) en het inrichtingsplan (bijlage 2) blijkt dat het uitmijnen, stoppen van de bemesting en afgraven van percelen zorgt voor een schralere bodemsituatie. In combinatie met het verwijderen van bos rond het Galgenslat en de hydrologische maatregelen leiden deze maatregelen tot een goede uitgangssituatie voor de beoogde habitattypen en daarmee de gewenste kwaliteitsverbetering en uitbreiding van zure vennen, zwakgebufferde vennen en (veenmosrijke) vochtige heide.

In deelgebied BZ2 worden naast de hydrologische maatregelen enkele percelen uitgemijnd, worden bomen rond een poel verwijderd en wordt plaatselijk de bodem afgegraven. De effecten staan beschreven in het inrichtingsplan (bijlage 2). Het uitmijnen en afgraven dient het herstel van een schrale bodemsituatie.

Het verwijderen van bomen rond een poel voorkomt eutrofiëring van de poel door bladval. In combinatie met de hydrologische maatregelen leidt dit tot een verbetering van de kwaliteit van zwak gebufferde vennen, kalkmoerassen en blauwgraslanden. De situatie wordt echter niet geschikt voor de uitbreiding van zwak gebufferde vennen. Ten westen van de Knoefweg dragen de maatregelen bij aan de ontwikkeling van vochtige heide. Bij informatiecentrum De Wakel zijn de natuurlijke standplaatsfactoren niet geschikt voor realisatie van vochtige heide en worden daarom ook geen specifieke maatregelen getroffen.

In deelgebied BZ 3 leidt het uitmijnen van fosfaat, afgraven en afplaggen eveneens tot schralere bodemsituaties op de betreffende percelen, zo blijkt uit het inrichtingsplan (bijlage 2). In combinatie met de hydrologische maatregelen leidt dit tot een goede uitgangssituatie voor beekbegeleidende bossen (elzenbroekbossen en kritischere goudveil-essenbos) in het gehele beekdal van het Rietschot en bij 't Waarrecht. Op de flank van het dal van de Buurserbeek is de uitgangssituatie ondanks de maatregelen niet optimaal voor elzenbroekbos, maar blijven de omstandigheden optimaal voor vogelkers-essenbos. Voor vochtige heide is het effect eveneens positief, maar minder groot. Het aanwezig areaal vochtige heide binnen de invloedssfeer is beperkt of ligt op ruimere afstand van de maatregelen. De omstandigheden voor vochtige heide blijven suboptimaal tot lokaal optimaal. De situatie voor zwakgebufferde vennen (inclusief zure vennen) bij het vennencomplex verbetert door lichte toename van kwel en afname van droogtestress. De situatie voor zwakgebufferde vennen bij het Rietschot-west verbetert eveneens. De maatregelen dragen daarmee bij aan de instandhoudingsdoelstellingen voor beekbegeleidende bossen, vochtige heide en zwakgebufferde vennen. Ook dragen de maatregelen bij aan de uitbreidingsdoelstellingen voor beekbegeleidende bossen.

Het maatregelpakket voor deelgebied BZ5 bestaat uit fosfaat uitmijnen en afgraven. Deze maatregelen leiden volgens het inrichtingsplan (bijlage 2) in combinatie met de hydrologische maatregelen in de gebieden Harrevelderschans en de vennen en heiden ten noorden van de Knippertweg tot optimale omstandigheden voor vochtige heide. Ook zijn de omstandigheden optimaal voor de niet kwalificerende habitattypen pioniervegetaties met snavelbiezen en heischrale graslanden. Daarmee dragen de maatregelen bij aan de instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen voor vochtige heide, pioniersvegetaties en heischrale graslanden.

De maatregelen in deelgebied HV1 bestaan uit het uitmijnen van fosfaat. In combinatie met de hydrologische maatregelen leidt dit maatregelpakket volgens het inrichtingsplan (bijlage 2) tot een verbetering van de situatie voor het bestaande hoogveen en de noordelijk gelegen vochtige heide. Daarmee dragen de maatregelen bij aan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze beide habitattypen.

De interne maatregelen bestaan uit kleinschalig plaggen en het verwijderen van opslag. Met het kleinschalig plaggen wordt de geëutrodiëerde bovenste bodemlaag verwijderd en de oorspronkelijke voedselarme bodemsituatie van de habitattypen stuifzanden met struikheide (H2310), vochtige heide (H4010A) en droge heide (H4030). Het verwijderen van opslag betreft het verwijderen van jonge boomaanwas.

Deze maatregel vindt plaats bij de habitattypen stuifzand met struikheide (H2310), vochtige heide (H4010A), droge heide (H4030), zwakgebufferde vennen (oeveren) (H3130) en Jeneverbesstruwelen (H5130). Door het herstellen van de schrale bodemsituatie en het tegengaan van de ‘verbossing’ van de betreffende habitattypen wordt voldaan aan de instandhoudingsdoelstelling (kwaliteitsverbetering) en plaatselijk uitbreiding van de genoemde habitats.

Een aantal gebieden die nu ingericht worden, worden mogelijk als beheermaatregel beweid en bemest. Beweiding is bijvoorbeeld belangrijk voor het creëren van structuur in de vegetatie en bemesting met kalium kan nodig zijn ten behoeve van het uitmijnen van fosfaat. Het extensief beweiden en bemesten vindt plaats ten dienste van de natuurontwikkeling. De eventuele negatieve effecten hiervan wegen niet op tegen de positieve effecten.

Samenvattend dragen de maatregelen in de verschillende deelgebieden bij aan een significante verbetering van het doelbereik voor zowel instandhouding (kwaliteitsverbetering) als uitbreiding van de habitattypen waarvoor instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen gelden. Het effect op Natura 2000-gebied is daarom zeer positief (+ +) beoordeeld.

Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase (verzuring/vermesting, verstoring door geluid, licht en beweging)

Het kappen, plaggen en afgraven gaat gepaard met machines die een tijdelijke verstoring en geluidsoverlast in het plangebied veroorzaken. Hoewel werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden kunnen de werkzaamheden effect hebben op aanwezige dieren. Het kappen van bomen en afplaggen leidt tot een tijdelijke afname van de biodiversiteit. De maatregelen worden genomen om op lange termijn natuurherstel te bewerkstelligen maar tijdens de realisatiefase wordt de natuur verstoord door geluid, licht en beweging.

Als gevolg van de tijdelijke werkzaamheden is er ook sprake van stikstofuitstoot (machines, extra vrachtverkeer, e.d.). Om te bepalen of de werkzaamheden leiden tot een negatief effect als gevolg van de stikstofberekeningen is gekeken naar de berekende stikstofuitstoot van een ander natuurontwikkelingsproject in een Natura 2000-gebied, het vellen van bomen in de Varkensbossen¹⁷. Uitgaande van enkele worst-case aannames blijkt uit de AERIUS-berekening dat de werkzaamheden in de Varkensbossen leiden tot een tijdelijk maximale toename van 1,25 mol N/ha/jaar op het naastegelegen Natura 2000-gebied. De maatregelen in het Buurserzand betreffen minder houtkap dan het referentieproject, maar meer grondwerkzaamheden (afgraven, plaggen en dempen/verondiepen van sloten). De verwachting is dat de depositie op het nabijgelegen Natura 2000-gebied daarom minimaal gelijk is aan de berekende depositie voor het referentieproject Varkensbossen. In de eindsituatie leiden de werkzaamheden echter tot een betere uitgangssituatie voor de betreffende habitattypen en dragen deze bij aan kwaliteitsverbetering en uitbreiding van de habitattypen in het gebied. Netto is er dus sprake van een positief effect.

¹⁷ Onderbouwing AERIUS-berekening vellen Varkensbossen Sallandse Heuvelrug, Ecogroen, juli 2017

Gezamenlijk leiden stikstofdepositie en verstoring tijdens de uitvoeringsperiode tot een licht negatief effect (-).

7.4.5 Mitigerende maatregelen

Effecten zijn met name te verwachten in de vorm van verstoring van aanwezige beschermde soorten. Mogelijke mitigerende maatregelen zijn opgenomen in tabel 7.4. Deze mitigerende maatregelen richten zich met name op het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen en het werken volgens een ecologisch werkprotocol. Voor gronddepots tijdens de uitvoering van het werk geldt de eis dat deze gronddepots niet worden geplaatst op beschermde habitats. Voor de interne maatregelen is een ecologisch werkprotocol beschikbaar. Voor de externe maatregelen wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld.

7.5 Landschap

7.5.1 Beleidskader

Omgevingsvisie provincie Overijssel

De Omgevingsvisie en -verordening Overijssel beschrijft doelstellingen voor fysieke leefomgeving en ruimtelijke ordening. De Omgevingsvisie bevat drie leidende principes of 'rode draden'. Ruimtelijke kwaliteit is daar onderdeel van. Ruimtelijke kwaliteit wordt bepaald op basis van vier lagen: de natuurlijke laag, de laag van de agrarische cultuurlandschappen, een stedelijke laag en een laag van de beleving. Nieuwe ruimtelijke opgaven worden verbonden met bestaande gebiedskenmerken. Die spelen namelijk een belangrijke rol bij de vraag hoe een initiatief invulling kan krijgen. Gebiedskenmerken zijn de ruimtelijke kenmerken van een gebied of een gebiedstype die bepalend zijn voor de karakteristiek en kwaliteit van dat gebied of gebiedstype. Terugkerende elementen zijn beleefbaarheid, toegankelijkheid, zichtbaarheid, bruikbaarheid, en cultuurhistorische waarden van landschap en bebouwing (structuren). Een catalogus met gebiedskenmerken is als onderdeel bij de verordening opgenomen. Gemeenten moeten in de toelichting op bestemmingsplannen onderbouwen dat de nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit conform de geldende gebiedskenmerken.

Landschapsonwikkelingsplan gemeente Haaksbergen

De gemeenten Haaksbergen en Hof van Twente hebben samen een landschapsonwikkelingsplan laten opstellen. Het Landschapsonwikkelingsplan Haaksbergen & Hof van Twente bevat een samenhangende visie op de kwaliteiten van het landschap. Daarnaast bevat het bouwstenen en inrichtingsprincipes voor de ontwikkeling van het landschap. Het plan dient bovendien als leidraad voor het opstellen van (erf)inrichtingsplannen bij ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied. Het plan dient als leidraad voor de rol en werkwijze van de gemeente om deze visie te realiseren. De landschapsonwikkelingsvisie is opgebouwd uit een viertal thema's:

- Behoud en versterking van de waardevolle ensembles
- Landschappelijke versterking van het watersysteem
- Zorg voor het agrarisch werklandschap
- Inpassen van kernen en routes

7.5.2 Referentiesituatie

Het Oost-Nederlands plateau is een licht glooiende hoogte die is ontstaan in de ijstijd. De ondergrond bestaat uit licht ondoorlatende lagen van keileem en grondmorene. Het plateau vormt de bovenloop en het brongebied van meerdere beeklopen die rondom en door Buurserzand en Haaksbergerveen afstromen van de Oldenzaalse stuwwal richting het noordwesten. Zij liggen vrijwel parallel aan elkaar tussen de zandruggen. Langs de beken ontstonden nederzettingen met landbouwgronden; essen en kleinere kampen. Het onland was in gemeenschappelijk gebruik als veld voor het vee en de plaggen. In gebieden waar het water niet kon afstromen zijn ooit uitgestrekte venen gevormd, waarvan het Buurserveen en Haaksbergerveen restanten zijn. Door kanalisatie van de beken zelf en de mogelijkheid tot peilbeheersing zijn de beekdalen tegenwoordig vaak niet meer als zodanig herkenbaar.

Door de ontginning van de woeste gronden zijn de venen en natte gronden in de loop der tijd steeds kleiner geworden. Veranderende maatschappelijke inzichten en ontwikkelingen leidden begin jaren '60 van de vorige eeuw vrij echter vrij abrupt tot het stoppen van het ontginnen van woeste grond. Ten behoeve van natuurbescherming en openluchtrecreatie bleven het Buurserzand, Haaksbergerveen en het landgoed Lankheet als fragmenten restanten woeste grond verspreid in het jonge heide- en broekontginningslandschap liggen. De grillige randen van de gebieden, evenals de wegen die als zandpaden doodlopen in de huidige natuurgebieden, verraden het abrupt stoppen van de ontginning. Het rafelige van de randen wordt versterkt door wegen die vanuit de omgeving tot in het gebied doorlopen als onverhard pad en uiteindelijk vaak doodlopen.

Het huidige landschapsbeeld wordt bepaald door de afwisseling van grote eenheden natuur en landbouw, waarbij het Buurserzand als heidegebied op voormalig stuifzand wordt omsloten door grote landbouwgebieden, bestaand uit oude veldontginningen met een kleinschalige blokverkaveling en jonge veldontginningen met grootschalige blokverkaveling. Binnen het Buurserzand komen op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide en jeneverbesstruweel. De beide gebieden worden gekenmerkt en verbonden door smalle beken en een radiaal patroon van wegen en lanen.

7.5.1 Beoordelingskader

De effecten van het voorkeursalternatief op het thema Landschap worden beoordeeld op basis van twee criteria. Ten eerste de beïnvloeding van het gebiedskarakteristiek. Hierbij valt te denken aan landschappelijke lijnen, landschapselementen en kenmerkende structuren in het landschap. De ruimtelijke kwaliteit van het gebied na realisatie is het tweede beoordelingscriterium. Daarbij wordt gelet op de gebruikswaarde voor meerdere functies, belevingswaarde voor bewoners en bezoekers en de waarde voor de toekomst. Ruimtelijke kwaliteit zegt of (openbare) ruimte goed te gebruiken is, of het er prettig verblijven is en of dat zo blijft.

7.5.2 Effectbeoordeling

De maatregelen met een landschappelijk effect bestaan uit het lokaal plaggen en kappen van bomen, het aanleggen of dempen van watergangen, de aanleg en uitbreiding van vennen en het omvormen van agrarische grond tot natuur. Het plaggen geeft meer ruimte voor heide, stuifzand en jeneverbesstruwelen. De omvorming van landbouwgrond naar natuur leidt tot de ontwikkeling van vochtige heide of vochtige hooilanden. Daarmee ontstaat meer afwisseling tussen vegetatie in het landschap. De omvorming van bos naar heide, stuifzand en jeneverbesstruwelen leidt de eerste jaren tot meer openheid. Een toename van openheid en afwisseling van vegetatie in het landschap kan leiden tot een betere beleefbaarheid van het gebied en daarmee een verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Het effect is daarom licht positief beoordeeld (0/+).

Nieuwe watergangen worden ingepast in de bestaande verkaveling en gebruik. Dit leidt plaatselijk tot een betere leesbaarheid van de verkaveling. Het dempen van watergangen leidt daarentegen tot het verdwijnen van lijnelementen en in sommige gevallen (in combinatie met omvorming van landbouw naar natuur) tot het ontstaan van grotere oppervlakte vochtige heide en/of natuurgraslanden. Met de aanleg en uitbreiding van vennen worden op enkele plekken landschappelijke elementen toegevoegd. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een versterking van de bestaande gebiedskarakteristiek, die wordt gekenmerkt door de afwisseling van grote eenheden natuur en landbouw, waarbij het natuurgebied (Buurserzand) wordt gekenmerkt door de afwisseling van natte heidebegroeiingen met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide en jeneverbesstruweel. De beïnvloeding van de gebiedskarakteristiek (landschappelijke lijnen, gebieden en elementen) wordt daarom licht positief (0/+) beoordeeld.

7.6 Cultuurhistorie en archeologie

7.6.1 Beleidskader

Erfgoedwet

De Erfgoedwet is het wettelijke kader voor de omgang met erfgoed. De Erfgoedwet is de opvolger van de Monumentenwet 1988 en de Wijzigingswet WAMZ. De Erfgoedwet is van kracht per 1 juli 2016. In de structuurvisie I en M schetst het Rijk ambities tot 2040 en doelen, belangen en opgaven tot 2028. Cultureel erfgoed heeft ook een economisch belang. De nota zet in op het behoud van erfgoed. In de effectbeoordeling worden cultuurhistorische kwaliteiten meegenomen.

Begin 2012 is de Modernisering Monumentenzorg in werking getreden. Dit betekent dat voor plannen en projecten vanaf heden ook naar de bovengrondse cultuurhistorie moet worden gekeken. Dit betekent dat bijvoorbeeld waardevolle cultuurhistorische patronen, elementen en structuren moeten worden beschouwd. Voorheen waren alleen archeologische waarden en mogelijke vindplaatsen en gebouwde monumenten aan een onderzoeksinspanning onderworpen. Het betekent dat in het PIP een onderbouwing moet worden opgenomen over de omgang met cultuurhistorie.

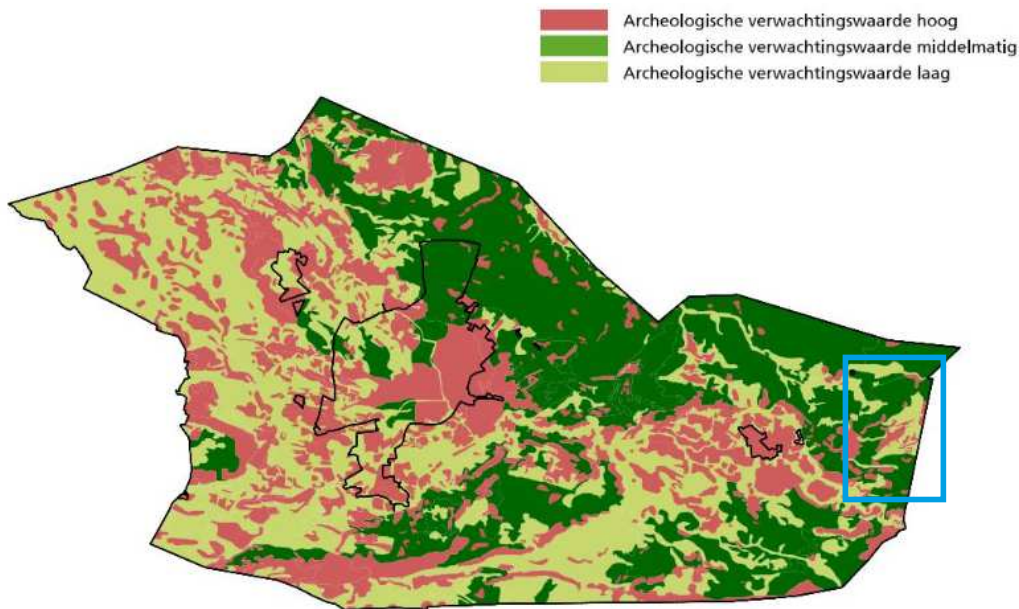
Provinciaal beleid

De omgevingsvisie richt zich vooral op de ruimtelijke kant van het cultureel erfgoed; op de sporen uit het verleden die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn in onze leefomgeving en dan specifiek op het zogenaamde 'onroerende erfgoed'. Er is ook cultureel erfgoed dat niet direct zichtbaar is in de leefomgeving. In de ondergrond zijn archeologische waarden te vinden die het verhaal vertellen van menselijke activiteiten uit het verleden. De ambitie is het behouden en versterken van het cultureel erfgoed als drager van identiteit.

Gemeenten moeten bij planontwikkeling onderzoek doen naar het aanwezige erfgoed en aangeven hoe zij hiermee rekening willen houden. In de verordening staat dat gemeenten ook aan moeten geven hoe zij deze waarden, indien mogelijk, benutten bij verdere uitwerking van de plannen.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Haaksbergen heeft in 2009 een archeologische beleidsadvieskaart laten opstellen. Belangrijk daarbij is het onderscheid tussen enerzijds archeologische waarden en anderzijds archeologische verwachtingswaarden. Voor de verwachtingswaarden zijn op basis van kennis en bestaande gegevens drie verschillende verwachtingszones te onderscheiden (zie onderstaand figuur).

Figuur 7.8 Archeologische verwachtingswaarden gemeente Haaksbergen (Bron: Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Haaksbergen). Blauwe kader weergeeft grove aanduiding van ligging Witte Veen

Op 19 maart 2014 is de gemeentelijke Erfgoedverordening in werking getreden. Daarin is bepaald dat het verboden is om in een archeologisch monument of een archeologisch verwachtingsgebied de bodem dieper dan 40 cm onder de oppervlakte te verstoren. Dit verbod geldt niet als de verstoring plaatsvindt:

- In een gebied met een lage archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 100.000 m² of
- In een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 5.000 m² of
- In een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 2.500 m²

Verder is het verbod niet van toepassing indien in het bestemmingsplan bepalingen zijn opgenomen over archeologische monumentenzorg. In het veegplan worden de archeologische verwachtingswaarden op de verbeelding en in de regels opgenomen, zodat het archeologiebeleid integraal vertaald is in het bestemmingsplan. De verbodsbepaling uit de Erfverordening is dan niet meer van toepassing. In plaats daarvan geldt de verbodsbepaling van het bestemmingsplan. In het bestemmingsplan is een aanlegvergunningstelsel opgenomen. De verbodsbepaling is alleen van toepassing op werken/werkzaamheden dieper dan 0,4 m én met een bepaalde oppervlakte (respectievelijk 100.000 m², 5.000 m² en 2.500 m² bij lage, middelmatige en hoge verwachtingswaarden).

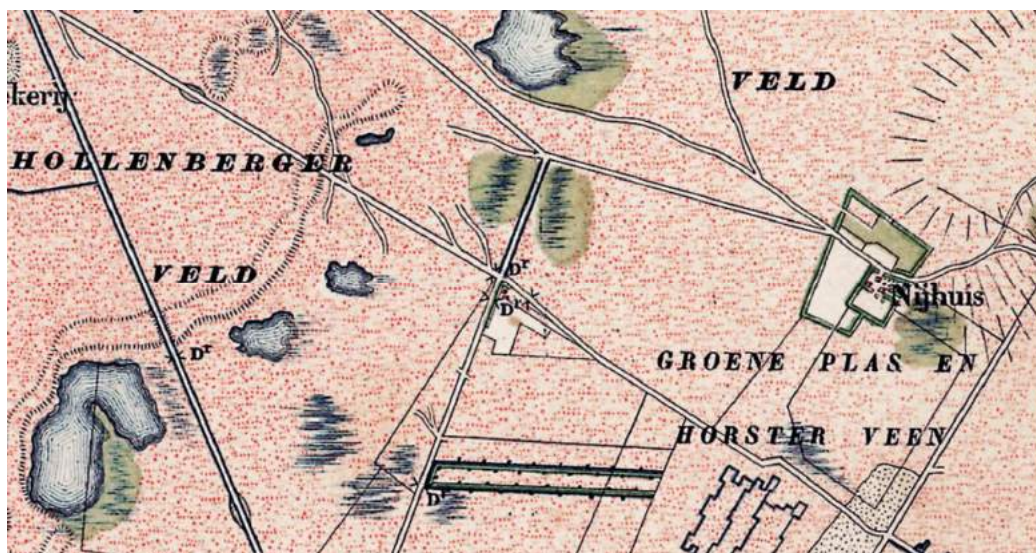
7.6.2 Referentiesituatie

Cultuurhistorie

Tot het begin van de 20ste eeuw maakten Buurserzand, Haaksbergerveen, het iets verderop gelegen Witte Veen en het landgoed Lankheet ten zuiden van Haaksbergen deel uit van een aaneengesloten hoogveengebied dat zich uitstrekte tot in Duitsland. Midden in dit voormalige hoogveengebied ligt, als een eiland op wat hoger gelegen zandruggen, het dorp Buurse omringd door tal van kleine buurtschappen met hun bijbehorende essen en esjes. Het gebied is grotendeels ontgonnen tot agrarisch grasland en productiebos en tegelijkertijd veelal verdroogd.

Binnen deelgebied HV1 bevindt zich 'Erve op den Vens', een overgebleven pionierslocatie uit de tijd van de ontginning van de venen. Het erf is één van de eerste en mogelijk de eerste ontginning in de regio. De structuur van de oorspronkelijke erve 'Op den Vens', zoals bekend van de eerste kaart uit 1890 (figuur 7.9), is bij dit erf nog in grote lijnen bewaard gebleven. Vijf van de zes onderdelen uit de zesslag zijn nog aanwezig. Vanwege de gaafheid en ensemblewaarde zijn het erf en bijbehorende weide, bouwland, tuin en houtwallenstructuur historisch geografisch van grote waarde¹⁸.

¹⁸ R. Harleman & M. Horst (2017). *Erve 'Op den Vens' te Haaksbergen (Ov). Cultuurhistorische biografie, waardering en aanbevelingen*. Cultuurland Advies. Rapportnummer CA 1622. Wapenveld.

Figuur 7.9: Erve op den Vens als 'Nijhuis' op de topografische kaart uit 1890

Een ander belangrijk cultuurhistorisch onderdeel van het Buurserzand is de rol van de venen en moerassen als verdedigingslinie. Alleen over de Buurserbeek en de naastliggende zandrug konden soldaten zich verplaatsen. Rond 1600 werd daarom de Harrevelderschans aangelegd. De Harrevelderschans ligt in het heidegebied direct ten noorden van de Buurserbeek bij deelgebied BZ5. De schans is een vierkante veldschans met bastions, wallen en een gracht. De schans is aangelegd in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) aan de toenmalige handelsweg naar Duitsland, langs de Buurserbeek. In de jaren 70 is de gracht geschoond en is beplanting weggehaald door Natuurmonumenten. Door de aanleg van de Harrevelderschans kon de over de zandrug lopende transportader worden gecontroleerd. De bodemsporen van de hessenwagens die langs de schans trokken zijn vandaag de dag nog steeds zichtbaar op een gedetailleerde hoogtekaart. Tijdens invallen van Bernhard van Galen, Bisschop van Munster, in 1665 en 1672 werd bij Buurse de beek afgedamd waardoor het gebied onder water liep en vijandige troepen werden verdreven.

Archeologie

In het archeologisch beleid van de gemeente Haaksbergen zijn verschillende delen van het plangebied aangewezen met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Daarnaast komen gebieden voor met een middelmatige of lage archeologische verwachting.

7.6.1 Beoordelingskader

De effecten van het voorkeursalternatief op het thema cultuurhistorie worden beoordeeld op basis van het effect op aanwezige cultuurhistorische waarden in het plan- en studiegebied. Cultuurhistorische waarden zijn alle landschappelijke elementen die het gevolg zijn van menselijk handelen in het verleden, bijvoorbeeld verkavelingspatronen, pestbosjes, landgoederenzones of ontginningsassen.

Op basis van de provinciale en gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaarten worden de cultuurhistorisch waardevolle elementen, structuren en objecten in kaart gebracht en beschreven.

De effecten van het voorkeursalternatief op het thema archeologie worden beoordeeld op basis van het effect op aanwezige archeologische waarden in het plan- en studiegebied. In het archeologisch beleid van de gemeente Haaksbergen zijn delen van het plangebied aangewezen met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Daarnaast komen gebieden voor met een middelmatige of lage archeologische verwachting.

7.6.2 Effectbeoordeling

Cultuurhistorie

In deelgebied HV1 zijn cultuurhistorische waarden (historische bouwkunde en geografie) aanwezig in de vorm van het 'Erve op den Vens'. De maatregelen in het deelgebied (aangepassen ontwatering en omvorming van landbouw- naar natuurgrasland) zijn zodanig ingepast dat de cultuurhistorisch waardevolle elementen (erf en bijbehorende weide, bouwland, tuin en houtwallenstructuur) behouden en versterkt worden.

Binnen de overige deelgebieden zijn geen maatregelen voorzien die invloed hebben op historisch-geografische of -bouwkundige waarden. In de gebieden waar afgravingen zijn voorzien en in de zoekgebieden voor de interne maatregelen (plaggen) zijn geen cultuurhistorisch waardevolle elementen aanwezig. Ook bevinden zich geen monumenten of beeldbepalende bomen in het plangebied die worden aangetast. Het archeologisch monument Harrevelder Schans en het historische landgoed Waarrecht liggen binnen het Natura 2000 gebied, maar buiten het zoekgebied voor plaggen. De natuurherstelmaatregelen leiden wel tot meer openheid en bevorderen de ontwikkeling van vochtige en droge heide. Hiermee worden de cultuurhistorische waarden van het vroegere heidelandschap en de woeste gronden hersteld. Het effect van het voorkeursalternatief op cultuurhistorische waarden wordt om deze redenen als positief beoordeeld (+).

Archeologie

De voorgenomen maatregelen hebben betrekking op beperkte (grond)werkzaamheden in de vorm van het verondiepen van de Biesheuvelleiding en het verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek, het verondiepen van sloten, het dempen van watergangen, het afgraven van delen van het gebied tot maximaal 40 cm onder het maaiveld (in totaal circa 0,3 ha), het aanleggen/uitbreiden van vennen, het uitmijnen van fosfaat / stoppen van bemesting en het graven van nieuwe watergangen. Nieuwe watergangen worden aangelegd in deelgebieden BZ1 (diepte 0,5 m, oppervlakte 350 m²) BZ5 (diepte circa 1 m, oppervlakte circa 500 m²) en HV1 (diepte circa 1 m, oppervlakte circa 700 m²). Diepe graafwerkzaamheden, of graafwerkzaamheden over een grote aaneengesloten oppervlakte vinden niet plaats. Het grootste aaneengesloten gebied dat wordt afgegraven ligt in het deelgebied BZ5 en bedraagt circa 0,13 ha.

In het archeologisch beleid van de gemeente Haaksbergen zijn verschillende delen van het plangebied aangewezen met een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Daarnaast komen gebieden voor met een middelmatige of lage archeologische verwachting. Voor bodemingrepen ondieper dan 40 cm -MV geldt vrijstelling van de onderzoeksverplichting. Voor gebieden met hoge archeologische verwachtingswaarde geldt een vrijstelling van de onderzoeksverplichting bij een plangebied of ingrepen kleiner dan 2.500 m² buiten de bebouwde kom. Voor een middelmatige of lage verwachting geldt een vrijstelling bij een plangebied of ingrepen kleiner dan respectievelijk 5.000 m² of 10 hectare. In een plangebied met meerdere verwachtingszones is wat betreft de noodzaak tot onderzoek de zone met de hoogste verwachting maatgevend. In dit geval is dat een hoge archeologische verwachtingswaarde. De totale oppervlakte waar dieper dan 40 cm - MV wordt gegraven is minder dan 0,1 ha. Daarmee blijft de ingreep onder de vrijstellingsgrens van 2500 m² voor gebieden met een hoge verwachtingswaarde en is er geen sprake van een directe onderzoeksverplichting.

Uit andere Natura 2000-gebieden, waaronder Springendal, is echter bekend dat archeologische resten soms direct onder de strooisellaag (op minder dan 10 cm benden maaiveld) aanwezig zijn. Daarom is binnen de gebieden in het PIP met een hoge archeologische verwachtingswaarde de voorwaarde opgenomen dat een omgevingsvergunning voor een werk of werkzaamheden pas wordt verleend indien de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad. Daarvoor wint het bevoegd gezag (de gemeente) de omgevingsvergunning pas na het inwinnen van advies bij een daarvoor deskundige en onafhankelijke instantie.

Daarnaast blijft de verplichting uit de Erfgoedwet van kracht om eventuele toevalsvondsten via gemeente of provincie aan het bevoegd gezag te melden. Vanwege de beperkte omvang van de ingreep en de meldplicht van eventuele toevalsvondsten wordt geen aantasting van archeologische resten verwacht. De effecten op aanwezige archeologische waarden (verwachtingswaarde en bekende waarden) zijn neutraal (0) beoordeeld.

7.6.3 Mitigerende maatregelen

De werkzaamheden vinden (deels) plaats in gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten tijdens de werkzaamheden bestaat (toevalsvondst). Als er tijdens de werkzaamheden een toevalsvondst wordt gedaan, moet de vondst gemeld worden bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en moet de vondst zes maanden beschikbaar worden gehouden voor wetenschappelijk onderzoek. Na een toevalsvondst kunnen de graafwerkzaamheden onder archeologische begeleiding op basis van een programma van eisen worden hervat.

7.7 Woon-, werk- en leefmilieu

7.7.1 Beleidskader

Onder het thema 'Woon- werk en leefmilieu' vallen de milieuthema's die de gezondheid en het welbevinden van mensen beïnvloeden tijdens hun dagelijks leven.

Hierbij gaat het om de volgende aspecten:

- Effect op bereikbaarheid woningen en bedrijven
- Tijdelijke hinder (geluid, trillingen) tijdens realisatiefase
- Effecten op woon-, werk- en recreatieve functie
- Effecten op agrarische verkavelingsstructuur

Binnen dit thema bestaat er wettelijk kader voor de aspecten geluid en trillingen.

Geluid

In de Wet geluidhinder (Wgh) zijn voor wegverkeer geluidhindernormen voor toelaatbare equivalente geluidniveaus opgenomen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in buitennormen (geluidbelasting op de gevel) en binnennormen (binnenwaarde). De geluidhindernormen gelden voor woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen binnen de geluidzone van een (spoor)weg. Vanuit de Wgh geldt voor verkeerslawaaï een voorkeursgrenswaarde van 48 dB(A). Op grond van art. 83 lid 3 Wgh bedraagt de maximale ontheffingswaarde 58 dB(A).

Trillingen

Een belangrijk en voor veel situaties te gebruiken hulpmiddel is de SBR-richtlijn "Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen". In deze richtlijn wordt trillingshinder beoordeeld aan de hand van het maximale trillingsniveau en het gemiddeld trillingsniveau. Dit is vergelijkbaar met het maximale geluidsniveau en het langtijdgemiddeld geluidsniveau bij de beoordeling van geluid. Voor een aantal typen trillingen en verschillende gebouwfuncties (wonen, onderwijs e.d.) staan in de richtlijn grens- en streefwaarden met een onderscheid tussen maximaal optredende trillingsniveaus en gemiddelde trillingsniveaus. Overschrijding van de streefwaarden leidt tot een reële kans op hinder. Voor de beoordeling van schade aan gebouwen door trillingen zijn grenswaarden opgenomen. Overschrijding van deze waarden wordt beoordeeld als een onacceptabele kans op schade. Daarmee is niet gezegd dat er ook schade optreedt. Evenmin is gegarandeerd dat er geen schade op zal treden wanneer de metingen onder de grenswaarden blijven.

7.7.2 Referentiesituatie

In en rond het plangebied zijn diverse woningen en (agrarische) bedrijven aanwezig. Het gebied is bereikbaar over diverse verharde en onverharde wegen. Aan de noordzijde is het gebied ontsloten via de Enschedesestraat, Oude Enschedeseweg, Rutbeekstraat, Knoefweg, Steenhaarweg en Buurserstraat. De zuidelijke deelgebieden zijn ontsloten door de Onlandsweg, Laakmorsweg, Kalkdijk, Hofmansweg en Haaksbergerweg/Buurserstraat. Via de genoemde wegen is het bovenlokale wegennet (N18) bereikbaar (zie figuur 7.8).

Er worden geen autonome ontwikkelingen gesignaleerd die significante invloed hebben voor het thema woon- werk- en leefmilieu. Daarom is de referentiesituatie gelijk aan de huidige situatie. In de huidige situatie zijn geen knelpunten aanwezig voor de genoemde aspecten.

7.7.1 Beoordelingskader

Het thema Woon-werk en leefmilieu kent vijf beoordelingscriteria. Als eerste wordt gekeken naar het effect van het voorkeursalternatief op bereikbaarheid van woningen en bedrijven. Het tweede beoordelingscriterium betreft tijdelijke hinder tijdens de realisatie fase. Als derde wordt bepaald of het voorkeursalternatief leidt tot effecten op woon-, werk- en recreatiefunctie. Het vierde beoordelingscriterium betreft effecten op de agrarische verkavelingsstructuur. Het laatste punt van de beoordeling behandelt de tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase.

7.7.2 Effectbeoordeling

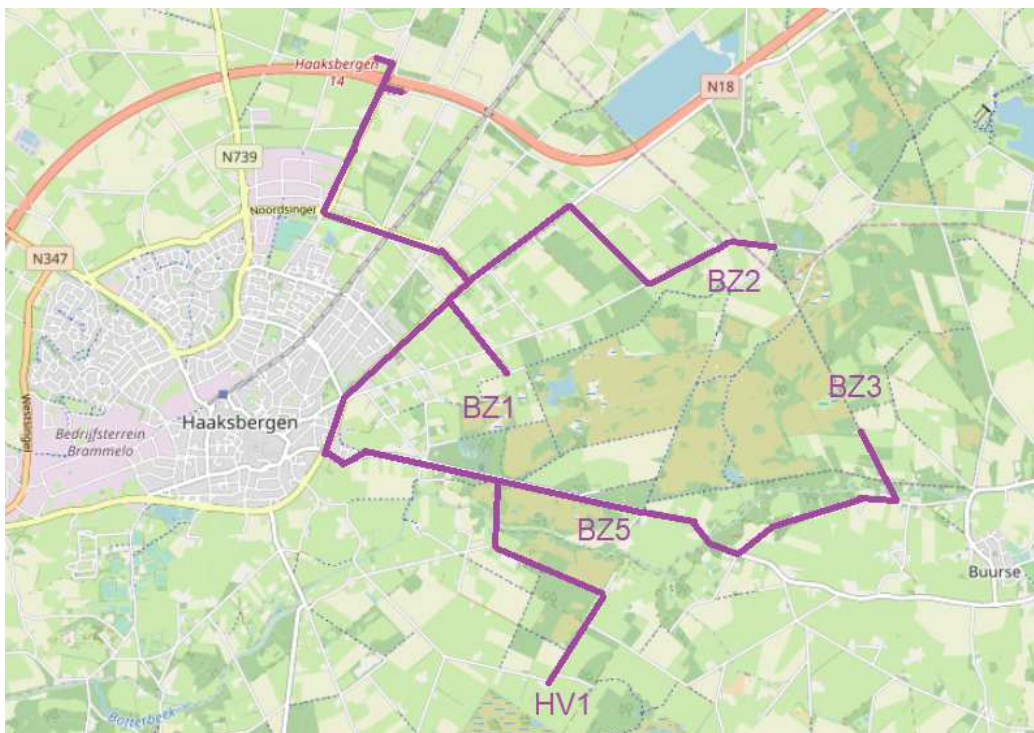
Effect op bereikbaarheid woningen en bedrijven

De voorgenomen maatregelen hebben na realisatie geen gevolgen voor de in het gebied aanwezige wegen. De bereikbaarheid van woningen en bedrijven wordt door het plan niet beïnvloed. De beoordeling van dit aspect is neutraal (0).

Tijdelijke hinder tijdens realisatiefase

Het voorkeursalternatief is niet gericht op het realiseren van geluidgevoelige functies. Daarnaast brengen de maatregelen zoals beschreven in het inrichtingsplan geen structurele geluidsoverlast met zich mee. Wel is er sprake van tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase. Uitvoering van de maatregelen duurt naar verwachting van augustus 2020 tot maart 2021. Dit geeft een beeld van de periode waarin bewoners overlast kunnen ervaren van de werkzaamheden.

De graaf-, kap- en plagwerkzaamheden in de diverse deelgebieden gaan gepaard met afvoer van grond en hout uit het gebied. Dit wordt gedaan door zwaar vrachtverkeer. Uitgaande van een totale ontgraving van circa 115.000 m³ en afvoer uit het gebied van alle materiaal door kippervrachtauto's met een laadvermogen van 25m³ leidt dit in totaal tot circa 5800 vrachtwagenbewegingen in de genoemde periode. Voor de werkzaamheden zijn nog geen rijroutes vastgesteld. Het vrachtverkeer maakt naar verwachting gebruik van de Oude Enschedeseweg, Rutbeekstraat, Knoefweg, Steenhaarweg, Onlandsweg, Laakmorsweg, Kalkdijk en Hofmansweg om via de Koningin Wilhelminastraat, Enschedesstraat, Noordsingel en Kolenbranderweg het bovenlokale wegennet (N18) te bereiken (zie figuur 7.10). Op deze provinciale weg gaat het transport op in het aanwezige verkeer.

Figuur 7.10 Ontsluitingsroutes om vanuit de deelgebieden de N18 te bereiken (op- en afrit noordzijde Haaksbergen).

Voor het bepalen van de hinder ten gevolge van het vrachtverkeer tijdens uitvoering is het aantal huizen binnen 50 meter langs de aan- en afvoerroutes tot de provinciale weg bepalend. Er wordt aangenomen dat de tijdelijke hinder bij een afstand groter dan 50 meter vanaf de weg verwaarloosbaar is. In het buitengebied liggen enkele tientallen woonadressen en agrarische bedrijven op een afstand van minder dan 50 meter langs de weg. In het buitengebied liggen op verschillende plekken langs het traject grasklinkers in de berm die voor veel geluidsbelasting zorgen wanneer auto's en vrachtverkeer elkaar passeren.

Voor het bereiken van de op- en afrit van de N18 ten noorden van Haaksbergen moet het vrachtverkeer ook deels door/langs de kern van Haaksbergen, over de Enschedestraat (voormalige N18), Noordsingel en Kolenbranderweg. In de kern ligt een groot aantal woningen binnen 50 meter van de weg. Deze woningen zullen een toename van geluidhinder ervaren. Binnen de kern maakt het vrachtverkeer echter gebruik van de gebruikelijke ontsluitingsroutes richting de N18. Desondanks zorgt het vrachtverkeer naar verwachting voor geluidshinder.

Ook de werkzaamheden in het gebied (plaggen, boskap, e.d.) zullen hoorbaar zijn. Uit verschillende studies blijkt dat het geluid in landelijk gebied tot ongeveer 750 meter als hinderlijk wordt ervaren. Deze cijfers zijn gebaseerd op hinderbelevingsonderzoeken¹⁹.

¹⁹ Hinderbelevingsonderzoek Stichting Bouw Research, 2003

Rondom het gebied zijn verschillende woningen gelegen binnen deze afstand. Gedurende de werkzaamheden in het gebied kan hierdoor tijdelijk hinder worden ervaren door omwonenden.

Conform de SBR-richtlijnen geldt dat trillingshinder en schade ten gevolge van wegverkeer kunnen optreden tot een afstand van 30 m van de weg. Veel boerderijen langs de afvoerroutes staan zijn binnen een afstand van 30 meter tot de weg gelegen. De hinder is echter afhankelijk van het wegdek en de intensiteit van het vrachtverkeer²⁰. De wegverharding op de afvoerroutes rond het Buurserzand-Horsterveen bestaat hoofdzakelijk uit asfalt waarmee effect van trillingen beperkt blijft. De aangebrachte grasklinkers zijn echter wel gevoeliger voor trillingen.

De hinder zal bij uitvoering van de maatregelen in alle deelgebieden in dezelfde uitvoeringsperiode naar verwachting tussen de 6 en 9 maanden duren. De gemiddelde beoordeling van deze aspecten leidt tot een licht negatief effect voor tijdelijke hinder (0/-).

Effecten op woon-, werk- en recreatieve functie

In het gebied zijn diverse woningen aanwezig. Als gevolg van de hydrologische maatregelen wordt het in de omgeving van diverse woningen en bedrijven natter. Natschade aan bebouwing is onder het aspect bodem & water beoordeeld. Overige effecten op de woonfunctie worden niet verwacht. De bestaande woonfuncties blijven gehandhaafd. Het effect op de woonfunctie is neutraal.

Als gevolg van de maatregelen worden enkele percelen te nat voor agrarisch gebruik. Deze percelen worden omgevormd tot natuur. Eigenaren worden indien mogelijk gecompenseerd door middel van aankoop of ruilgrond. Ook leiden de maatregelen tot natschade op gronden die natter worden, maar nog wel geschikt blijven voor agrarisch gebruik. De voorgenomen maatregelen leiden daarmee tot een afname van het landbouwareaal (gronden met een agrarische functie) en een afname van de kwaliteit van sommige landbouwgrond in het gebied. Het effect op de werkfunctie is daarom negatief.

De omvorming van landbouwgrond naar natuur leidt echter tot een groei van de natuurfunctie in het gebied. De groei van de natuurfunctie biedt mogelijkheden voor het uitbreiden van recreatieve routestructuren (ruiter- en wandelpaden). Daarnaast leiden de maatregelen tot een afwisselender natuurlandschap. Gecombineerd leidt dit naar verwachting tot een verbetering van de recreatieve mogelijkheden en draagkracht in het gebied. Het effect op de recreatieve functie wordt daarom positief beoordeeld.

Gecombineerd is het effect op de woon-, werk- en recreatieve functie neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op agrarische verkavelingsstructuur

Maatregelen die effect hebben op de op de verkavelingsstructuur zijn het dempen en de aanleg van sloten. De aanleg van sloten wordt ingepast in de bestaande verkavelings- en slotenstructuur.

²⁰ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/omgevingsthema/tril/tril-beleid-w/>

Het dempen van watergangen leidt soms tot het samenvoegen van percelen. Indien deze percelen te nat worden voor agrarisch gebruik, krijgen de percelen een natuurbestemming. Eigenaren worden indien mogelijk gecompenseerd door aankoop of ruilgrond. Ruilgrond wordt waar mogelijk zo veel mogelijk in de nabijheid van het betreffende bedrijf gezocht. Het is echter niet uit te sluiten dat ruilgrond verder van het bedrijf ligt of niet aansluit bij de bestaande gronden van een bedrijf. Het effect op dit aspect is daarom licht negatief (0/-) beoordeeld.

Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase

Tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase op de aspecten luchtkwaliteit, trillingen, geluid en verkeer worden in de betreffende beoordelingsparagrafen voor deze aspecten en thema's behandeld. Deze aspecten worden in deze paragraaf niet nader beoordeeld.

Overige tijdelijke effecten die tijdens de realisatiefase kunnen optreden zijn:

- Voor de reactiefunctie in de natuurgebieden kan tijdelijke hinder optreden door een verminderde toegankelijkheid van de recreatieve routes tijdens de uitvoering. Wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd kunnen delen van het gebied namelijk tijdelijk verminderd of niet toegankelijk zijn
- Voor de landbouwgebieden waar maatregelen zijn voorzien kan gewasschade optreden als gevolg van de werkzaamheden. Rijroutes en werkstroken kunnen tot gevolg hebben dat gronden tijdelijk niet voor gewasteelt aangewend kunnen worden. Ook kan als gevolg van de werkzaamheden verdichting van de bodem optreden met een verminderde gewasopbrengst tot gevolg

Overige tijdelijke effecten worden niet verwacht. Dit aspect is licht negatief beoordeeld (0/-).

7.7.3 Mitigerende maatregelen

Mogelijke mitigerende maatregelen voor de woningen waar de hoogste geluid en trilling optreedt (in het worst-case scenario) zijn:

- Inzet van stille nieuwe vrachtwagens die minimaal voldoen aan de norm Euro VI
- Flexibele inzet van het aantal kranen voor het afgraven van de bouwvoor waardoor geluidbelasting juist hoger of lager is en korter of langer duren
- Aanleg van rijplaten over grasklinkers langs de afvoerroutes om geluidsoverlast en trillingen te verminderen
- Door de werkzaamheden buiten het hoogseizoen (voorjaar en zomer) uit te voeren is de tijdelijke hinder voor de recreatiefunctie te verlichten.
- Afstemming van de werkzaamheden op het teeltschema kan verminderde gewasopbrengst als gevolg van de werkzaamheden verminderen of voorkomen
- Verminderde gewasopbrengsten door verdichting van agrarische grond kunnen worden voorkomen door het gebruik van rijplaten, het gebruik van lichtere machines en uitvoering buiten natte periodes wanneer de grond draagkrachtiger is

7.8 Verkeer

7.8.1 Beleidskader

Het nationale verkeersbeleid ligt vast in de Nota Mobiliteit. Centraal staat dat mobiliteit een noodzakelijke voorwaarde is voor economische en sociale ontwikkeling en tevens essentieel is om de economie en de internationale concurrentiepositie van Nederland te versterken. Het draait daarbij om betrouwbare en voorspelbare reistijden van deur tot deur. De Wegenverkeerswet verzekert de veiligheid op de weg en beschermt weggebruikers en passagiers. De wet ziet toe op instandhouding van wegen en bruikbaarheid daarvan. Tevens wordt door het verkeer veroorzaakte overlast, hinder of schade beperkt. de functie van objecten of gebieden.

7.8.2 Referentiesituatie

Het gebied is in de huidige situatie bereikbaar over diverse verharde en onverharde wegen. Aan de noordzijde is het gebied ontsloten via de Enschedesestraat, Oude Enschedeseweg, Rutbeekstraat, Knoefweg, Steenhaarweg en Buurserstraat. De zuidelijke deelgebieden zijn ontsloten door de Onlandsweg, Laakmorsweg, Kalkdijk, Hofmansweg en Haaksbergerweg/Buurserstraat. Via de genoemde wegen is het bovenlokale wegennet (N18) bereikbaar. Er worden geen autonome ontwikkelingen gesignaleerd die significante invloed hebben voor het thema Woon- werk en leefmilieu. Daarom is de referentiesituatie gelijk aan de huidige situatie.

7.8.1 Beoordelingskader

Het eerste beoordelingscriteria voor het aspect verkeer is effecten op verkeersafwikkeling en veiligheid. Hier wordt er gekeken naar mogelijk effecten op verkeersafwikkeling in- en in de omgeving van Witte Veen als gevolg van het voorkeursalternatief. Het tweede beoordelingscriteria betreft tijdelijke effecten die optreden tijdens de realisatiefase.

7.8.2 Effectbeoordeling

Effecten op verkeersafwikkeling en veiligheid

Maatregelen leiden niet tot aanpassingen aan bestaande infrastructuur. Ook worden geen (grootschalige) recreatieve voorzieningen of routes gerealiseerd. Naar verwachting leiden de ontwikkelingen daarom niet tot een toename van verkeer in de omgeving van het plangebied. In de gebruiksfase worden geen effecten verwacht. Het effect op de verkeersafwikkeling in het gebied is neutraal (0) beoordeeld.

Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase

De graaf-, kap- en plagwerkzaamheden in de diverse deelgebieden gaan gepaard met afvoer van grond en hout uit het gebied. Dit wordt gedaan door zwaar vrachtverkeer. Uitgaande van een totale ontgraving van circa 115.000 m³ en afvoer uit het gebied van alle materiaal door kippervrachtauto's met een laadvermogen van 25m³ leidt dit in totaal tot circa 5800 vrachtwagenbewegingen in de uitvoeringsperiode. Voor de werkzaamheden zijn nog geen rijroutes vastgesteld.

Het vrachtverkeer maakt naar verwachting gebruik van de Oude Enschedeseweg, Rutbeekstraat, Knoefweg, Steenhaarweg, Onlandsweg, Laakmorsweg, Kalkdijk en Hofmansweg om via de Koningin Wilhelminastraat, Enschedesstraat, Noordsingel en Kolenbranderweg het bovenlokale wegennet (N18) te bereiken (zie figuur 7.8). Op deze provinciale weg gaat het transport op in het aanwezige verkeer. Een tijdelijke toename van het vrachtverkeer kan door de relatief smalle wegen en moeilijke passeerbaarheid leiden tot een verminderde veiligheid voor fietsers. Ook kunnen de smalle wegen leiden tot hinder en vertraging wanneer werkverkeer en lokaal verkeer (auto's) elkaar moeten passeren.

Voor het bereiken van de op- en afrit van de N18 ten noorden van Haaksbergen moet het vrachtverkeer ook deels door/langs de kern van Haaksbergen, over de Enschedestraat (voormalige N18), Noordsingel en Kolenbranderweg. Binnen de kern maakt het vrachtverkeer gebruik van de gebruikelijke ontsluitingsroutes richting de N18. Desondanks zorgt het vrachtverkeer ook hier naar verwachting voor een verminderde verkeersveiligheid voor fietsers. De tijdelijke effecten zijn daarom als licht negatief (0/-) beoordeeld.

7.8.3 Mitigerende maatregelen

Mogelijke mitigerende maatregelen om een verslechtering van de verkeersveiligheid tegen te gaan en hinder voor lokaal verkeer te voorkomen zijn:

- Het opstellen van een verkeer- en vervoerplan met een routing voor vrachtverkeer waarbij routes gekozen worden die zo min mogelijk overlast en onveilige situaties opleveren
- Waar mogelijk het instellen van separate routes voor fietsers, lokaal verkeer en vrachtverkeer
- Voorlichting op lokale scholen en in lokale media over het vrachtverkeer, de werkzaamheden en de bijbehorende gevaren in het verkeer
- Tijdelijke verlaging van de maximumsnelheid of de tijdelijke afsluiting van wegen op gevaarlijke punten
- Bij het gebruik van gronddepots tijdens de uitvoering geldt de eis dat depots goed bereikbaar zijn vanaf de openbare weg en dat een afstand van minimaal 100 meter tot bebouwing wordt aangehouden om hinder en overlast voor omwonenden te voorkomen. Deze afstand is conform de brochure bedrijven en milieuzonering van de VNG)

7.9 Luchtkwaliteit

7.9.1 Beleidskader

De Europese regelgeving met betrekking tot luchtkwaliteit is in Nederland vastgelegd in de 'Wet luchtkwaliteit', onderdeel van de Wet milieubeheer. De volgende regelgeving is van toepassing bij de toetsing van de luchtkwaliteit:

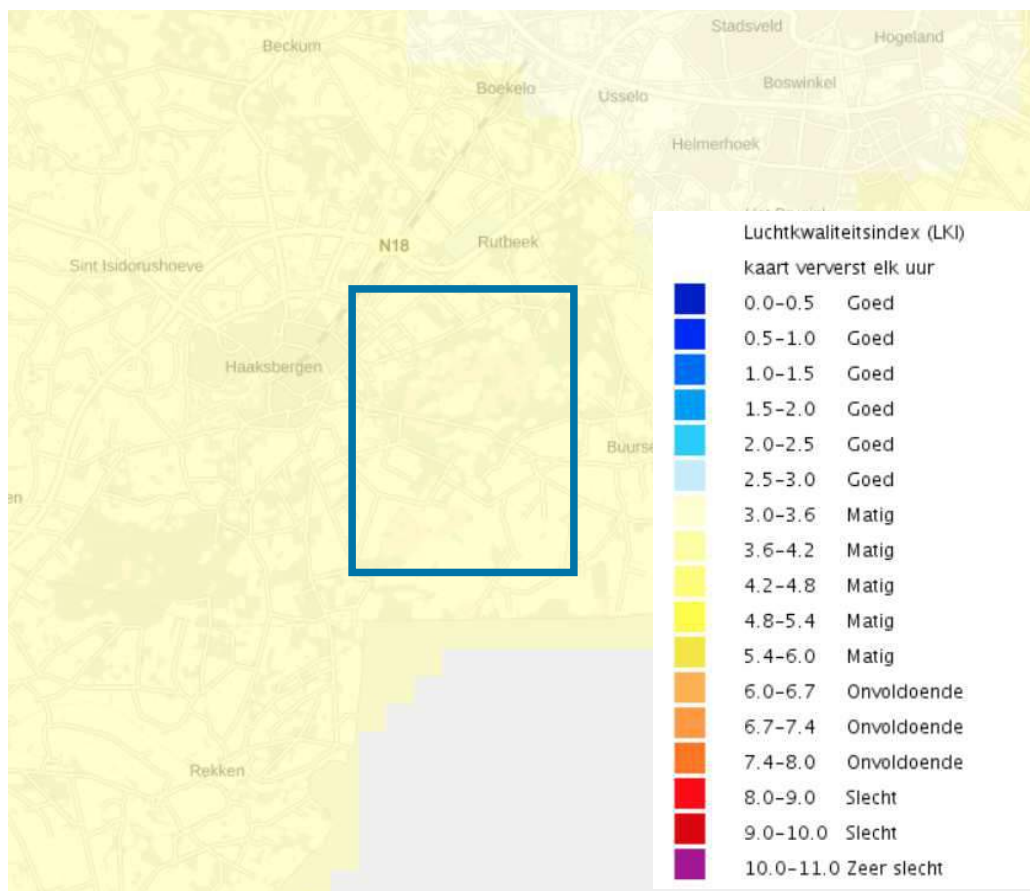
- Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 en de uitgebrachte wijzigingen
- EU-richtlijn luchtkwaliteit 2008 (2008/50/EG)
- Beschikking EU van 7 april 2009 over derogatie

In de Wet luchtkwaliteit zijn regels en grenswaarden opgenomen voor zwaveldioxide, stikstofdioxide (NO₂), stikstofoxiden, zwevende deeltjes (PM₁₀), lood, koolmonoxide en benzeen, lood, ozon, arseen, cadmium en nikkel. Landelijk komen nauwelijks overschrijdingen van de grenswaarden voor benzeen, zwaveldioxide en koolmonoxide voor. De concentratie van lood in de lucht wordt niet berekend²¹. Ook voor lood geldt dat nu en in de toekomst geen overschrijding verwacht wordt van de grenswaarden. Op deze manier blijven de relevante stoffen stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) over.

7.9.2 Referentiesituatie

Het plangebied en omgeving bestaan uit landbouw- en natuurgebied. In en om het plangebied zijn enkele tientallen woningen en agrarische bedrijven aanwezig. De agrarische gronden zijn in gebruik als grasland of akker. Ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit vormen de veehouderijen en percelen in landbouwkundig gebruik in de huidige situatie een bron van fijnstof, pesticiden en herbiciden. Daarnaast vormen de aanwezige wegen in het plangebied een bron van fijnstof. In de huidige situatie zijn echter geen knelpunten aanwezig op het aspect luchtkwaliteit (zie onderstaand figuur).

²¹ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/luchtkwaliteit/>

Figuur 7.11 Actuele luchtkwaliteitskaart Buurserzand (Bron: Atlas van Overijssel) d.d. 30 augustus 2019. Blauwe kader weergeeft grove indicatie ligging Buurserzand

7.9.3 Beoordelingskader

Voor het thema luchtkwaliteit worden de effecten van de maatregelen op de luchtkwaliteit in de gebruiksfase beoordeeld. Daarbij wordt gekeken naar eventuele toe- of afname van emissies van de stoffen zoals beschreven in de wet luchtkwaliteit. Daarnaast worden de tijdelijke effecten bij uitvoering beoordeeld in de vorm van overlast door tijdelijke verslechtering van de luchtkwaliteit.

7.9.4 Effectbeoordeling

Effecten op de luchtkwaliteit

De maatregelen in het voorkeursalternatief zijn perceelsgebonden en zullen geen zodanige nieuwe luchtverontreiniging toevoegen, dat daardoor grenswaarden worden overschreden. Het besluit en de regeling 'niet in betekende mate' is hier van toepassing. In het kader van een goede ruimtelijke ordening kan worden geconcludeerd dat in het plangebied, met het oog op het aspect luchtkwaliteit, sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Door beëindiging van landbouwkundig gebruik op diverse landbouwpercelen wordt ook het negatieve effecten van pesticiden en herbiciden op de luchtkwaliteit opgeheven.

De maatregelen ten behoeve van de realisatie van de natuurdoelstellingen, zoals in het voorkeursalternatief beschreven, hebben geen effect op de luchtkwaliteit in het gebied. De effecten van de maatregelen op luchtkwaliteit worden daarmee als neutraal beoordeeld (0).

Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase

Een tijdelijk effect is de beïnvloeding van de luchtkwaliteit in het studiegebied door de rookgassen van de grondverzetmachines (shovel/bulldozer, graafmachine) en de zandwagens. De aantallen transportenbewegingen per project zijn echter dusdanig laag dat dit niet de luchtkwaliteit in 'betekende mate' verslechtert.

Verder kan tijdens droge weersomstandigheden opwerveling van bodemstof plaatsvinden als gevolg van de vrachtwagens die over onverharde of bevuilde wegen rijden. Hoewel dit stof voor slechts een deel bestaat uit fijnstof, kunnen nabij liggende woningen hiervan hinder ondervinden. Ten gevolge van mogelijke opwerveling is het tijdelijke effect op luchtkwaliteit in de realisatiefase als licht negatief (0/-) beoordeeld.

7.9.5 Mitigerende maatregelen

Mogelijke mitigerende maatregelen om een verslechtering van de luchtkwaliteit tegen te gaan en hinder voor omwonenden te voorkomen zijn het sproeien van wegen en/of vrachtwagenbanden tijdens droge weersomstandigheden om het opwerpen van bodemstof te voorkomen.

7.10 Externe veiligheid

7.10.1 Beleidskader

Externe veiligheid

Het algemene Rijksbeleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving vanwege het gebruik, de opslag en de productie van gevaarlijke stoffen door bedrijven (inrichtingen), het transport van gevaarlijke stoffen (openbare wegen, waterwegen, spoorwegen en buisleidingen) en het gebruik van luchthavens.

Dat gebeurt onder andere door te voorkomen dat te dicht bij kwetsbare bestemmingen activiteiten met gevaarlijke stoffen plaatsvinden, door de zelfredzaamheid te bevorderen en door de calamiteitenbestrijding te optimaliseren. Voor ruimtelijke ontwikkelingen moet getoetst worden aan het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). De Wet milieubeheer maakt onderscheid tussen vergunningplichtige bedrijven en meldingsplichtige bedrijven. Algemeen gesteld mag een bedrijf niet in werking zijn zonder een geldige (en het hele bedrijf omvattende) milieuvergunning. Het is wettelijk verplicht voor aanvang van de werkzaamheden een graafmelding te doen²².

²² <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/milieuthema/>

Explosieven

Op meerdere plaatsen in Nederland liggen nog bommen en andere munitie uit de Tweede Wereldoorlog in de grond. Blindgangers en achtergebleven explosieven vormen een risico op het moment dat in de nabijheid van deze explosieven activiteiten in de bodem worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen weersomstandigheden en grondwater van invloed zijn op de toestand waarin de explosieven zich bevinden. In geval van grondverzet of vergelijkbare ontwikkelingen kan dat risico's voor werknemers of omwonenden met zich meebrengen. Daarnaast vormen deze vondsten een zware belasting voor het milieu. Als een gebied verdacht is voor niet-gesprongen explosieven, zal het nader onderzocht moeten worden.

7.10.2 Referentiesituatie

In de huidige situatie is geen sprake van transport van gevaarlijke stoffen door het plangebied. De dichtstbijzijnde transportroute voor gevaarlijke stoffen is de N18, deze ligt circa 1 km ten noorden van het plangebied. Het Buurserzand-Horsterveen ligt niet in de buurt van een bedrijventerrein of aanvoerroute daarvan. Ook is er geen sprake van leidingen in het plangebied.

Omdat er geen autonome ontwikkelingen gesignaleerd zijn die significante invloed hebben voor het thema Externe Veiligheid, is de referentiesituatie gelijk aan de huidige situatie.

7.10.3 Beoordelingskader

Voor het thema externe veiligheid wordt het effect van de maatregelen op de aanwezige kabels en leidingen beoordeeld. Daarnaast wordt beoordeeld of de werkzaamheden effect hebben op het risico dat uitgaat van eventueel aanwezige niet gesprongen explosieven (NGE).

7.10.4 Effectbeoordeling

Effecten op aanwezige kabels en leidingen

Ter voorbereiding op de graafwerkzaamheden ten behoeve van de ontgroning en het graven en dempen van sloten is een oriëntatiemelding gedaan. Op basis hiervan is inzichtelijk geworden welke elektriciteits- en gasleidingen zich in en rond het plangebied bevinden. Er wordt afgeraden mechanische werktuigen te gebruiken binnen een afstand van één meter van kabels en leidingen. Hiermee wordt rekening gehouden bij de graafwerkzaamheden. Op basis van de oriëntatiemelding worden geen effecten verwacht. De plagwerkzaamheden reiken niet tot een diepte waarop kabels en leidingen liggen. Ook de grondwaterstandverhoging door het dempen van watergangen is niet problematisch voor de aanwezige kabels en leidingen. Daarom wordt het effect op kabels en leidingen als neutraal beoordeeld (0).

Effecten op niet gesprongen explosieven (NGE)

Om de effecten op niet gesprongen explosieven in beeld te brengen is een quickscan conventionele explosieven uitgevoerd (Koekkoek projectmanagement, 2018). Op basis van de geraadpleegde bronnen, de beoordeling van de indicaties en luchtfoto analyse is vastgesteld dat het onderzoeksgebied niet betrokken is geweest bij oorlogshandelingen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het onderzoeksgebied Buurserzand is op basis van deze Quick scan niet verdacht op het aantreffen van CE in de bodem.

In de onverdachte gebieden kunnen de voorgenomen werkzaamheden plaatsvinden zonder dat er vervolgstappen noodzakelijk zijn in de explosievenopsporing.

Ondanks het onderzoek is het altijd mogelijk dat niet gesprongen explosieven worden aangetroffen, bijvoorbeeld door (naoorlogse) dumping in de watergang of het natuurgebied. Dit wordt gezien als een spontane vondst. Wanneer een spontane vondst plaatsvindt wordt het werk stilgelegd en wordt de vondst bij de politie gemeld. Met het onderzoek en de bijbehorende voorzorgsmaatregelen bij een toevalsvondst is de verwachting dat het plan geen risico's toe voegt voor het aspect niet gesprongen explosieven. Het effect van het plan is neutraal (0).

7.11 Cumulatieve effecten

Vanwege de lokale effecten van de maatregelen en de afstand tot de maatregelen in andere deelgebieden wordt geen cumulatief effect verwacht voor de thema's bodem en water. Er zijn geen aantastingen van archeologische, landschappelijke of cultuurhistorische waarden dus ook op deze thema's worden geen negatieve cumulatieve effecten verwacht. De maatregelen in de verschillende deelgebieden versterken elkaar in het natuurherstel van de habitattypen. Voor het thema natuur is er geen sprake van negatieve cumulatieve effecten.

Wanneer uitvoering van de maatregelen in de verschillende deelgebieden gelijktijdig plaatsvindt, kan op hoofdontsluitingswegen sprake zijn van een cumulatie van geluid en trillingen. Door transportroutes langs dichtbevolkte gebieden te voorkomen en meerdere alternatieven voor transportroutes te kiezen, zijn deze cumulatieve effecten voor woon-/werk- en leefmilieu naar verwachting te voorkomen of te verzachten. De maatregelen in de andere deelgebieden leiden niet tot toename van het groepsrisico en dus is er geen sprake van een cumulatief effect op externe veiligheid. Ook is er door de maatregelen in andere deelgebieden geen versterkende werking in geluidstoename of beïnvloeding van luchtkwaliteit. Er zijn geen andere ontwikkelingen in de omgeving voorzien die in samenhang met deze activiteit moeten worden beschouwd.

7.12 Grensoverschrijdende effecten

Het plangebied ligt op het meest dichtstbijzijnde deelgebied (Horsterveen) op circa 2 km van de Duitse grens. De effecten zoals beschreven zijn vooral lokaal van aard. Ook de uitgevoerde modellering (figuur 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 en 7.5) laat geen grensoverschrijdende effecten zien. Grensoverschrijdende effecten worden daarom niet verwacht.

In Duitsland is het project vanwege de afstand tot de grens gemeld met het meldingsformulier en is het voornemen gepubliceerd tijdens de fase van het voorontwerp PIP en de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) van het MER. Duitsland heeft geen verdere actie van Nederland gevraagd voor dit project.

8 Conclusies

In dit MER zijn de effecten bepaald van de interne en externe natuurherstelmaatregelen in het Buurserzand-Horsterveen. De effecten van deze inrichting en de tijdelijke effecten van de werkzaamheden zijn in dit MER beschouwd. Onderstaande tabel geeft het overzicht van de effecten zoals beschreven in voorgaande hoofdstukken.

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Beoordeling
Bodem & water	Effecten op de bodemkwaliteit	+
	Effecten op de hydrologische situatie	++
	Effecten op bebouwing	0/-
	Effecten op grondgebruik	-
	Effecten op waterkwaliteit	0
	Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	0/-
Klimaat en duurzaamheid	Robuustheid plan voor klimaatverandering	0
	Bijdrage plan aan duurzaamheidsdoelstellingen	0
	Effecten op robuustheid van het systeem voor duurzaam beheer en onderhoud	0
Natuur	Effecten op beschermde soorten Wet natuurbescherming	0
	Effecten op Natuur Netwerk Nederland	Zie beoordeling N2000
	Effecten op Natura 2000-gebied (doelbereik)	++
	Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase (verzuring/vermesting, verstoring door geluid, licht en beweging)	-
Landschap	Beïnvloeding gebiedskarakteristiek (landschappelijke lijnen, gebieden en elementen)	0/+
	Ruimtelijke kwaliteit van het gebied na realisatie	0/+
Cultuurhistorie & archeologie	Effect op aanwezige cultuurhistorische waarden in het plan- en studiegebied (historische bouwkunde en –geografie)	+
	Effect op aanwezige archeologische waarden in het plan- en studiegebied (verwachtingswaarde en bekende waarden)	0

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Beoordeling
Woon- werk- en leefmilieu	Effect op bereikbaarheid woningen en bedrijven	0
	Tijdelijke hinder (geluid, trillingen) tijdens realisatiefase	0/-
	Effecten op woon-, werk- en recreatieve functie	+
	Effecten op agrarische verkavelingsstructuur	0/-
	Tijdelijke effecten tijdens realisatiefase	0/-
Landbouw	Effect op grondgebruik	Zie bodem en water
	Effecten op agrarische verkavelingsstructuur	zie woon-, werk- en leefmilieu
	Effecten op werkfunctie	zie woon-, werk- en leefmilieu
Verkeer	Effecten op verkeersafwikkeling en veiligheid	0
	Tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase	0/-
Lucht	Effecten op de luchtkwaliteit	0
	Tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase	0/-
Externe veiligheid	Effecten op aanwezige kabels en leidingen	0
	Effecten op niet gesprongen explosieven	0

In deze tabel valt op dat de maatregelen over het algemeen neutraal, (licht) positief of licht negatief effect worden beoordeeld. Voor bodemkwaliteit, hydrologie, natuur (doelbereik) en cultuurhistorie is sprake van (zeer) positieve effecten.

Met de realisatie van de maatregelen uit het voorkeursalternatief worden de (a)biotische omstandigheden voor de verschillende habitattypen met een instandhoudingsdoelstelling verbeterd. De maatregelen uit het voorkeursalternatief adresseren de knelpunten zoals deze in het beheerplan zijn vastgesteld. Het voorkeursalternatief scoort daardoor zeer positief (++) en draagt bij aan de Natura 2000-doelstellingen. Dit is grotendeels een afgeleide van de verbetering van de hydrologische situatie in het Natura 2000-gebied. De maatregelen worden genomen om op lange termijn natuurherstel te bewerkstelligen.

Negatieve effecten zijn er voor het effect op grondgebruik (landbouwkundig) als gevolg van de maatregelen en de verstoring van natuur tijdens de werkzaamheden. De mitigerende maatregelen voor de verstoring van de natuur tijdens de werkzaamheden richten zich met name op het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen en het werken volgens een ecologisch werkprotocol. Hoewel de maatregelen ingrijpend zijn tijdens de realisatiefase is het belang voor de natuurdoelstellingen op lange termijn overstijgend. De werkzaamheden dragen bij aan het herstel van de hydrologische en bodemkundige situatie voor de habitattypen in het plangebied. Daarmee draagt het voorkeursalternatief bij aan de Natura 2000-doelstellingen en de NNN-opgave wat blijkt uit de zeer positieve beoordeling van deze effecten.

Er is sprake van een positief effect op landschap en cultuurhistorie omdat de maatregelen bijdragen aan de gebiedskarakteristiek (met name de landschappelijke lijnen), de ruimtelijke kwaliteit van het gebied (natuur en belevingswaarden) en het cultuurhistorische landschap als voormalig woeste grond met hei en het behoud en herstel van de cultuurhistorische waarde van 'Erve op den Vens'.

De tijdelijke werkzaamheden van de realisatiefase hebben een licht negatief effect op woon-werk en leefmilieu en verkeer. Deze kunnen (gedeeltelijk) gemitigeerd worden. Zo kunnen aan- en afvoerroutes worden aangepast en kan de inzet van bijvoorbeeld stille nieuwe vrachtwagens en/of de aanleg van rijplaten geluidsoverlast en trillingen beperken.

Cumulatieve effecten treden vooral op bij de tijdelijke werkzaamheden. Als verkeershinder en geluidshinder door meerdere werkzaamheden wordt versterkt, zijn geluidreducerende maatregelen en afstemming in transportroutes nodig om het effect te mitigeren. Gezien aard en omvang van de maatregelen zijn voor overige thema's geen cumulatieve effecten te verwachten.

Grensoverschrijdende effecten worden niet verwacht. Het plangebied ligt op het meest dichtstbijzijnde deelgebied (Horsterveen) op 2 km van de Duitse grens. De beschreven effecten zijn vooral lokaal van aard. De uitgevoerde modellering laat geen grensoverschrijdende hydrologische effecten zien.

Dit MER wijst uit dat er op plan- en projectniveau geen belemmeringen zijn voor de uitvoering van de maatregelen die het PIP en de ontgrondingsvergunning mogelijk maken. De maatregelen kunnen daadwerkelijk uitgevoerd worden als de vergunningen hiervoor aangevraagd zijn.

Een aandachtspunt is de invloed van klimaatverandering op de natuurherstelmaatregelen. Hoewel de effecten van klimaatverandering op natuurdoelstellingen niet zeker zijn, worden ingrijpende maatregelen uitgevoerd. Het creëren van robuuste natuur tijdens veranderende abiotische omstandigheden blijft een punt van aandacht. Er wordt ingezet op zogenaamde 'no regret' maatregelen.

9 Leemten in kennis

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke onderdelen kennis of informatie ontbreekt. Wanneer dit leidt tot niet volledig of beperkt onderbouwde beschrijvingen, zijn deze in dit hoofdstuk opgenomen.

9.1 Leemten in kennis en informatie

Door onderzoek zijn de effecten van het plan zo goed mogelijk in beeld gebracht. Er zijn dan ook geen belangrijke leemten in kennis en/of informatie die een goede besluitvorming in de weg staan. Wel zijn er een aantal onzekerheden te benoemen die aandacht vragen bij de verdere uitwerking van de plannen of onderdeel zouden moeten zijn van het evaluatieprogramma. De belangrijkste zijn:

- Onzekerheid in klimaatverandering en effect daarvan op de soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd
- Onzekerheid in modellen voor het voorspellen van luchtkwaliteit, stikstofuitstoot, verkeer
- De exacte invulling van maatregelen uit de tweede beheerplanperiode (2023-2029) is nog onduidelijk. In het beheerplan worden wel maatregelen voor de lange termijn benoemd maar deze zijn nog niet uitgewerkt in inrichtingsplannen. De reden hiervoor is dat de invulling deels afhangt van de monitoringsuitkomsten van de maatregelen uit de eerste beheerplanperiode. Hoewel het PIP gezien haar looptijd tot 2029 ook deze maatregelen zou kunnen bevatten, is dit MER gericht op maatregelen waarvan zeker is dat ze uitgevoerd worden

9.2 Aanzet evaluatieprogramma

Op grond van artikel 7.39 van de Wet milieubeheer moet “het bevoegd gezag dat een plan heeft vastgesteld onderzoeken wat de gevolgen van de uitvoering van dat plan zijn wanneer de in het plan voorgenomen activiteit wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen”. Dit betekent dat een evaluatie moet worden uitgevoerd op het moment dat een m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteit op grond van het PIP of de ontgrondingsvergunning plaatsvindt. In het MER moet een begin van een dergelijke evaluatie zijn opgenomen. Het advies is om regelmatig de ontwikkelingen in het plangebied te onderzoeken. Wanneer uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat er sprake is van afwijkingen in vergelijking met de uitgangspunten van het voorliggende gecombineerde plan- en projectMER, dan is het wenselijk om te beoordelen of het nodig is om het beleid of het provinciale inpassingsplan aan te passen.

Het PIP voorziet daarom in een monitoringsprogramma om te volgen of de instandhoudingsmaatregelen het gewenste resultaat opleveren en of veranderingen in het gebied of het gebruik in en om het gebied effect hebben op het realiseren van de doelen.

Er zijn verschillende meetnetten die de benodigde informatie leveren. Voor de KRW en (beleids)doelen van de Waterschappen worden de waterkwaliteit en -kwantiteit gemonitord. De grondwaterkwaliteit en -kwantiteit worden gemonitord onder regie van de provincie (het Meetnet Verdroging).

Daarnaast zijn er nog twee voor Natura 2000 belangrijke meetnetten over natuurkwaliteit: het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) en de monitoring in het kader van Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). De meetnetten zijn zo vormgegeven dat deze informatie opleveren die gebruikt kan worden voor het beantwoorden van verschillende vragen en ten behoeve van verschillende monitoringsvereisten.

De uit de monitoring volgende informatie wordt gebruikt bij het opstellen van het Natura 2000-beheerplan voor de daaropvolgende beheerplanperiode en voor de door het Rijk aan de Europese Commissie te leveren natuurrapportage. De informatie is ook van belang voor vergunningverlening, handhaving en beheer van het Natura 2000-gebied.

De provincie is verantwoordelijk voor de monitoring van de natuur binnen de Natura 2000-gebieden. De provincie maakt hiervoor afspraken met betrokken partijen over de uitvoering van de monitoring. De provincie maakt met betrokken partijen afspraken over de uitvoering van de monitoring. De uitvoering van de aspecten vegetatie, typische soorten en structuur zal veelal uitgevoerd worden door de terreinbeheerders. Waterschappen voeren veelal de monitoring van de waterkwaliteit en -kwantiteit uit. De provincie bewaakt de uitvoering van de afspraken.

SNL-monitoring

Over de manier waarop de monitoring wordt uitgevoerd zijn landelijke afspraken gemaakt. De belangrijkste is dat de Natura 2000-monitoring integraal is opgenomen in de 'Werkwijze Natuurmonitoring en -beoordeling Natuurnetwerk en Natura 2000/PAS' (hierna: werkwijze SNL-monitoring). In deze werkwijze wordt gedetailleerd beschreven hoe de kwaliteit van natuur moet worden gemonitord. De beschreven monitoringsmethodiek is onafhankelijk van het Natura 2000-gebied: eenzelfde habitattypen wordt overal op dezelfde manier gemonitord. Deze werkwijze is te vinden op het portaal Natuur en Landschap.

Natuurmonitoring specifiek ten behoeve van het beheerplan

Ten behoeve van het beheerplan wordt per gebied jaarlijks een gebiedsrapportage opgesteld met als doel de ontwikkeling van de stikstof gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten en de voortgang van de uitvoering van de herstelmaatregelen in beeld te brengen. De gebiedsrapportage bevat een presentatie van de stand van zaken van de natuurontwikkeling en de uitvoering van de herstelmaatregelen op gebiedsniveau, inclusief o.a.:

- Geactualiseerde informatie over omvang en kwaliteit van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten
- Verslagen van de jaarlijkse veldbezoeken (toets of de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten zich ontwikkelen volgens verwachting)
- Proces(meet)indicatoren en de informatie die hieruit voorkomt. Procesindicatoren worden gebruikt om de voortgang van het herstelproces als gevolg van het uitvoeren van bepaalde herstelmaatregelen te volgen

Gebiedsspecifieke natuurmonitoring

De monitoring t.b.v. het beheerplan of de SNL zal zich, naar verwachting, beperken tot periodieke herhaalde vegetatiekarteringen, de monitoring van de populaties van de VHR-soorten (Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten) en de monitoring van stikstofemissie. Dit houdt in dat voor gebiedsspecifieke monitoring een aparte monitoring geregeld moet worden. Voor het Natura 2000-gebied "Witte Veen" staat dit beschreven in hoofdstuk 8 van het beheerplan.

Monitoring wet- en regelgeving

Omdat de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven voor een deel ook op grond van wet- en regelgeving zijn beoordeeld, is het ook belangrijk om regelmatig wijzigingen in wet- en regelgeving te volgen. Ook wanneer hieruit blijkt dat er sprake is van afwijkingen in vergelijking met de uitgangspunten.

Monitoring klimaateffecten

Van het voorliggende MER, is het wenselijk om te beoordelen of aanpassingen aan het beleid of het bestemmingsplan nodig zijn. Op basis van de resultaten van het voorliggende MER is in ieder geval belangrijk de (te verwachten) effecten van klimaatverandering op natuur te monitoren.

10 Literatuur

Bell, J.S. en J.W. van 't Hullenaar (2006). Scenario-onderzoek waterhuishoudkundige maatregelen de Rietschot, 't Waarecht en het Buurserveld.

Bell, J.S. en J.W. van 't Hullenaar (2017). Ecohydrologisch Onderzoek en planuitwerking Galgenslat en Steenhaarplas.

Bijlsma, R.J. & J.A.M. Janssen (2014). Structuur en functie van habitattypen; Onderdeel van de documentatie van Habitatrichtlijn artikel 17-rapportage 2013.

Koekkoek Projectmanagement (2018). Quick Scan Conventionele Explosieven PAS voorbereidingen 2018 – 2012 Buurserzand Gemeente Haaksbergen. Haaksbergen, 26 januari 2018.

Pratensis (2018). Inrichtingsplan Buurserzand en noordzijde Haaksbergerveen. Almelo, 2018.

Provincie Overijssel (2017). Natura 2000-beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen. Zwolle, 18 juli 2017.

Rijkswaterstaat (2010). Handreiking MIRT-verkenning.

Rijkswaterstaat (2010). Koepelnotitie Zinvol Effecten Bepalen.

Bijlage 1

M.e.r.-procedure

De m.e.r.-procedure

Uitgebreide m.e.r.-procedure

Mededeling van het project
Als het bevoegd gezag niet zelf de initiatiefnemer is dan deelt de initiatiefnemer schriftelijk aan het bevoegd gezag mede dat hij een activiteit wil ondernemen waarvoor de uitgebreide m.e.r.-plicht geldt.

Openbare kennisgeving
Het bevoegde gezag geeft er kennis van dat het een besluit aan het voorbereiden is, waarvoor de uitgebreide besluit-m.e.r. procedure geldt.

Raadpleging en inspraak over reikwijdte en detailniveau
Een ieder kan zienswijzen over het voornemen indienen conform de Awb.
Het bevoegd gezag raadpleegt de betrokken overheidsorganen over de reikwijdte en detailniveau van het MER. Raadplegen van de Commissie m.e.r. is facultatief.

vormvrij

Advies Reikwijdte en detailniveau
Als het bevoegd gezag niet zelf de initiatiefnemer is, geeft het bevoegd gezag advies over de reikwijdte en detailniveau van het op te stellen MER. Dit moet binnen zes weken nadat de mededeling is ontvangen

Milieueffectrapportage (MER)
De initiatiefnemer stelt een MER op.

Kennisgeving en ter inzagelegging MER en ontwerpplan of aanvraag / (voor-)ontwerpbesluit
Het bevoegd gezag geeft kennis van het MER en ontwerpplan of aanvraag / het (voor-)ontwerpbesluit en legt beide ter inzage

Inspraak
Een ieder kan zienswijzen indienen op het MER en het ontwerpplan of aanvraag / het (voor-)ontwerpbesluit conform de Awb.

6 weken

Advisering door de Commissie m.e.r.
De Commissie m.e.r. brengt advies uit over het MER binnen de termijn die ook voor de zienswijzen geldt.

Vaststelling van het plan of besluit en bekendmaking
Het bevoegde gezag stelt het plan vast of neemt een definitief besluit. Daarbij geeft het aan hoe rekening is gehouden met milieugevolgen, inspraakreacties en adviezen. Het plan of besluit wordt bekendgemaakt.

Evaluatie
Evaluatie van de werkelijke optredende milieueffecten.

Bijlage 2

Inrichtingsplan Buurserzand en Noordzijde Haaksbergerveen

Inrichtingsplan Buurserzand & Horsterveen

Onderdeel van Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen

in het kader van
Natura 2000 / Programmatie Aanpak Stikstof (PAS)

Colofon

Titel Inrichtingsplan Buurserzand en Horsterveen

Opdrachtgever Gemeente Haaksbergen, namens Projectgroep Natura 2000 Haaksbergen

Opgesteld door Pratensis
Einsteinstraat 12a
7601 PR Almelo
www.pratensis.nl
info@pratensis.nl

Status Definitief
Versie 4.1
Datum 12 april 2019

De projectgroep Natura 2000 Haaksbergen heeft op 12 februari 2019 ingestemd met dit inrichtingsplan.
De bestuurlijke adviesgroep Natura 2000 Haaksbergen heeft op 11 maart 2019 ingestemd met dit inrichtingsplan.

Disclaimer

De uitgewerkte maatregelen in dit inrichtingsplan worden waar nodig in de volgende fase nader gedetailleerd. Voordat de maatregelen kunnen worden uitgevoerd moet er overeenstemming zijn met de grondeigenaar/eindbeheerder en moeten de benodigde vergunningen zijn verleend. Dit kan, binnen de kaders van Natura 2000, nog tot (kleine) wijzigingen leiden.

Voorwoord

Inrichtingsplan klaar voor de volgende stap richting uitvoering!

Met het Buurserzand, Witte Veen en Haaksbergerveen hebben we in Haaksbergen een paar natuurparels in huis waar ruimte is voor bijzondere flora en fauna zoals de jeneverbes en de kamsalamander. Deze prachtige natuurgebieden hebben ook een grote aantrekkingskracht op recreanten, die genieten van de vogels, dieren en bijzondere planten die in het gebied voorkomen. Het is dankzij deze bijzondere, maar ook kwetsbare natuur dat het Buurserzand, Witte Veen en Haaksbergerveen de status Natura 2000-gebied hebben. Iets om trots op te zijn en om te bewaren! Dat gaat natuurlijk niet vanzelf. Hoe we de gebieden klaar willen stomen voor de toekomst hebben we weergegeven in dit inrichtingsplan voor het Buurserzand en Horsterveen. Ik ben blij dat ik u dit inrichtingsplan kan presenteren.

Omdat de gebieden zo bijzonder zijn verdienen ze ook bijzondere aandacht. De kwetsbare natuur in het gebied moet worden beschermd tegen negatieve invloeden, zoals verdroging, stikstof en verzuring. We gaan daarom samen met onze gebiedspartners aan de slag om de gebieden veerkrachtiger te maken tegen de invloeden van buitenaf. Zo behouden we deze gebieden voor de toekomst én kunnen economische ontwikkelingen blijven plaatsvinden. Want dat is belangrijk bij Natura 2000-gebieden: een goede balans tussen natuur en de omliggende economie.

Vanuit onze rol als trekker van dit project hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de behoeften en belangen van alle partijen en naar de impact van de maatregelen. In dit inrichtingsplan staat beschreven met welke maatregelen we de komende periode aan de slag gaan. Dit inrichtingsplan is het resultaat van een intensief gebiedsproces in de periode 2015-2018 met de gezamenlijke gebiedspartners LTO-Noord, Provincie Overijssel, Waterschap Rijn & IJssel, Waterschap Vechtstromen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de gemeente Haaksbergen. Ook met grondeigenaren en aanwonenden hebben we intensief contact gehad om maatregelen af te stemmen op hun situatie en te kijken naar inpassing in de bedrijfsvoering. Zo zijn alle eigenaren bezocht door het deskundigenteam (hydroloog, ecooloog en landbouwdeskundige), die ook met hen het veld in zijn geweest.

We hebben geprobeerd om met oog en respect voor ieders belang en in overleg met alle partijen een plan op te stellen, waar natuur en economie baat bij hebben. We hebben geluisterd, onderzocht, gewikt en gewogen en zijn trots op dit inrichtingsplan dat wij nu aan u kunnen voorleggen. We spreken onze waardering uit voor de grondeigenaren en -gebruikers die lang onzekerheid hebben gehad over de maatregelen en effecten. Nu het inrichtingsplan Buurserzand en Horsterveen klaar is wordt de uitvoering van de maatregelen verder voorbereid. Daarbij blijven we in contact met de omgeving om zoveel mogelijk rekening te houden met de belangen van gebruikers van het gebied en omwonenden.

Jan Herman Scholten

Wethouder gemeente Haaksbergen

Bestuurlijk trekker Gebiedsproces Natura 2000 Ontwikkelopgave Haaksbergen

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	6
1.1	Uitwerkingsgebied Buurserzand en Horsterveen	6
1.2	Natura 2000 en Programma Aanpak Stikstof (PAS).....	7
1.3	Natura 2000-beheerplan en PAS-gebiedsanalyse	7
1.4	Akkoord ‘Samen Werkt Beter’ in Overijssel.....	7
1.5	Status en afbakening inrichtingsplan	8
1.6	Leeswijzer.....	8
2	Gebiedsbeschrijving Buurserzand en Haaksbergerveen	9
2.1	Ligging en eigendom.....	9
2.2	Landschap en historie	9
2.3	Het watersysteem op hoofdlijnen	9
2.4	Gebruik	10
3	Gebiedsopgave.....	11
3.1	Kernopgaven	11
3.2	Instandhoudingsdoelstellingen PAS-gebiedsanalyse	11
3.2	Knelpunten en maatregelen PAS-gebiedsanalyse	12
3.3	Overige opgaven en/of kansen.....	13
4	Werkwijze gebiedsproces	14
4.1	Uitkomst verkenningsfase.....	14
4.2	Aanpak planvormingsfase	14
4.3	Organisatiemodel	15
4.4	Stappenplan nadere uitwerking PAS-maatregelen	16
4.5	Communicatie	17
5	Uitwerking PAS-maatregelen	18
5.1	PAS-maatregelen deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen	18
5.2	PAS-maatregelen deelgebied BZ2 De Knoef.....	21
5.3	PAS-maatregelen deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding.....	23
5.4	PAS-maatregelen deelgebied BZ4 Omgeving Buurserbeek.....	24
5.5	PAS-maatregelen deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors	29
5.6	PAS-maatregelen deelgebied HV1 Horsterveen	33
6	PAS-omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen	35
6.1	Overige maatregelen deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen	36
6.2	Overige maatregelen deelgebied BZ2 De Knoef	37
6.3	Overige maatregelen deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding	39
6.4	Overige maatregelen deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors	40
6.5	Overige maatregelen deelgebied HV1 Horsterveen.....	42
7	Synthese inrichtingskaarten per deelgebied	44
8	Verwachte hydrologische effecten	47
8.1	Hydrologische effecten	47
8.2	Effecten op habitattypen	49
8.3	Effecten op gronden in het uitwerkingsgebied.....	51
8.4	Effecten op bebouwing en infrastructuur	53

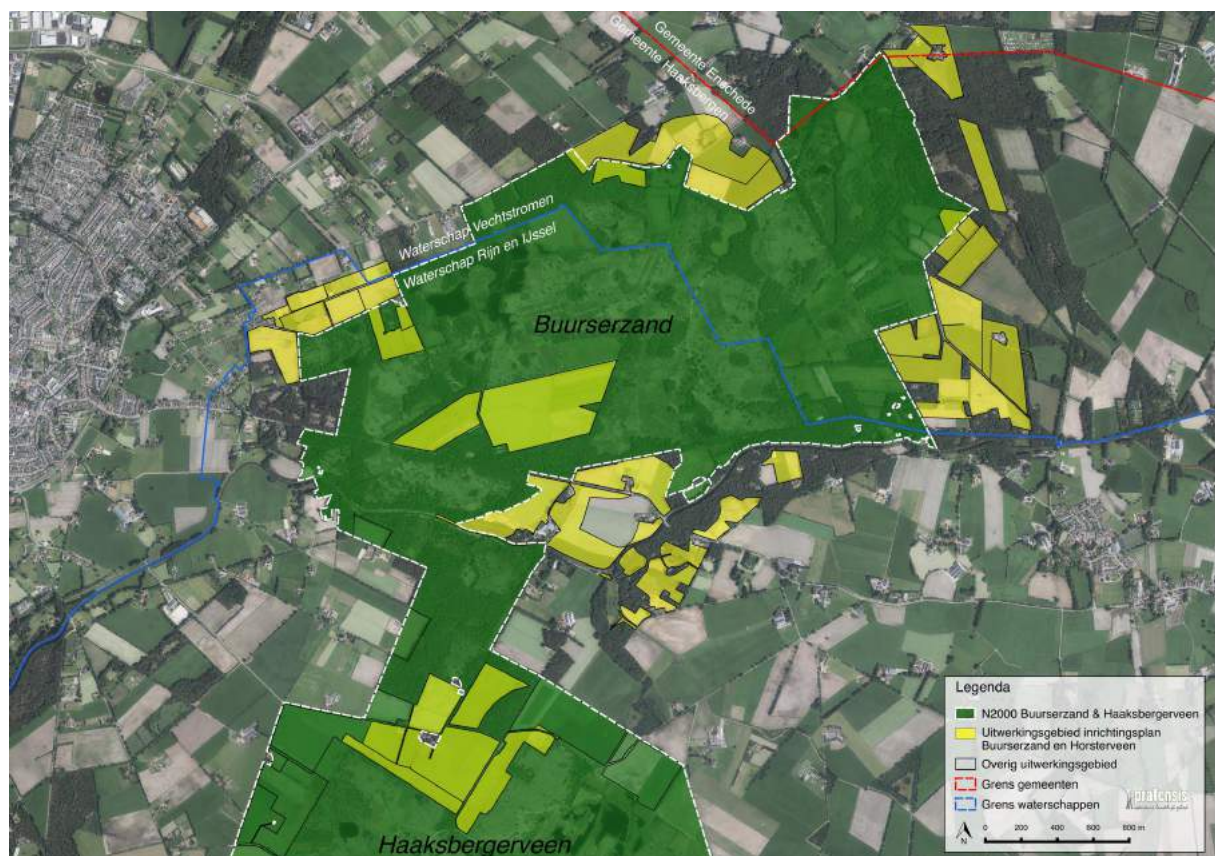
9	Voorstel toekomstige bestemming en beheer	55
9.1	Voorstel toekomstige bestemming	55
9.2	Toekomstig beheer	56
10	Doorkijk naar realisatiefase	57
10.1	Borging en vergunningen	57
10.2	Uitvoering.....	57
10.3	Schadeafhandeling	57
10.4	Monitoring	58
11	Bronnen.....	59
12	Bijlagen	61

1 Inleiding

De natuurgebieden Buurserzand en Haaksbergerveen zijn vanwege het voorkomen van bijzondere natuurwaarden samen aangewezen als één Natura 2000-gebied. Om de natuurwaarden binnen dit Natura 2000-gebied te beschermen en te verbeteren zijn herstelmaatregelen nodig. Deze staan omschreven in het beheerplan en de gebiedsanalyse die voor dit Natura 2000-gebied zijn vastgesteld. De maatregelen worden uitgevoerd in de natuurgebieden, maar ook in het aangrenzende agrarisch gebied. Daarvoor is een zogenaamd uitwerkingsgebied begrensd. De maatregelen binnen dit uitwerkingsgebied kunnen gevolgen hebben voor de inrichting en bruikbaarheid van deze begrensde percelen. In samenwerking met diverse gebiedspartijen en in overleg met de grondeigenaren zijn de maatregelen binnen het uitwerkingsgebied Buurserzand en Horsterveen nader uitgewerkt. Het resultaat is dit inrichtingsplan (inclusief kaartenbijlage).

1.1 Uitwerkingsgebied Buurserzand en Horsterveen

In dit inrichtingsplan zijn PAS-maatregelen nader onderbouwd en op perceelsniveau uitgewerkt voor het uitwerkingsgebied in en rondom het Buurserzand en het uitwerkingsgebied Horsterveen, de noordzijde van het Haaksbergerveen (figuur 1.1). De percelen in het Horsterveen die in dit inrichtingsplan worden behandeld zijn voor het grootste deel in eigendom/gebruik van één particuliere eigenaar. In een pilot vooruitlopend op het opstellen van het inrichtingsplan voor het uitwerkingsgebied Haaksbergerveen zijn voor deze percelen en de aangrenzende percelen van Staatsbosbeheer de PAS-maatregelen uitgewerkt. De betreffende eigenaar heeft met provincie Overijssel een zelfrealisatieovereenkomst afgesloten waarin staat dat de uitvoering van de voorgestelde maatregelen plaatsvindt in de 1^e PAS-periode (2015-2021). Dit is de reden dat de betreffende percelen zijn opgenomen in dit inrichtingsplan.

Figuur 1.1 De gele vlakken geven het uitwerkingsgebied Buurserzand en Horsterveen weer. Het uitwerkingsgebied ligt voor een deel binnen en voor een deel buiten de Natura 2000-begrenzing.

1.2 Natura 2000 en Programma Aanpak Stikstof (PAS)

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden dat zich richt op het behoud en de ontwikkeling van natuurgebieden in Europa. Het omvat alle natuurgebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Deze Europese richtlijnen bepalen dat lidstaten bepaalde planten-, diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) moeten beschermen om de biodiversiteit te behouden en om verdere teruggang te voorkomen. Deze richtlijnen zijn per Natura 2000-gebied vertaald in een Natura 2000-beheerplan. Omdat in Nederland de neerslag van stikstof hoog is en een probleem vormt voor kwetsbare natuur is door het Rijk een programmatische aanpak voor verlaging van de stikstofdepositie ontwikkeld. In juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Minder stikstof, sterkere natuur en economische ontwikkelingen zijn de doelen van het PAS. Naast een toetsingskader voor vergunningverlening inzake de stikstofdepositie zijn in het PAS natuurherstelmaatregelen opgenomen. Deze zijn voor alle stikstofgevoelige gebieden uitgewerkt in een zogenaamde PAS-gebiedsanalyse.

1.3 Natura 2000-beheerplan en PAS-gebiedsanalyse

Het Buurserzand en Haaksbergerveen zijn door de aanwezigheid van bijzondere natuur in mei 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied (Ministerie van EZ, 2013). In het meest recente Natura 2000-beheerplan voor het Buurserzand en Haaksbergerveen (Provincie Overijssel, 2017), vastgesteld op 18 juli 2017, zijn onder meer de instandhoudingsdoelstellingen, bestaande activiteiten en instandhoudingsmaatregelen uitgewerkt. In het Natura 2000-gebied moeten aanwezige habitattypen worden behouden of verder ontwikkeld. Voor bestaande activiteiten geeft het beheerplan duidelijkheid over wat wel of niet vergunningplichtig is. In het maatregelenpakket zijn ook maatregelen opgenomen die in het uitwerkingsgebied moeten worden uitgevoerd (gebiedsmaatregelen). Voor de aanwezige habitatsoorten zijn geen aanvullende maatregelen nodig. Er zijn in het beheerplan enkele onderzoeken benoemd naar kleine grondwateronttrekkingen en de populatie grote modderkruipers. De meest recente PAS-gebiedsanalyse voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen (Provincie Overijssel, 2017) is vastgesteld op 31 oktober 2017. De natuurherstelmaatregelen in de PAS-gebiedsanalyse zijn op grond van de volgende uitgangspunten opgesteld:

- De maatregelen zijn minimaal noodzakelijk en technisch mogelijk om de Natura 2000-doelen zeker te stellen en economische ontwikkelingen mogelijk te maken;
- Op korte termijn (1e PAS-periode, 2015-2021) zijn de herstelmaatregelen gericht op het voorkomen van verslechtering van de aangewezen instandhoudingsdoelstellingen. Op de lange termijn (2e en 3e PAS-periode, 2021-2033) worden oppervlakte uitbreiding en kwaliteitsverbetering gerealiseerd (indien tot doel gesteld voor de aangewezen habitattypen);
- Bij het formuleren van de maatregelen in de gebiedsanalyse is uitgegaan van de instandhoudingsdoelstellingen die in het aanwijzingsbesluit worden genoemd.

De uit te voeren natuurherstelmaatregelen hebben op zichzelf geen effect op de stikstofdepositie. Ze hebben wel tot gevolg dat de betreffende natuur vitaler en daarmee weerbaarder is tegen de negatieve effecten ervan. De natuurherstelmaatregelen zijn aanvullend op de generieke landelijke maatregelen die de stikstofdepositie terug moeten brengen. De natuurherstelmaatregelen hebben tot doel de gewenste natuurkwaliteit in het gebied te behouden en in sommige gevallen verder te ontwikkelen.

1.4 Akkoord 'Samen Werkt Beter' in Overijssel

In mei 2013 is door de gezamenlijke overheden en diverse organisaties in Overijssel het akkoord 'Samen werkt Beter' voor een economisch en ecologisch vitale toekomst ondertekend. Er zijn afspraken gemaakt over de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (huidig Natuurnetwerk Nederland (NNN)), waaronder zones rond de natuurgebieden. Ook is uitgesproken dat ambities en middelen met elkaar in balans moeten zijn. Na het akkoord is een bestuurlijk overleg ingericht dat nader invulling geeft aan de gemaakte afspraken en de gebiedsprocessen rond de Natura 2000-gebieden.

In dit kader is in november 2013 de Uitvoeringsagenda Samen Werkt Beter opgesteld. Eén van de speerpunten van de Uitvoeringsagenda is de uitvoering van de zogenaamde ontwikkelopgave NNN/Natura 2000/PAS via een gebiedsgerichte aanpak. De ontwikkelopgave wordt uitgevoerd in een gefaseerd gebiedsproces (figuur 1.2) waarbij diverse gebiedspartijen samenwerken in overleg met de grondeigenaren. Dit inrichtingsplan is het resultaat van de planvormingsfase.

Figuur 1.2 Fasering gebiedsprocessen Natura 2000.

1.5 Status en afbakening inrichtingsplan

Dit inrichtingsplan richt zich op de het uitwerkingsgebied Buurserzand en de noordzijde van het Haaksbergerveen (Horsterveen). De maatregelen voor het resterende deel van het uitwerkingsgebied Haaksbergerveen worden uitgewerkt in een nog op te stellen inrichtingsplan. Voor het nabij gelegen Natura 2000-gebied Witte Veen is een apart inrichtingsplan opgesteld. Voor de PAS-maatregelen binnen de natuurgebieden (habitatmaatregelen) stellen Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zelf inrichtingsplannen op.

Het voorliggende inrichtingsplan heeft instemming van de projectgroep en bestuurlijke adviesgroep Natura 2000 Haaksbergen en vormt de basis voor:

- het op te stellen Provinciaal Inpassingsplan (PIP);
- het aanvragen van benodigde vergunningen/ontheffingen ten behoeve van de uitvoering;
- het uitvoeren van schadetaxaties door rentmeesters van de provincie Overijssel;
- de realisatiefase waarin het inrichtingsplan verder in detail wordt uitgewerkt.

Het opstellen van het PIP, het voorbereiden van de benodigde vergunningen/ontheffingen en het uitvoeren van schadetaxaties zijn onderdeel van de planvormingsfase.

De informatie in dit inrichtingsplan is afkomstig uit verschillende documenten, waaronder de PAS-gebiedsanalyse Buurserzand & Haaksbergerveen en onderzoeksrapporten die zijn opgesteld gedurende het gebiedsproces. In hoofdstuk 11 Bronnen zijn de documenten waarnaar in dit inrichtingsplan wordt verwezen weergegeven.

De in het beheerplan benoemde onderzoeken naar kleine grondwateronttrekkingen en naar de populatie modderkruipers valt buiten de scope van het gebiedsproces en dit inrichtingsplan. Deze onderzoeken worden/zijn uitgevoerd in opdracht van de provincie Overijssel. Dat geldt ook voor de (monitorings) onderzoeken van de effecten van de PAS-maatregelen op typische soorten van de habitattypen.

Om de hydrologische effecten van de inrichtingsmaatregelen in de praktijk te toetsen aan de theoretische effectberekeningen, wordt een apart monitoringsplan opgesteld en uitgevoerd (paragraaf 10.4).

1.6 Leeswijzer

Het inrichtingsplan is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft het projectgebied bij het Buurserzand en het Horsterveen. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de gebiedsopgave. De werkwijze en het proces om te voldoen aan de gebiedsopgave staat beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 zijn de uitwerkte PAS-maatregelen beschreven en in hoofdstuk 6 de omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen. In hoofdstuk 7 is per deelgebied een kaart opgenomen met daarop alle uit te voeren maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 5 en 6. In hoofdstuk 8 zijn de verwachte effecten van de uit te voeren maatregelen beschreven, gevolgd door een voorstel voor de toekomstige bestemming en het beheer van de percelen binnen het uitwerkingsgebied in hoofdstuk 9. Hoofdstuk 10 geeft een doorkijk naar de realisatiefase. Tot slot zijn in hoofdstuk 11 de bronnen weergegeven. Hoofdstuk 12 geeft een bijlagenoverzicht, de achtergronddocumenten en kaartenbijlage zijn als losse documenten bijgevoegd.

2 Gebiedsbeschrijving Buurserzand en Haaksbergerveen

In dit hoofdstuk staat een beknopte gebiedsbeschrijving. Een uitgebreidere beschrijving is opgenomen in de PAS-gebiedsanalyse Buurserzand & Haaksbergerveen (Provincie Overijssel, 2017).

2.1 Ligging en eigendom

Het Buurserzand is ca. 450 hectare groot en ligt voor het overgrote deel binnen de gemeente Haaksbergen. Een klein deel (ca. 2,3 ha nabij de Hagmolenbeekweg en de Oude Haaksbergerdijk) ligt in de gemeente Enschede. Het Buurserzand is eigendom van Natuurmonumenten. Enkele verspreid liggende percelen zijn in particulier eigendom. Het noordoostelijk deel ligt in het stroomgebied van Waterschap Vechtstromen. Het zuidwestelijk deel in het stroomgebied van Waterschap Rijn & IJssel.

Het Haaksbergerveen is ca. 600 hectare groot en in eigendom bij Staatsbosbeheer. Het Horsterveen is het noordelijke deel van het Haaksbergerveen. Binnen het Haaksbergerveen hebben enkele particulieren eigendom. Het gebied ligt volledig in de gemeente Haaksbergen en binnen het stroomgebied van Waterschap Rijn & IJssel. Het grenst aan de zuidzijde aan Duitsland.

2.2 Landschap en historie

Het Buurserzand en het Haaksbergerveen liggen in een landschap van kleinschalige kamptontginningen en veldontginningen. Dit is in het landschap terug te zien in de onregelmatige blokverkaveling met cultuurgraslanden, weiden, akkers, bos en doorsnijdingen met rechtlijnige elementen als (historische) landwegen, sloten, greppels en houtwallen.

Het Buurserzand, een heidegebied op voormalig stuifzand, werd eeuwenlang gebruikt als onderdeel van het potstalsysteem in het esdorpenlandschap. Het is aan de ontginningen van begin 20^e eeuw ontkomen doordat het gebied in eigendom was van de Enschedese textielfabrikant Van Heek en gebruikt werd voor de jacht. De familie Van Heek schonk het terrein in 1929 aan Natuurmonumenten.

Het Haaksbergerveen is een restant van een uitgestrekt veengebied in de grensstreek tussen Duitsland en Nederland met nog goed bewaarde overgangen naar het omliggende zand- en leemlandschap. In de loop der eeuwen werd het Haaksbergerveen bijna geheel kleinschalig verveend door de plaatselijke bevolking.

Na de vervening bleef een patroon van veenputten en smalle stroken van deels verveend en deels onverveend hoogveen achter. De grootte van de veenputten varieert van een paar vierkante meters tot enkele hectares.

2.3 Het watersysteem op hoofdlijnen

Het Natura 2000-gebied Buurserzand en Haaksbergerveen onderhoudt waterhuishoudkundige relaties met twee grote oppervlaktewatersystemen. Aan de noordzijde ligt het stroomgebied van het Twentekanaal (voormalig Reggestroomgebied) waar de Poelsbeek, de Bolscherbeek en de Hagmolenbeek mee in verbinding staan. Aan de zuidzijde ligt het stroomgebied van de Buurserbeek. Daarnaast heeft het gebied relaties met de waterlopen de Zoddebeek, Berkel, Koffiegoot en de Duitse Emrichbach en Huningbach.

De ligging en de bodemopbouw (keileem en grondmorene) zorgen voor een complexe invloed van grondwaterstromen van zowel lokale als regionale oorsprong. Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in hoge mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater langdurig blijven staan. Hierdoor ontstaat een geschikte uitgangspositie voor de ontwikkeling van vennen of natte heide. Oppervlaktewater en in mindere mate afstromend overtollig regenwater worden snel afgevoerd via de licht hellende flanken van het gebied, richting de laagtes en beken langs de randen. De stroomrichting van de afvoerende beken is van zuidoost naar noordwest. Van oorsprong waren dit vaak beken die op het plateau uit bronnen of hoogveen ontsprongen. Tegenwoordig zijn de natuurlijke waterinvloeden nog in zekere mate aanwezig. Zo kennen de deelgebieden Buurserzand en Haaksbergerveen ieder hun eigen gevarieerde lokale watersystemen. Hierdoor zijn bijzondere habitattypen ontstaan met hun eigen ecohydrologische eisen.

2.4 Gebruik

Rondom het Buurserzand is ca. 193 ha begrensd als uitwerkingsgebied in het kader van Natura 2000/PAS. Het gaat hier om ca. 43 ha binnen en ca. 150 ha buiten de Natura 2000-begrenzing. Rondom het Haaksbergerveen is ca. 132 ha begrensd als uitwerkingsgebied. De percelen binnen het uitwerkingsgebied Horsterveen, die in dit inrichtingsplan zijn uitgewerkt, hebben een oppervlakte van ca. 59 ha. Deze percelen liggen binnen de Natura 2000-begrenzing.

De percelen in het uitwerkingsgebied zijn veelal in landbouwkundig gebruik. De meeste agrarische bedrijven zijn melkveehouderijen. Het merendeel van de percelen wordt gebruikt als mais- of grasland. Er is sprake van een groot aantal landbouwbedrijven dat naar verwachting de komende jaren hun activiteiten wil voortzetten en uitbreiden. Naast percelen van agrarische bedrijven liggen er ook percelen van particuliere eigenaren in het uitwerkingsgebied. Dit zijn doorgaans kleine percelen met of zonder woning.

Een klein deel van de percelen binnen het uitwerkingsgebied zijn in eigendom, beheer en onderhoud van Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer en worden in de meeste gevallen als natuurterrein beheerd.

In het uitwerkingsgebied waar dit inrichtingsplan betrekking op heeft liggen 38 agrarische/particuliere grondeigenaren en gronden van 3 (semi)overheden.

In het Buurserzand en Haaksbergerveen zijn diverse wandelroutes uitgezet. Ook liggen er fiets- en ruiterspaden. In het noordelijk deel van het Buurserzand is het historische boerderijtje de Bommelas (gebouwd rond 1840 als 'los hoes') in gebruik als vakantiehuis.

3 Gebiedsopgave

In de PAS-gebiedsanalyse is vanuit de kernopgaven en de instandhoudingsdoelstellingen voor de aanwezige habitattypen en habitatsoorten gekeken naar de aanwezige knelpunten. Op basis daarvan zijn natuurherstelmaatregelen bepaald. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen maatregelen op gebiedsniveau, vooral gericht op herstel van hydrologie ten behoeve van het natuurgebied, en maatregelen op habitattypenniveau, gericht op behoud en verbetering van de kwaliteit van de habitats. In onderstaande tabellen 3.1 t/m 3.4 zijn de instandhoudingsdoelstellingen, knelpunten, PAS-herstelmaatregelen en de PAS-onderzoeksmaatregelen uit de gebiedsanalyse weergegeven die betrekking hebben op het uitwerkingsgebied rondom het Buurserzand en het uitwerkingsgebied Horsterveen. Dit inrichtingsplan richt zich op de uitwerking van PAS-maatregelen zoals weergegeven in tabel 3.3.

3.1 Kernopgaven

Het Buurserzand & Haaksbergerveen kent vijf kernopgaven:

- 6.02 Zwakgebufferde vennen. Kwaliteitsverbetering (ook latere successiestadia) van zwakgebufferde vennen. Hier geldt tevens een wateropgave;
- 6.05 Natte heiden. Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte van vochtige heiden. Hier geldt tevens een wateropgave;
- 6.08 Structuurrijke droge heiden. Vergroting areaal van stuifzandheiden met struikheide en droge heiden;
- 7.05 Herstellend actief hoogveen. Verbetering kwaliteit herstellende hoogvenen met het oog op ontwikkeling van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap). Hier geldt een sense of urgency met betrekking tot watercondities en een wateropgave;
- 7.06 Randzone van het veen. Herstel van randzone van herstellende hoogvenen met onder andere hoogveenbossen. Hier geldt tevens een wateropgave.

Voor een aantal kernopgaven geldt ook een wateropgave. Een wateropgave is toebedeeld wanneer de watercondities in meer of mindere mate niet op orde zijn. Ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen zwakgebufferde vennen, vochtige heiden, herstellende hoogvenen, actieve hoogvenen en hoogveenbossen is een verbetering van de watercondities noodzakelijk.

In het Buurserzand & Haaksbergerveen is sprake van een 'sense of urgency' op het gebied van watercondities. Dit betekent dat, zonder aanvullende maatregelen, voor de korte termijn een onherstelbare situatie kan worden verwacht waardoor de kernopgave en hierbij behorende instandhoudingsdoelstellingen niet meer realiseerbaar zijn.

3.2 Instandhoudingsdoelstellingen PAS-gebiedsanalyse

Tabel 3.1 bevat een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen met daarbij de doelstelling (kwaliteit en oppervlakte) en het natuurgebied waar het voorkomt.

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen voor het uitwerkingsgebied rondom het Buurserzand en het uitwerkingsgebied Horsterveen.

(Grond)waterafhankelijke habitattypen		Doel		Huidig voorkomen
		Oppervlakte	Kwaliteit	
H3130	Zwakgebufferde vennen	=	>	BZ
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	>	=	BZ/HV
H7110A	Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	>	>	HV
H7120	Herstellende hoogvenen	= (<)	>	HV
H7230	Kalkmoerassen	=	=	BZ
H91D0	*Hoogveenbossen	>	=	HV
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	=	=	HV
Droge habitattypen				
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	>	=	BZ

H4030	Droge heiden	=	=	BZ/HV
H5130	Jeneverbesstruwelen	=	>	BZ/HV
Habitatsoorten				
H1145	Grote modderkruiper (link met H7110A en H7120)	=	=	HV
H1166	Kamsalamander (verbonden aan H3130)	=	=	BZ/HV

= behoudsdoelstelling BZ Buurserzand
 > uitbreidingsdoelstelling HV Haaksbergerveen
 * prioritair habitatype
 = (<) Achteruitgang oppervlakte toegestaan ten gunste van H7110A

3.2 Knelpunten en maatregelen PAS-gebiedsanalyse

In het uitwerkingsgebied rondom het Buurserzand en het Horsterveen geldt als belangrijkste knelpunt de ontwatering van landbouwgronden binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing (tabel 3.2). Het merendeel van de habitattypen zijn afhankelijk van langdurige natte omstandigheden en worden in de huidige situatie in meer of mindere mate met verdroging geconfronteerd. Voor het Buurserzand geldt ook dat eutrofiëring door bemesting binnen de Natura 2000-begrenzing mogelijk effecten heeft op de aanwezige habitattypen.

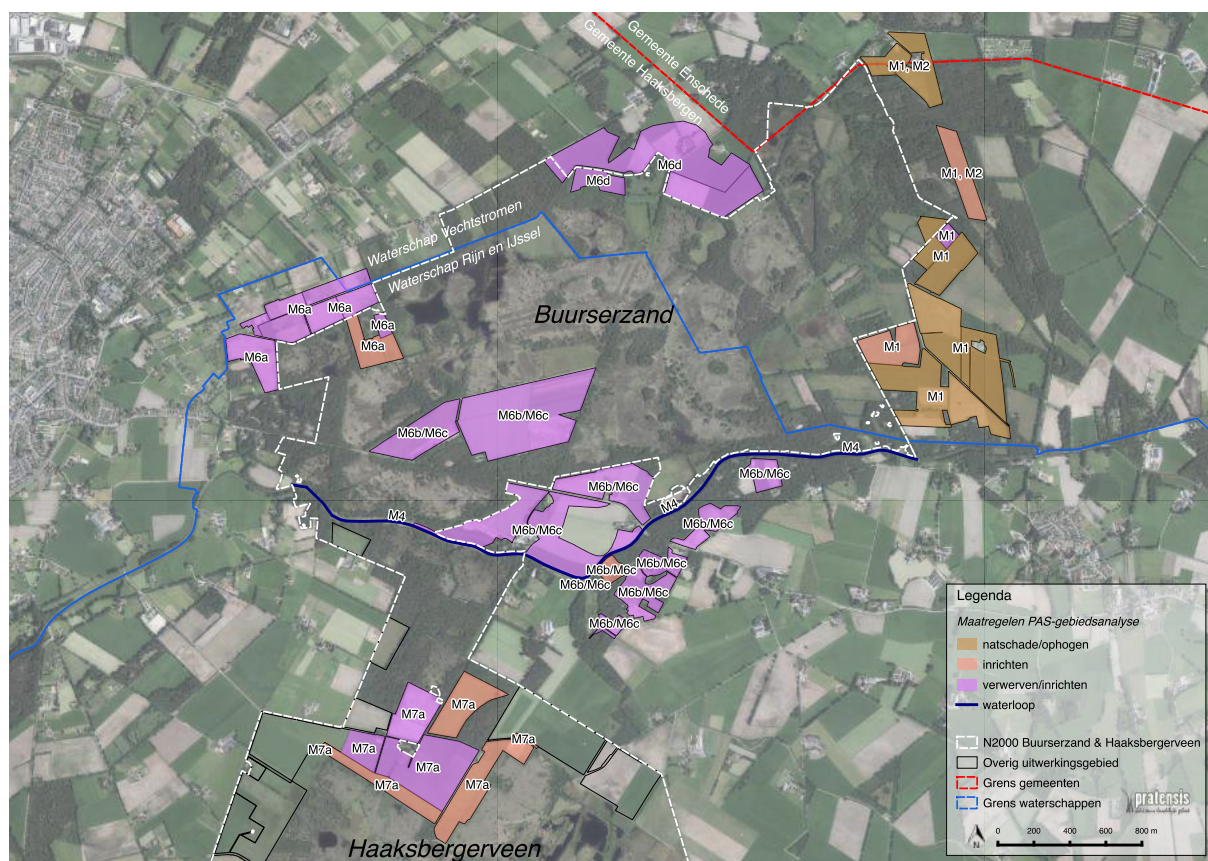
Tabel 3.2 *Knelpunten in hydrologie voor het uitwerkingsgebied rondom het Buurserzand en het Horsterveen.*

Knelpunt	Omschrijving	Gebied
K1	Ontwatering van landbouwgronden buiten Natura 2000-gebied (Nederland en Duitsland)	HV
K2	Ontwatering van landbouwgronden binnen Natura 2000-gebied	BZ/HV
K3	Ontwatering door aanleg en verdieping van de Buurserbeek	BZ
K6	Ontwatering door Steenhaarleiding en landbouwenclaves in Buurserzand	BZ
K7	Ontwatering door laterale afvoer	HV
K8	Externe eutrofiëring door bemesting binnen Natura 2000-gebied	BZ
K9	Interne afwatering door greppels in Buurserzand	BZ

Rond het Buurserzand zijn diverse maatregelen voorgesteld voor het optimaliseren van de waterhuishouding binnen het Natura 2000-gebied (tabel 3.3 en figuur 3.1). Voor de (verdere) ontwikkeling van Actieve hoogveen (H7110A) in het Haaksbergerveen is het realiseren van een zo stabiel mogelijk oppervlakte- en grondwaterpeil één van de belangrijkste randvoorwaarden. Het creëren van een hydrologische bufferzone rond het hoogveen, door de inrichting van landbouwpercelen, is hiervoor één van de maatregelen.

Tabel 3.3 *PAS-maatregelen op gebiedsniveau in het uitwerkingsgebied rondom het Buurserzand en het uitwerkingsgebied Horsterveen.*

Maatregel	Omschrijving	Gebied
M1	Verondiepen van de Biesheuvelleiding	BZ
M2	Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek	BZ
M4	Herinrichting Buurserbeek (anders dan verwerven, zie M6c)	BZ
M6a	Aankoop en herinrichting landbouwpercelen langs de Smitterijweg	BZ
M6b	Aankoop en herinrichting landbouwenclave De Ronde Bulten	BZ
M6c	Aankoop en herinrichting landbouwpercelen van de Laakmors en Steenhaar	BZ
M6d	Opheffen drainerende werking landbouwpercelen De Knoef	BZ
M7a	Creëren hydrologische bufferzone	HV

Figuur 3.1 Maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse Buurserzand en Horsterveen.

De in de PAS-gebiedsanalyse voorgestelde maatregelen zijn vastgesteld op basis van beschikbare kennis. De drie genoemde onderzoeksmaatregelen om kennisleemtes te verkleinen (tabel 3.4) zijn uitgevoerd en meegenomen in de nadere uitwerking van de PAS-maatregelen in dit inrichtingsplan.

Tabel 3.4 PAS-onderzoeksmaatregelen binnen het uitwerkingsgebied rondom het Buurserzand en het uitwerkingsgebied Horsterveen.

Maatregel	Omschrijving	Gebied
M8	Onderzoek naar effect greppel en stuw Meujenboersven	BZ
M22	Onderzoek naar potenties uitbreiding kalkmoeras in noordoosten Buurserzand	BZ
M23	Onderzoek Steenhaarplassen behoud van Zwakgebufferde vennen	BZ

3.3 Overige opgaven en/of kansen

Voor de Buurserbeek en Hagmolenbeek overlapt de Natura 2000-opgave (maatregelen M2 en M4) met de Kaderrichtlijn Water (KRW) opgave van de waterschappen. Bij de uitwerking van de PAS-maatregelen wordt er tevens invulling gegeven aan de KRW-opgave voor deze waterlichamen. De PAS-maatregelen komen overeen met de maatregelen voor de KRW.

Er is bij de uitwerking van de verschillende maatregelen rekening gehouden met de ruimtelijke kwaliteit zoals verwoord in de Gebiedsscan ruimtelijke kwaliteit (Provincie Overijssel, 2015). De hydrologisch maatregelen en de bemestingsmaatregelen hebben niet direct invloed op het bestaande landschappelijke beeld van kleinschalige kamp- en veldontginningen. Door functieverandering van agrarisch naar natuur passend binnen het ecohydrologisch systeem zal het landschap binnen de uitwerkingsgebieden aan de rand van het Buurserzand en het Haaksbergerveen het karakter behouden van een afwisselend agrarisch cultuurlandschap.

In dit inrichtingsplan zijn enkele maatregelen opgenomen die aansluiten bij andere opgaven en/of kansen voor natuur, zoals een verbindingzone binnen het Buurserzand voor heidesoorten.

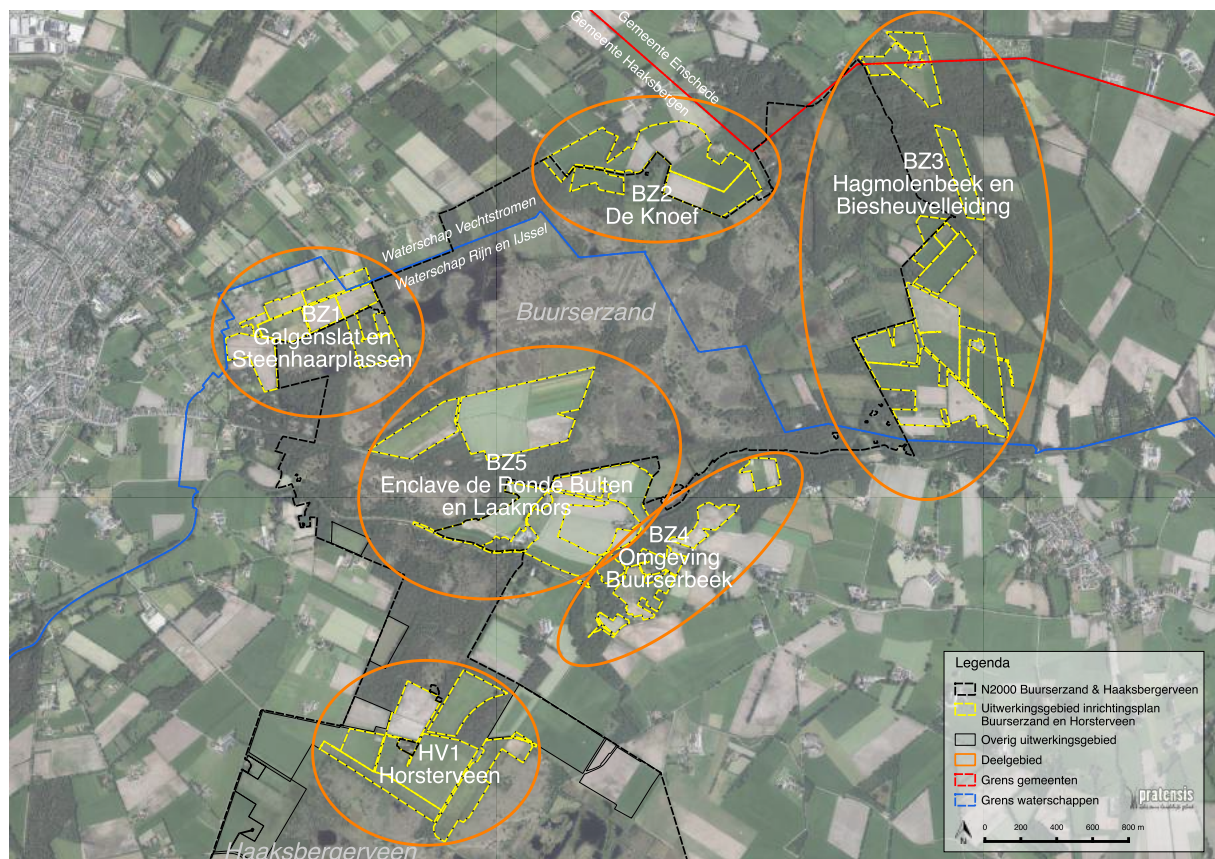
4 Werkwijze gebiedsproces

Het gebiedsproces ‘Gebiedsontwikkeling Natura 2000 Haaksbergen’ omvat de twee Natura 2000-gebieden binnen de gemeentegrens van Haaksbergen: Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen. Het gebiedsproces wordt gefaseerd uitgevoerd en is op basis van de aanpak van Samen Werkt Beter onderverdeeld in vier fasen: verkenningfase, planvormingsfase, realisatiefase en beheerfase.

4.1 Uitkomst verkenningfase

In 2015 heeft de gemeente Haaksbergen, in opdracht van het bestuurlijk overleg Samen Werkt Beter, een verkenning voor het Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen uitgevoerd, met als resultaat de ‘Verkenning Gebiedsontwikkeling Buurserzand & Haaksbergerveen’ (Pratensis, 2015), vastgesteld op 15 oktober 2015. Voor het Natura 2000-gebied Witte Veen is in opdracht van Samen Werkt Beter een aparte verkenningssrapportage uitgebracht (Aequator, 2015), vastgesteld op 1 mei 2015.

Tijdens de verkenningen zijn gesprekken gevoerd met de grondeigenaren die te maken krijgen met PAS-maatregelen op hun grond. Daaruit bleek dat grondeigenaren in het uitwerkingsgebied zich onvoldoende betrokken voelden bij de Natura 2000-opgave in hun gebied. Het overgrote deel van de grondeigenaren gaf aan compensatiegrond te wensen. In de verkenningssrapportages staan onder andere de te behalen natuurdoelen en de maatregelen zoals vastgelegd in de PAS-gebiedsanalyses. De gebiedspartijen zagen geen obstakels om de planfase te starten, maar gaven wel enkele wensen of voorwaarden mee, zoals aandacht voor sociale gevolgen van maatregelen voor grondeigenaren. Er is ter voorbereiding op de planvormingsfase een projectgroep voor Natura 2000 Haaksbergen geformeerd die in het najaar van 2015 van start is gegaan.

Figuur 4.1 Indeling deelgebieden Buurserzand (BZ) en Horsterveen (HV).

4.2 Aanpak planvormingsfase

Na afronding van de verkenningfase en als start van de planvormingsfase is in samenwerking met de projectgroep Natura 2000 Haaksbergen in mei 2016 een Plan van Aanpak Natura 2000 Haaksbergen (Gemeente Haaksbergen, 2016) opgesteld, voor de gebiedsontwikkeling van de twee Natura 2000-gebieden in de gemeente Haaksbergen.

Tijdens de planvormingsfase is in samenwerking met de belanghebbende gebiedspartijen en in overleg met de grondeigenaren dit inrichtingsplan opgesteld. Vanwege de omvang van het gebied is ervoor gekozen om in deelgebieden te werken, deze zijn in figuur 4.1 weergegeven.

4.3 Organisatiemodel

De gemeente Haaksbergen is bestuurlijk trekker van het gebiedsproces. In figuur 4.2 staat het organisatiemodel weergegeven. In de projectorganisatie staat de projectgroep, met vertegenwoordiging van de gebiedspartners, centraal. Daarnaast is een bestuurlijke adviesgroep ingesteld die waar nodig besluiten neemt. Ook is een grondcommissie ingesteld die alle grondzaken faciliteert. De dagelijkse gang van zaken is in handen van het kernteam bestaande uit een projectleider, procescoördinator en projectsecretaris.

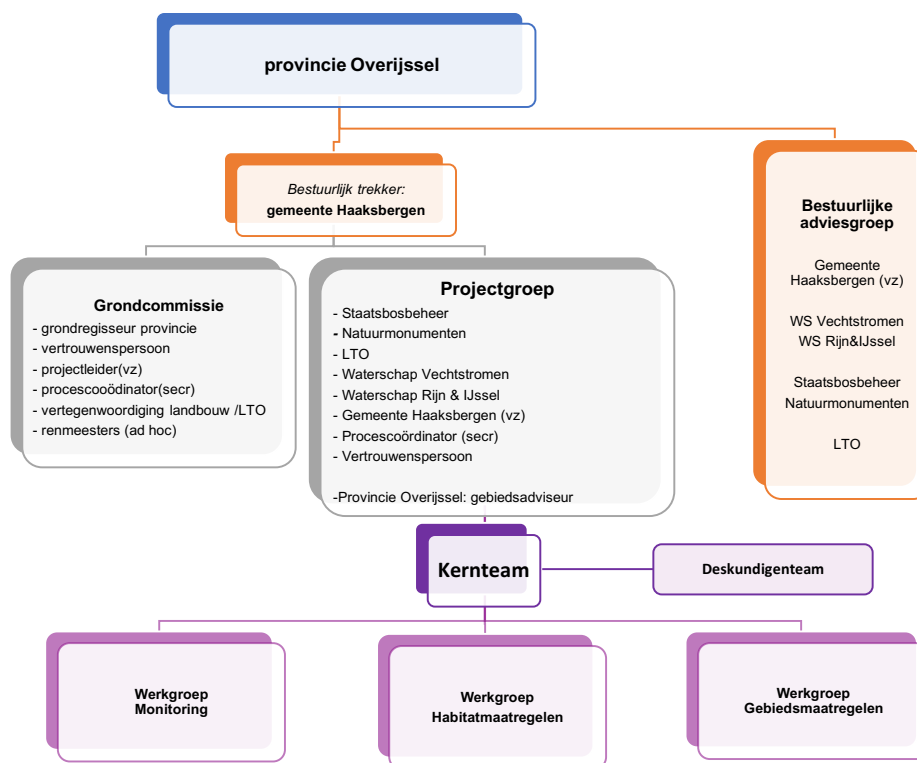
Werkgroepen

Er zijn drie werkgroepen waarin inhoudelijke zaken worden voorbereid door specialisten van de gebiedspartijen. De werkgroepen geven advies aan de projectgroep. De werkgroepen zijn gericht op gebiedsmaatregelen, monitoring en habitatmaatregelen.

De werkgroep gebiedsmaatregelen bestaat uit deskundigen van de betrokken gebiedspartners. De werkgroep vormt een klankbord voor deskundigen die onderzoeken uitvoeren en beoordeelt de (tussentijdse) resultaten. Daarnaast geeft de werkgroep gebiedsmaatregelen haar advies aan de projectgroep over de uitkomsten van de onderzoeken.

De werkgroep monitoring levert een inhoudelijke bijdrage aan het op te stellen monitoringsplan. Het belangrijkste onderdeel hiervan is een schade meetnet grondwaterstanden en een bijbehorend meetplan. De specialisten van de gebiedspartijen leveren o.a. informatie over bestaande peilbuizen en locaties voor nieuw te plaatsen peilbuizen.

In de werkgroep habitatmaatregelen vindt afstemming plaats tussen terreinbeherende organisaties over maatregelen binnen de natuurgebieden (habitatmaatregelen). Naast uitwisseling van informatie vindt afstemming plaats over maatregelen binnen- en buiten de natuurgebieden die elkaar soms raken, waardoor samen moet worden opgetrokken. Door samenwerking kan efficiënter en effectiever worden gewerkt.

Figuur 4.2 Organisatiemodel Gebiedsontwikkeling Natura 2000 Haaksbergen.

Inzet deskundigheid

Op een aantal vlakken is externe onafhankelijke deskundigheid ingezet. Er zijn verschillende (voor)onderzoeken uitgevoerd, waaronder ecohydrologische systeemanalyses. Een deskundigenteam, bestaande uit een hydroloog, ecoloog en landbouwkundige, heeft de maatregelen in het uitwerkingsgebied nader uitgewerkt en de hydrologische, ecologische en landbouwkundige effecten bepaald. Het deskundigenteam heeft de resultaten besproken met het kernteam en de werkgroep gebiedsmaatregelen. De resultaten zijn beschreven in zogenaamde 'Achtergronddocumenten' per deelgebied.

4.4 Stappenplan nadere uitwerking PAS-maatregelen

In de PAS-gebiedsanalyse zijn de maatregelen in algemene bewoording beschreven en op kaart aangegeven. Dit vraagt om een nadere uitwerking en onderbouwing tijdens de planvormingsfase. Het stappenplan in figuur 3.3 geeft weer welke stappen zijn gevolgd om tot een (op perceelsniveau) uitgewerkt en onderbouwd maatregelpakket te komen.

Figuur 4.3 Aanpak nadere uitwerking PAS-maatregelen tijdens de planvormingsfase.

(Voor)onderzoek

Tijdens de planfase zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Deels vanwege de PAS-onderzoeksmaatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse (M8, M22 en M23; tabel 3.4), maar ook omdat bij de nadere uitwerking bleek dat er kennis ontbrak. Zo is een gedetailleerder grondwatermodel gebouwd en zijn systeemanalyses en bodemonderzoek uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn samen met de reeds beschikbare informatie input geweest voor het deskundigenteam om tot een uitwerking van de PAS-maatregelen op perceelsniveau te komen.

Pilots

De werkwijze van het deskundigenteam is getest op twee pilotlocaties. Dit betreft een agrarisch bedrijf in deelgebied De Knoef (BZ2) en een agrarisch bedrijf in deelgebied Horsterveen (HV1). De ervaring die is opgedaan in deze pilots heeft tot verbetering van de werkwijze geleid, o.a. om de nadere uitwerking niet per eigenaar uit te voeren maar op deelgebiedsniveau (figuur 4.1).

Uitwerking maatregelen en effecten

In stap 5 en 6 heeft het deskundigenteam een inschatting gemaakt van de hydrologische en landbouwkundige effecten op perceelsniveau. Daarnaast is ook gekeken welke inrichting en welk toekomstig beheer past op de percelen. Het deskundigenteam heeft dit gedaan door middel van een veldbezoek waarbij ook de grondeigenaar en/of -gebruiker aanwezig was omdat zij de grond het beste kennen daarmee belangrijke informatie kunnen inbrengen.

Uitgangspunt bij de uitwerking van de gebiedsmaatregelen is het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zoals vastgelegd in het beheerplan en de PAS-gebiedsanalyse. Daarbij is geprobeerd om schade op aangrenzende percelen waar mogelijk te voorkomen of te verkleinen zonder dat dit ten koste gaat van het effect op de habitats in de natuurgebieden.

Er zijn door het deskundigenteam per deelgebied meerdere uitwerkingen opgesteld en getoetst. De maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse zijn doorgerekend en daarnaast heeft het deskundigenteam n.a.v. de veldbezoeken nadere uitwerkingen van de maatregelen doorgerekend. Bij de nadere uitwerkingen geldt dat het effect op de omgeving verkleind wordt zonder dat dit ten koste gaat van het effect op de habitats en/of het effect op de habitats vergroot wordt waarbij het effect op de omgeving niet groter wordt. Tijdens de veldbezoeken is ook gekeken naar mogelijke mitigerende maatregelen om negatieve effecten op de percelen te verminderen, zonder gevolgen voor de uit te voeren PAS-maatregelen en instandhoudingsdoelen. Door het nemen van deze maatregelen (bijv. ophogen, ondiep begreppelen of bol leggen van een perceel) kunnen ongewenste effecten worden verkleind of opgeheven, waardoor de schade kleiner of zelfs nihil wordt. Een deel van de mogelijke

mitigerende maatregelen op percelen zijn meegenomen in de nadere uitwerkingen. Uiteindelijk moet voor mitigerende maatregelen een kosten-baten afweging worden gemaakt.

Waar ongewenste vernattingseffecten op bebouwing en/of infrastructuur optreden moeten hiervoor mitigerende maatregelen worden getroffen. Voor het bepalen van deze mitigerende maatregelen is in de regel meer onderzoek nodig. Een deel van de mitigerende maatregelen is opgenomen in dit inrichtingsplan (hoofdstuk 6). Voor de overige bebouwing en infrastructuur is dit als opgave benoemd.

De (tussentijdse) resultaten van het deskundigenteam zijn steeds besproken met de werkgroep gebiedsmaatregelen. De werkgroep heeft per deelgebied de projectgroep advies gegeven over de keuze voor een maatregelpakket (PAS-gebiedsanalyse of één van de nadere uitwerkingen).

De analyses van de nadere uitwerkingen heeft het deskundigenteam vastgelegd in achtergronddocumenten per deelgebied. In dit inrichtingsplan is alleen de door de projectgroep gekozen uitwerking per deelgebied opgenomen. De achtergronddocumenten zijn opgenomen als losse bijlagen bij dit inrichtingsplan.

4.5 Communicatie

Met name agrarische- en particuliere grondeigenaren die te maken krijgen met PAS-maatregelen en/of effecten daarvan, zijn gedurende het gehele planvormingsproces geïnformeerd over de voortgang, behaalde resultaten, te nemen maatregelen en verwachte effecten. Via nieuwsflitsen, de website van de gemeente Haaksbergen, informatiebijeenkomsten, excursies, keukentafelgesprekken met de vertrouwenspersoon, deskundigen en rentmeester/taxateur zijn zij op de hoogte gehouden en konden zij vragen stellen en hun zorgen uiten.

Daarnaast zijn andere belangstellenden zoals belangengemeenschappen, IVN en Natuur en Milieu Haaksbergen geïnformeerd via reguliere nieuwsbrieven en openbare informatiebijeenkomsten. Ook hebben de gebiedspartners, zoals LTO en Natuurmonumenten, hun achterban op verschillende momenten geïnformeerd.

Tijdens de uitvoeringsfase blijft het tijdig en transparant communiceren naar de direct betrokkenen en de omgeving essentieel. Hiervoor wordt een geactualiseerd communicatieplan opgesteld specifiek gericht op de uitvoeringsfase.

5 Uitwerking PAS-maatregelen

Dit hoofdstuk geeft de uitwerking van de PAS-maatregelen per deelgebied weer in een paragraaf. PAS-maatregelen zijn te omschrijven als maatregelen waarvoor fysieke ingrepen nodig zijn, zoals het dempen of verondiepen van sloten, als ook niet fysieke ingrepen, zoals het handhaven van watergangen op de huidige diepte.

De onderstaande paragrafen zijn opgebouwd uit een beschrijving van het deelgebied. Vervolgens wordt per maatregel de PAS-gebiedsanalyse weergegeven in een kader met daaronder een beschrijving van de uitgevoerde vooronderzoeken en de nader uitgewerkte maatregelen. De nummering in de tekst komt overeen met de maatregelnummers op de inrichtingskaarten per deelgebied.

De uitvoering van de in dit hoofdstuk voorgestelde PAS-maatregelen zorgen voor grondwaterstandsverhogingen, zowel binnen het Natura 2000-gebied als in het aangrenzende uitwerkingsgebied. Als gevolg van de hydrologische effecten zijn enkele landbouwpercelen niet meer landbouwkundig te gebruiken. Deze percelen worden omgevormd naar natuur. In dit inrichtingsplan zijn hiervoor omvormingsmaatregelen opgenomen. Deze omvormingsmaatregelen zijn onlosmakelijk verbonden met de uit te voeren PAS-maatregelen. De PAS-omvormingsmaatregelen zijn als overige maatregelen opgenomen in hoofdstuk 6, samen met mitigerende maatregelen om overlast op landbouwpercelen buiten het uitwerkingsgebied en overlast rond bebouwing en infrastructuur te voorkomen.

Samengevat: bij de uitwerking van de PAS-maatregelen in dit inrichtingsplan zijn drie categorieën aan maatregelen te onderscheiden:

- PAS-maatregelen overeenkomstig de PAS-gebiedsanalyse met eventuele aanpassingen op basis van de nadere uitwerking van het deskundigenteam (hoofdstuk 5);
- PAS-omvormingsmaatregelen om landbouwpercelen om te vormen naar nieuwe natuur (hoofdstuk 6);
- Mitigerende maatregelen om overlast op landbouwpercelen buiten het uitwerkingsgebied en rond bebouwing en infrastructuur te voorkomen (hoofdstuk 6).

Binnen de PAS-maatregelen en de PAS-omvormingsmaatregelen is onderscheid gemaakt in fysieke maatregelen, zoals graafwerkzaamheden, en niet-fysieke maatregelen, zoals het handhaven van de huidige diepte van een watergang. Deze niet-fysieke maatregelen zijn opgenomen om de betreffende voorziening te kunnen borgen en hierop actief beheer uit te kunnen voeren.

5.1 PAS-maatregelen deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen

Deelgebied BZ1 ligt in het noordwesten van het Buurserzand en betreft ca. 21 ha landbouwgrond, waarvan 0,8 ha binnen de begrenzing van Natura 2000 ligt. Daarnaast ligt er 4,4 ha voormalige landbouwgrond (huidige bestemming natuur) binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

Binnen de invloedssfeer van deelgebied BZ1 ligt het noordwestelijke deel van het Buurserzand met het Galgenslat (tussen de Waarveldweg en de Smitterijweg) en de Steenhaarplassen (ten oosten van de Galgenslatweg). Het Galgenslat bestaat uit een door bos omringd vochtig heideterrein met hierin twee vennen. De Steenhaarplassen liggen in een omvangrijke laagte: de Steenhaarlaagte.

Het landbouwkundig afwateringssysteem in het uitwerkingsgebied BZ1 en aan de randen van het natuurgebied, heeft een drainerende werking, die reikt tot binnen de Natura 2000-begrenzing. Het natuurgebied fungeert door zijn hoge ligging in grote mate als infiltratiegebied. Plaatselijk kan regenwater, gemengd met kwelwater, langdurig blijven staan op keilemlagen in de bodem. Door opbolling van de grondwaterstand in de winter stroomt een gedeelte van het grondwater in de landbouwpercelen ten noorden en noordwesten van deelgebied BZ1 af in zuidelijke of zuidoostelijke richting naar het Galgenslat en de Steenhaarplassen. De Slatsleiding is de hoofdwaterloop binnen deelgebied BZ1. De Slatsleiding watert in zuidelijke richting via de vijver van de algemene begraafplaats Waarveld af op de Buurserbeek.

PAS-gebiedsanalyse

De maatregelen in deelgebied BZ1 zijn in de PAS-gebiedsanalyse als volgt aangeduid:

M6: Aankoop en herinrichting van landbouwgronden Buurserzand

Ontwatering door landbouwonttrekkingen binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing vormt voor veel habitattypen een groot knelpunt. Voor het opheffen/verminderen van dit knelpunt dienen verschillende landbouwpercelen verworven te worden. Met zekerheid kan gesteld worden dat voor de landbouwpercelen enige vorm van landbouwkundig gebruik onmogelijk wordt door het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen.

M6a: Aankoop en herinrichting landbouwpercelen langs de Smitterijweg.

M23: Onderzoek Steenhaarplassen behoud zwakgebufferde vennen.

Maatregel M6a is gericht op het verhogen van de grondwaterstanden en het versterken van de toevoer van grondwater ten behoeve van de instandhoudingsdoelen voor zwakgebufferde vennen en vochtige heide.

Vooronderzoek

Ecohydrologisch onderzoek (M23) is uitgevoerd voor dit deelgebied (Bell Hullenaar, 2017) om vast te stellen of ontwikkeling van zwakgebufferde vennen binnen het Natura 2000-gebied door herstel van het hydrologisch systeem te verwachten is. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het niet mogelijk is om in de Steenhaarplas de juiste abiotische condities voor zwakgebufferde vennen te creëren.

Het realiseren van de juiste abiotische condities is alleen mogelijk door realisatie van een kunstmatige afvoer van water vanuit de plas, waardoor de plas in sterkere mate grondwater gaat draineren vanuit zijn omgeving en de venbodem in de zomer eerder droogvalt. Zonder gebruik te maken van een pomp is een kunstmatige afvoer alleen mogelijk door aanleg van een afvoerloop. Omdat doorsnijding van de dekzandruggen rond de plas geen optie is (aangezien dit de voeding van de plas vanuit de dekzandruggen sterk zou verstoren), zou voor het creëren van de afvoerloop in feite een aanzienlijk deel van de oude Steenhaarleiding weer moeten worden aangelegd. Belangrijk nadeel hiervan is dat zowel de plas als de afvoerloop een verdrogende werking op hun omgeving zullen gaan hebben, waardoor het functioneren van het hydrologische systeem van de Steenhaarplas en Steenhaarlaagte als geheel wordt aangetast. Dit zou met name sterk ten koste gaan van de hier nu aanwezige grote oppervlakte aan vochtige heide en vennen.

De instandhouding van de grondwaterafhankelijke natuur als geheel is daarmee alleen mogelijk indien het natuurlijke systeem wordt gerespecteerd en in het natuurlijke systeem ligt de Steenhaarplas hoog, is de grondwatervoeding zwak en is de peildynamiek beperkt waardoor (de oeverzones) van het ven niet snel droogvallen. Op basis van bovenstaande analyse is ervoor gekozen om geen aanvullende maatregelen voor de instandhouding van de zwakgebufferde vennen op te nemen, maar te streven naar een ontwikkeling die past bij het huidige systeem. Naar verwachting zal de vegetatie van en rondom Steenhaarplas richting zure vennen en heide ontwikkelen.

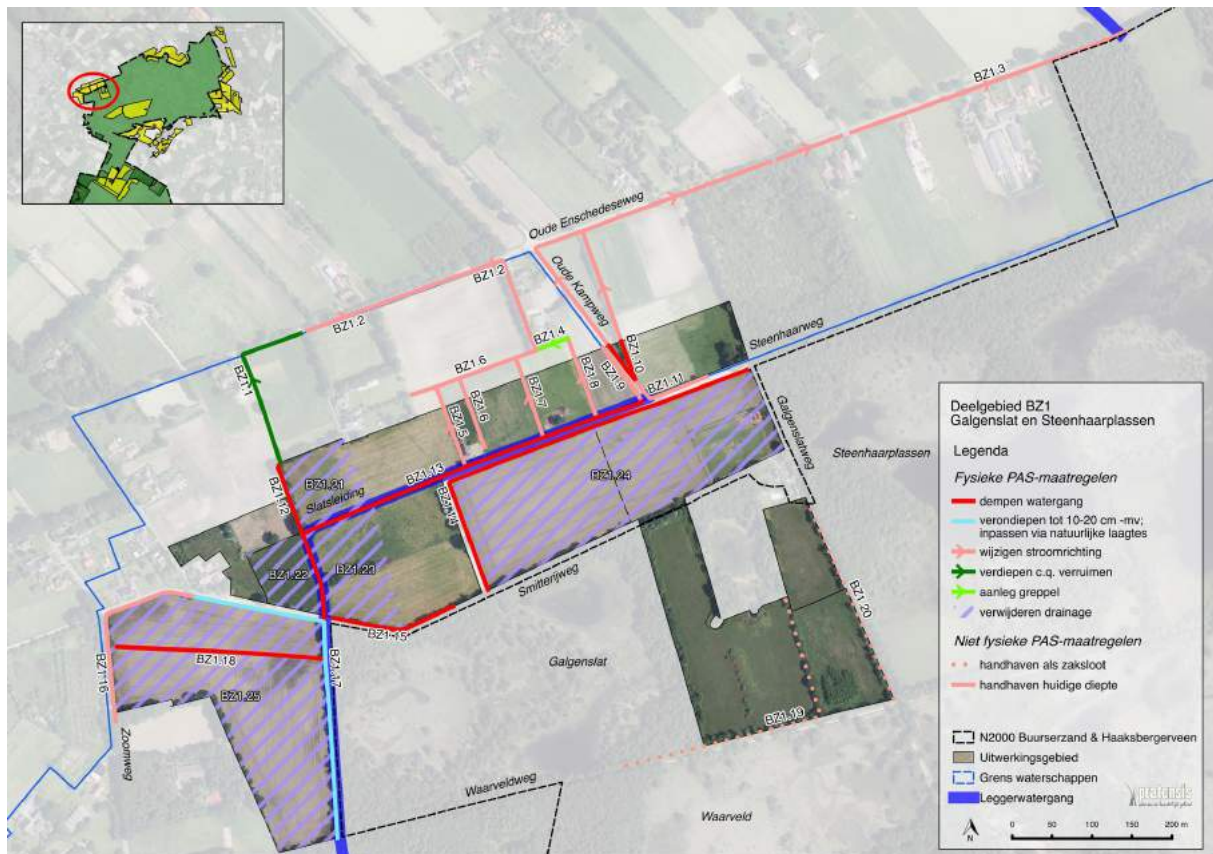
Het deskundigenteam heeft de uitkomsten van het ecohydrologisch onderzoek gebruikt voor haar uitwerking van de PAS-maatregelen.

Uitwerking PAS-maatregelen

In de PAS-gebiedsanalyse is ervan uitgegaan dat alle ontwatering binnen het uitwerkingsgebied BZ1 wordt opgeheven. Het deskundigenteam heeft in haar uitwerking voor dit deelgebied gekeken naar de effecten van de PAS-maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse op de natuur en de omgeving. Daarnaast heeft het team twee nadere uitwerkingen gemaakt waarbij de maatregelen zijn aangepast. De resultaten zijn met de werkgroep gebiedsmaatregelen besproken. Op basis van de bevindingen van het deskundigenteam en discussies in de werkgroep is in het achtergronddocument het advies gegeven om nadere uitwerking 1 uit te voeren (Gemeente Haaksbergen, Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-1). De projectgroep heeft op 10 juli 2018 ingestemd met het Achtergronddocument BZ1 en het advies overgenomen.

Bij nadere uitwerking 1 wordt niet alle ontwatering opgeheven, maar worden enkele ondiepe watergangen en greppels die op grotere afstand liggen van de te beschermen habitattypen gehandhaafd. Dit vergroot de gebruiksmogelijkheden van de binnen het uitwerkingsgebied begrensde percelen (deels voorkomen van schade), zonder dat dit ten koste gaat van het effect op de habitats.

In figuur 5.1 staan de nader uitgewerkte PAS-maatregelen van deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen aangegeven.

Figuur 5.1 Uitgewerkte PAS-maatregelen deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen.

Maatregel M6a uit de PAS-gebiedsanalyse is uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

1. De ontwateringssloten BZ1.10, BZ1.12 t/m BZ1.15 en BZ1.18 worden gedempt. Door het dempen van de leggerwatergang Slatsleiding (BZ1.13) zal het gedeelte dat noordelijk van de Slatsleiding is gelegen en deels buiten de bufferzone valt niet meer kunnen afwateren in zuidelijke richting (via de vijver van de begraafplaats naar de Buurserbeek). Dit gedeelte van het stroomgebied zal daarom naar een andere leggerwatergang in noordelijke richting moeten afwateren.
2. Om afvoer in noordelijke richting mogelijk te maken blijven perceelsgreppels aan de noordzijde van de Slatsleiding gehandhaafd (BZ1.6, BZ1.9 en BZ1.11). Deze greppels zijn circa 30 - 50 cm diep (bepaald tijdens een veldbezoek van het deskundigenteam) en staan het grootste deel van het jaar droog. Alleen in pieksituaties, bijvoorbeeld bij langere perioden met neerslag, dan wel bij hoge grondwaterstand vanaf ongeveer GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) en hoger, wordt er water afgevoerd. De stroomrichting van de perceelsgreppels BZ1.5, BZ1.7 en BZ1.8 worden aangepast zodat deze in noordelijke richting kunnen afwateren.

De watergangen waar deze perceelsgreppels op afwateren (deels buiten het uitwerkingsgebied) worden verdiept c.q. verruimd (BZ1.1) en de stroomrichting wordt aangepast (BZ1.2 en BZ1.3). Tussen de perceelsgreppels BZ1.8 en BZ1.2 wordt een nieuwe greppel gegraven (BZ1.4).

De ondiepe greppel langs een gedeelte van de Smitterijweg en Zoomweg (BZ1.16) blijft gehandhaafd. Om de afwatering van deze greppel wel mogelijk te maken, wordt een gedeelte van de Slatsleiding aan de westzijde van het Natura 2000-gebied, inclusief zijtak (BZ1.17), verondiept tot 10 - 20 cm onder maaiveld en ingepast als natuurlijke laagte. De uiteindelijk inrichting van deze laagte wordt nader bepaald bij het opstellen van het definitieve ontwerp (DO; zie paragraaf 10.2), in samenhang met de inrichting van het westelijk gelegen perceel. Oppervlakkig afstromend hemelwater kan door deze laagte worden afgevoerd in zuidelijke richting. De drainerende werking op het grondwatersysteem wordt hierbij opgeheven.

Op dit moment worden de greppels op de perceelgrenzen matig onderhouden waardoor de afvoer niet optimaal is. Om wateroverlast ook in de toekomst te voorkomen is het noodzakelijk om deze greppels goed te onderhouden. Dit vergroot de gebruiksmogelijkheden van de percelen.

3. De greppels binnen het Natura 2000-gebied (BZ1.19 en BZ1.20) hebben nu al geen afvoer en blijven gehandhaafd als zaksloot. Deze zaksloten zijn bedoeld voor afvang van hemelwaterafvoer van de Galgenslatweg en Waarveldweg.
4. De aanwezige drainage op de percelen BZ1.21 t/m BZ1.25 wordt verwijderd.

5.2 PAS-maatregelen deelgebied BZ2 De Knoef

Deelgebied BZ2 ligt noordelijk van het Buurserzand en betreft ruim 32 ha landbouwgrond waarvan één perceel (2,9 ha) binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied ligt. Het gebied wordt (historisch) aangeduid als 'De Knoef'.

Noordelijk van deelgebied BZ2 ligt het dal van de Hagmolenbeek, waar het deelgebied via de Knoefleiding op afwatert. Het maaiveldniveau varieert grofweg tussen 33 m +NAP in het Buurserzand tot 28 m +NAP in het beekdal. Het maaiveldverloop van de landbouwpercelen in het uitwerkingsgebied kenmerkt zich door enkele zandruggen en laagtes rondom o.a. de Knoefleiding en loopt van 30,5 m +NAP tot 29,0 m +NAP. De bodem bestaat met name uit leemarm, fijn zand. De dikte van de toplaag en humusrijkdom verschillen per perceel. De grondwaterstroming wordt bepaald door de ligging van enkele hogere zandruggen en lokale ontwatering. Grondwater stroomt voornamelijk af in noord tot noord-noordwestelijke richting, met uitzondering van de grondwaterstromingsrichting vanaf de hogere zandruggen. Door de drainerende werking van de waterlopen en de lagere ligging van delen van het Natura 2000-gebied, zoals het Meujenboersven en de Knoeflaagte, kan het grondwater in de winter bijna in tegenovergestelde richting stromen (oost-zuidoostelijk).

De habitats binnen de Natura 2000-begrenzing liggen relatief dichtbij het landbouwgebied, zoals de grote orchideeënweide, vochtige heide en de Knoeflaagte met zwakgebufferde en zure vennen.

PAS-gebiedsanalyse

De maatregelen in deelgebied BZ2 zijn in de PAS-gebiedsanalyse als volgt aangeduid:

M6: Aankoop en herinrichting van landbouwgronden Buurserzand Ontwatering door landbouwonttrekkingen binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing vormt voor veel habitattypen een groot knelpunt. Voor het opheffen/verminderen van dit knelpunt dienen verschillende landbouwpercelen verworven te worden. M6d: Opheffen drainerende werking landbouwpercelen De Knoef. M22: Onderzoek naar potenties uitbreiding kalkmoeras in noordoosten Buurserzand. M8: Onderzoek naar effect greppel en stuw Meujenboersven

De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de omvang en de kwaliteit van de habitattypen vochtige heide, kalkmoerassen, vochtige alluviale bossen en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.

Vooronderzoek

Op basis van de bestaande gegevens over bodem, grondwater en vegetatie en de resultaten van het grondwatermodel (Tauw, 2017) aangevuld met veldonderzoekgegevens (boringen; peilbuizen; waterkwaliteit) is er een ecohydrologische systeemanalyse uitgevoerd. De resultaten zijn door het deskundigenteam verwerkt in het Achtergronddocument BZ2 (Gemeente Haaksbergen, 2018).

In deze analyse is ook de onderzoeksmaatregel naar de potenties voor kalkmoeras (M22) meegenomen. De resultaten zijn gepresenteerd en besproken met de werkgroep gebiedsmaatregelen en verwerkt in het achtergronddocument. Voor onderzoek M8 'effect van de greppel en stuw Meujenboersven' heeft het deskundigenteam geadviseerd om nadat de grondwaterstanden zijn verhoogd, te bepalen of deze stuw nodig blijft.

Uitwerking PAS-maatregelen

In de PAS-gebiedsanalyse zijn maatregelen vastgesteld om de drainerende werking op het Natura 2000-gebied van landbouwpercelen De Knoef binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing te verminderen of op te heffen. In de uitwerking van de PAS-gebiedsanalyse is uitgegaan van:

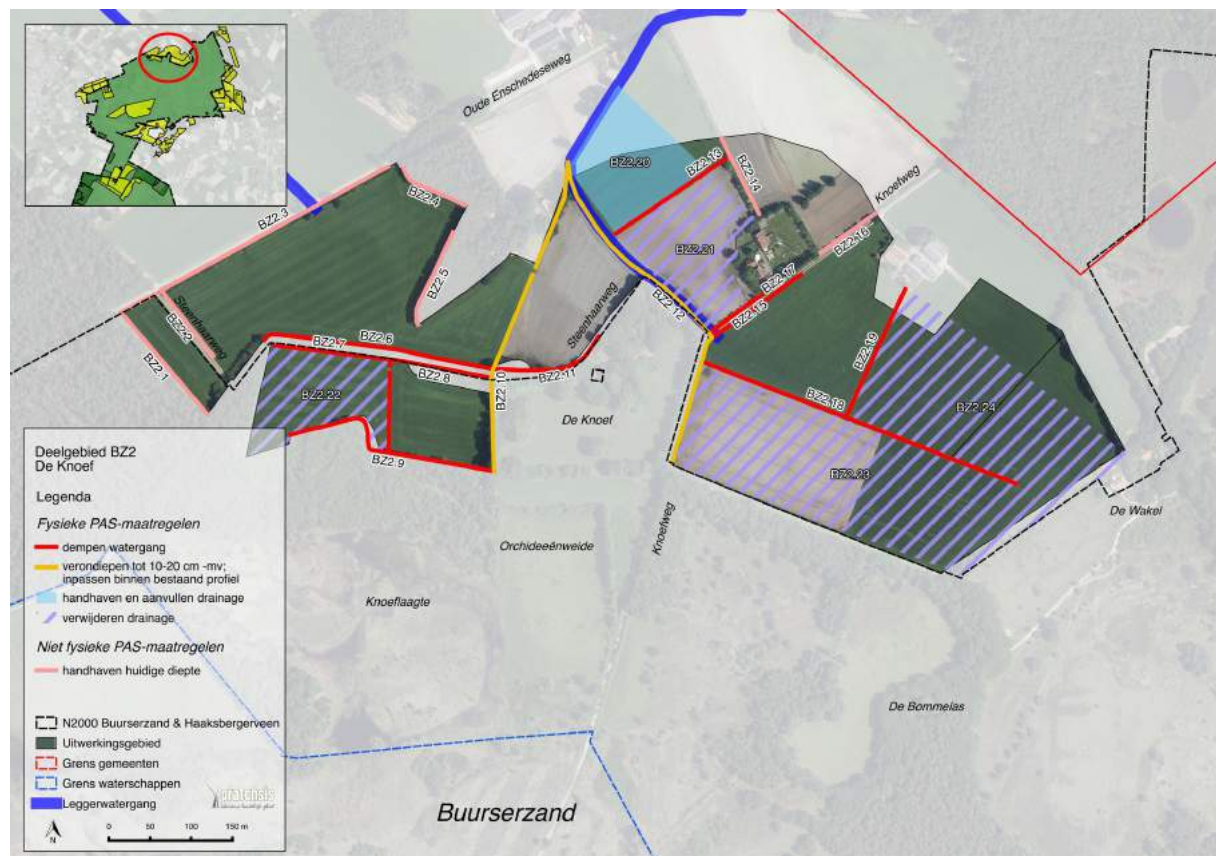
- Het verondiepen van de Knoefleiding zodat de drainerende werking wordt opgeheven, maar afvoer van regenwater mogelijk blijft;
- Het dempen van alle overige ontwateringssloten;
- Verwijderen van alle drainage.

Het deskundigenteam heeft in haar uitwerking voor dit deelgebied gekeken naar de effecten van de PAS-maatregelen uit de gebiedsanalyse op de natuur en de omgeving. Daarnaast heeft het team twee nadere uitwerkingen gemaakt waarbij de maatregelen zijn aangepast. De resultaten zijn met de werkgroep gebiedsmaatregelen besproken. Op basis van de bevindingen van het deskundigenteam en discussies in de werkgroep in het achtergronddocument het advies gegeven om nadere uitwerking 1 uit te voeren (Gemeente Haaksbergen, Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-2). De projectgroep heeft op 30 januari 2018 ingestemd met het Achtergronddocument BZ2 en het advies overgenomen.

Bij nadere uitwerking 1 wordt de huidige ontwatering binnen het uitwerkingsgebied gedeeltelijk behouden. Hiermee wordt het risico op natschade aan bestaande wegen verminderd en blijft landbouwkundig gebruik binnen het uitwerkingsgebied deels mogelijk zonder dat dit ten koste gaat van de effecten op de natuur. Het gaat om:

- Handhaven ontwatering rondom bebouwing Knoefweg 15A op huidige diepte;
- Handhaven ontwatering Oude Enschedeseweg (t.b.v. drooglegging weg);
- Gedeeltelijk handhaven ontwatering/perceelssloten (alleen perceelssloten die geen invloed hebben op waterafhankelijke habitattypen);
- Deels handhaven drainage binnen het uitwerkingsgebied en aanleggen van drainage buiten het uitwerkingsgebied (zie paragraaf 6.2.2).

In figuur 5.2 staan de uitgewerkte PAS-maatregelen in deelgebied BZ2 De Knoef aangegeven.

Figuur 5.2 Uitgewerkte PAS-maatregelen deelgebied BZ2 De Knoef.

Maatregel M6d uit de PAS-gebiedsanalyse is uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

1. Verondiepen tot 10 - 20 cm onder maaiveld van watergangen aan weerszijden van de Knoeflaagte (BZ2.10 en BZ2.12), zodat drainerende werking vermindert, maar afvoer van neerslag mogelijk blijft. De Knoefleiding blijft als maaiveldlaagte, binnen het bestaande profiel, gehandhaafd, om overtollig neerslagwater af te voeren. De drainerende werking wordt echter geheel opgeheven.
Perceelssloten die water afvoeren van de bebouwing van Knoefweg 15A (BZ2.14 en BZ2.16) worden op de huidige diepte gehandhaafd. Deze perceelssloten liggen hoger in het gebied en hebben geen effect op de vastgestelde habitattypen.
2. Dempden van de overige ontwateringssloten (BZ2.6 t/m BZ2.9, BZ2.11, BZ2.13, BZ2.15, BZ2.17 t/m BZ2.19). De sloot langs en de aanvoersloten naar de Oude Enschedeseweg blijven gehandhaafd (BZ2.1 t/m BZ2.5). Deze watergangen liggen relatief hoog, staan meestal droog en hebben geen effect op de waterafhankelijke habitattypen binnen het Natura 2000-gebied.
3. De aanwezige drainage op de percelen BZ2.21 t/m BZ2.24 wordt verwijderd. De bestaande drainage op perceel BZ2.20 blijft behouden en wordt aangevuld met extra drainage (h.o.h. 5 m). De GVG (gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand) ter plaatse van de vastgestelde habitats wordt door deze aanvullende drainage niet beïnvloed.

5.3 PAS-maatregelen deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

Deelgebied BZ3 ligt oostelijk van het Buurserzand en kent twee belangrijke watergangen: de Biesheuvelleiding en de Hagmolenbeek. De Biesheuvelleiding is een diepe, gegraven waterschapsleiding die 't Voorsveld en het Buurserveld (in het zuiden van deelgebied BZ3) ontwatert en afvoert op de Hagmolenbeek. Meer ten noorden ligt landgoed 't Waarrecht, daar komt de Biesheuvelleiding uit in de Hagmolenbeek. Dit landgoed bestaat uit een bosgebied met enkele landbouwpercelen. Het uitwerkingsgebied is ca. 61 ha groot. Hiervan ligt 1,3 ha binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

De Hagmolenbeek valt onder de Kaderrichtlijn Water. Het waterlichaam wordt getypeerd als een langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand (type R5). Het streefbeeld is een permanent watervoerende beek, waarbij de bovenloop in droge zomers onvoldoende watervoerend is. De beek kan binnen bepaalde zones vrij meanderen en de oevers zijn grotendeels begroeid met struiken en bomen.

PAS-gebiedsanalyse

De maatregelen in deelgebied BZ3 zijn in de PAS-gebiedsanalyse als volgt aangeduid:

M1: Verondiepen van de Biesheuvelleiding; M2: Verondiepen/herinrichten van de Hagmolenbeek

Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de omvang en kwaliteit van de habitattypen beekbegeleidende bossen, zwakgebufferde vennen en vochtige heide.

De PAS-maatregel M2 verondieping/herinrichting van de Hagmolenbeek geeft tevens invulling van de KRW-opgave.

Vooronderzoek

Voor dit deelgebied is in het verleden al een studie uitgevoerd die heeft geleid tot de maatregelen in de gebiedsanalyse (Bell Hullenaar, 2006). Op basis van deze analyse is een scenario gekozen dat door Waterschap Vechtstromen is uitgewerkt tot een uitvoeringsgereed plan voor het verondiepen van de Biesheuvelleiding en de Hagmolenbeek. Voor de uitvoering van dit plan is aan het waterschap een vergunning verleend.

Uitwerking PAS-maatregelen

In de verleende omgevingsvergunning (onherroepelijk 10-12-2014, RvS 201402885) is de verondieping van een zijwaterloop van de Biesheuvelleiding niet meegenomen en voor de Hagmolenbeek een iets korter traject voor herinrichting opgenomen dan wordt voorgesteld in de gebiedsanalyse. Ook de habitatkaart is na het verlenen van de vergunning gewijzigd. Het deskundigenteam heeft daarom de situatie in het kader van Natura 2000 onderzocht (Gemeente Haaksbergen, Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-3). Daaruit is gebleken dat de

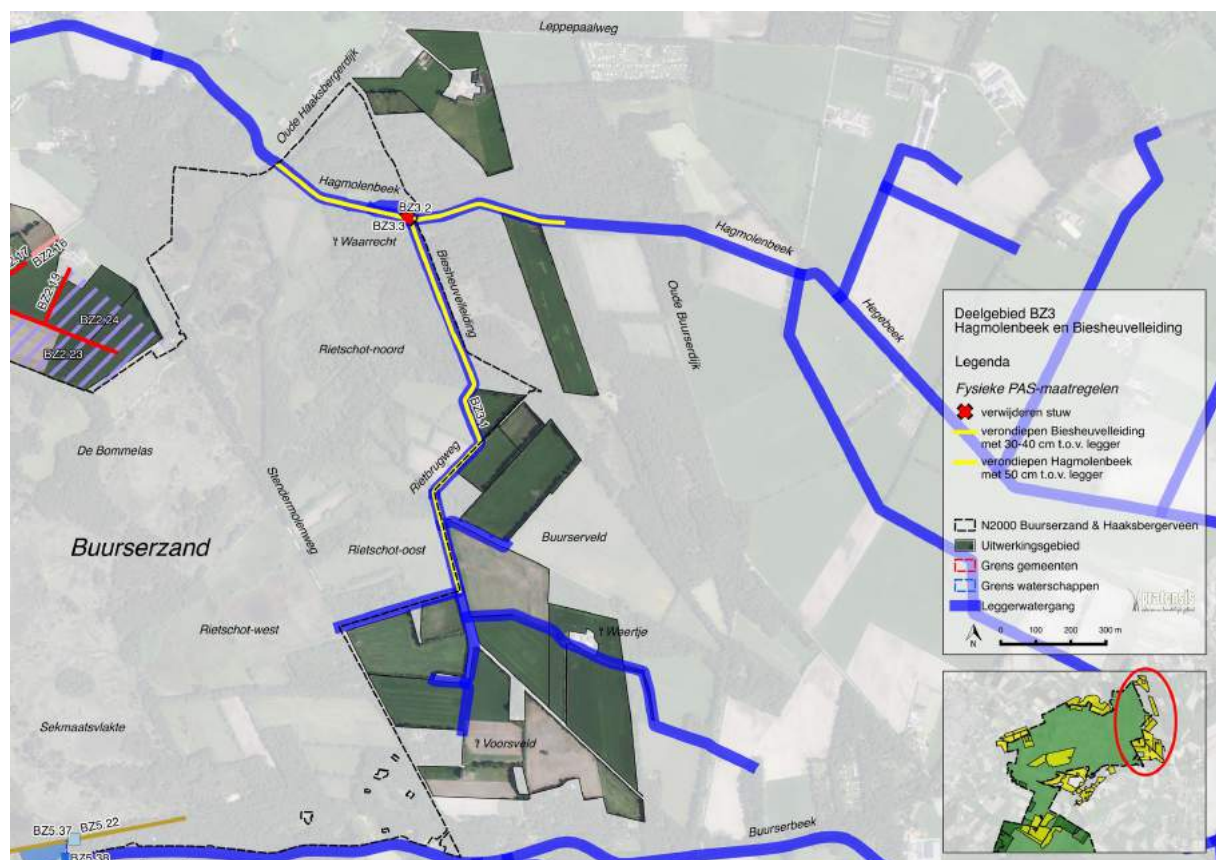
maatregelen waarvoor een vergunning is afgegeven nog steeds voldoen aan de hydrologische eisen voor de vastgestelde habitattypen.

De projectgroep heeft op 10 juli 2018 ingestemd met het Achtergronddocument BZ3 om de vergunde situatie te realiseren.

In figuur 5.3 staan de uitgewerkte PAS-maatregelen in deelgebied BZ3 ‘Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding’ aangegeven.

De maatregelen M1 en M2 uit de PAS-gebiedsanalyse zijn uitgewerkt tot de volgende concrete maatregelen:

1. Verondiepen van de bodemhoogte van de Biesheuvelleiding met 30 - 40 cm ten opzichte van de legger (BZ3.1).
2. Verondiepen van de bodemhoogte van de Hagmolenbeek met 50 cm ten opzichte van de legger (BZ3.2) en verwijderen stuw bovenstrooms van het punt waar de Biesheuvelleiding in de Hagmolenbeek uitkomt (BZ3.3).

Figuur 5.3 Uitgewerkte PAS-maatregelen deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding.

5.4 PAS-maatregelen deelgebied BZ4 Omgeving Buurserbeek

Deelgebied BZ4 ligt zuidelijk van het Buurserzand en de Buurserbeek en is begrensd vanwege verwachte effecten als gevolg van een peilverhoging van de Buurserbeek. Het deelgebied bevat een aantal landbouwpercelen en er zijn meerdere woningen aanwezig.

De afgelopen jaren heeft Waterschap Rijn en IJssel diverse inrichtingsmaatregelen aan de Buurserbeek uitgevoerd. Het traject vanaf de Duitse grens tot aan de Braambrug heeft in 2006 een herinrichting ondergaan en is in 2018 geoptimaliseerd om de kans op wateroverlast in de toekomst te verminderen. In 2014 is het traject vanaf de Braambrug tot aan de Schansweg heringericht met vistrappen, natuurvriendelijke oevers en waterberging. In 2018 is een optimalisatie van de Zoddebeek uitgevoerd door het waterschap om o.a. de kans op wateroverlast na de herinrichting te verminderen.

PAS-gebiedsanalyse

De maatregelen in deelgebied BZ4 zijn in de PAS-gebiedsanalyse als volgt aangeduid:

M4: herinrichting Buurserbeek (anders dan verwerven, zie M6c)

Deze maatregel bestaat uit twee componenten:

M4a) Verhogen van het waterpeil in de Buurserbeek, wat bijdraagt aan de realisatie van de hydrologische randvoorwaarden voor het habitatype vochtige heide aan de noordzijde van de Buurserbeek;

M4b) verwerven en inrichten van percelen aan en bij de Buurserbeek die door het verondiepen van de beek te nat worden voor een landbouwfunctie.

M6: Aankoop en herinrichting van landbouwgronden Buurserzand

Ontwatering door landbouwwonttrekkingen binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing vormt voor veel habitattypen een groot knelpunt. Voor het opheffen/verminderen van dit knelpunt dienen verschillende landbouwpercelen verworven te worden. Met zekerheid kan gesteld worden dat enige vorm van landbouwkundig gebruik onmogelijk wordt door het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen.

M6b: aankoop en herinrichting langs de landbouwenclave De Ronde Bulten (uitwerking binnen deelgebied BZ5).

M6c: aankoop en herinrichting landbouwpercelen van de Laakmors en Steenhaar (uitwerking deels binnen deelgebied BZ5).

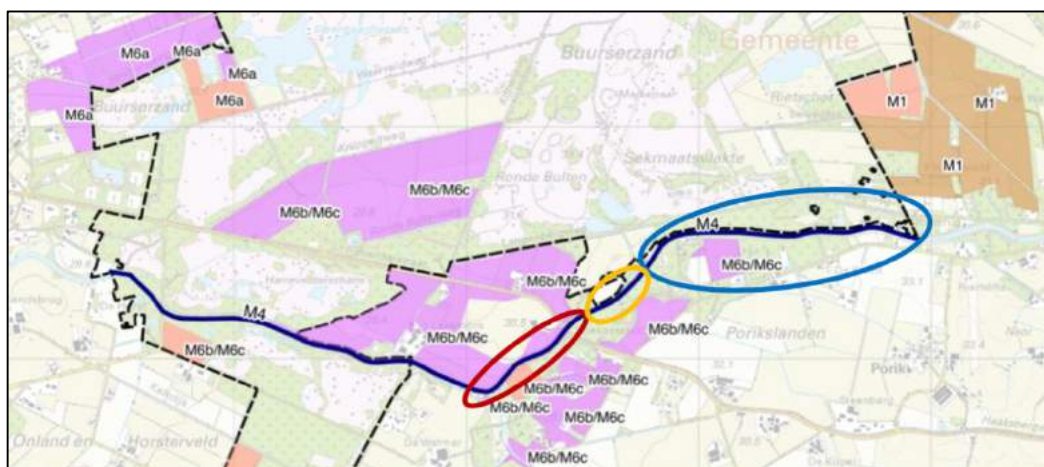
De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de omvang en kwaliteit van het habitatype vochtige heide.

Vooronderzoek

Omdat de maatregelen voor deelgebied BZ4 onvoldoende concreet zijn omschreven in de PAS-gebiedsanalyse heeft het deskundigenteam de notitie 'Maatregelen BZ4: Omgeving Buurserbeek' opgesteld (Deskundigenteam N2000 Haaksbergen, 2018). In deze notitie wordt de relatie tussen de PAS-maatregelen M4 en M6b/M6c en de verwachte effecten op de natuur en de omgeving nader beschouwd. De conclusie hierover luidt:

1. De maatregelen M6b & M6c (aankoop en herinrichting landbouwpercelen) in deelgebied BZ4 dragen niet bij aan de verbetering van de hydrologische omstandigheden van de habitats in het Buurserzand;
2. De noodzaak van een verdere peilverhoging van de Buurserbeek ter hoogte van deelgebied BZ4 (M4) ten behoeve van de hydrologische omstandigheden van de habitats binnen het Buurserzand is onduidelijk. Daarvoor is nader onderzoek nodig naar de bodemopbouw en de invloed van het peil van de Buurserbeek op het grondwatersysteem.

Naar aanleiding van deze conclusie is de Systeemanalyse Ronde Bulten en Sekmaatsvlakte uitgevoerd (Ecogroen, 2018). In het onderzoek is gekeken in hoeverre het peil van de Buurserbeek van invloed is op de grondwaterafhankelijke habitattypen in het zuidoostelijk deel van het Buurserzand (deelgebieden Ronde Bulten en Sekmaatsvlakte). In figuur 5.4 staan trajecten van de Buurserbeek met daarbij de verwachting of peilverhoging een positief effect heeft op het habitatype vochtige heide.

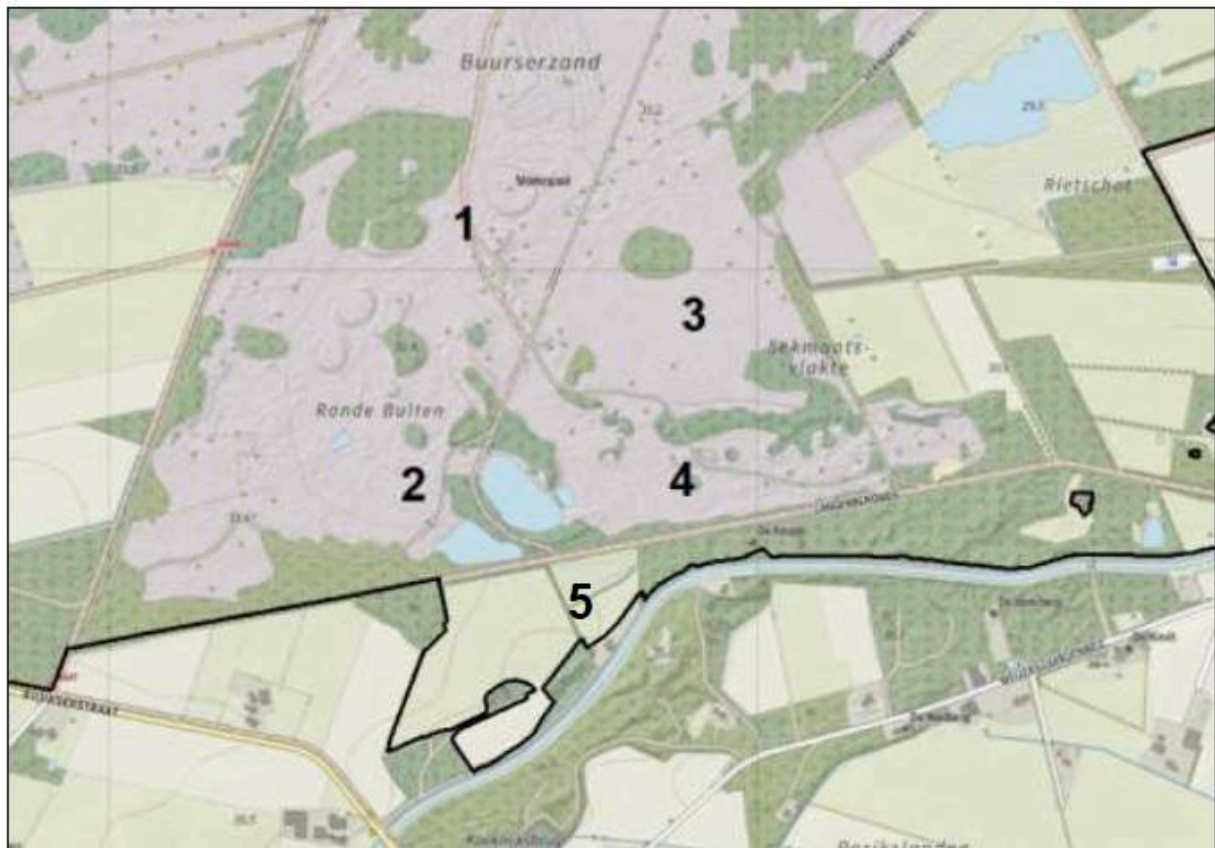

Figuur 5.4 Beektrajecten en verwacht effect op vochtige heide. Rood = geen of heel beperkt positief effect, geel = effect onzeker, blauw = positief effect.

Vervolgens is in het onderzoek nader gekeken welk effect optreedt in het geel en blauw omcirkelde traject. In figuur 5.5 staan 5 invloedszones aangegeven.

Per zone luidt de (verkorte) conclusie t.a.v. een verdere peilverhoging van de Buurserbeek:

- Zone 1: geen relevante invloed;
- Zone 2: onzeker of er wel invloed is vanwege de grote afstand;
- Zone 3: omvang effect beperkt;
- Zone 4: significant stijging van grondwater;
- Zone 5: wel invloed, geen habitat aanwezig.

Figuur 5.5 Zones waarvoor is bekeken of een peilverhoging van de Buurserbeek een bijdrage kan leveren aan de realisatie van de doelstellingen voor grondwaterafhankelijke habitattypen.

De conclusie van de systeemanalyse luidt:

1. De omvang van het areaal vochtige heide wordt vooral bepaald door de grondwaterstand in winter en voorjaar. Het opzetten van het waterpeil van de Buurserbeek is voor het realiseren van de voor de instandhoudingsdoelstellingen benodigde hydrologische winter- en voorjaarsituatie in een groot deel van het gebied niet noodzakelijk. Dit omdat de grondwaterstand in de huidige situatie (winter- en voorjaarsituatie) al tot aan of boven maaiveld reikt en/of de stijging van de grondwaterstand gering is. In een kleine zone in de directe nabijheid van de Buurserbeek kan peilverhoging wel leiden tot hogere grondwaterstanden in winter en voorjaar en daarmee tot een beperkte toename van het areaal vochtige heide.
2. Droogtestress als gevolg van diep wegzakkende grondwaterstanden in de zomer en nazomer als gevolg van een neerslagtekort en verdampingsoverschot is een bepalende factor voor de kwaliteit van de vochtige heide. Een peilverhoging in de Buurserbeek kan deze droogtestress mogelijk in een wat grotere zone verminderen, maar slechts in een beperkt gebied zal de stijging van de GLG (gemiddeld laagste grondwaterstand) zodanig zijn dat een duidelijke kwaliteitstoename te verwachten is. Met name in het gebied tussen Sekmaatsvlakte en Langebergweg neemt de kwaliteit van de aanwezige vochtige heide naar alle waarschijnlijkheid toe bij peilopzet van de Buurserbeek. Niet alleen door minder diep wegzakkende zomergrondwaterstanden, maar ook door een herstel/toename van lokale kwelstromen.

Uitwerking PAS-maatregelen

Op basis van de (voor)onderzoeken kan geconcludeerd worden dat slechts een zeer beperkt deel van de vochtige heide (in zone 4) profiteert van een verdere peilverhoging van de Buurserbeek. Het betreft enkele hectares van een totaal van ruim 90 hectare vochtige heide in het Buurserzand. De impact van een peilverhoging op het omliggende gebied is echter groot. Uit de modelberekeningen die Waterschap Rijn en IJssel eerder in het GGOR-onderzoek voor het gebied heeft uitgevoerd (peilopzet 50 cm) blijkt dat met name in het bovenstroomse tracé richting Buurse problemen ontstaan met wateroverlast door inundatie vanuit de beek en dat de normen voor wateroverlast uit het geldende Waterbeheerplan (Waterschap Rijn & IJssel, 2015) worden overschreden. In de huidige situatie is er reeds sprake van wateroverlast bij diverse woningen aan de zuidzijde van de Buurserbeek. Een verdere peilverhoging zal deze problemen vergroten met grote (financiële) gevolgen. De kosten voor schadeafwikkeling en mitigerende maatregelen staan niet in verhouding tot het effect op de habitats. De maatregel kan vanwege de beperkte bijdrage aan de Natura 2000-doelen en de grote gevolgen voor de omgeving als onevenwichtig worden betiteld. Er is daarom samen met de gebiedspartijen gekeken of er alternatieven zijn om de natuurdoelen voor het Buurserzand te halen met minder impact op de omgeving.

Alternatief voorstel

In de PAS-gebiedsanalyse zijn er twee basisprincipes waarop de begrenzing van de maatregelen is gebaseerd:

1. Voor de 1^e PAS-periode doen wat minimaal nodig is om achteruitgang van de instandhoudingsdoelstellingen (kwaliteit en omvang) te voorkomen (behoud);
2. Voor de langere termijn (2^e en 3^e PAS-periode) doen wat minimaal nodig is voor behoud alsmede realisatie van eventuele kwaliteitsverbeterdoelen en uitbreidingsdoelen.

Het verhogen van het peil van de Buurserbeek is een maatregel die gepland staat voor de 2e/3e PAS-periode. Ten westen van deelgebied BZ4 zal in deelgebied BZ5 variant C worden uitgevoerd (tracé 1 + 88 cm, zie paragraaf 5.5). In de PAS-gebiedsanalyse is geconcludeerd dat deze peilverhoging, gelet op de positieve trend in kwaliteit van lokaal aanwezige vochtige heiden, naar verwachting voldoende is voor de korte termijn. Voor realisatie van het uitbreidingsdoel van dit habitattype, voorzien voor de langere termijn, is wel verdere peilverhoging van de Buurserbeek nodig volgens de PAS-gebiedsanalyse.

Echter, de uitbreidingsdoelen voor vochtige heide binnen het Buurserzand zijn niet nader gekwantificeerd en gelokaliseerd. Dit betekent dat er ruimte is om hier nadere invulling aan te geven. Volgens de doelensystematiek, volgend uit het Natura 2000 doelendocument (Ministerie van LNV, 2006), en het Aanwijzingsbesluit (Ministerie van EZ, 2013) mag geschoven worden met habitats binnen een Natura 2000 gebied. De habitatdoelstelling geldt namelijk voor een gebied als geheel en verplicht niet tot het behoud van een habitat op de huidige locatie. Concreet betekent dit dat de aanwezige vochtige heide in de 1^e PAS-periode tenminste gelijk moet blijven in oppervlakte en kwaliteit en in de 2^e en 3^e periode uitgebreid moet worden (ten opzichte van de oppervlakte die nu gekarteerd is: 90,5 hectare).

Figuur 5.6 Habitattypen in zone 4. Roze = vochtige heide (2,99 ha).

Omdat de oppervlakte en kwaliteit op gebiedsniveau in de 1^e PAS-periode te allen tijde behouden moet blijven, wordt uit voorzorg gezocht naar een andere locatie voor vochtige heide wanneer er geen maatregelen t.b.v. de vochtige heide in zone 4 worden uitgevoerd.

De vochtige heide in zone 4 omvat een oppervlakte van 2,99 ha (figuur 5.6). Deze heide bestaat al lange tijd en zal ook blijven bestaan op deze locatie. In de uitgevoerde systeemanalyse staat over deze heide:

‘Ten noorden van de Langenbergweg ligt een structuurrijke vochtige heide, waarin tussen de dopheide ook bulten van zacht, week en geoord veenmos voorkomen. De bodem bestaat hier uit een vlakvaaggrond in matig fijn zand.’

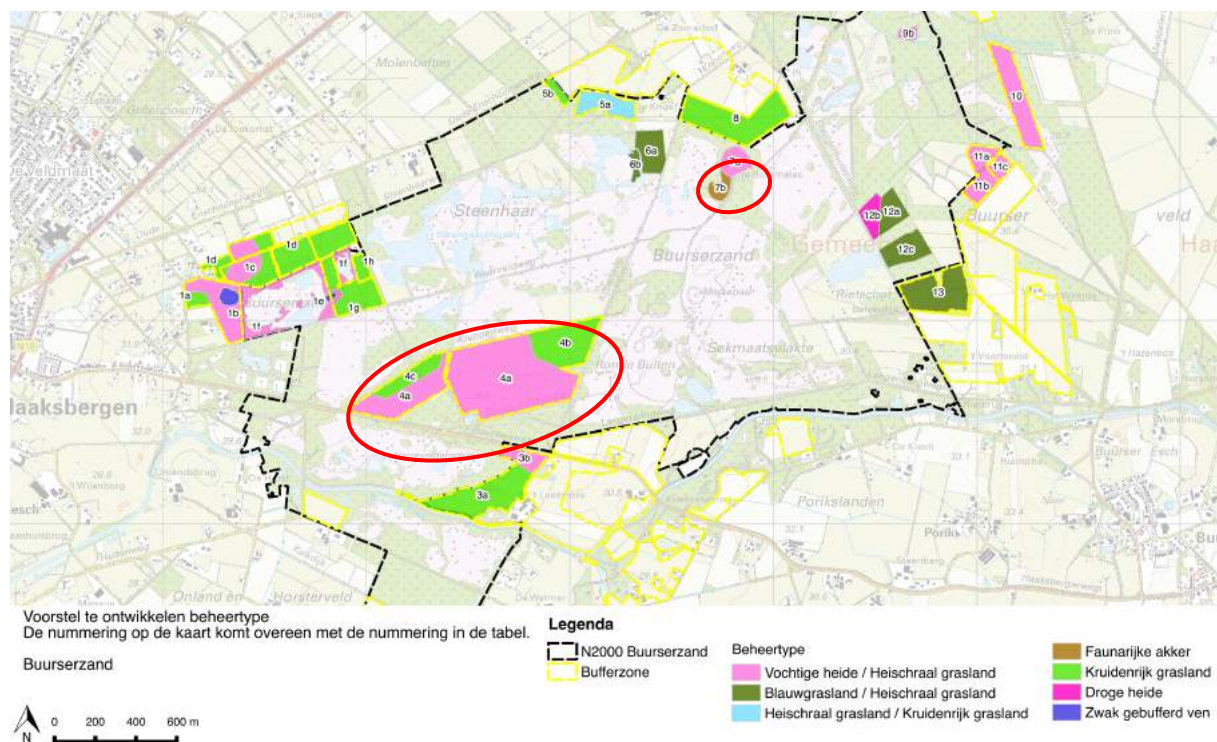
De omvang en kwaliteit van de 2,99 ha vochtige heide kan mogelijk afnemen. Op grond van de potenties voor ontwikkeling van vochtige heide binnen de Natura 2000-begrenzing en de beoogde maatregelen voor realisatie van nieuwe vochtige heide, wordt verwacht dat bij uitvoering van de maatregelen de omvang van vochtige heide niet zal afnemen én dat voor de 2e en 3e beheerplanperiode ook de uitbreidingsdoelstelling voor vochtige heide wordt gerealiseerd.

Compensatielocatie

Tijdens de planuitwerking zijn door het deskundigenteam alternatieve locaties voor uitbreiding van vochtige heide in en om het totale gebied Buurserzand in beeld gebracht. Een compensatielocatie voor vochtige heide moet binnen de Natura 2000-begrenzing liggen om mee te tellen voor de oppervlakte in het kader van de Natura 2000-doelstelling. Er zijn binnen het Buurserzand enkele locaties aanwezig die geschikt zijn voor de ontwikkeling van vochtige heide en voldoende omvang hebben (> 2,99 ha). Het betreft de locaties 7a (1,6 ha) en 4a (23,3 ha) (figuur 5.7).

Locatie 7a is eigendom van Natuurmonumenten en wordt reeds extensief gebruikt. Op deze locatie wordt vochtige heide ontwikkeld. De maatregelen (verwijderen bomen en afgraven nutriëntrijke toplaag) staan gepland voor uitvoering in de 1^e PAS-periode. De ontwikkeling van de nieuwe heide zal door Provincie Overijssel worden gemonitord.

Locatie 4a is ook geschikt als compensatielocatie en in dit inrichtingsplan opgenomen als locatie voor de ontwikkeling van vochtige heide (paragraaf 5.5). Deze locatie is in particulier bezit en over de uitvoering van de PAS-maatregelen moet nog overeenstemming worden bereikt met de eigenaar. Vanwege het belang van de maatregelen zal, als er geen minnelijke overeenstemming wordt bereikt, worden overgegaan tot onteigening (met een Provinciaal Inpassingsplan als onteigeningstitel). De uitvoering van de maatregelen (dempen sloten en afgraven nutriëntrijke toplaag) staat gepland voor de 1^e PAS-periode. De ontwikkeling van de nieuwe heide zal door Provincie Overijssel worden gemonitord.

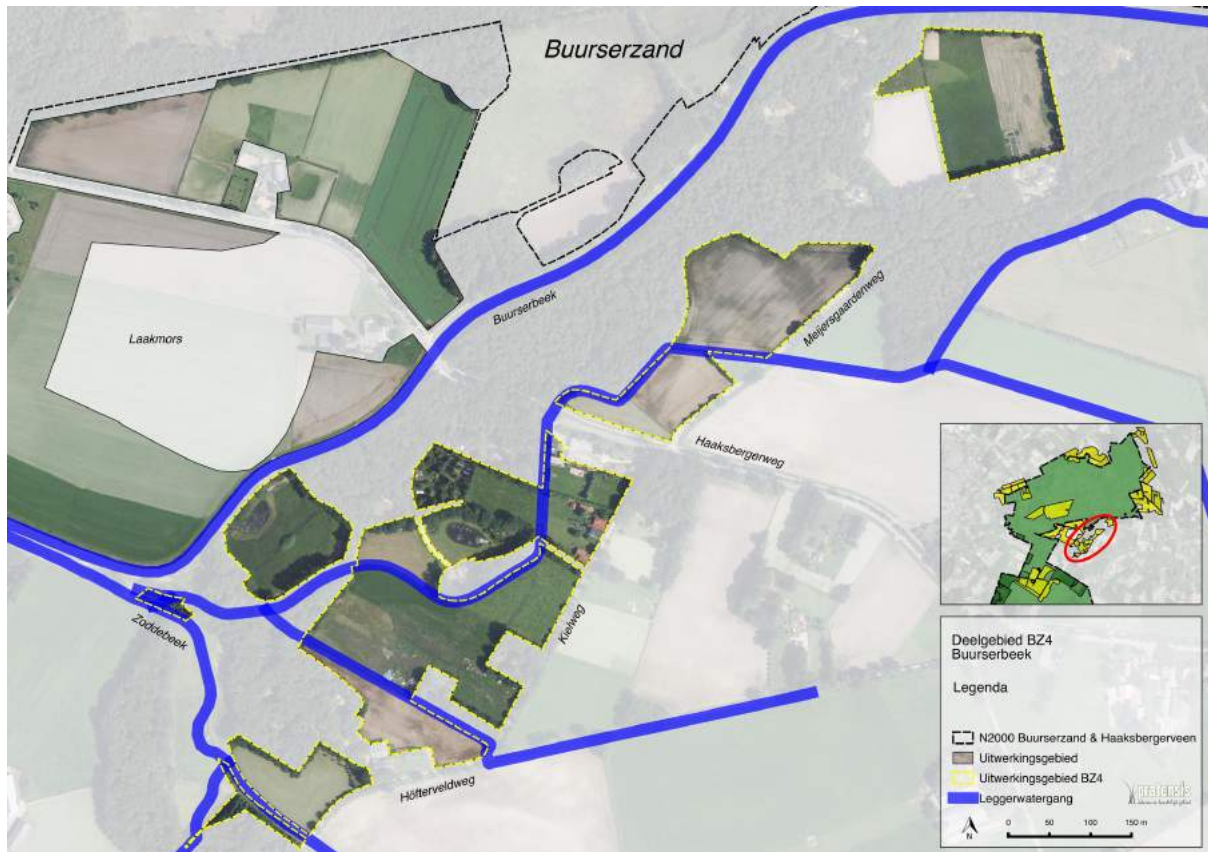

Figuur 5.7 Natuurpotenties op (voormalige) landbouwgronden in en rond het Buurserzand. De compensatielocaties (4a en 7a) zijn rood omcirkeld.

Aanpassen begrenzing uitwerkingsgebied

Wanneer minimaal 2,99 ha vochtige heide op een compensatielocatie wordt gerealiseerd met een vergelijkbare kwaliteit, hoeven de maatregelen in BZ4 niet te worden uitgevoerd en kan de begrenzing van het uitwerkingsgebied vervallen (figuur 5.8). Dit kan worden uitgevoerd bij de eerstvolgende mogelijkheid hiertoe met als randvoorwaarde dat in de 2^e PAS-periode aangetoond wordt dat de te compenseren vochtige heide is gerealiseerd; als dit niet lukt kan de begrenzing weer op het gebied worden gelegd (het risico hierop is zeer klein).

De projectgroep Natura 2000 Haaksbergen heeft op 8 januari 2019 ingestemd met de uitgevoerde analyse en adviseert Provincie Overijssel om de PAS-maatregelen in deelgebied BZ4 niet uit te voeren en de begrenzing van het uitwerkingsgebied te laten vervallen.

Figuur 5.8 Uitwerkingsgebied deelgebied BZ4 Omgeving Buurserbeek (gele stippellijn).

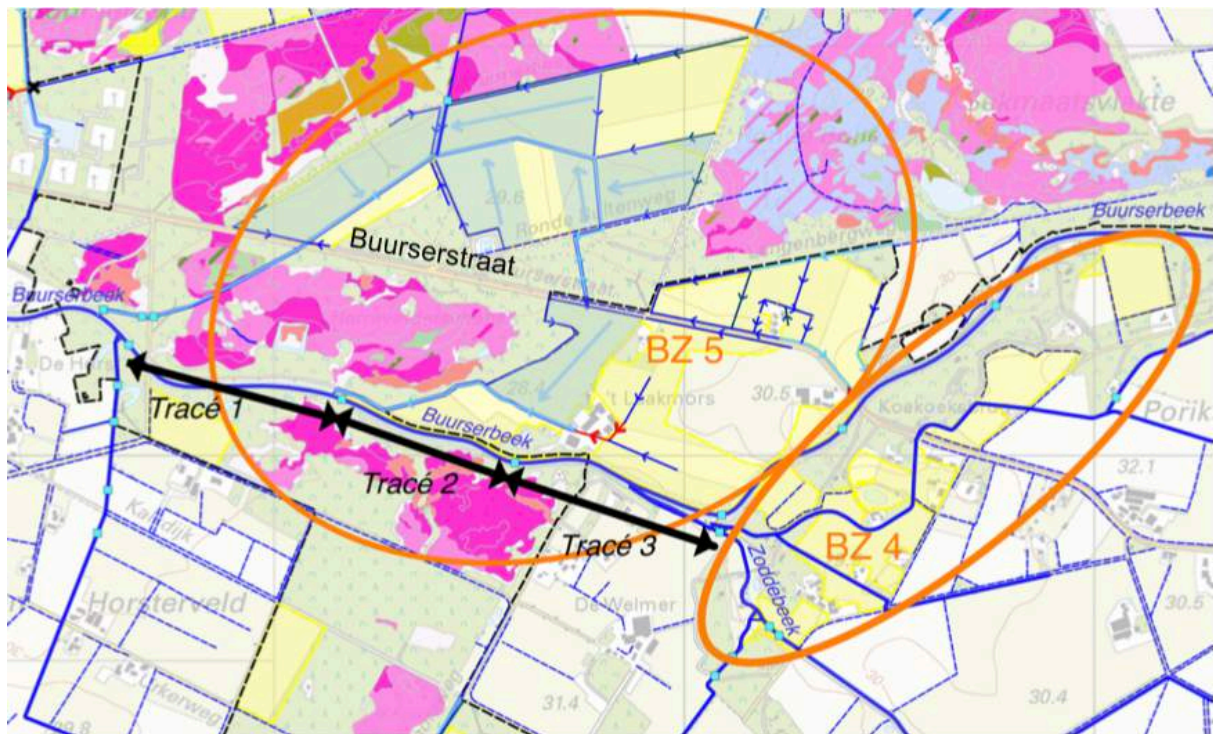
5.5 PAS-maatregelen deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

Deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors ligt in het zuidwesten van het Buurserzand en betreft ca. 64 ha landbouwgrond waarvan ca. 31,5 ha binnen de begrenzing van Natura 2000 ligt (landbouwenclave de Ronde Bulten). Daarnaast ligt in het uitwerkingsgebied een belangrijke watergang: de Buurserbeek. De Buurserbeek behoort tot de KRW-categorie 'Rivieren'. Het waterlichaam behoort tot het type R5: langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand. Het streefbeeld is een permanent watervoerende beek, waarbij de bovenloop in droge zomers onvoldoende watervoerend is. De beek kan binnen bepaalde zones vrij meanderen en de oevers zijn grotendeels begroeid met struiken en bomen.

De afgelopen jaren heeft Waterschap Rijn en IJssel diverse inrichtingsmaatregelen aan de Buurserbeek uitgevoerd. Het traject vanaf de Duitse grens tot aan de Braambrug heeft in 2006 een herinrichting ondergaan en is in 2018 geoptimaliseerd om de kans op wateroverlast in de toekomst te verminderen. In 2014 is het traject vanaf de Braambrug tot aan de Schansweg heringericht met vistrappen, natuurvriendelijke oevers en waterberging. In 2018 is een optimalisatie van de Zoddebeek uitgevoerd door het waterschap om de o.a. de kans op wateroverlast na de herinrichting te verminderen.

Voor de Buurserbeek ter hoogte van deelgebied BZ5 is door Waterschap Rijn en IJssel een herinrichtingsplan gemaakt, waarvan variant C wordt uitgevoerd. Deze variant, die een positief effect op de nabij gelegen vochtige heide heeft, is in overleg met de gebiedspartijen opgesteld en is opgedeeld in 3 tracés (figuur 5.9):

1. Binnen tracé 1 (Schansweg - Laakmors Schansweg) wordt het peil verhoogd met + 88 cm ten opzichte van de situatie in 2009. Deze peilverhoging kan pas uitgevoerd worden, als de afvoer van de watergang vanuit 't Laakmors komt te vervallen. Het deskundigenteam heeft deze peilverhoging meegenomen in hun onderzoek (onderdeel van PAS-maatregel M4).
2. Binnen tracé 2 (Laakmors Schansweg-Laakmors) is bovenstrooms van de vistrap en boven de instroom van de watergang vanuit 't Laakmors de peilverhoging van + 55 cm ten opzichte van de situatie in 2009 al gerealiseerd.
3. Voor tracé 3 (Laakmors - Buurserbeek Zoddebeek) wordt in variant C door het waterschap geen peilverhoging uitgevoerd.

Figuur 5.9 Ligging tracés Buurserbeek waar inrichtingsmaatregelen zijn/worden uitgevoerd (tracé 1 & 2).

PAS-gebiedsanalyse

De maatregelen in deelgebied BZ5 zijn in de PAS-gebiedsanalyse als volgt aangeduid:

M4: Herinrichting Buurserbeek (anders dan verwerven, zie M6c)

M4a: Verhogen van het waterpeil in de Buurserbeek, wat bijdraagt aan de realisatie van de hydrologische randvoorwaarden voor het habitatype vochtige heide aan de noordzijde van de Buurserbeek.

M6: Aankoop en herinrichting van landbouwgronden Buurserzand

Ontwatering door landbouwonttrekkingen binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing vormt voor veel habitattypen een groot knelpunt. Voor het opheffen/verminderen van dit knelpunt dienen verschillende landbouwpercelen verworven te worden. Met zekerheid kan gesteld worden dat enige vorm van landbouwkundig gebruik onmogelijk wordt door het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen.

M6b: Aankoop en herinrichting landbouwenclave De Ronde Bulten.

M6c: Aankoop en herinrichting landbouwpercelen van de Laakmors en Steenhaar.

De maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van het behoud van de kwaliteit van de habitatype vochtige heide en verbetering van de kwaliteit van het habitatype zwakgebufferde vennen.

De PAS-maatregel M4 verhogen van het waterpeil en herinrichting van de Buurserbeek geeft tevens invulling van de KRW-opgave.

Vooronderzoek

Op basis van de bestaande gegevens over bodem, grondwater en vegetatie en de resultaten van het grondwatermodel (Tauw, 2017), aangevuld met veldonderzoekgegevens (boringen, peilbuizen, waterkwaliteit) is een ecohydrologische systeemanalyse uitgevoerd. De bevindingen zijn door het deskundigenteam verwerkt in het achtergronddocument (Gemeente Haaksbergen, Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-5).

Uitwerking PAS-maatregelen

PAS-maatregel M4 wordt in dit deelgebied uitgewerkt conform het herinrichtingsplan dat Waterschap Rijn en IJssel heeft opgesteld.

In de PAS-gebiedsanalyse is voor de maatregelen M6b/c opgenomen om alle (detail)ontwatering op te heffen. Het deskundigenteam heeft in haar uitwerking voor dit deelgebied gekeken naar de effecten van de PAS-maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse op de natuur en de omgeving. Daarnaast hebben zij twee nadere uitwerkingen gemaakt waarbij de maatregelen zijn aangepast. De resultaten zijn met de werkgroep gebiedsmaatregelen besproken. Op basis van de bevindingen van het deskundigenteam en discussies in de werkgroep is in het achtergronddocument het advies gegeven om nadere uitwerking 1 uit te voeren. De projectgroep heeft op 5 december 2017 ingestemd met Achtergronddocument BZ5 en het advies overgenomen.

Bij nadere uitwerking 1 wordt de huidige ontwatering binnen het uitwerkingsgebied gedeeltelijk behouden. Hiermee wordt het risico op natschade aan bestaande wegen deels voorkomen en blijft landbouwkundig gebruik binnen het uitwerkingsgebied deels mogelijk zonder dat dit ten koste gaat van de natuurdoelen. Het gaat om:

1. Het sterk verondiepen van de hoofdwatgang in de enclave de Ronde Bulten tot een natuurlijke laagte in het landschap (in plaats van dempen);
2. Deelontwatering binnen 't Laakmors behouden en aanvullen met extra watergangen voor drooglegging bebouwing;
3. Ontwatering Buurserstraat handhaven (voor drooglegging weg);
4. Ontwatering rondom bebouwing Buurserstraat 193 handhaven;
5. Plaatsen van een gemaal om het oppervlaktewater uit het gebied Laakmors af te voeren op de Buurserbeek.

Naderhand is gebleken dat er in de omgeving van de Langenbergerweg nog een knelpunt ligt ten aanzien van de afvoer van hemelwater. Hier is een aanvullend onderzoek uitgevoerd en verwerkt in het document *Resultaten nader onderzoek lokale hemelwaterafvoer (BZ5)* (Deskundigenteam N2000 Haaksbergen, 2018) waaruit aanvullende maatregelen zijn voortgekomen. Deze zijn verwerkt in onderstaande maatregelen.

In figuur 5.10 staan de uitgewerkte PAS-maatregelen in deelgebied BZ5 'Enclave de Ronde Bulten en Laakmors' weergegeven.

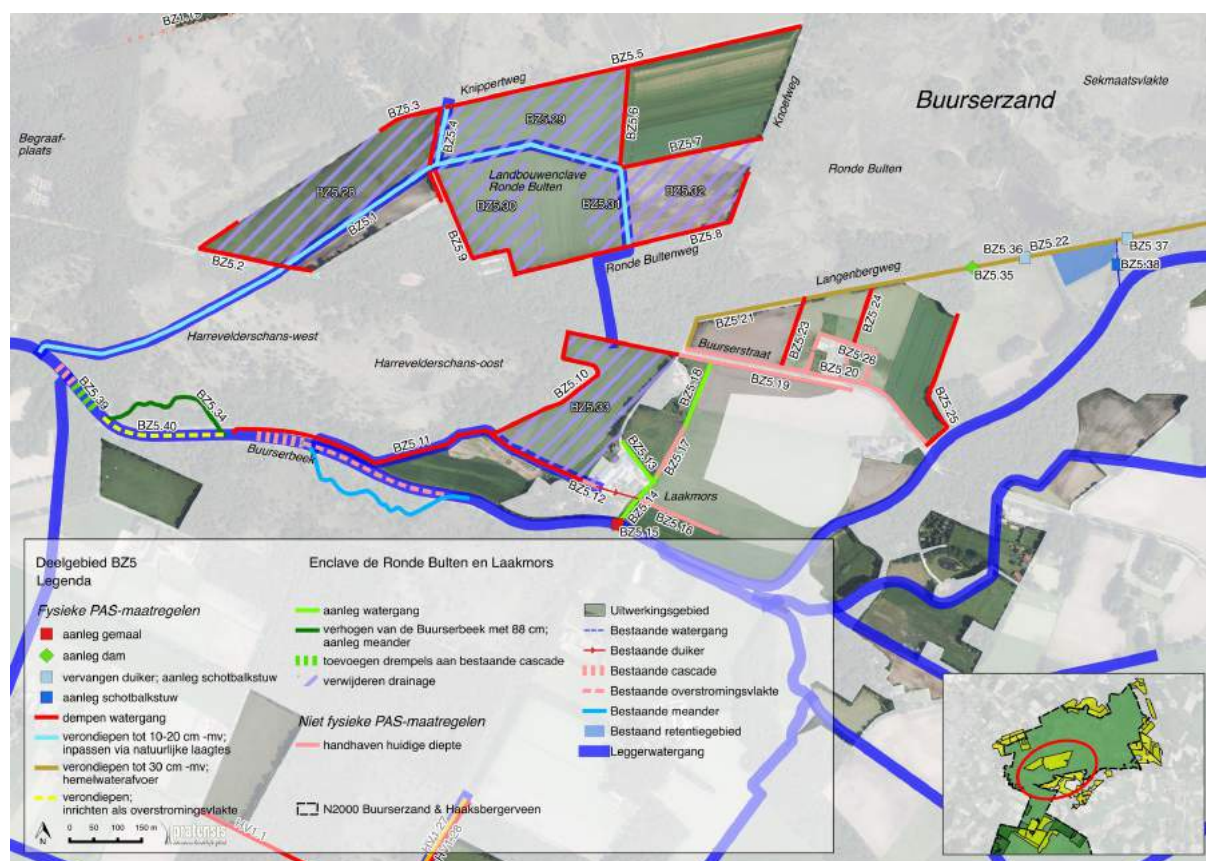
Maatregel M4a, M6b en M6c uit de PAS-gebiedsanalyse zijn uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

1. Demping van de ontwateringssloten (BZ5.2, BZ5.3, BZ5.5 t/m BZ5.11, BZ5.23 t/m BZ5.25). Om overlast ter plaatse van bebouwing en infrastructuur te voorkomen worden de watergangen BZ5.12, BZ5.16 en BZ5.17 behouden. Voor de ontwatering van bestaande bebouwing worden er ook nieuwe watergangen gegraven (BZ5.13, BZ5.14 en BZ5.18). Voor de ontwatering van de Buurserstraat blijven de watergangen BZ5.19 en BZ5.20 behouden. De ontwatering rondom de bebouwing Buurserstraat 193 blijft behouden (BZ5.26). Om het oppervlaktewater uit het gebied Laakmors af te voeren op de Buurserbeek wordt een nieuw gemaal geplaatst (BZ5.15).
2. In figuur 5.5 is de leggerwatgang in de enclave, die doorloopt tot aan de Buurserbeek, weergegeven als 'te verondiepen' watgang (BZ5.1 en BZ5.4). Met het verondiepen van deze watgang wordt de drainerende werking opgeheven. Via de verondiepte watgang kan neerslagwater uit het gebied worden afgevoerd. Daarbij wordt de watgang tot 10 - 20 cm onder maaiveld verondiept en als natuurlijke laagte ingepast. De uiteindelijk inrichting van deze laagte wordt nader bepaald in het op te stellen definitieve ontwerp (DO) (zie paragraaf 10.2), afhankelijk van de functies en inrichting van de enclave.
3. De aanwezige drainage op de percelen BZ5.28 t/m BZ5.33 wordt verwijderd.
4. De watgang langs de Langenbergweg wordt verondiept tot 30 cm onder maaiveld t.b.v. hemelwaterafvoer (BZ5.21 en BZ5.22).

De duiker ter plaatse van de oprit van de vakantiewoning aan de Langebergweg wordt definitief als dam aangelegd (BZ5.35) zodat hier een definitieve solide waterscheiding ontstaat. De twee bestaande duikers ten behoeve van de afvoer van hemelwater uit het Buurserzand worden vervangen door rechthoekige open duikers (afmetingen ca. 50 x 50 cm). Aan de zijde van het Buurserzand wordt in beide duikers een in hoogte instelbare schotbalkstuw aangebracht (BZ5.36 en BZ5.37), zodat het waterniveau kan worden ingeregeld.

Ter hoogte van de watergang naar de afvoerduiker van de Buurserbeek wordt een schotbalkstuw aangebracht (BZ5.38). Middels deze stuw kan zoveel mogelijk water in het nabij gelegen bestaande retentiegebied worden vastgehouden. Inregeling is daarmee mogelijk voordat het wordt afgevoerd naar de Buurserbeek.

5. Peilverhoging van de Buurserbeek binnen tracé 1 (Schansweg - Laakmors Schansweg) met + 88 cm ten opzichte van de situatie in 2009 (variant C). Er worden drempels toegevoegd aan de bestaande cascade (BZ5.39), binnen het tracé wordt een meander aangelegd (BZ5.34) en de bestaande loop van de Buurserbeek wordt verondiept en ingericht als overstromingsvlakte (BZ5.40).

Figuur 5.10 Uitgewerkte PAS-maatregelen in deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors.

5.6 PAS-maatregelen deelgebied HV1 Horsterveen

Het uitwerkingsgebied HV1 Horsterveen ligt aan de noordzijde van het Haaksbergerveen, ter hoogte van de verbinding met het Buurserzand. Het deelgebied bestaat uit landbouwgronden in eigendom van één particulier en landbouw/natuurgronden in eigendom van Staatbosbeheer. Het uitwerkingsgebied is ca. 43 ha groot. Deelgebied HV1 valt in zijn geheel binnen de Natura 2000-begrenzing.

PAS-gebiedsanalyse

De maatregel in deelgebied HV1 is in de PAS-gebiedsanalyse als volgt aangeduid:

M7a Creëren van een hydrologische bufferzone - verwerven gronden.

In deelgebied HV1 ligt de focus op het realiseren van een hydrologische bufferzone (lagg-zone) met als doel om de doelstelling ten aanzien van herstellend en actieve hoogvenen te behalen.

Op korte termijn gaat het om maatregelen ter voorkoming van verslechtering van kwaliteit en areaal van de habitattypen actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen en vochtige heide. Op lange termijn gaat het om een kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen en oppervlakte uitbreiding van actieve hoogvenen.

Het uitwerkingsgebied HV1 biedt potentie om een natuurlijke overgangszone te ontwikkelen tussen de hoogveenkern in het zuiden en de heidegebieden op minerale gronden in het noorden. Hier kan een functionele lagg-zone ontwikkeld worden, die op twee manieren bijdraagt aan de lange instandhoudingsdoelstellingen voor het Haaksbergerveen en Buurserzand:

1. een functie als hydrologische bufferzone, waardoor de omvang van wegzijging in de veenkern afneemt;
2. herontwikkeling van de landschappelijke samenhang, waardoor ecologische potenties worden gecreëerd voor soorten die afhankelijk zijn van abiotische gradiënten in het hoogveenlandschap.

Het uitwerkingsgebied biedt daarnaast potentie om invulling te geven aan de verbinding tussen Haaksbergerveen en Buurserzand voor typische soorten van heide en hoogveen, die op dit moment achteruitgaan.

Vooronderzoek

Omdat er onvoldoende inzicht was in de werking van het ecohydrologisch systeem (kwantiteit, kwaliteit) van het Haaksbergerveen is een ecohydrologisch systeemanalyse uitgevoerd. Dit onderzoek geeft de basis voor de verdere uitwerking van de maatregelen en effecten in en rond het Haaksbergerveen in 2019. Ten tijde van de uitwerking van de maatregelen voor deelgebied HV1 was deze informatie nog niet beschikbaar en kon daarom niet betrokken worden. Op basis van expertkennis is de inschatting dat de uitkomsten uit de ecohydrologische systeemanalyse geen gevolgen zullen hebben voor het onderstaande voorgestelde maatregelenpakket.

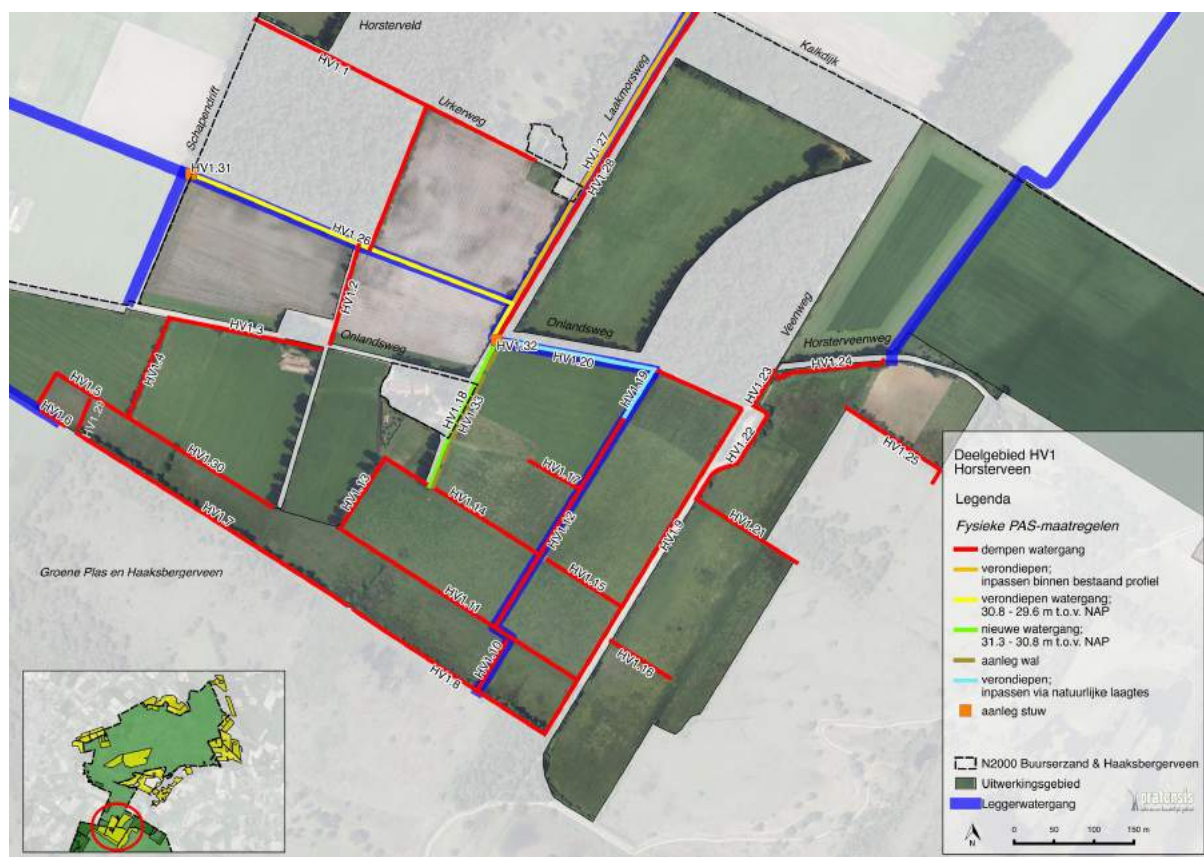
Vanwege de historische locatie is een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd, waarin aanbevelingen zijn gedaan voor de inrichting en ontwikkeling rekening houdend met de historie van de plek (Cultuurland Advies, 2017). De aanbevelingen zijn, waar mogelijk, verwerkt in de uit te voeren maatregelen, o.a. behouden/ herstellen van het pionierserf.

Uitwerking PAS-maatregelen

De gebiedsmaatregelen voor het creëren van een hydrologische bufferzone (M7a) bestaan uit het opheffen van alle ontwateringsmiddelen in het uitwerkingsgebied HV1. Het deskundigenteam heeft deze maatregelen verder uitgewerkt (Gemeente Haaksbergen, Achtergronddocument gebiedsmaatregelen HV-1). Daarbij zijn diverse varianten onderzocht en bediscussieerd met de werkgroep gebiedsmaatregelen.

De projectgroep heeft op 7 maart 2017 gekozen voor een variant waarin de balans is gezocht tussen landbouw, natuur en cultuurhistorie zonder dat dit ten koste gaat van de effecten op de hydrologie van het Haaksbergerveen, onder de voorwaarde dat de maatregelen kunnen wijzigen als de resultaten van de ecohydrologische systeemanalyse daar aanleiding voor geven.

In figuur 5.11 staan de uitgewerkte PAS-maatregelen in uitwerkingsgebied HV1 Horsterveen weergegeven.

Figuur 5.11 Uitgewerkte PAS-maatregelen deelgebied HV1 Horsterveen.

Maatregel M7a uit de PAS-gebiedsanalyse is uitgewerkt in onderstaande concrete maatregelen:

1. Dempen van de ontwateringssloten HV1.1 t/m HV1.17, HV1.21 t/m HV1.25 en HV1.28 t/m HV1.30.
2. Er is een risico op wateroverlast voor het erf en de bebouwing. Om dit te voorkomen wordt aan de oostkant van het erfperceel een nieuwe watergang gegraven (HV1.18), welke afwatert in noordelijke richting. Om te zorgen dat er geen oppervlaktewater vanaf de oostelijk percelen (waar het maaiveld laag is) in deze nieuwe watergang stroomt, wordt aan de oostkant van de watergang een wal (HV1.33) aangelegd van maximaal 0,5 meter hoogte.
Om het (hemel)water bij piekbuien af te kunnen voeren (zonder stagnatie) dienen de watergangen voldoende ruim gedimensioneerd te worden. Omdat de ontwateringsdiepte niet verder kan worden verlaagd (dieper), dient de 'ruimte' gezocht te worden in voldoende brede watergangen. De percelen die ten noorden (aan de overzijde van de Onlandsweg) en westen grenzen aan het erf blijven in agrarisch gebruik. Om die reden wordt de sloot langs de bosrand verondiept in plaats van gedempt (HV1.26).
3. De watergangen HV1.19 en HV1.20 worden verondiept en ingepast als natuurlijke laagte. De uiteindelijke inrichting van deze laagte wordt nader bepaald in het op te stellen definitieve ontwerp (DO) (zie paragraaf 10.2), in samenhang met de inrichting van de zuidelijk gelegen percelen.
De watergang HV1.27 wordt verondiept en ingepast als laagte binnen het bestaande profiel.
4. Er worden twee stuwen (HV1.31 en HV1.32) gerealiseerd om het waterpeil binnen het uitwerkingsgebied HV1 te kunnen regelen.

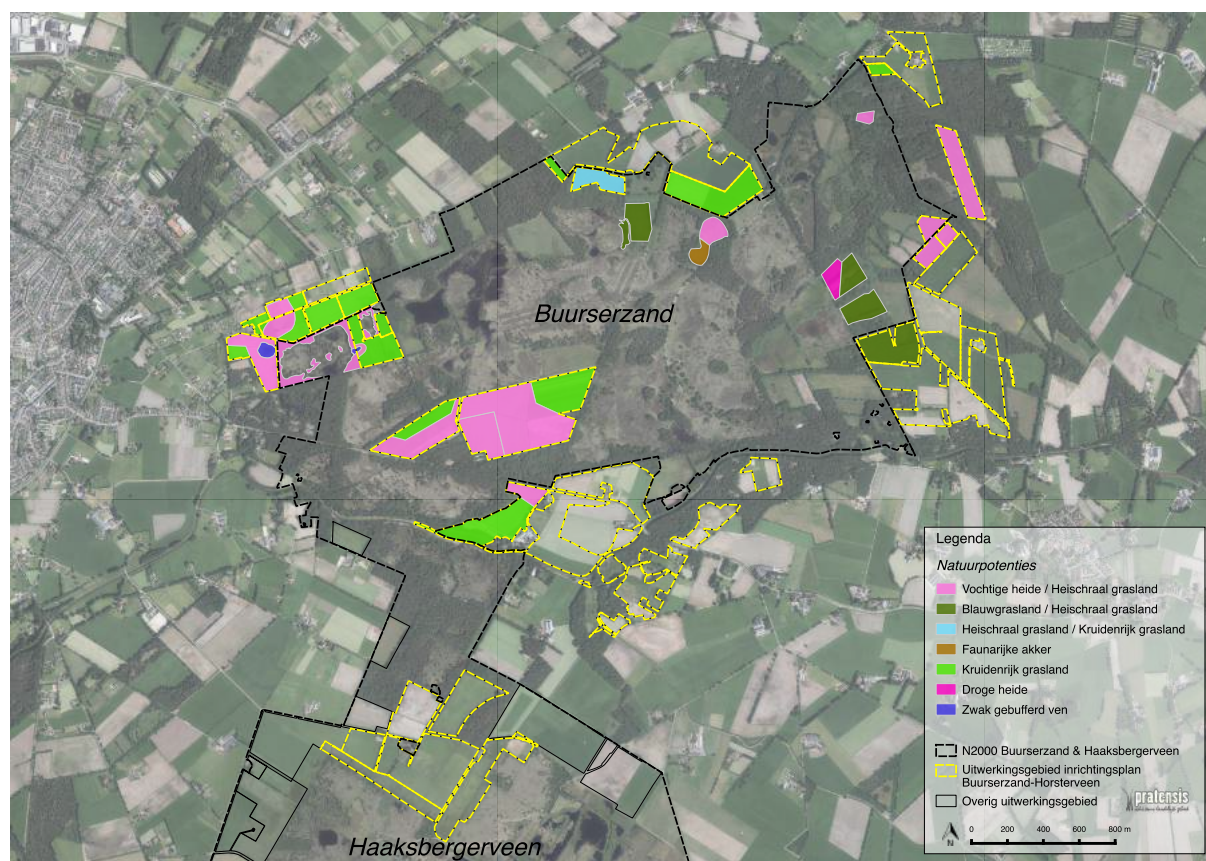
6 PAS-omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen

Naast de PAS-maatregelen zoals in hoofdstuk 5 zijn beschreven zijn er maatregelen die volgend zijn op de PAS-maatregelen, zogenaamde PAS-omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen. In dit hoofdstuk worden per deelgebied deze overige maatregelen toegelicht.

PAS-omvormingsmaatregelen

De uitgewerkte PAS-maatregelen (hoofdstuk 5) zorgen naast gewenste hydrologische effecten binnen het Natura 2000-gebied ook voor vernatting van omliggende gronden. Hierdoor zijn sommige landbouwpercelen niet meer landbouwkundig te gebruiken. Dat betekent dat ze op een andere manier moeten worden ingericht en beheerd. Deze zogenaamde PAS-omvormingsmaatregelen zijn onlosmakelijk verbonden aan de PAS-maatregelen.

Bij de uitwerking is gezocht naar een logische en duurzame inrichting voor de toekomst. Concreet betekent dit omvorming tot een passend natuurtypen. Het deskundigenteam heeft voor percelen in het uitwerkingsgebied en van (voormalige) landbouwgronden binnen de Natura 2000-begrenzing natuurpotenties bepaald (figuur 6.1). De natuurpotenties zijn bepaald op basis van de verwachte hydrologische situatie na uitvoering van de PAS-maatregelen, bodemchemisch onderzoek (B-Ware, 2017 en 2018) en ecohydrologische onderzoeken. De keuze om percelen daadwerkelijk om te vormen tot natuur wordt gemaakt door de eigenaar of de provincie (als de huidige eigenaar afstand doet van de grond). Op percelen binnen de Natura 2000-begrenzing kan ook invulling worden gegeven aan de uitbreidingsdoelstelling die voor enkele habitattypen geldt.

Figuur 6.1 Natuurpotenties op (voormalige) landbouwpercelen binnen de Natura 2000-begrenzing en gedeeltelijk in het uitwerkingsgebied Buurserzand.

Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk zijn mitigerende maatregelen voor bebouwing en infrastructuur opgenomen om ongewenste effecten n.a.v. de PAS-maatregelen te voorkomen. Daarnaast zijn mitigerende maatregelen opgenomen om overlast op landbouwpercelen buiten het uitwerkingsgebied te voorkomen of te verkleinen. Mitigerende maatregelen worden uitgevoerd als hierover overeenstemming is met de betreffende grondeigenaar. De reeds uitgewerkte mitigerende maatregelen hebben geen gevolgen voor de uit te voeren PAS-maatregelen en de

instandhoudingsdoelstellingen. Eventuele aanvullende mitigerende maatregelen om overlast in/rond bebouwing te voorkomen worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen.

6.1 Overige maatregelen deelgebied BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen

Het deskundigenteam heeft in het Achtergronddocument BZ1 omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen uitgewerkt. In figuur 6.2 staan de uitgewerkte omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen weergegeven met daaronder een nadere toelichting.

Figuur 6.2 Overige maatregelen BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen.

Omvormingsmaatregelen BZ1

De landbouwpercelen ten zuiden van de Steenhaarweg/Slatsleiding liggen op korte afstand van de kwetsbare habitattypen vochtige heide en zwakgebufferde vennen in het Galgenslat. Ze worden na uitvoering van de PAS-maatregelen te nat voor reguliere landbouw. Herstel van soortenrijke schrale vegetatietypen op deze percelen is alleen goed mogelijk bij het (minimaal) afgraven van de bouwvoor. Echter, het afgraven van de bouwvoor is niet goed verenigbaar met het beoogde systeemherstel (grondwatervoeding van de vennen).

Het risico op ongewenste aanrijking van nitraat en fosfaat vanuit het landbouwgebied richting het Galgenslat is niet uit te sluiten gezien de hoge FVG-waarden (fosfaatverzadigingsgraad) en de (ondiepe) grondwaterstroming in de winterperiode. Daarom wordt de reguliere bemesting op enkele percelen (BZ1.D en BZ1.E) gestopt en fosfaat uitgemijnd (toelichting in kader op de volgende pagina). Hiermee wordt de ongewenste aanrijking van fosfaat richting de aangrenzende habitattypen gestopt. Vanuit de percelen BZ1.A en BZ1.B is er geen risico op ongewenste aanrijking van nutriënten richting het Galgenslat. Deze percelen worden samen met perceel BZ1.C uitgemijnd. Perceel BZ1.C wordt in de huidige situatie al niet meer regulier bemest.

Voor het uitmijnen wordt per perceel nog een concreet uitmijnadvies opgesteld. Na de uitmijnperiode kunnen de percelen beheerd worden als kruiden- en faunarijk grasland (N12.02) met extensieve begrazing (tot 1,5 GVE/ha) of als kruiden- en faunarijke akker (N12.05).

Het perceel in de hoek van de Zoomweg en Smitterijweg is na uitvoering van de PAS-maatregelen ongeschikt voor reguliere landbouw. De grondwaterstanden komen op dit perceel zowel in de winter als in het voorjaar langere tijd en frequenter boven het maaiveld. Het perceel biedt potenties voor de ontwikkeling van een ven in combinatie met heischraal grasland/vochtige heide. In de laagte waarin dit ven wordt gerealiseerd (BZ1.F) kan het afgraven van de bouwvoor, 0 - 30 cm onder maaiveld (BZ1.H en BZ1.I), ook op grotere schaal worden toegepast zonder dat dit ten koste gaat van het beoogde systeemherstel. Voorwaarde hierbij is dat het niveau van de overlooptrempel van deze laagte niet te laag wordt gemaakt (maximaal 30,2 m + NAP).

Met de venontwikkeling wordt het wegzakken van de waterstand in de zomer verminderd, wat bijdraagt aan het vochtig houden van het aangrenzende heidegebied in de zomer.

Binnen het Natura 2000-gebied rond de bestaande vennen in het Galgenslat is er ruimte voor uitbreiding van vochtige heide door het pleksgewijs verwijderen van bos op de oever van de vennen (BZ1.K en BZ1.L).

De uitloper van het zuidelijke ven van het Galgenslat wordt hersteld. Het hier lokaal weer verwijderen van de opgebrachte grond en het verwijderen van de bouwvoor in een zone hieromheen (BZ1.G en BZ1.J) heeft geen nadelige consequenties op het beoogde systeemherstel. Het herstel van de oostelijke uitloper van het zuidelijke ven biedt kansen voor uitbreiding van het habitatype zure vennen (H3160) en in de zone hieromheen liggen kansen voor uitbreiding van het habitatype vochtige heide (H4010A).

UITMIJNEN VAN FOSFAAT

Uitmijnen is een vorm van landbouwkundig gebruik zonder fosfaatbemesting. Hierbij kan via de teelt van een gras-klavermengsel (stikstofbinder) of mais in combinatie met beperkte bemesting met N (stikstof) en K (kalium) ingezet worden om fosfaat via gewasopname versneld uit de bodem te halen tot minimaal onder de FVG van 25% (dit is ca. 1900 $\mu\text{mol/l}$ Olsen-P). Als hanteerbare en veilige streefwaarde kan de ontwikkeling van een kruiden- en faunairijk grasland worden aangehouden met een Olsen-P streefconcentratie van ca. 1200-1500 $\mu\text{mol/l}$ (conform bodemchemisch onderzoek in de omgeving van het Buurserzand (B-Ware, 2018)). Dit is slechts een indicatieve streefwaarde: 'kruidenrijk grasland' is een breed begrip waardoor er geen harde streefconcentratie voor te hanteren is. Gedurende het uitmijnen is aanvullend extensief begrazingsbeheer mogelijk ter bevordering van de vegetatiestructuur en bodemfauna (Gemeente Haaksbergen, Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-1).

Per eigenaar en per perceel dient een uitmijnadvies opgesteld te worden om de uitmijnstrategie en de periode te kunnen bepalen.

Mitigerende maatregelen BZ1

In deelgebied BZ1 is er geen risico op grondwateroverlast in en rond woningen. Ter plaatse van het erf bij de aanwezige woningen wordt - zowel in de huidige als toekomstige situatie - een grondwaterstand verwacht die dieper is dan 0,7 meter onder maaiveld. Deze diepte wordt veelal als norm aangehouden voor risico's op grondwateroverlast bij woningen, gebaseerd op Leidraad bouw- en woonrijp maken (1986). Wel is er mogelijk risico op grondwateroverlast bij twee schuren (BZ1-S1 en BZ1-S2). De situatie ter plaatse dient verder onderzocht te worden. Middels mitigerende maatregelen zoals het aanbrengen van ondiepe drainage dan wel het graven van een greppel (maximaal 30 cm onder maaiveld) kan schade voorkomen worden. Hierover moeten nog afspraken gemaakt worden met de betreffende eigenaren. Verder is er risico op geringe wateroverlast op zandpaden. Op verharde wegen is geen risico te verwachten. Na uitvoering van de maatregelen dienen eventueel ontstane natte/zwakke plekken in zandpaden opgehoogd te worden.

6.2 Overige maatregelen deelgebied BZ2 De Knoef

Het deskundigenteam heeft in het Achtergronddocument BZ2 omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen uitgewerkt. In figuur 6.3 staan de uitgewerkte omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen weergegeven met daaronder een nadere toelichting.

Figuur 6.3 Overige maatregelen BZ2 De Knoef.

Omvormingsmaatregelen BZ2

De percelen in BZ2.A zijn gelegen binnen de Natura 2000-begrenzing en worden te nat voor reguliere landbouw. Uit analyse van de grondwaterstromen blijkt dat door uitvoering van de PAS-maatregelen de grondwaterstroming van de westelijk gelegen landbouwpercelen op de dekzandrug richting de lage delen dusdanig verandert dat deze naar het noorden is gericht en niet meer richting de percelen binnen het Natura 2000-gebied. Dit betekent dat er geen risico is van nutriëntenaanrijking vanuit deze gronden.

De percelen hebben potenties voor uitbreiding van heischrale graslanden en/of kruidenrijk grasland. Na uitvoering van de PAS-maatregelen ontstaat er een GVG (gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand) van 20 - 30 cm onder maaiveld in het westelijk deel en 30 - 40 cm onder maaiveld in het oostelijk deel. Dit zijn optimale tot suboptimale omstandigheden voor heischrale graslanden. Om de natuurdoelstelling te behalen zullen de percelen worden uitgemijnd. Hiervoor wordt nog een afzonderlijk uitmijnadvies opgesteld voor de eigenaar/gebruiker.

De percelen in BZ2.B liggen op de grens met het Natura 2000-gebied en wordt te nat voor reguliere landbouw na uitvoering van de PAS-maatregelen. De percelen zijn geschikt voor de ontwikkeling naar kruidenrijk grasland. Afgraven van de betreffende percelen is niet gewenst vanwege de drainerende werking op de zuidelijk gelegen habitattypen. De percelen worden uitgemijnd op basis van een nog op te stellen uitmijnadvies.

Voor de percelen in BZ2.A en BZ2.B bestaat een risico op ontwikkeling van pitrus bij vernatting. Om dit te voorkomen moet een intensief beheer worden uitgevoerd.

In het gebied De Bommelas, binnen het Natura 2000-gebied, wordt het noordelijke deel van het voormalige landbouwperceel ca. 15 cm afgegraven (BZ2.D) ten gunste van zowel fosfaatgehalte als de grondwatersituatie. De GVG voldoet na afgraven aan de eisen van vochtige heide of heischrale graslanden. Er is geen risico op verdrogende effecten op omliggende habitattypen. De binnen het perceel gelegen drinkpoel is watervoerend en biedt potenties als voortplantingswater voor de kamsalamander. De eiken direct aan de rand van de poel hebben door directe bladval een negatief effect op de waterkwaliteit. Door het verwijderen van de bomen direct rond de poel en het verwijderen van blad in de poel (BZ2.C) zal de waterkwaliteit verbeteren.

Mitigerende maatregelen BZ2

Ter plaatse van het erf bij een aantal woningen treden reeds in de huidige situatie grondwaterstanden op die ondieper zijn dan 0,7 m onder maaiveld (dit wordt veelal als norm aangehouden voor risico's op grondwateroverlast bij woningen, gebaseerd op Leidraad bouw- en woonrijp maken (1986). Na uitvoering van de maatregelen gaat de grondwaterstand nog iets verder omhoog. Binnen deelgebied BZ2 gaat het om de erven bij de woningen Oude Enschedeseweg 70 (BZ2.W1), Knoefweg 15A (BZ2.W3) en Knoefweg 16 (BZ2.W4).

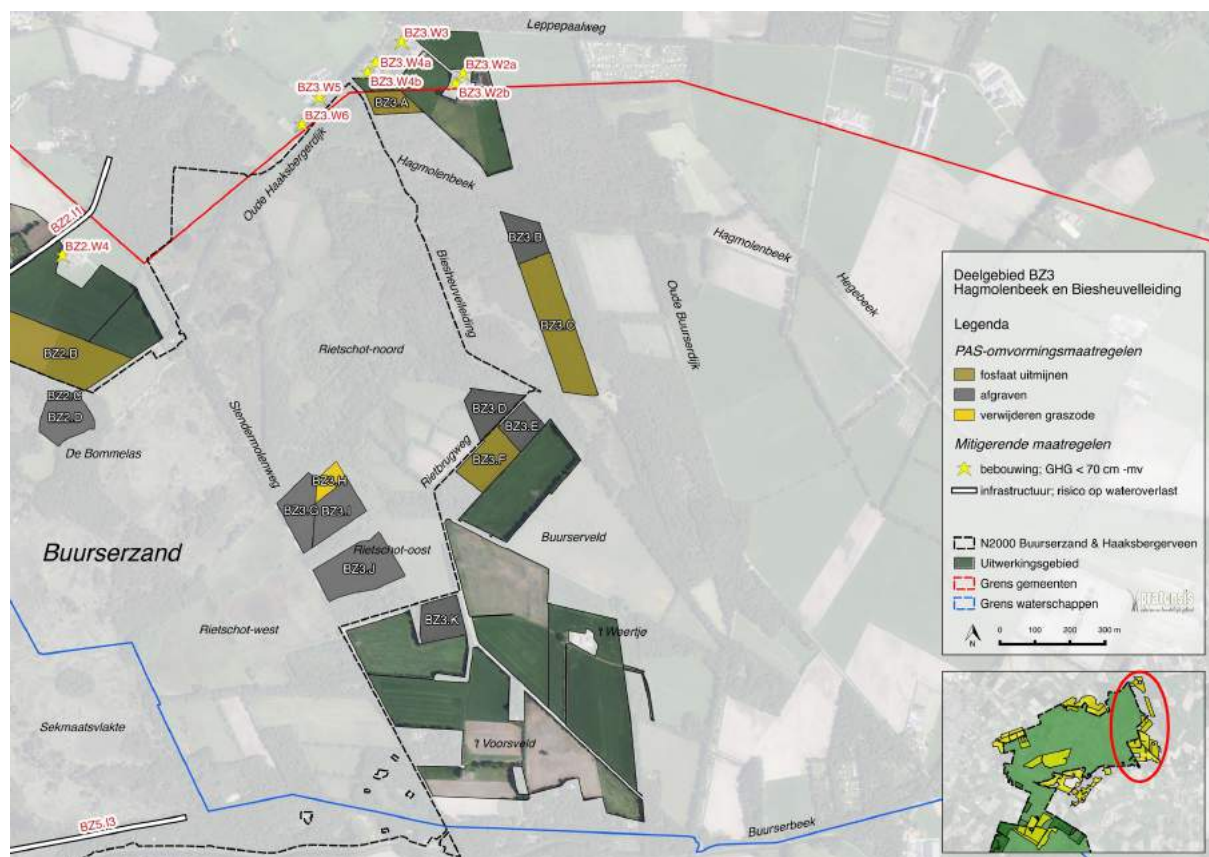
Bij deze woningen is nader onderzoek nodig naar de risico's op schade aan bebouwing als de maatregelen in dit inrichtingsplan worden uitgevoerd. Om mogelijke overlast te voorkomen heeft de aanleg van drainage de voorkeur. Ter plaatse van de Knoefweg 16 zijn stallen met kelders aanwezig. Hier is nader onderzoek nodig of er risico is op opdrijven.

Voor het goed begaanbaar houden van het onverharde deel van de Knoefweg richting het Buurserzand zijn aanvullende maatregelen naar verwachting noodzakelijk in de vorm van een ophoging. Of maatregelen noodzakelijk zijn wordt duidelijk na uitvoering van de PAS-maatregelen.

Ten behoeve van het verminderen van het risico op natschade wordt op een perceel ten zuiden van de Oude Enschedeseweg, buiten het uitwerkingsgebied, drainage aangebracht (BZ2.E). De GVG ter plaatse van de vastgestelde habitatdoelen wordt door deze nieuwe drainage niet beïnvloed. Het betreffende perceel blijft door het aanleggen van drainage geschikt als landbouwperceel.

6.3 Overige maatregelen deelgebied BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

Het deskundigenteam heeft in het Achtergronddocument BZ3 omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen uitgewerkt. In figuur 6.4 staan de uitgewerkte omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen weergegeven met daaronder een nadere toelichting.

Figuur 6.4 Overige maatregelen BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding.

Omvormingsmaatregelen BZ3

Het risico op nutriëntenuitspoeling naar kwalificerende habitattypes vanuit de omliggende landbouwpercelen is volgens het deskundigenteam zeer beperkt. Er worden geen bemestingsbeperkende maatregelen gelegd op de percelen binnen het uitwerkingsgebied.

Perceel BZ3.A is een vrij nat perceel. Het fosfaatgehalte in de bovenlaag is relatief laag, maar te voedselrijk voor ontwikkeling vochtige heide. Door middel van uitmijnen wordt dit perceel omgevormd naar kruidenrijk grasland.

Perceel BZ3.B/C heeft de bestemming natuur in het Bestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen (Gemeente Haaksbergen, 2015). Het perceel is van belang als onderdeel van het realiseren van een heideverbinding. Het perceel is reliëfrijk en heeft een hoog fosfaatgehalte. Het noordelijke deel van het perceel wordt afgegraven (ca. 20 cm) ten behoeve van de ontwikkeling van vochtige heide. Het zuidelijke deel kan via uitmijnen ontwikkeld worden tot vochtige heide.

De percelen BZ3.D/E/F worden na uitvoering van de PAS-maatregelen te nat voor reguliere landbouw. Het noordelijke perceel ligt binnen de Natura 2000-begrenzing. De bouwvoor (30 cm) van dit perceel (BZ3.D) wordt afgegraven waardoor de gewenste GVG dicht bij het optimale bereik voor vochtige heide/heischraal grasland ligt. Perceel (BZ3.E) heeft na het verwijderen van de bouwvoor (20 cm) gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van vochtige heide. Deze maaiveldverlaging heeft geen drainerend effect op bestaande habitattypen in de omgeving. Perceel BZ3.F wordt via uitmijnen ontwikkeld tot vochtige heide/heischraal grasland.

Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied liggen nog een aantal voormalige landbouwgronden langs de Stendermolenweg (BZ3.G/I/J/H). Op deze percelen vindt in de huidige situatie duidelijk toevoer van gebufferd water plaats aangerijkt met kalk en ijzer. Door het afgraven van de bouwvoor met 20 cm en deels het verwijderen van de graszode worden deze percelen omgevormd naar natte schraalgraslanden (lagere delen) en heischrale graslanden (hogere delen).

Voormalig landbouwperceel BZ3.K heeft de bestemming natuur in het Bestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen (Gemeente Haaksbergen, 2015). Dit perceel is begrensd als uitwerkingsgebied. Een klein deel van dit perceel wordt afgegraven (20 tot 40/50 cm) ten behoeve van de ontwikkeling van blauwgrasland/heischraal grasland. Het overige deel blijft in gebruik als natuurakker.

Mitigerende maatregelen BZ3

In deelgebied BZ3 ontstaan mogelijke risico's op wateroverlast bij de woningen aan de Leppepaalweg 10 (BZ3.W3), 29 (BZ3.W2a) en 30 (BZ3.W2b), Oude Haaksbergerdijk 293 (BZ3.W4a), 295 (BZ3.W4b), 300 (BZ3.W5) en 310 (BZ3.W6). Op deze erven treden reeds in de huidige situatie grondwaterstanden op die ondieper zijn dan 0,7 m onder maaiveld (dit wordt veelal als norm aangehouden voor risico's op grondwateroverlast bij woningen, gebaseerd op Leidraad bouw- en woonrijp maken (1986). Na uitvoering van de maatregelen gaat de grondwaterstand nog iets verder omhoog.

Bij deze woningen is nader onderzoek nodig naar de risico's op schade aan bebouwing als de maatregelen in dit inrichtingsplan worden uitgevoerd en eventuele noodzaak van aanleg van ontwateringsmiddelen (drainage heeft de voorkeur).

6.4 Overige maatregelen deelgebied BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

Het deskundigenteam heeft in het Achtergronddocument BZ5 omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen uitgewerkt. In figuur 6.5 staan de uitgewerkte omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen weergegeven met daaronder een nadere toelichting.

Figuur 6.5 Overige maatregelen BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

Omvormingsmaatregelen BZ5

De landbouwpercelen in de enclave (BZ5.A/B/C/D/E) worden na uitvoering van de PAS-maatregelen ongeschikt voor landbouw. Reguliere bemesting op het deel dat hydrologisch gezien nog wel geschikt blijft, is niet meer mogelijk i.v.m. het risico voor afstroming van nutriënten naar (nieuw te vormen) natuur. De lage delen in het gebied Laakmors worden te nat voor landbouwkundig gebruik. Functieverandering naar natuur biedt kansen voor het realiseren van uitbreidingsdoelen voor vochtige heide en vennen.

In overleg met Natuurmonumenten wordt ten behoeve van soorten die bij de habitats vochtige en droge heide horen, zoals een aantal vlindersoorten, een opener verbinding gemaakt tussen de Buurserstraat en de Ronde Bultenweg/Laakmors (BZ5.G) door het uitvoeren van groepenkap en verwijderen van Amerikaanse vogelkers.

Door het verwijderen van de voedselrijke bouwvoor (15 tot 30 cm) biedt het lage deel van de landbouwenclave kansen voor vochtige heide en veenmosrijke heide en vennen (BZ5.C, BZ5.D en BZ5.E). Bij het afgraven kan aangesloten worden op de historische glooiing. Op enkele delen wordt niet ontgraven vanwege de drainerende werking op de naastgelegen natuur (BZ5.A en BZ5.B). Hier vindt via uitmijnen ontwikkeling richting iets voedselrijkere natuur plaats, zoals kruidenrijk grasland of kruidenrijke akker.

Ondanks de aanwezigheid van fosfaat tot diep in de bodem van de laaggelegen gronden (B-WARE, 2018) is diepe ontgraving op de locatie Laakmors niet wenselijk vanwege de drainerende werking. Een ontwikkeling naar kruidenrijk grasland is passend. Perceel BZ5.F is door de relatief hoge ligging een uitzondering. Hier wordt, de fosfaatrijke bouwvoor tot 20 cm onder maaiveld afgegraven voor de ontwikkeling van vochtige heide.

Mitigerende maatregelen BZ5

Het dempen van watergangen leidt tot mogelijke wateroverlast ter plekke van woningen en wegen. Ter plaatse van het erf van de woningen Buurserstraat 193 (BZ5.W1), 200 (nieuw) (BZ5.W4) en 200 (oud) (BZ5.W5) is in de huidige situatie een grondwaterstand berekend die ondieper is dan 0,7 m onder maaiveld (dit wordt veelal als norm aangehouden voor risico's op grondwateroverlast bij woningen, gebaseerd op Leidraad bouw- en woonrijp maken (1986). Na uitvoering van de maatregelen gaat de grondwaterstand nog iets verder omhoog. Als gevolg hiervan ontstaat er ook een mogelijk risico ter plaatse van de woning aan de Buurserstraat 204 (BZ5.W3). Op bovenstaande erven is nader onderzoek nodig naar de risico's op schade aan bebouwing als de maatregelen in

dit inrichtingsplan worden uitgevoerd en noodzaak van aanleg van ontwateringsmiddelen (drainage heeft de voorkeur).

Er is nader onderzoek nodig naar de mogelijke risico's op schade aan het wegdek voor het gedeelte van de Buurserstraat vanaf de enclave tot aan de Buurserstraat 204 (BZ5.I1). Bij dit onderzoek moet ook de bestaande funderingswijze van de weg betrokken worden. Door de uitvoering van de PAS-maatregelen ontstaat er een ontwateringsdiepte die minder is dan de norm voor wegen van 80 cm onder maaiveld (Leidraad bouw- en woonrijp maken, 1986). In de praktijk worden ondiepere grondwaterstanden onder de weg getolereerd. De funderingswijze van de weg speelt hierin een belangrijke rol. Bij een goede fundering ontstaat weinig capillaire opstijging, waardoor het risico op bijvoorbeeld opvriezen wordt beperkt.

De toegangsweg van de Buurserstraat naar de woning Buurserstraat 200 heeft in de huidige situatie reeds een ondiepe ontwatering. Door uitvoering van de PAS-maatregelen stijgt de grondwaterstand in de winter tot ca. 25 cm onder het wegdek. Om schade te voorkomen wordt de nieuwe sloot die langs het erf van Buurserstraat 200 wordt aangebracht iets meer in noordelijke richting langs de weg doorgetrokken (tot aan het erf van Buurserstraat 204) (BZ5.I2). Dit zal geen negatieve effecten hebben op de natuurdoelen.

Het afwateringssysteem langs de Langenbergweg fungeert in de toekomstige natte situaties niet voldoende, wat zal leiden tot wateroverlast en schade aan de weg. Om dit te voorkomen wordt de fundering van deze zandweg gestabiliseerd en wordt de weg opgehoogd met ca. 10 cm (BZ5.I3).

De bestaande zandpaden rondom de enclave Ronde Bulten kunnen in de winter gedeeltelijk onder water komen te staan. Tezamen met Natuurmonumenten en gemeente Haaksbergen wordt bepaald welke paden opgehoogd moeten worden.

6.5 Overige maatregelen deelgebied HV1 Horsterveen

In figuur 6.6 staan de uitgewerkte omvormings- en mitigerende maatregelen weergegeven voor het deelgebied HV1 Horsterveen met daaronder een nadere toelichting. In onderstaande paragrafen is een korte samenvatting overgenomen uit het Achtergronddocument gebiedsmaatregelen HV-1 (Gemeente Haaksbergen, 2017) aangevuld met informatie van eigenaar en het deskundigenteam.

Omvormingsmaatregelen HV1

Door uitvoering van de PAS-maatregelen in deelgebied HV1 wordt een groot deel van de percelen ongeschikt voor reguliere landbouw. Er is daarom door het deskundigenteam onderzocht welke natuurpotenties de percelen hebben. De natuurpotenties binnen het deelgebied HV1 worden bepaald door de grondwaterstanden, uittreden van grondwater en aanwezigheid van buffering van grondwater of samenstelling van de ondergrond en de voedselrijkdom van de bodem. Op basis van historische kaarten, de hoogtekaart en boorprofielen is te zien dat het erf HV1.W1 op een dekzandrug ligt en dat ten oosten en ten noorden van het erf laagten liggen, die potenties hebben voor de ontwikkeling van soortenrijke en bijzondere vegetaties van plassen met waterveenmos, kleine moerassen en/of vennen in de slenken in combinatie met vochtige tot natte schraalgraslanden of natte heide. Afgraven van de nutriëntrijke bouwvoor van landbouwpercelen is vanuit natuurpotentie gezien wenselijk. Echter, na afgraven zullen deze percelen drainerend gaan werken op het Haaksbergerveen. Dit door het afvoeren van water middels een slotenstelsel ter voorkoming van een plas/drassituatie op de betreffende percelen. Er is daarom gekozen voor een uitmijnstrategie op de percelen in het uitwerkingsgebied HV1 met uitzondering van enkele percelen aansluitend aan het erf. Deze blijven in landbouwkundig gebruik.

Door middel van uitmijnen wordt perceel HV1.B ontwikkeld naar vochtig hooiland, percelen HV1.A/C/F naar vochtige heide en percelen HV1.E/D naar kruiden- en faunairijk grasland.

De percelen rondom het erf HV1.W1 en het perceel aan de overzijde van de Onlandsweg blijven in landbouwkundig gebruik.

Figuur 6.6 Overige maatregelen HV1 Horsterveen.

Mitigerende maatregelen HV1

In deelgebied HV1 is er risico op wateroverlast bij de woningen aan de Onlandsweg 10 (HV1.W1) en bebouwing aan de Urkerweg 15 (HV1.W2).

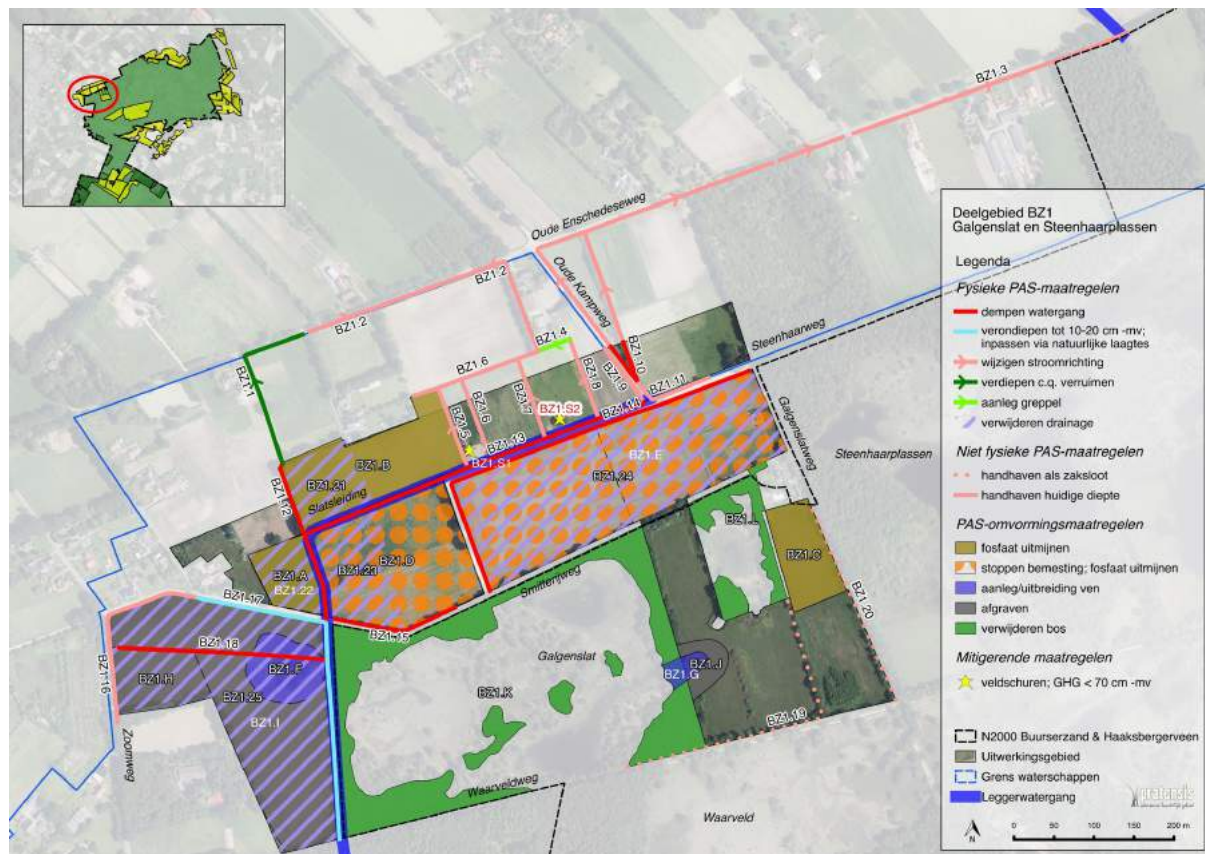
Voor de woning aan de Onlandsweg 10 is door het deskundigenteam een uitwerking van mitigerende maatregelen gemaakt. Er wordt op en rondom het bebouwingsperceel HV1.W1 aanvullende drainage aangelegd, welke afwatert op de nieuw aan te leggen watergang aan de oostkant van het erf (bijlage 1).

Voor de bebouwing aan de Urkerweg 15 is nader onderzoek nodig naar mitigerende maatregelen. Dit onderzoek wordt binnen de planvormingsfase uitgevoerd.

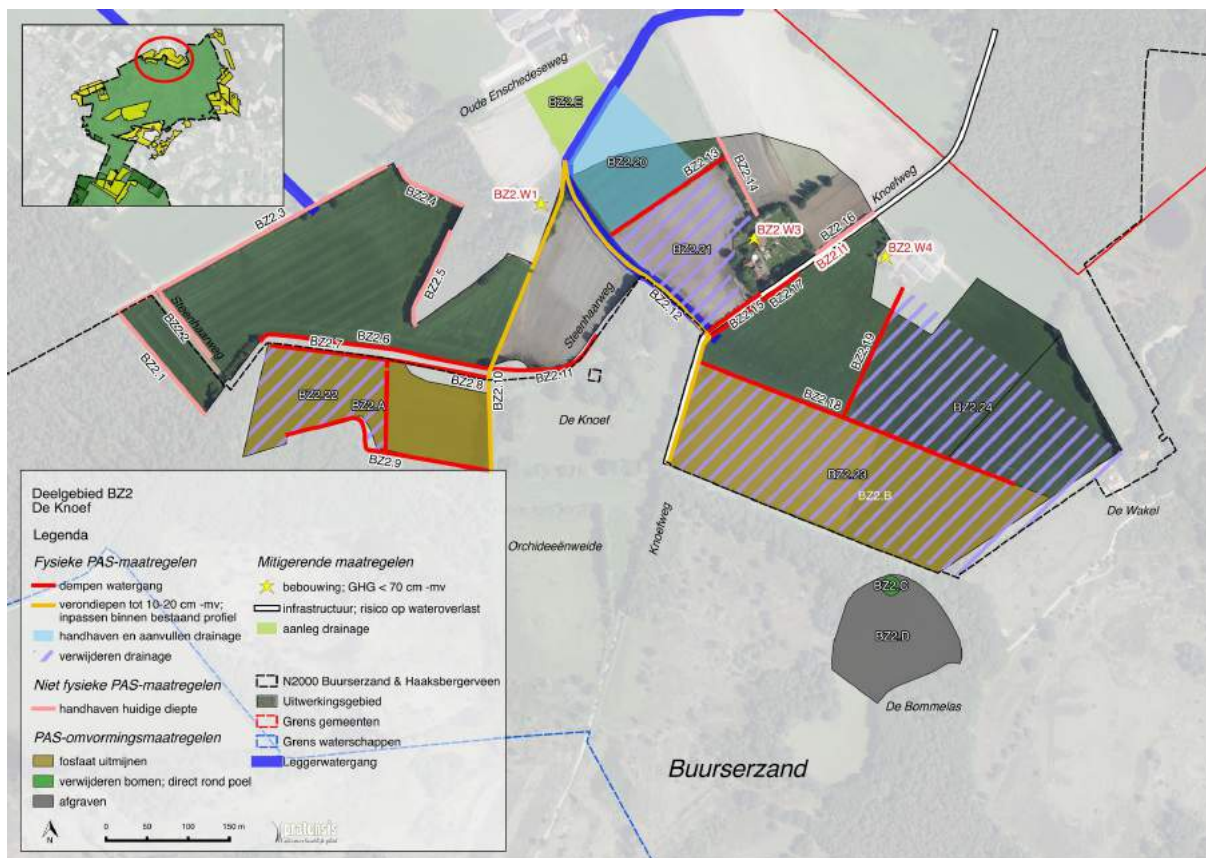
Op delen van de Laakmorsweg (HV1.I1) en Onlandsweg (HV1.I2) kunnen risico's ontstaan op wateroverlast. Om overlast te voorkomen moeten deze wegen worden opgehoogd. Deze ophoogwerkzaamheden kunnen volgens de gemeente uitgevoerd worden als onderdeel van het 'normale' onderhoudsprogramma van deze wegen.

7 Synthese inrichtingskaarten per deelgebied

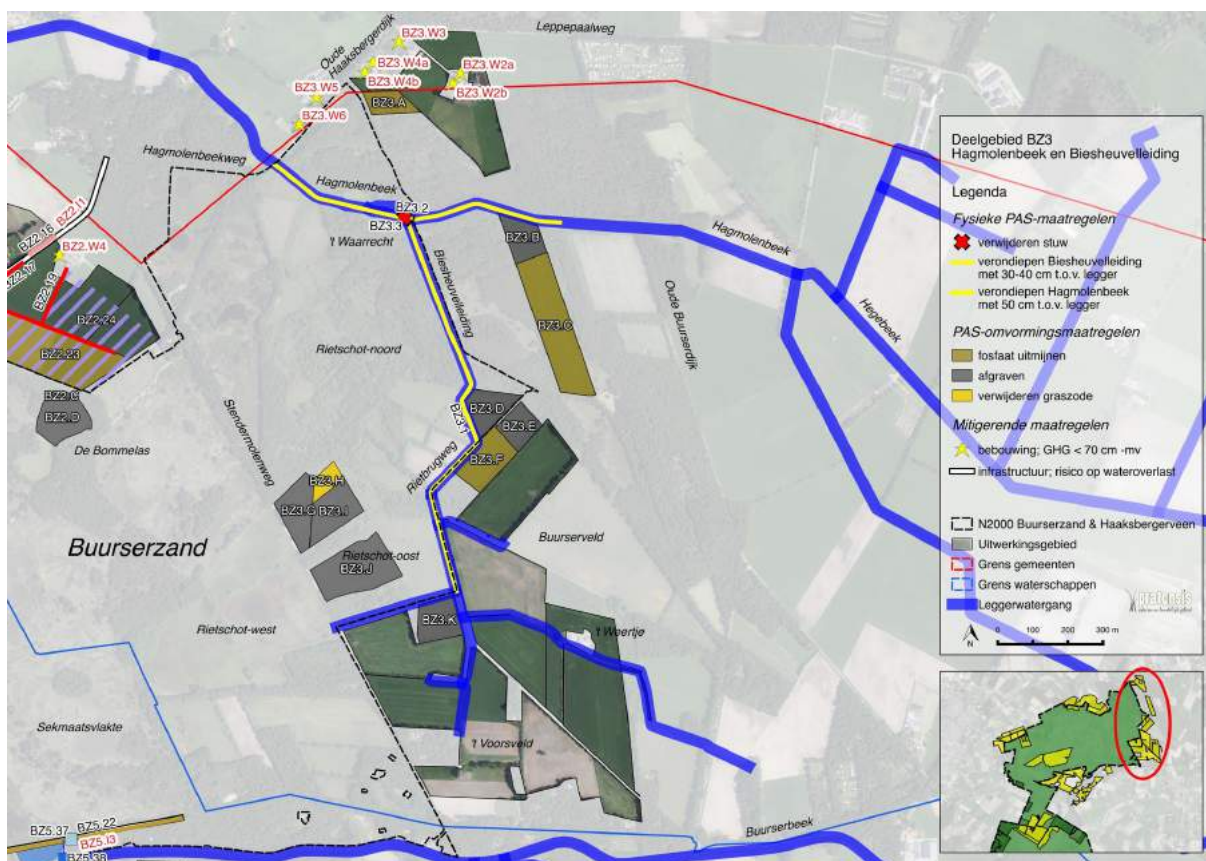
Op onderstaande kaarten zijn de uitgewerkte PAS-maatregelen, PAS-omvormingsmaatregelen en mitigerende maatregelen samengevoegd tot één inrichtingskaart per deelgebied. In de losse kaartenbijlage zijn de kaarten in groter formaat opgenomen.

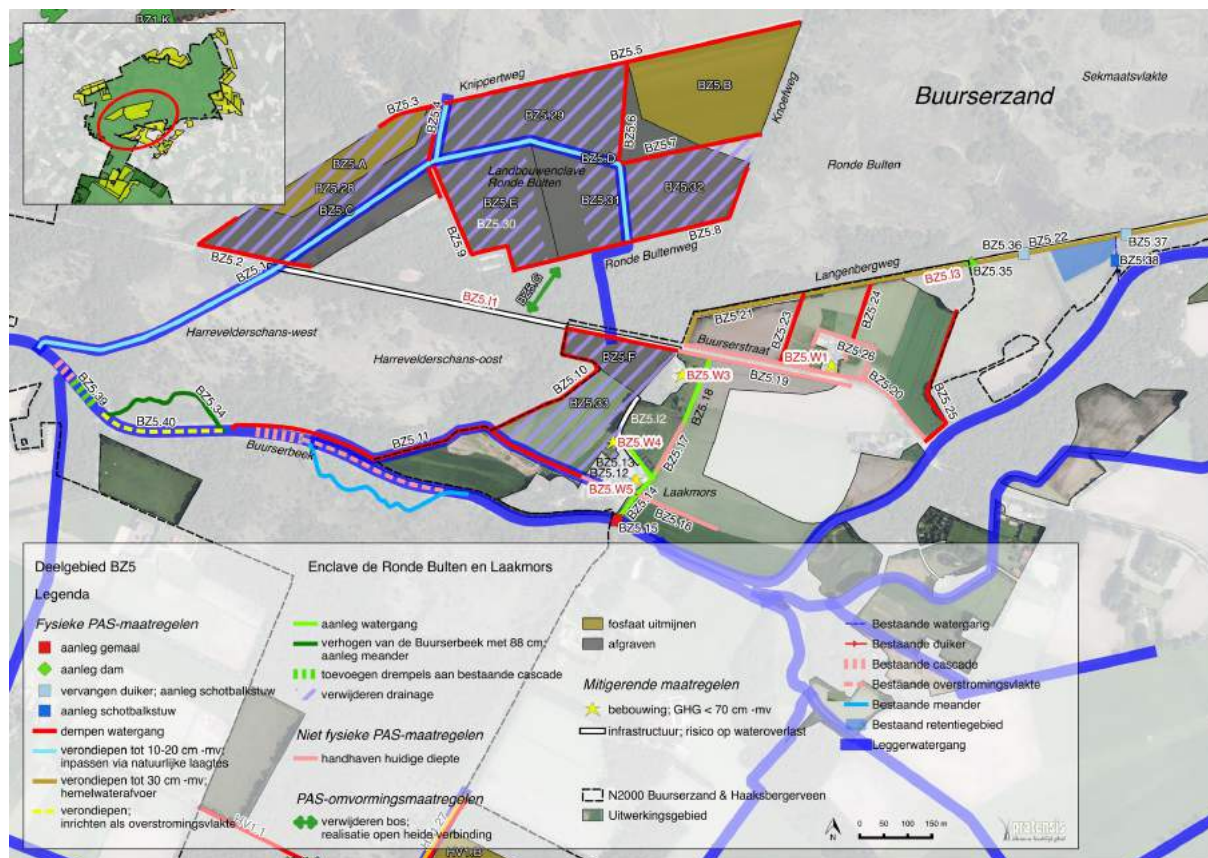
Figuur 7.1 Inrichtingskaart BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen.

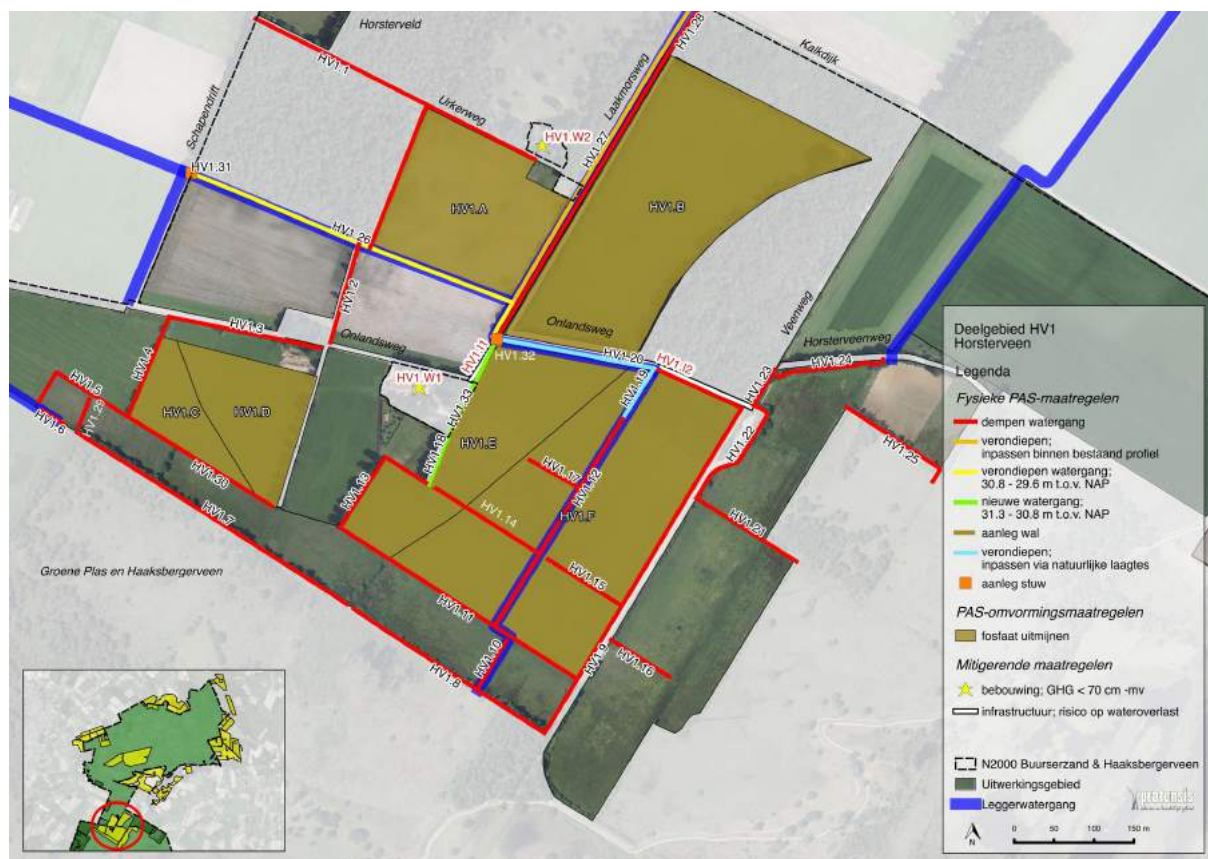
Figuur 7.2 Inrichtingskaart BZ2 De Knoef.

Figuur 7.3 Inrichtingskaart BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding.

Figuur 7.4 Inrichtingskaart BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors.

Figuur 7.5 Inrichtingskaart HV1 Horsterveen.

8 Verwachte hydrologische effecten

In dit hoofdstuk zijn de verwachte hydrologische effecten na uitvoering van de PAS-maatregelen beschreven en daaropvolgend de effecten op de habitats in het natuurgebied, op (landbouw)percelen buiten het natuurgebied en op bebouwing en infrastructuur. Er is geen onderzoek gedaan naar de totale effecten op de habitats in relatie tot de instandhoudings- en uitbreidingsopgave (oppervlakte en kwaliteit van de habitats). Dat ligt buiten de scope van het gebiedsproces. Om tijdens en na realisatie van de maatregelen de effecten in de praktijk te toetsen aan de uitgevoerde effectberekeningen wordt er gemonitord (paragraaf 10.4).

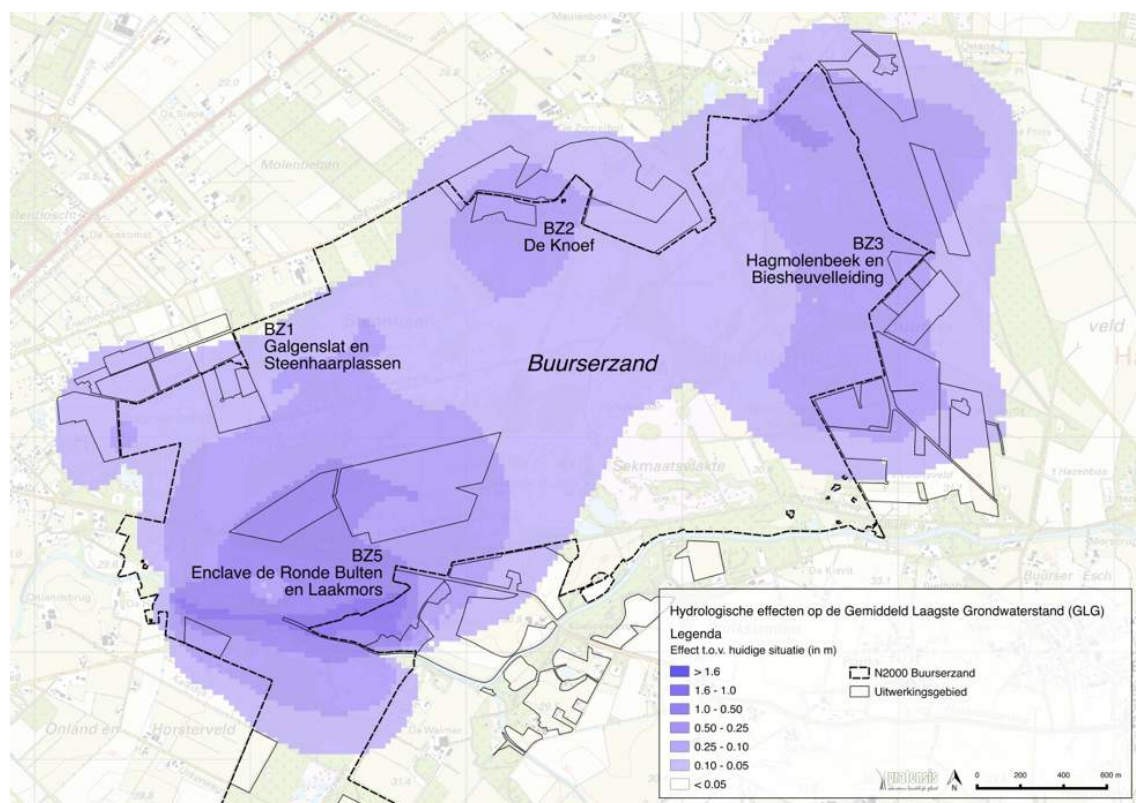
8.1 Hydrologische effecten

Het uit te voeren maatregelenpakket uit hoofdstuk 5 heeft effecten op het natuurgebied en de omgeving.

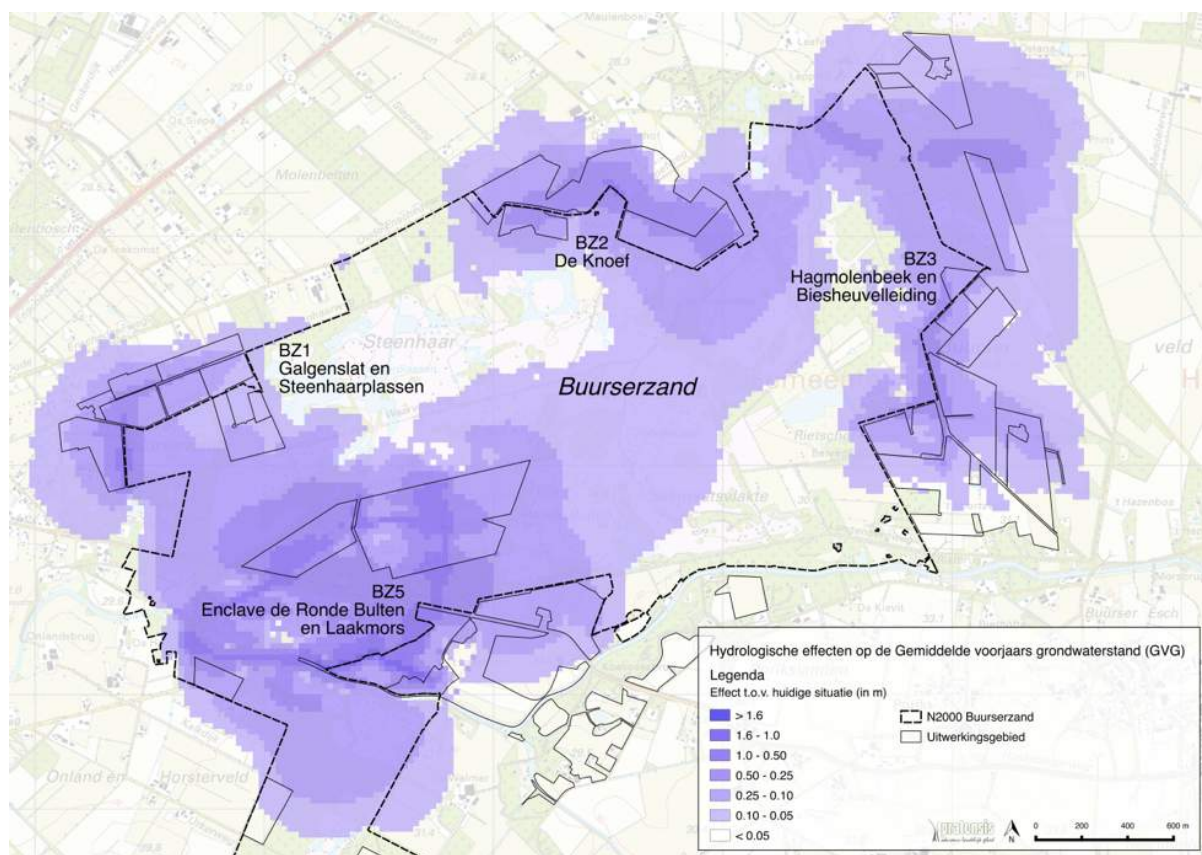
Voor het bepalen van de verwachte hydrologische effecten op het natuurgebied, op percelen in het uitwerkingsgebied en op bebouwing en infrastructuur is gebruik gemaakt van een grondwatermodel in combinatie met expertise van het deskundigenteam. Het totale pakket aan maatregelen is met het grondwatermodel integraal doorgerekend omdat deelgebieden elkaar beïnvloeden.

Het grondwatermodel bestaat uit 7 modellagen en een modelgrid van 25x25 m. In het model zijn het oppervlaktewatersysteem en drainage op basis van de meest recente inzichten (inclusief inventarisatie in het veld) ingevoerd. Vervolgens is dit model verder geverifieerd en gekalibreerd. Een uitgebreide beschrijving van het model (inclusief kalibratieresultaten) staat in het rapport Modeloptimalisatie Buurserzand (Tauw, 2017). Het gebruikte grondwatermodel is een zo goed mogelijke schematisatie van de werkelijkheid. De uiteindelijke grondwaterstanden kunnen enigszins afwijken van de gepresenteerde resultaten.

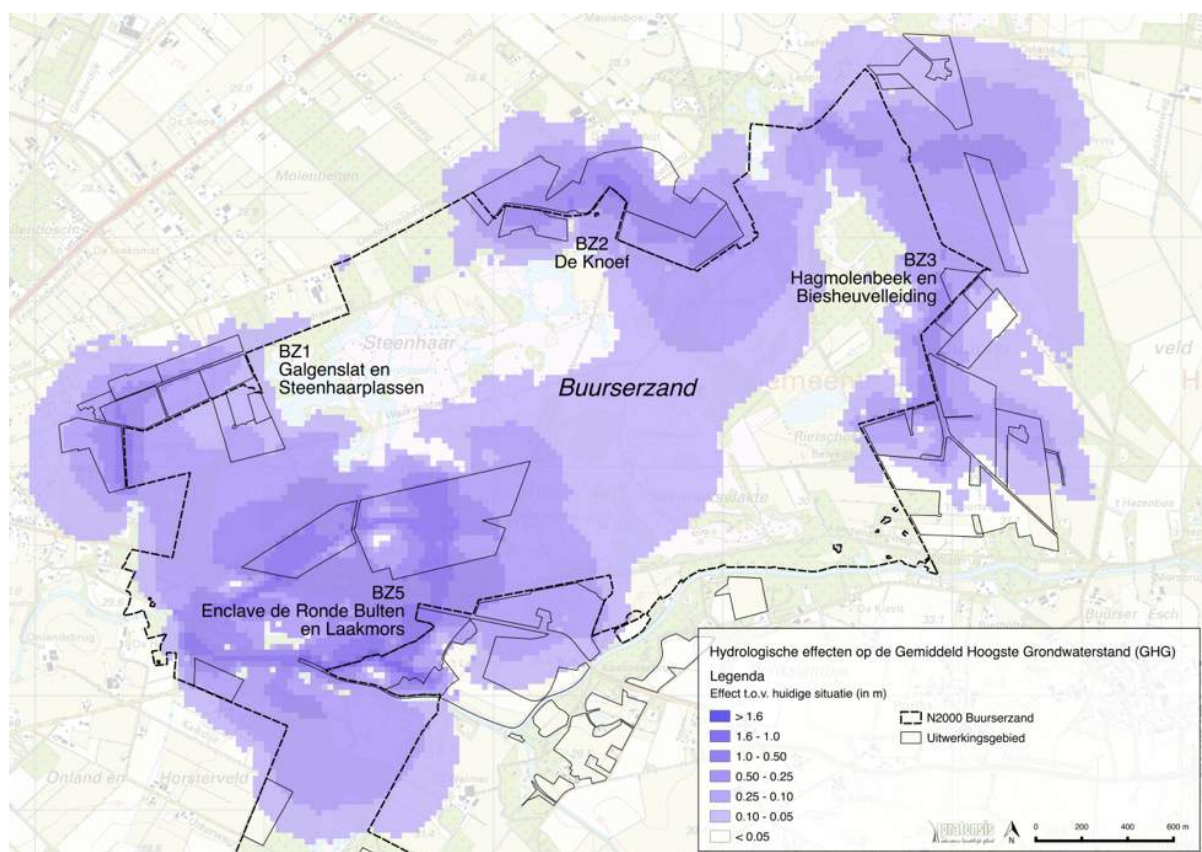
In onderstaande figuren 8.1, 8.2 en 8.3 zijn de hydrologische effecten van de PAS-maatregelen in/rond het Buurserzand weergegeven in de zomersituatie (GLG), voorjaarsituatie (GVG) en wintersituatie (GHG). Op de kaarten is te zien waar en hoeveel vernatting er optreedt ten opzichte van de huidige situatie. Een groot deel van het Buurserzand wordt vernat met 5 tot 50 cm grondwaterstandsverhoging. Op sommige locaties is het effect nog iets groter. In de betreffende achtergronddocumenten per deelgebied zijn de hydrologische effecten per deelgebied nader weergegeven.

Figuur 8.1 Effecten van de PAS-maatregelen op de GLG (gemiddeld laagste grondwaterstand) t.o.v. de huidige situatie.

Figuur 8.2 Effecten van de PAS-maatregelen op de GVG (gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand) t.o.v. de huidige situatie.

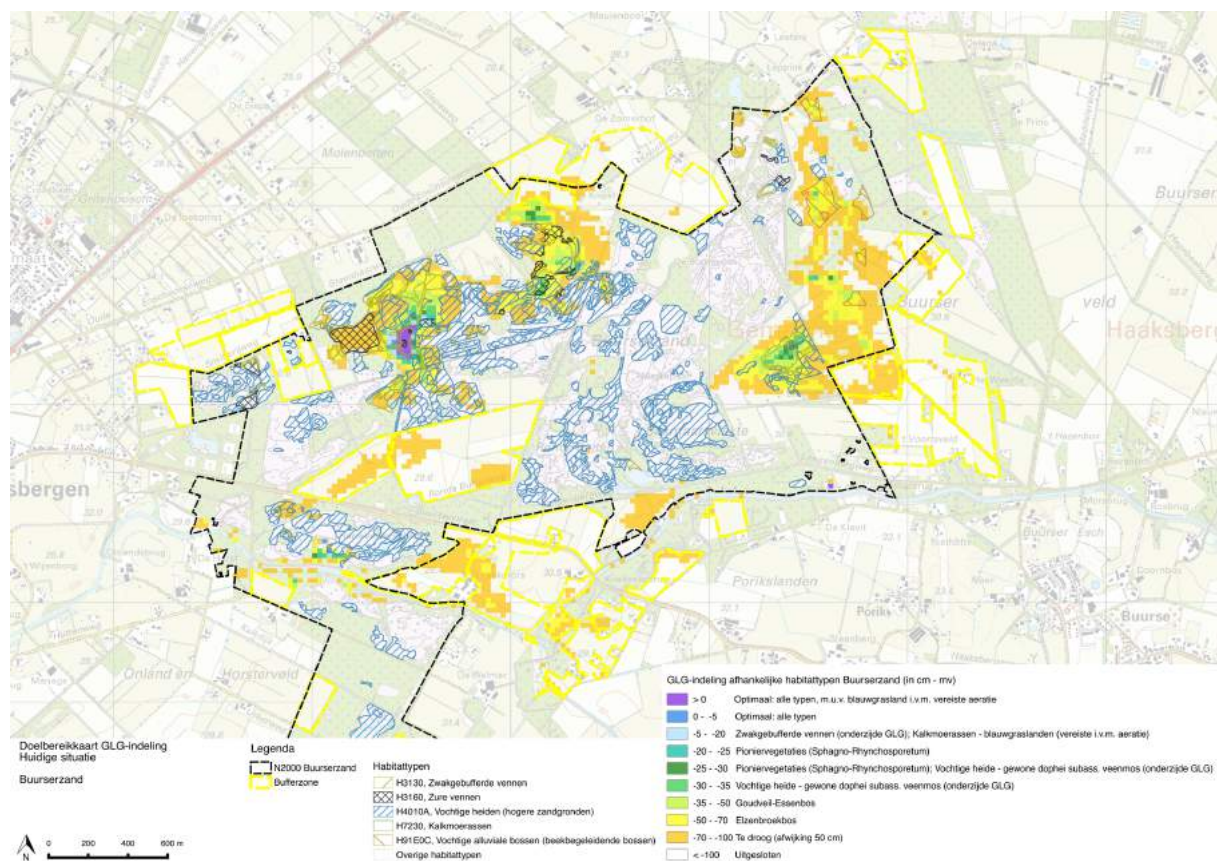
Figuur 8.3 Effecten van de PAS-maatregelen op de GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) t.o.v. de huidige situatie.

8.2 Effecten op habitattypen

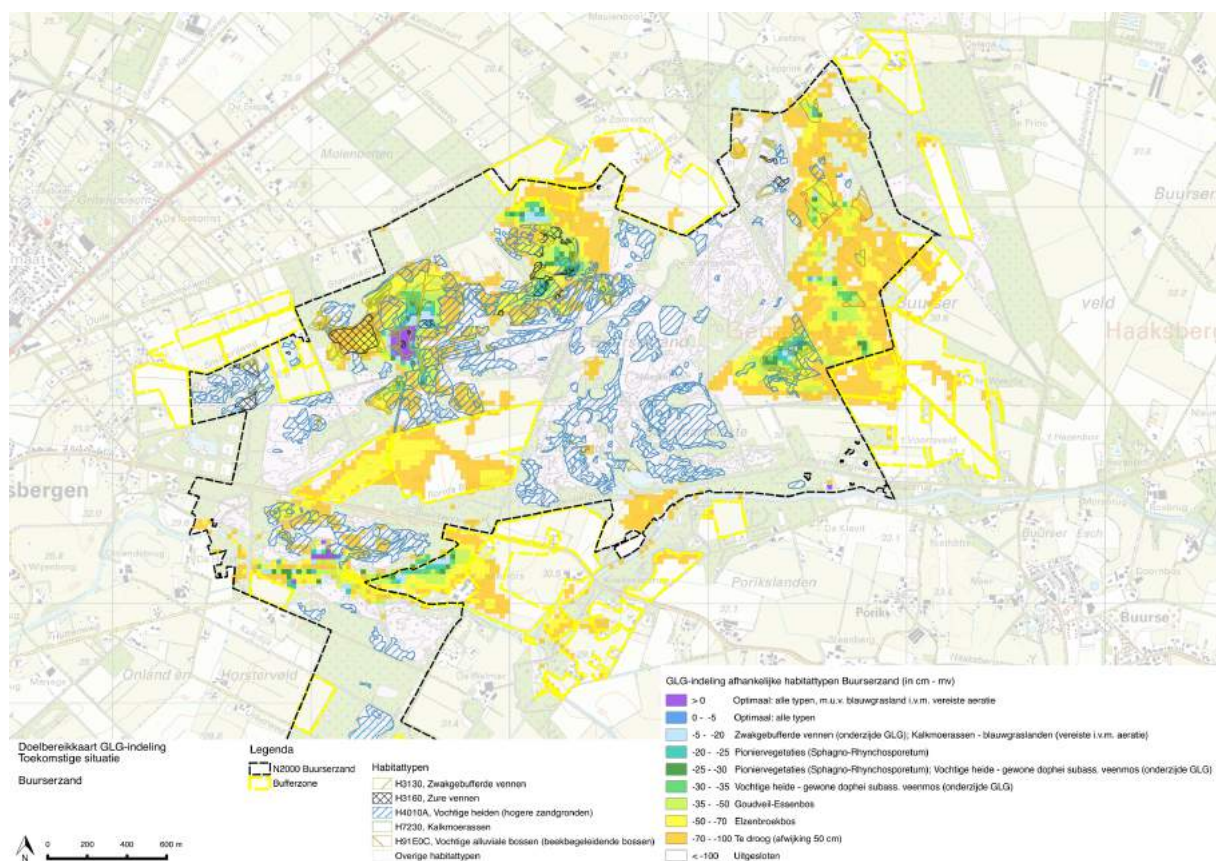
Zoals in paragraaf 8.1 ook is aangegeven is het gebruikte grondwatermodel een zo goed mogelijke schematisatie van de werkelijkheid. De uiteindelijke grondwaterstanden binnen de Natura 2000-gebieden kunnen enigszins afwijken van de gepresenteerde resultaten. Daarnaast kunnen variaties in lokale bodemopbouw en reliëf leiden tot andere vegetatieontwikkeling. Ondanks deze onzekerheden staat volgens het deskundigenteam Natura 2000 Haaksbergen vast dat de maatregelen een belangrijke bijdrage leveren in het natuurlijk systeemherstel en de daarbij behorende natuurbelangen.

Om vast te stellen in hoeverre de gewenste waterstanden ter plaatse van de habitattypen daadwerkelijk bereikt worden, worden de huidige en toekomstige grondwaterstanden gemonitord (zie paragraaf 10.4).

De effecten van de PAS-maatregelen op de (grond)waterafhankelijke habitattypen zijn verwerkt in doelbereikkaarten. Voorjaars- en zomergrondwaterstanden zijn vooral belangrijk voor grondwaterafhankelijke habitats. Het doelbereik is bepaald op basis van het grondwatermodel en de hydrologische randvoorwaarden van de habitattypen. In figuur 8.4 is voor het Buurserzand het doelbereik op basis van de GLG (zomersituatie) weergegeven in de huidige situatie. In figuur 8.5 is GLG na uitvoering van het PAS-maatregelenpakket in beeld gebracht. Te zien is dat de groeiomstandigheden voor een deel van de aanwezige habitats verbetert, maar dat dit niet overal het geval is.

Figuur 8.4 Doelbereikkaart (grond)waterafhankelijke habitattypen op basis van GLG-indeling huidige situatie.

Figuur 8.5 Doelbereikkaart (grond)waterafhankelijke habitattypen op basis van GLG-indeling na uitvoering PAS-maatregelenpakket.

Hieronder is per deelgebied kort beschreven wat de effecten zijn van de PAS-maatregelen voor de natuur. Deze teksten zijn overgenomen uit de verschillende achtergronddocumenten van het deskundigenteam. In de achtergronddocumenten is per habitatype en locatie beschreven wat de effecten zijn van de PAS-maatregelen. Voor meer gedetailleerdere informatie wordt daarom verwezen naar de achtergronddocumenten.

BZ1 Galgenslat en Steenhaarplassen

In deelgebied BZ1 wordt het systeem door uitvoering van het maatregelenpakket robuuster, het grondwater zakt minder ver weg en de toevoer van grondwater ter plaatse van het Galgenslat neemt toe. Dit draagt bij aan de gewenste kwaliteitsverbetering van zwakgebufferde vennen.

Uit het ecohydrologisch onderzoek (Bell Hullenaar, 2017) is naar voren gekomen dat ter hoogte van de Steenhaarplas geen duurzame verbetering van de kwaliteit van zwakgebufferde vennen mogelijk is, zonder dat dit een verdrogende werking heeft op het huidige hydrologische systeem. Om die reden is er gekozen voor een ontwikkeling richting vennen van zure omstandigheden.

De situatie voor vochtige heide rond de Steenhaarplassen is optimaal voor dit habitatype. De maatregelen verbeteren de hydrologische situatie voor de veenmosrijke vochtige heide, die hierdoor beter in stand kan worden gehouden alsook kan uitbreiden. Dit draagt bij aan het instandhoudingsdoel van vochtige heide.

BZ2 De Knoef

Ter plaatse van de te dempen watergangen/drainage in het uitwerkingsgebied zijn de hydrologische effecten het grootst. Er treedt een verhoging van de GHG op van 20 - 40 cm. Ter plaatse van de Knoeflaagte, binnen de Natura 2000-begrenzing, treden in de winter en het voorjaar nauwelijks grondwaterstandsverhogingen op. In een groter gebied rond De Knoeflaagte en het Meujenboersven is er wel sprake van een versterkte toevoer van gebufferd en kalk en ijzerhoudend grondwater waardoor de kwaliteit van zwak gebufferde vennen, kalkmoerassen en blauwgraslanden toeneemt. De GLG blijft wel te laag voor de ontwikkeling van zwak gebufferde vennen.

De maatregelen leiden voor alle aanwezige habitattypen tot een verbetering van het doelbereik voor de GVG, GLG en droogtestress ten opzichte van de huidige situatie. Ten westen van de Knoefweg wordt grotendeels in

het (sub)optimale bereik voor vochtige heide behaald. Bij informatiecentrum De Wakel dragen de maatregelen niet bij aan een beter doelbereik. De natuurlijke standplaatsfactoren zijn hier niet geschikt.

BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding

De PAS-maatregelen in deelgebied BZ3 leiden met name tot een goede hydrologische situatie voor beekbegeleidende bossen (elzenbroekbossen en kritischere goudveil-essenbos) in het gehele beekdal van het Rietschot en bij 't Waarrecht. De grondwaterstanden zijn op orde, de kwel verspreidt zich over een groter oppervlakte in het beekdal en er is vrijwel geen sprake van droogtestress. Alleen op de flank zakt de grondwaterstand voor elzenbroekbos te ver weg, maar voor vogelkers-essenbos blijven de omstandigheden optimaal. Voor vochtige heide is het effect eveneens positief, maar minder groot. Het aanwezig areaal vochtige heide binnen de invloedssfeer is beperkt of ligt op ruimere afstand van de maatregelen. De omstandigheden voor vochtige heide blijven suboptimaal tot lokaal optimaal.

De situatie voor zwakgebufferde vennen (inclusief zure vennen) bij het vennencomplex verbetert door lichte toename van kwel en afname van droogtestress. De berekende GVG's laten lage grondwaterstanden zien die niet geheel overeen lijken te komen met werkelijke situatie. In het voorjaar zijn de vennen wel watervoerend, met mogelijk droogval van de ondiepere vennen. De hydrologische situatie voor zwakgebufferde vennen bij het Rietschot-west verbetert zowel voor de GVG als de GLG en er treedt in een groter gebied kwel op.

BZ5 Enclave de Ronde Bulten en Laakmors

Het maatregelpakket voor deelgebied BZ5 levert een significante verbetering van het doelbereik voor de habitattypen op. Laakmors en de landbouwenclave de Ronde Bulten liggen in het laagstgelegen deel van het gebied. Het opheffen van de ontwatering zorgt voor een verhoging van de grondwaterstanden in de naastgelegen natuurgebieden. Hierdoor worden in de gebieden Harrevelderschans en de vennen en heiden ten noorden van de Knippertweg in bijna het gehele gebied optimale omstandigheden voor vochtige heide bereikt. Ook zijn de omstandigheden optimaal voor de niet kwalificerende habitattypen pioniervegetaties met snavelbiezen en heischrale graslanden.

HV1 Horsterveen

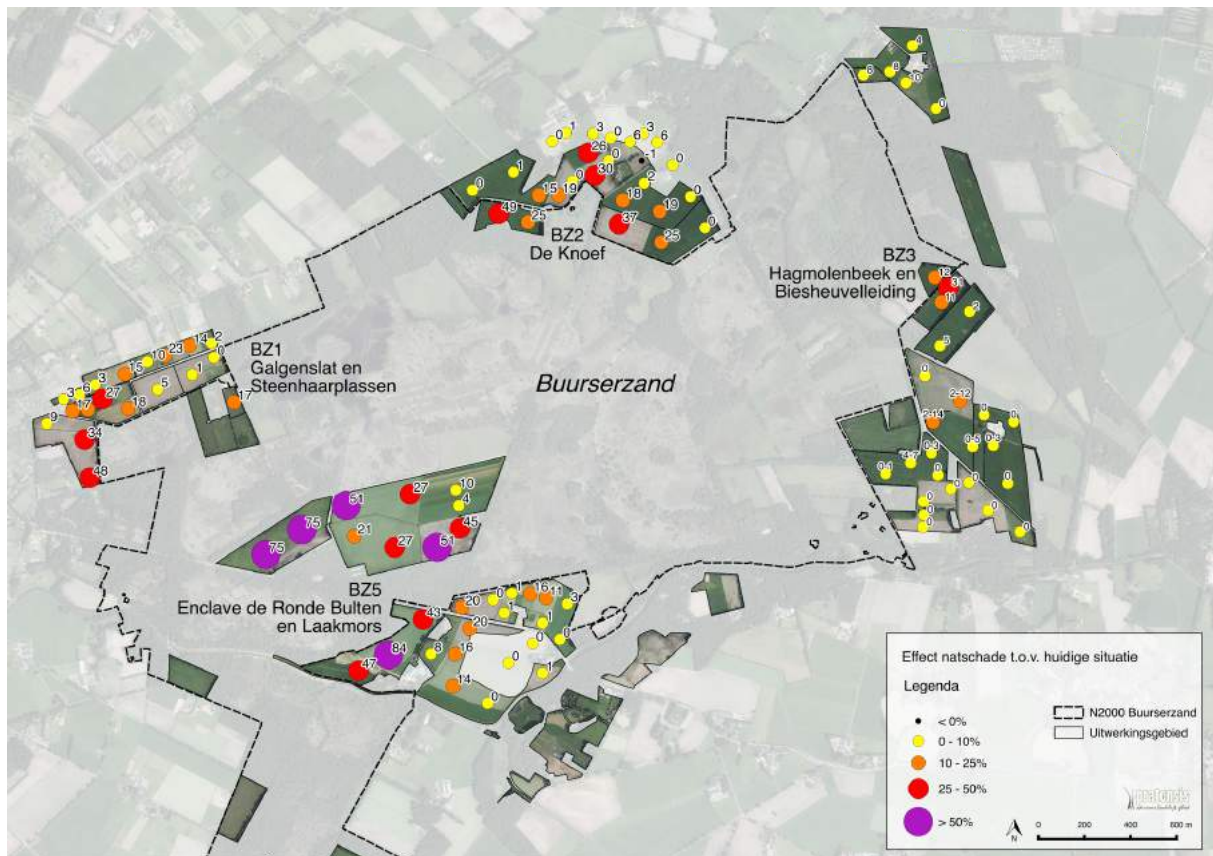
Het maatregelpakket voor deelgebied HV1 zorgt voor een verhoging van de grondwaterstanden ter plaatse van het bestaande hoogveen en de noordelijk gelegen vochtige heide. Mogelijk dat er een effect is op de aanvoer van gebufferd water. In het vervolgonderzoek voor het Haaksbergerveen in 2019 wordt dit nader onderzocht.

8.3 Effecten op gronden in het uitwerkingsgebied

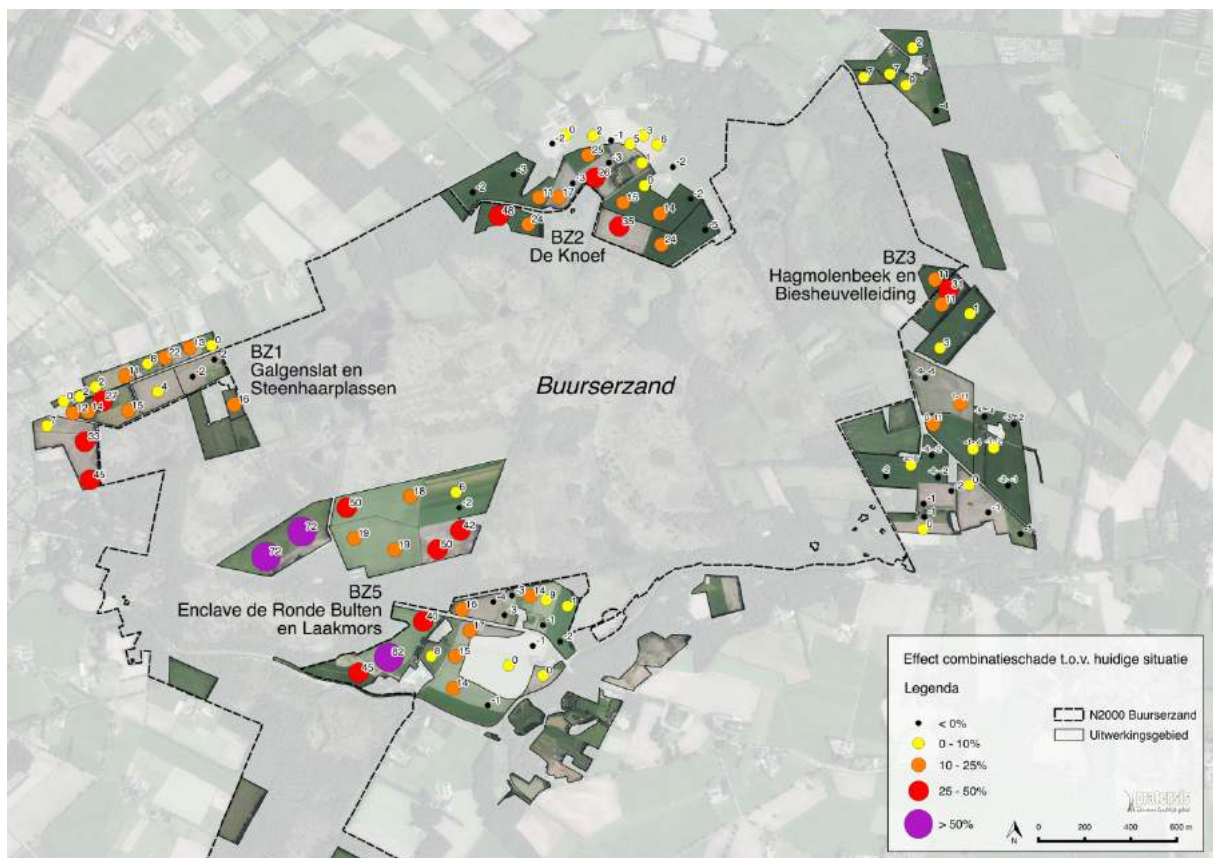
De effecten op percelen in het uitwerkingsgebied bestaan uit hydrologische effecten (met name vernatting) en de gevolgen daarvan voor het (landbouwkundig) gebruik. De effecten op landbouwpercelen binnen het uitwerkingsgebied zijn met het grondwatermodel en opgedane inzichten zo goed mogelijk berekend en ingeschat. De schadepercentages zijn berekend met behulp van de algemeen aanvaarde en erkende Help200x tabel van Alterra/STOWA. Op perceelsniveau, dan wel binnen een perceel, kunnen de daadwerkelijke toekomstige grondwaterstanden iets afwijken door bijvoorbeeld lokale minder/slecht doorlatende bodemlagen, slecht werkende detailafwatering en bodemverdichting. De verwachting van het deskundigenteam Natura 2000 Haaksbergen is dat de conclusie (te nat, droog, niet bruikbaar in voorjaar etc.) juist is. Mede vanwege de onzekerheden wordt er een monitoringsprogramma opgesteld en uitgevoerd om werkelijke effecten in beeld te brengen (paragraaf 10.4).

In figuur 8.6 is de te verwachten natschade en in figuur 8.7 de te verwachten combinatieschade ten opzichte van de huidige situatie per perceel weergegeven. De combinatieschade is de combinatie van de berekende natschade en de berekende droogteschade. Te zien is dat op sommige percelen niet of nauwelijks schade optreedt door de maatregelen (gele stippen), maar dat er ook percelen zijn die dermate nat worden dat landbouw niet meer mogelijk is (paarse stippen). Voor de categorieën daartussen is de bruikbaarheid van de gronden voor landbouw onder meer afhankelijk van de lokale situatie en de bedrijfsvoering.

In de achtergronddocumenten per deelgebied zijn de gevolgen van de verwachte effecten en eventuele beperkingen voor het (regulier) landbouwkundig gebruik van de percelen nader weergegeven.

Figuur 8.6 Verwachte percentages natschade per perceel na uitvoering van de PAS-maatregelen.

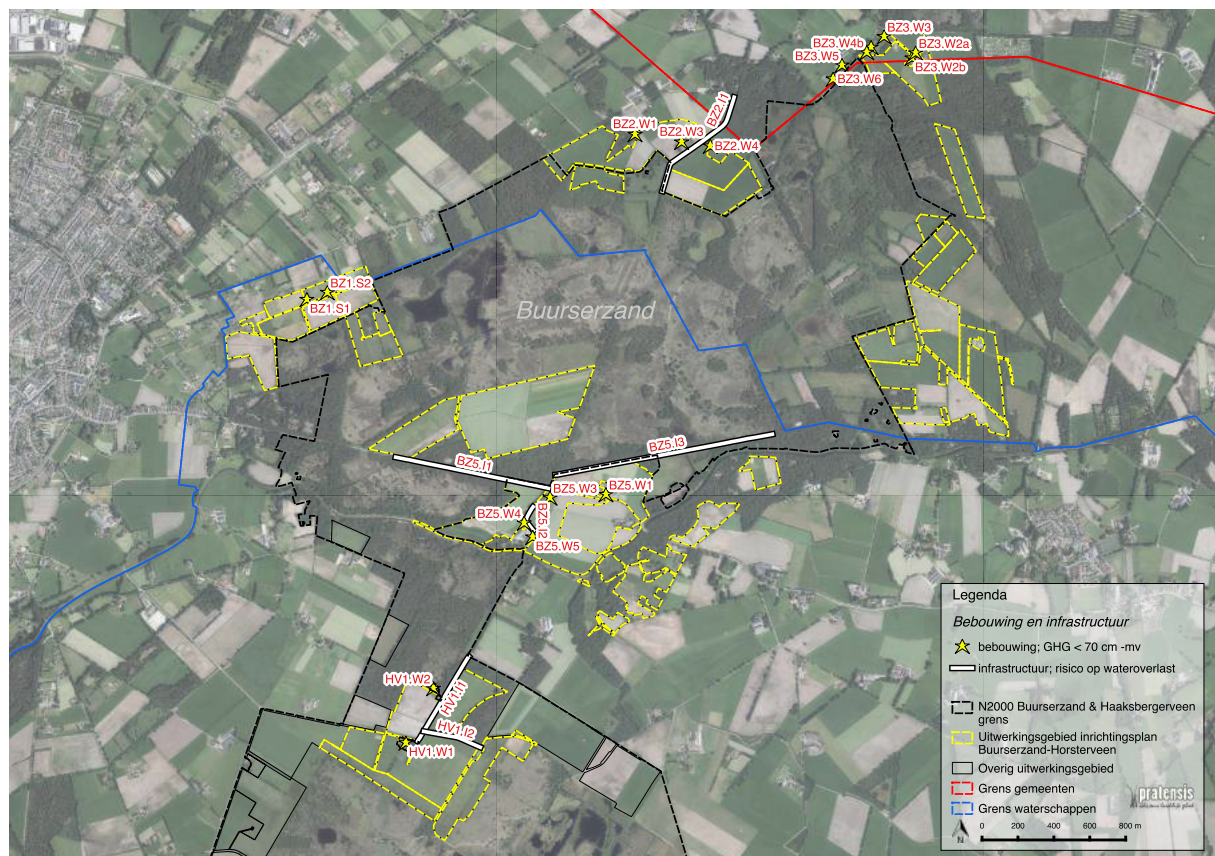
Figuur 8.7 Verwachte percentages combinatieschade per perceel na uitvoering van de PAS-maatregelen.

8.4 Effecten op bebouwing en infrastructuur

In deze paragraaf is weergegeven welke bebouwing en infrastructuur mogelijk te maken krijgen met overlast veroorzaakt door een verhoging van de grondwaterstand in de wintersituatie (GHG). Eventuele mitigerende maatregelen worden gerealiseerd voordat de vernattingsmaatregelen worden uitgevoerd om te voorkomen dat er onnodig schade optreedt.

Bebouwing

In tabel 8.1 zijn de huidige en verwachte gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG) bij bebouwing in en grenzend aan het uitwerkingsgebied weergegeven, waar na uitvoering van de PAS-maatregelen een drooglegging ondieper dan 70 cm onder maaiveld in de wintersituatie verwacht wordt. Het betreft de situatie op het erf. De bebouwingsnummers uit de tabel zijn op kaart weergegeven in figuur 8.8. De woningen in deelgebied BZ3 liggen in de gemeente Enschede.

Figuur 8.8 Overzicht woningen, veldschuren en infrastructuur in het uitwerkingsgebied waar mogelijk overlast ontstaat door verhoging van de grondwaterstand.

Ter plaatse van een aantal erven is in de huidige situatie een grondwaterstand berekend die ondieper is dan 0,7 m onder maaiveld (dit wordt veelal als norm aangehouden voor risico's op grondwateroverlast bij woningen, gebaseerd op Leidraad bouw- en woonrijp maken (1986)).

Het daadwerkelijk ontstaan van grondwateroverlast hangt mede af van de hoogte van de bebouwing ten opzichte van de hoogte van het erf en de bouwkundige staat van de woningen.

Het deskundigenteam geeft aan dat bij risicovolle bebouwing (drooglegging < 0,7 m onder maaiveld) nader onderzoek nodig is naar de risico's op schade aan bebouwing door bijvoorbeeld optrekkend vocht of het opdrijven van kelders en de eventuele noodzaak van aanleg van ontwateringsmiddelen. Inmiddels is als eerste stap hiervoor een schademeetnet grondwaterstanden (peilbuizenmeetnet) opgezet. Bij de risicovolle bebouwing (tabel 8.1) zijn/worden peilbuizen geplaatst. Het uitvoeren van nader onderzoek vindt op korte termijn plaats (binnen de planvormingsfase).

Tabel 8.1 *Bebouwing in het uitwerkingsgebied waar de drooglegging minder dan 70 cm onder maaiveld is/wordt.*

Adres (bebouwingsnummer)	Huidige GHG (m -mv)	Verwachte GHG (m -mv)	Risicovolle bebouwing (drooglegging < 0,7 m -mv)
Steenhaarweg (veldschuur zonder nummer) (BZ1.S1)	Ca. 0,4		Ja (veldschuur)
Steenhaarweg (veldschuur zonder nummer) (BZ1.S2)	Ca. 0,2		Ja (veldschuur)
Oude Enschedeseweg 70 (BZ2.W1)	Ca. 0,7	Ca. 0,4	Ja
Knoefweg 15a (BZ2.W3)	Ca. 0,4	Ca. 0,1	Ja
Knoefweg 16 (BZ2.W4)	Ca. 0,6	Ca. 0,4	Ja
Leppepaalweg 29 (BZ3.W2a)	Ca. 0,5	Ca. 0,4	Ja
Leppepaalweg 30 (BZ3.W2b)	Ca. 0,5	Ca. 0,4	Ja
Leppepaalweg 10 (BZ3.W3)	Ca. 0,6	Ca. 0,6	Ja
Oude Haaksbergerdijk 293 (BZ3.W4a)	Ca. 0,5	Ca. 0,4	Ja
Oude Haaksbergerdijk 295 (BZ3.W4b)	Ca. 0,5	Ca. 0,4	Ja
Oude Haaksbergerdijk 300 (BZ3.W5)	Ca. 0,7	Ca. 0,6	Ja
Oude Haaksbergerdijk 310 (BZ3.W6)	Ca. 0,7	Ca. 0,6	Ja
Buurserstraat 193 (BZ5.W1)	Ca. 0,6	Ca. 0,5	Ja
Buurserstraat 204 (BZ5.W3)	Ca. 0,7	Ca. 0,6	Ja
Buurserstraat 200, nieuw (BZ5.W4)	Ca. 0,5	Ca. 0,5	Ja
Buurserstraat 200, oud (BZ5.W5)	Ca. 0,5	Ca. 0,4	Ja
Onlandsweg 10 (HV1.W1)	Ca. 0,6	Ca. 0,3	Ja
Urkerweg 15 (HV1.W2)	Ca. 0,3	Ca. 0,1	Ja (beheerschuur Staatsbosbeheer)

Infrastructuur

Volgens de Leidraad bouw- en woonrijp maken (1986) wordt een ontwateringsnorm voor normale/secundaire wegen aangehouden van 80 cm onder maaiveld en voor grote/hoofd- wegen 100 cm onder maaiveld. Deze norm kent zijn basis in het realiseren van voldoende draagkracht en het voorkomen van schade aan de weg door opvriezen en opdoeien. Deze norm is ruim en veilig. In de praktijk worden ook ondiepere grondwaterstanden onder een weg getolereerd. De funderingswijze van de weg speelt hierin een belangrijke rol. Bij een goede fundering ontstaat weinig capillaire opstijging, waardoor het risico op bijvoorbeeld opvriezen wordt beperkt. Voor paden en parkeerterreinen is een ontwateringsdiepte van 0,4 m onder maaiveld voldoende. In tabel 8.2 zijn de wegen weergegeven waar eventuele schade niet uit te sluiten is. De nummers van de wegen zijn terug te vinden in figuur 8.8. De exacte verhoging van de wegen moet nader worden bepaald, maar zal relatief beperkt zijn en naar verwachting geen grote impact hebben op het landschap.

Tabel 8.2 *Inschatting risico op schade infrastructuur.*

Staatnaam (wegnummer)	Risico een voorgestelde mitigerende maatregel
Knoefweg (BZ2.I1)	Risico op wateroverlast op zandweg Knoefweg: lage delen ophogen na uitvoering PAS-maatregel.
Buurserstraat (BZ5.I1)	Grondwaterstand komt in de winter tot ca. 60 à 70 cm onder het wegdek: uitvoeren onderzoek naar risico's op schade aan wegdek en daarbij de bestaande funderingswijze betrekken.
Toegangsweg naar woning Buurserstraat 200 (BZ5.I2)	Grondwaterstand komt in de winter tot ca. 25 cm onder het wegdek: ophogen van de toegangsweg.
Langenbergweg (BZ5.I3)	Risico op wateroverlast op zandweg Langenbergweg: stabiliseren van de fundering en verhogen met ca. 10 cm.
Laakmorsweg (HV1.I1)	Grondwaterstand komt in de winter tussen de 20 en 50 cm onder het wegdek: ophogen van de weg als onderdeel van het reguliere onderhoudsprogramma van de weg.
Onlandsweg tussen Veenweg en Laakmorsweg (HV1.I2)	Grondwaterstand komt in de winter tussen de 20 en 50 cm onder het wegdek: ophogen van de weg als onderdeel van het reguliere onderhoudsprogramma van de weg.

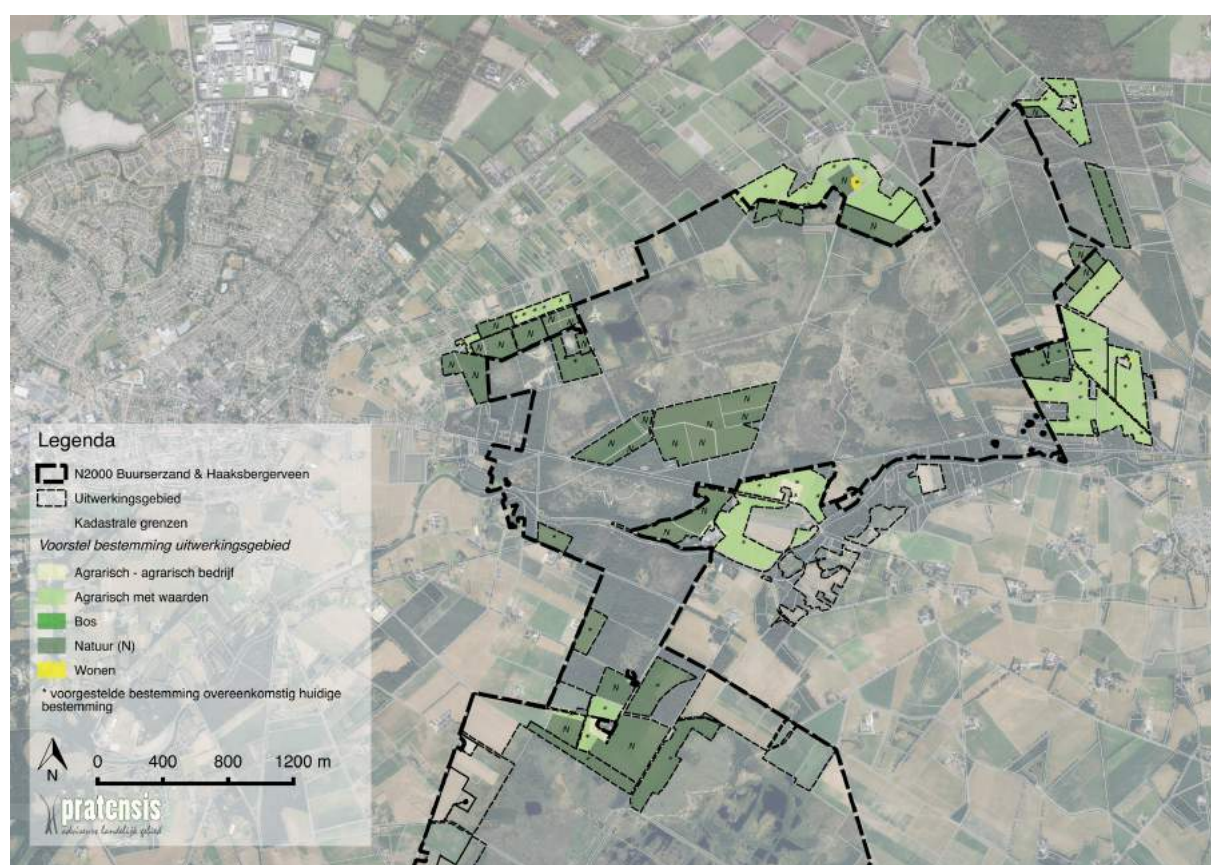
9 Voorstel toekomstige bestemming en beheer

9.1 Voorstel toekomstige bestemming

Op basis van de effecten van de maatregelen en de toekomstige gebruiksmogelijkheden staat in figuur 9.1 een voorstel voor de toekomstige bestemming van percelen in het uitwerkingsgebied Ontwikkelopgave NNN/Natura 2000/PAS Buurserzand en Horsterveen.

Een deel van het uitwerkingsgebied kan naar verwachting een landbouwbestemming (met beperkingen) behouden. De overige percelen zijn in de toekomstige situatie niet geschikt voor landbouwkundig gebruik. Het voorstel is om deze percelen een natuurbestemming te geven.

De definitieve bestemming wordt bepaald bij het opstellen van het Provinciaal Inpassingsplan, waarin ook de maatregelen en het toegestane gebruik worden geborgd. Voor het uitwerkingsgebied in de gemeente Enschede is geen bestemmingswijziging nodig.

Figuur 9.1 Voorstel voor toekomstige bestemming uitwerkingsgebied Buurserzand en Horsterveen.

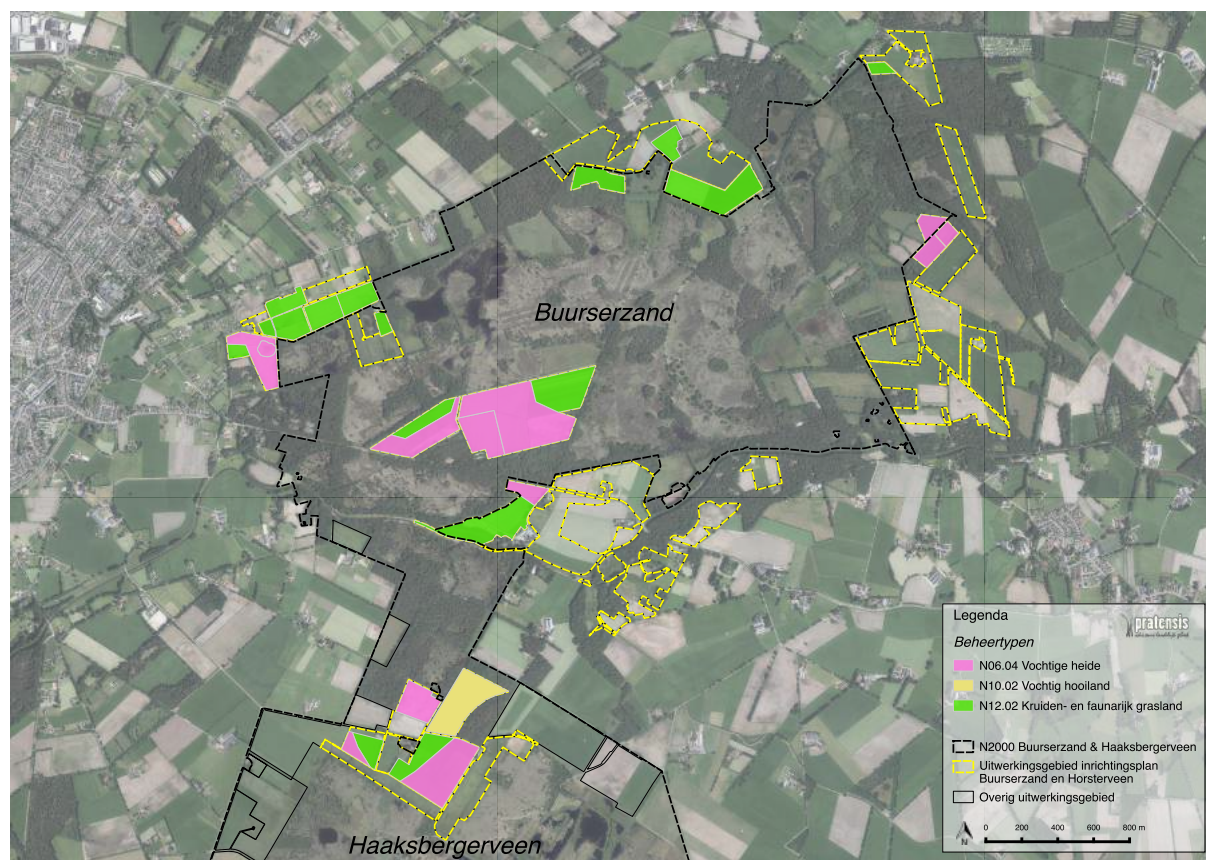
9.2 Toekomstig beheer

De percelen in het uitwerkingsgebied die een landbouwbestemming behouden kunnen ook als zodanig gebruikt worden. Over eventuele beperkingen die optreden worden (financiële) afspraken gemaakt tussen de eigenaar en Provincie Overijssel.

Op percelen die worden omgevormd naar natuur komt een natuurdoelstelling te liggen. Deze percelen komen in aanmerking voor afwaardering (uitbetaling van waardevermindering) en een beheervergoeding via het subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van het type natuur dat wordt nagestreefd. In figuur 9.2 staat een voorstel voor natuurpakketten, gebaseerd op de uitgevoerde onderzoeken (hydrologie en bodemchemie) en de voorgestelde inrichtingsmaatregelen voor de betreffende percelen.

Voor de meeste percelen wordt gekozen voor kruiden- en faunairijk grasland, omdat het afgraven van de nutriëntenrijke toplaag een drainerende werking op de omgeving heeft en daarmee een negatief effect op de habitats. Het ontwikkelbeheer bestaat uit uitmijnen van de grond om de nutriënten versneld af te voeren.

Voor de locaties waar het wel mogelijk is om af te graven wordt vochtige heide ontwikkeld. Op enkele percelen lijkt het mogelijk om via uitmijnen vochtige heide te ontwikkelen, o.a. aan de oostzijde van het Buurserzand en in het Horsterveen. In dit deelgebied wordt ook gestreefd naar vochtig hooiland via uitmijnen.

10 Doorkijk naar realisatiefase

10.1 Borging en vergunningen

Het pakket aan maatregelen uit het inrichtingsplan moet worden verankerd in een ruimtelijk plan. Dit geldt zowel voor inrichtingsmaatregelen in het veld waarvoor het geldende bestemmingsplan moet worden aangepast als voor het borgen van beheermaatregelen. Er is gekozen om een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) op te stellen voor het Buurserzand en Horsterveen. Na goedkeuring van het inrichtingsplan door de projectgroep Natura 2000 Haaksbergen wordt het PIP opgesteld. Het PIP en inrichtingsplan worden door Gedeputeerde Staten van Overijssel vastgesteld. Tegen het PIP kan een zienswijze worden ingediend en is beroep mogelijk.

Voor uitvoering van de inrichtingsmaatregelen zijn diverse vergunningen en ontheffingen nodig, zoals een ontgrondingsvergunning en een watervergunning. In de planvormingsfase wordt een vergunningenscan uitgevoerd en overleg gevoerd met de bevoegde gezagen. In de realisatiefase worden de benodigde vergunningaanvragen nader uitgewerkt en ingediend.

10.2 Uitvoering

Een volgende stap om tot uitvoering te komen is het uitwerken van de maatregelen in dit inrichtingsplan tot een definitief ontwerp (DO) en vervolgens een uitvoeringsontwerp (UO). In het DO wordt de exacte maatvoering bepaald van bijvoorbeeld te verondiepen en te graven watergangen (mede op basis van de toets aan de wateroverlastnormen). Bij het opstellen van het DO wordt ook het beheer en onderhoud van o.a. het watersysteem besproken met betrokken partijen. Voldoende ruimte en goede bereikbaarheid zijn belangrijk voor het uitvoeren van onderhoud. Medewerkers van Waterschap Vechtstromen, Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Haaksbergen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en betreffende particulieren (alle eindbeheerders) worden hierbij tijdig betrokken.

De inzet van de projectgroep Natura 2000 Haaksbergen, waarin de betrokken gebiedspartijen zitting hebben, is om dit inrichtingsplan in goed overleg met de grondeigenaren uit te voeren. Het gebiedsproces is erop gericht om met alle partijen tot minnelijke overeenstemming te komen. Mocht dit niet lukken dan zal, vanwege de harde eindtermijn die geldt voor uitvoering van de PAS-maatregelen (1 juli 2021), een gedoogplicht- of onteigeningsprocedure worden gestart.

In de realisatiefase wordt de organisatie van het proces waar nodig aangepast. De gebiedspartijen blijven actief betrokken in een projectgroep en ook personen met onmisbare gebieds- en proceskennis blijven waar mogelijk betrokken. Aanvullende expertise, bijvoorbeeld op het vlak van aanbesteding en het begeleiden van de uitvoering, zal worden ingezet. Een nadere uitwerking van de uitvoeringsorganisatie en afstemming daarover met de gebiedspartijen moet nog plaatsvinden.

10.3 Schadeafhandeling

Grondeigenaren met percelen en/of bebouwing binnen het uitwerkingsgebied die schade ondervinden als gevolg van de maatregelen worden hiervoor gecompenseerd. De rentmeesters van Provincie Overijssel zijn hierover in gesprek met de betreffende eigenaren. Als alternatief voor financiële compensatie wordt gekeken of er compensatie in grond mogelijk is als een grondeigenaar dit wenst. Daarvoor zijn de afgelopen periode diverse percelen aangekocht. Deze worden in overleg met de grondcommissie ingezet in het proces. Garantie op compensatie in grond kan echter niet worden gegeven.

Grondeigenaren buiten het uitwerkingsgebied worden in principe niet benaderd omdat er buiten het uitwerkingsgebied op basis van de uitgevoerde onderzoeken geen schade optreedt. Mocht na uitvoering van de maatregelen toch blijken dat er schade optreedt, dan kunnen zij zich melden bij het (digitaal) schadeloket van de provincie Overijssel. Ook voor schade op onverwachte plekken of grotere schade dan was voorzien als gevolg van de maatregelen uit het inrichtingsplan kan men zich melden bij het schadeloket van Provincie Overijssel. Om eventuele schade te kunnen verifiëren wordt er monitoring uitgevoerd.

10.4 Monitoring

De effecten van de voorgestelde PAS-maatregelen op de instandhouding van de habitattypen (intern) en op de omgeving (extern) zijn in het inrichtingsplan vastgesteld op basis van modelmatige berekeningen en expert kennis. Om tijdens en na realisatie van de maatregelen de effecten in de praktijk te toetsen aan de theoretische effectberekeningen, wordt een monitoringsplan opgesteld en uitgevoerd.

De interne en externe monitoring hebben een ander doel en daarom worden twee aparte monitoringsplannen opgesteld. Het effect op de habitattypen wordt bepaald met behulp van zogenaamde procesindicatoren. Dit kunnen grondwaterstandsmetingen zijn, maar ook vegetatieopnamen of bodemonderzoek. Voor de externe monitoring is een peilbuizenmeetnet ingericht en worden er al meetgegevens verzameld. In het meetnet zijn naast bestaande buizen (met meerjarige meetreeksen) ook nieuwe buizen opgenomen. In overleg met de grondeigenaren zijn op verschillende strategische punten, bij bebouwing en in percelen, in en rond het uitwerkingsgebied extra peilbuizen geplaatst. De peilbuisdata worden aan de eigenaren beschikbaar gesteld (via internet). Op deze manier ontstaat er volledige transparantie voor wat betreft de effecten van de maatregelen op de grondwaterstanden en worden eventuele afwijkingen vroegtijdig gesignaleerd. Provincie Overijssel is (eind)verantwoordelijk voor de monitoring.

11 Bronnen

Aequator (2015). Verkenning voor de ontwikkelopgave EHS, Natura 2000 en PAS voor het gebied Witte Veen.

B-WARE (2017). Fosfaatonderzoek PAS Buurserzand-Haaksbergerveen. Mullekom van M., Smolders. F.

B-WARE (2018). Bodemchemisch onderzoek in de omgeving van het Buurserzand. Eindrapportage V2. Tomassen, H., Mullekom van M., Smolders. F.

Bell Hullenaar (2006). Scenario-onderzoek waterhuishoudkundige maatregelen de Rietschot, 't Waarrecht en het Buurserveld.

Bell Hullenaar (2017). Ecohydrologisch onderzoek en planuitwerking Galgenslat en Steenhaarplas, in het kader van de uitwerking van PAS-maatregelen in het westelijke deel van het Buurserzand.

Cultuurland Advies (2017). Erve 'Op den Vens' te Haaksbergen (Ov). Cultuurhistorische biografie, waardering en aanbevelingen.

Deskundigenteam N2000 Haaksbergen (2018). Maatregelen BZ4: Omgeving Buurserbeek.

Deskundigenteam N2000 Haaksbergen (2018). Resultaten nader onderzoek lokale hemelwaterafvoer (BZ5).

Ecogroen (2018). Onderzoeksrapport, Systeemanalyse Ronde Bulten en Sekmaatsvlakte Buurserzand.

Gemeente Haaksbergen (2015). Bestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen.

Gemeente Haaksbergen (2016). Plan van Aanpak, Planfase Natura 2000 Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen. Hopster G. en Rotman E. (Pratensis).

Gemeente Haaksbergen (2017). Achtergronddocument gebiedsmaatregelen HV-1. PAS / Natura 2000 Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen (concept versie 2). Olthof J., Capel W., Muller B., Klimkowska A., Haverkamp J. en Nederbragt M. (Deskundigenteam Haaksbergen).

Gemeente Haaksbergen (2018). Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-1. PAS / Natura 2000 Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen. Olthof J., Zweers H., Capel W., Meeteren M., Muller B., Haverkamp J. en Nederbragt M. (Deskundigenteam Haaksbergen).

Gemeente Haaksbergen (2018). Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-2. PAS / Natura 2000 Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen. Olthof J., Zweers H., Capel W., Meeteren M., Muller B., Haverkamp J. en Nederbragt M. (Deskundigenteam Haaksbergen).

Gemeente Haaksbergen (2018). Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-3. PAS / Natura 2000 Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen. Olthof J., Zweers H., Capel W., Meeteren M., Muller B., Haverkamp J. en Nederbragt M. (Deskundigenteam Haaksbergen).

Gemeente Haaksbergen (2018). Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-5. PAS / Natura 2000 Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen. Olthof J., Zweers H., Capel W., Meeteren M., Muller B., Haverkamp J. en Nederbragt M. (Deskundigenteam Haaksbergen).

Leidraad bouw en woonrijp maken (1986).

Ministerie van EZ (2013). Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen. Programmadirectie Natura 2000.

Ministerie van LNV (2006). Natura 2000 Doelendocument.

Pratensis (2015). Verkenning Gebiedsontwikkeling Natura 2000 Buurserzand en Haaksbergerveen.

Provincie Overijssel (2015). Gebiedsscan ruimtelijke kwaliteit. Randvoorwaarden en inspiratie voor de ontwikkelopgave EHS / Natura 2000 Buurserzand, Haaksbergerveen en Witte Veen.

Provincie Overijssel (2017). Natura 2000 Beheerplan Buurserzand & Haaksbergerveen (definitief).

Provincie Overijssel (2017). Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Buurserzand en Haaksbergerveen. KWR Watercycle Research Institute, Witteveen+Bos, Royal HaskoningDHV.

Tauw (2017). Modeloptimalisatie Buurserzand.

Waterschap Rijn en IJssel (2015). Waterbeheerplan 2016-2021.

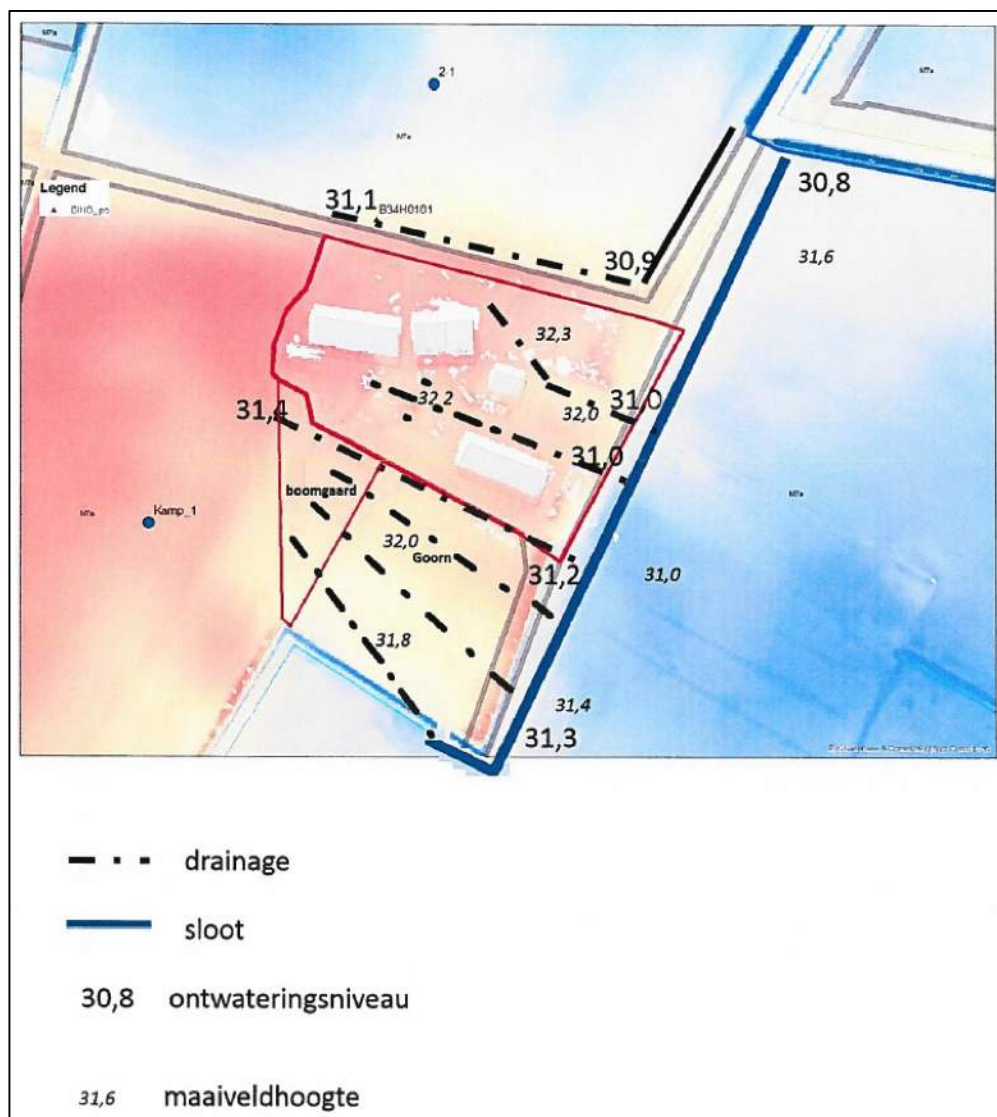
12 Bijlagen

- Bijlage 1 Drainagevoorstel op en rondom bebouwingsperceel Onlandsweg 10

Onderstaande bijlagen behoren als losse documenten bij het inrichtingsplan. De kaartenbijlage en syntheseskaart geven de kaarten uit het inrichtingsplan op groter formaat weer. De achtergronddocumenten van de deelgebieden vormen de basis voor het inrichtingsplan en zijn opgesteld door het Deskundigenteam N2000 Haaksbergen.

- Kaartenbijlage
- Syntheseskaart
- Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-1 (8 juni 2018)
Inclusief bijlagenrapport en kaartenbijlage
- Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-2 (23 juli 2018)
Inclusief bijlagenrapport en kaartenbijlage
- Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-3 (23 juli 2018)
Inclusief bijlagenrapport en kaartenbijlage
- Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-5 (30 juli 2018)
Inclusief bijlagenrapport en kaartenbijlage
- Achtergronddocument gebiedsmaatregelen HV-1 (23 maart 2017)

Bijlage 1: Drainagevoorstel op en rondom bebouwingsperceel Onlandsweg 10

Bijlage 3

Nota van Antwoord zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau

***Reactienota inspraak en vooroverleg
Provinciaal Inpassingsplan***

Status: Voorontwerp
IMRO-idn: NL.IMRO.9923.ipBuurserzand-vo01

De Reactienota heeft betrekking op de inspraak- en vooroverlegreacties die zijn ingediend op het voorontwerp Provinciaal InpassingsPlan (PIP). De Reactienota is opgesteld door de provincie Overijssel (als zijnde het bevoegd gezag). Inhoudelijk heeft afstemming plaatsgevonden met de gemeente Haaksbergen (bestuurlijk trekker).

Daarbij vindt in het gebiedsproces afstemming plaats met de partners LTO Noord, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Waterschappen Rijn en IJssel en Vechtstromen.

Samen economisch sterker, met de kracht van de natuur

Overijssel is prachtig om te wonen, werken en recreëren. De komende jaren werken we samen aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur en realiseren we nieuwe kansen voor de economie. De natuur heeft te lijden onder effecten van industrie, verkeer en landbouw, terwijl nieuwe economische ontwikkelingen worden beperkt om de natuur niet verder te belasten. Bewoners, belangenorganisaties en overheid hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het leefgebied van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst. Met maatwerk maken we de natuur veerkrachtig en weerbaar tegen invloeden van buiten, waardoor op termijn weer nieuwe economische kansen ontstaan. Waar nodig wordt de bestemming en/of het gebruik gewijzigd en planologisch vastgelegd in een ruimtelijk plan.

De maatregelen kunnen effect hebben op de gronden in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. Samen met de grondeigenaren zorgen we voor een passende oplossing voor hun toekomst.

Meer informatie over de besluiten Natura 2000?

Kijk ook op: www.overijssel.nl/natura2000procedures

Of neem contact op via natura2000pip@overijssel.nl onder vermelding van het betreffende Natura 2000-gebied.

(cursieve teksten met klein lettertype in de 2^e kolom zijn informatieve teksten van de redactie)

Inhoudsopgave

1.	Terinzagelegging voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Buurserzand-Horsterveen	4
1.1.	Inleiding	4
1.2.	Terinzagelegging.....	4
1.3.	Leeswijzer en vervolgpcedure	4
1.4.	Algemene informatie	5
2.	Beantwoording inspraak- en vooroverlegreacties	7
	Inspraakreactie 1.....	7
	Inspraakreactie 2.....	8
	Inspraakreactie 3.....	10
	Inspraakreactie 4.....	12
	Inspraakreactie 5.....	12
	Inspraakreactie 6.....	19
	Inspraakreactie 7.....	20
	Inspraakreactie 8.....	20
	Inspraakreactie 9.....	24
	Inspraakreactie 10.....	30
	Inspraakreactie 11.....	35
	Inspraakreactie 12.....	41
	Inspraakreactie 13.....	46
	Inspraakreactie 14.....	50
	Inspraakreactie 15.....	53
	Inspraakreactie 16.....	53
	Inspraakreactie 17.....	55
	Vooroverlegreactie 1 Brandweer	58
	Vooroverlegreactie 2 Rijkswaterstaat	58
	Vooroverlegreactie 3 TenneT.....	58
	Vooroverlegreactie 4 Oversticht (archeoloog)	58
3.	Ambtshalve wijzigingen	60
	Wijzigingen Toelichting/Regels (T/R)	60
	Wijzigingen Verbeelding (V)	60
	Wijzigingen Inrichtingsplan/Maatregelenkaart/Verbeelding (I/M/V)	61
	Wijzigingen Inrichtingsplan/Maatregelenkaart (I/M)	61
4.	Colofon.....	62

(cursieve teksten met klein lettertype in de 2^e kolom zijn informatieve teksten van de redactie)

1. Terinzagelegging voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Buurserzand-Horsterveen

1.1. Inleiding

Het Buurserzand-Haaksbergerveen is op 4 juli 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied. De natuurdoelen en maatregelen ten behoeve van behoud en herstel van de aangewezen te beschermen habitattypen zijn vastgelegd en beschreven in het Natura 2000-beheerplan en in de PAS-gebiedsanalyse. Het Haaksbergerveen is (m.u.v. het deelgebied Horsterveen) niet opgenomen in dit Inpassingsplan. Het Horsterveen is wel meegenomen omdat daar een particulier initiatief is gestart en heeft geleid tot de naamgeving van dit plan.

Door de kwetsbare natuur te herstellen en versterken, ontstaat ruimte voor economische ontwikkeling. De maatregelen voor Buurserzand-Horsterveen zijn uitgewerkt in een inrichtingsplan.

De natuurherstelmaatregelen in en om het Buurserzand-Horsterveen richten zich vooral op het terugdringen van verdroging en het tegengaan van verrijking door meststoffen. Het doel is om de kwetsbare natuur te beschermen en te versterken. Dit betreft onder meer de habitattypen vochtige heide, zwakgebufferde vennen en herstellende hoogvenen.

Deze maatregelen hebben gevolgen voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan. Op dit moment hebben veel gronden nog een Agrarische bestemming met natuur- en landschapswaarden, waarbij het agrarisch gebruik de hoofdzaak is. Als de functie of het gebruik van de grond moet wijzigen om de natuurdoelen te halen, als er bijvoorbeeld vernatting nodig is of als de bemesting moet stoppen, dan moet de bestemming of het gebruik ook worden gewijzigd naar een bestemming die de maatregelen mogelijk maakt. Deze nieuwe bestemmingen zijn vastgelegd in het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Buurserzand-Horsterveen.

Het PIP en het inrichtingsplan zijn opgesteld door de bestuurlijk trekker gemeente Haaksbergen Provincie Overijssel samen met de Provincie Overijssel en de gebiedspartners gemeente Haaksbergen.

1.2. Terinzagelegging

Het voorontwerp-PIP, de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en de aanmeldnotitie vormvrije MER-beoordeling voor Buurserzand-Horsterveen hebben digitaal van 6 augustus 2019 tot en met 16 september 2019 ter inzage gelegen via www.overijssel.nl/buurserzand en via www.ruimtelijkeplannen.nl. Tevens was een inkijkexemplaar beschikbaar op de volgende locaties:

- Gemeentehuis Haaksbergen Blankenburgerstraat 28, 7481 EB Haaksbergen
- Provinciehuis Overijssel, Luttenbergstraat 2, 8012 EE ZWOLLE

Gedurende deze termijn zijn er 17 inspraakreacties en 4 vooroverlegreacties ontvangen waarvan er 4 hebben geleid tot aanpassing van het voorontwerp PIP. Op 3 september 2019 heeft een inloopbijeenkomst plaatsgevonden voor alle geïnteresseerden.

1.3. Leeswijzer en vervolgprocedure

In [hoofdstuk 2](#) van deze Reactienota worden de ontvangen inspraak- en vooroverlegreacties samengevat en van een antwoord voorzien. Hier is ook aangegeven of deze reacties aanleiding hebben gegeven tot wijzigingen. De reacties zijn geanonimiseerd en hebben deels geleid tot aanpassing van het inrichtingsplan en/of het PIP.

De nummers die gebruikt worden in hoofdstuk 2 zijn als volgt opgebouwd. Het eerste cijfer betreft nummer van de betreffende indiener. Het tweede cijfer is een onderdeel uit de reactie/grond van de indiener. Het volgende voorbeeld verduidelijkt dit: 5.4 → is indiener 5 en reactie/grond 4.

Met de verwerking van de inspraakreacties in de Reactienota wordt het voorontwerp-PIP omgezet naar een ontwerp-PIP. Het ontwerp-PIP wordt door Gedeputeerde Staten van Overijssel (naar aanleiding van de reacties gewijzigd) vastgesteld en gedurende zes weken ter inzage gelegd. De Reactienota is als bijlage aan het ontwerp-PIP gekoppeld.

Tijdens de periode van ter inzage legging van het ontwerp kan een ieder een bij Provinciale Staten een zienswijze indienen. Met de verwerking van de zienswijzen in de Nota van Antwoord wordt het

(cursieve teksten met klein lettertype in de 2^e kolom zijn informatieve teksten van de redactie)

ontwerp-PIP omgezet naar een definitief PIP. Het definitieve PIP wordt door Provinciale Staten van Overijssel (naar aanleiding van de reacties al dan niet gewijzigd) vastgesteld en gedurende zes weken ter inzage gelegd. De Nota van Antwoord is als bijlage aan het vastgestelde PIP gekoppeld.

Alleen diegenen die tijdig een zienswijze hebben ingediend tegen de ontwerp-versie kunnen beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Wanneer het plan gewijzigd wordt vastgesteld kan eenieder tegen die wijziging beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

In [hoofdstuk 3](#) zijn de ambtshalve aanpassingen opgenomen.

1.4. Algemene informatie

1.4.1. Over muggen en knutten

Door de maatregelen zal er een bepaalde mate van vernatting optreden die zich vooral in de wintermaanden (met een neerslagoverschot) zal manifesteren. In deze periode zijn er echter geen stekende muggen en knutten actief. Tijdens de zomerperiode kunnen echter hevige piekbuien voor tijdelijke vernatting zorgen.

Hierdoor kan er een leefgebied ontstaan voor onder andere muggen en knutten. Door een mogelijke (tijdelijke) toename van muggen en knutten kan er hinder ontstaan voor de omgeving en kan de kans op dierziekten die verspreid worden door muggen en knutten mogelijk toenemen. Teneinde in beeld te krijgen hoe reëel de risico's hiervan zijn, hebben wij de heer prof. Dr. Ir. P.F.M. Verdonchot van de WUR (Wageningen University & Research) geraadpleegd. De heer Verdonchot is deskundig op het gebied van o.a. aquatische ecologie, biodiversiteit, klimaatverandering en insectenplagen. Zijn bevindingen zijn beschreven in het rapport "34 Vragen en antwoorden over steekmuggen en knutten in relatie tot vernatting", Piet Verdonchot, WUR, 2018, welke als bijlage aan de toelichting is gekoppeld. Tevens is de rapportage "Verkenning van de steekmuggen- en knuttenproblematiek bij klimaatverandering en vernatting", in opdracht van het ministerie van LNV door Alterra, Wageningen, 2008 als bijlage opgenomen. Uit de rapportage blijken de volgende belangrijkste conclusies:

1. De mogelijke overlast beperkt zich tot het zomerhalfjaar, aangezien de larven van muggen, knutten en dazen zich dan pas kunnen ontwikkelen bij een bepaalde temperatuur, echter;
2. Juist in de zomermaanden zal het water in tijdelijke plassen snel verdampen, vanwege de hogere omgevingstemperatuur. De periode van overlast van muggen en knutten wordt hierdoor beperkt;
3. Veeziekten kunnen niet in de muggeneitjes overleven, dus veeziekten kunnen alleen door muggen en knutten worden overgedragen als er al besmette dieren in de directe omgeving aanwezig zijn (invloed van veetransporten). Hier ligt dus ook een verantwoordelijkheid van de veehouder(s);
4. Vee kan ingeënt worden tegen het Blauwtongvirus. Hier ligt ook een verantwoordelijkheid voor de veehouder;
5. Overlast van muggen en knutten kan in belangrijke mate voorkomen worden door het gebied tussen inundatie- en waterretentiegebied en de plek waar vee gehouden wordt en waar wordt gewoond, vrij te houden van opgaande begroeiing hoger dan 50 cm. Dit omdat muggen en knutten zich graag verplaatsen via schaduwrijke, vochtige en windluwe corridors.

Op basis van het bovenstaande en de maatregelen wordt niet verwacht dat er door de PAS-maatregelen extra overlast door muggen en knutten ontstaat. Een wijziging in de leefomstandigheden voor muggen en knutten treedt ons inziens mogelijk en alleen op in de directe nabijheid van het retentiebekken en de kleinschalige retentievoorzieningen, tenzij er corridors met hoog opgaande begroeiing aanwezig zijn, waarlangs de muggen en knutten zich kunnen verplaatsen.

De retentiebekkens (voor zover ze voorkomen) lopen in de zomermaanden alleen kortdurend vol na een regenbui en lopen ook snel weer leeg (in combinatie met verdamping in de zomer). Deze periode van water in het retentiebekken en de kleinschalige retentievoorzieningen in de zomer zijn naar verwachting te kort voor de ontwikkeling van forse aantallen muggen en knutten die leiden tot overlast. In de winterperiode is de temperatuur te laag voor muggen en knutten.

De rapporten zijn opgenomen in de bijlagen.

(cursieve teksten met klein lettertype in de 2^e kolom zijn informatieve teksten van de redactie)

1.4.2. Over planschade

Diverse indieners gaan in op economische schade en waardedaling. We proberen die zoveel mogelijk te voorkomen, maar we kunnen het niet uitsluiten. Onze taxateurs doen er alles aan / hebben er alles aan gedaan om tot een minnelijke schikking te komen. In alle gevallen staat de weg voor een planschadeverzoek nog steeds open. Die kan echter pas ingediend worden nadat het PIP onherroepelijk is geworden. Dat is nadat Provinciale Staten (PS) het plan hebben vastgesteld en er geen beroep is ingesteld bij de Raad van State (RvS), of nadat de RvS daar een uitspraak over heeft gedaan.

Het wettelijk vastgelegd normaal maatschappelijk risico bedraagt 2% van de waardedaling en/of economische schade, die blijft voor eigen rekening.

Of iemand voor planschade in aanmerking komt hangt van het volgende af:

Bepaald moet worden in hoeverre eventuele planschade binnen het normaal maatschappelijk risico valt en op grond van artikel 6.2 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), geheel of gedeeltelijk voor eigen rekening behoort te blijven. Bij het bepalen daarvan moet rekening worden gehouden met alle omstandigheden van het geval en wordt getoetst aan 3 criteria:

1. of de planologische ontwikkeling als een "normale maatschappelijke ontwikkeling" kan worden beschouwd;
2. of de ontwikkeling in de ruimtelijke structuur van de omgeving past;
3. of de ontwikkeling past binnen het door de overheid gevoerde planologische beleid.

Als blijkt dat aan de drie hiervoor genoemde criteria is voldaan dan is de ontwikkeling aan te merken als een "normale maatschappelijke ontwikkeling" die in de lijn der verwachtingen lag en blijft eventuele planschade voor eigen rekening.

(cursieve teksten met klein lettertype in de 2^e kolom zijn informatieve teksten van de redactie)

2. Beantwoording inspraak- en vooroverlegreacties

Nr.	Inspraakreactie 1	Reactie	Aanpassing PIP nodig
1.1	<u>Effecten op bebouwing</u> : de beheerderswoning van het landgoed staat niet opgenomen in de lijst van bebouwingen die in het uitwerkingsgebied ligt en waar de drooglegging mogelijk minder dan 70 cm onder maaiveld is/wordt (tabel 8.1 van het inrichtingsplan). Vriendelijk verzoek om deze woning op te nemen in het inrichtingsplan.	Dit pand is niet opgenomen in de tabel van het Inrichtingsplan omdat uit het deskundigenonderzoek blijkt dat het pand voorzien is van een kelder met een pompinstallatie. Er is dus geen sprake van een kruipruimte waarvoor een drooglegging geldt.	Nee
1.2	<u>Effecten op infrastructuur</u> : de beheerderswoning is ontsloten door middel van een onverharde weg met de Oude Haaksbergerdijk. De uit te voeren hydrologische maatregelen (M1) in de Hagmolenbeek, kunnen mogelijk gevolg hebben voor de ontwateringsdiepte van de ontsluitingsweg (tabel 8.2 van het inrichtingsplan). Vriendelijk verzoek om deze infrastructuur op te nemen in het inrichtingsplan	Op basis van de verwachte effecten wordt ingeschat dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn. In het monitoringsplan staat: <i>Voor de overige wegen geldt dat wanneer onvoorziene omstandigheden optreden, daar in overleg met de gemeente oplossingen voor worden gezocht.</i> Als er problemen optreden treden wij in overleg.	Nee
1.3	<u>Tweede landbouwperceel binnen BZ3</u> : naast landbouwperceel Haaksbergen R119, bevindt zich ook op kadastraal perceel Haaksbergen T14 een landbouwperceel (0,5 hectare) binnen de begrenzing van het Natura2000 gebied, welke niet consequent is meegenomen in de verschillende onderdelen van het inrichtingsplan (het perceel is benoemd op pagina 35, tabel 6.1 van het inrichtingsplan, maar mist in de detail uitwerking van deelgebied BZ3). Het perceel ligt ten noorden van de Hagmolenbeek, net binnen de begrenzing van het Natura2000 gebied). Vriendelijk verzoek om dit	Tabel 6.1 bestaat niet, maar waarschijnlijk zult u figuur 6.1 bedoelen. U hebt volgens het OPG voor het perceel SKNL-subsidie gekregen om het om te vormen naar natuur. Daarom is het verder niet in het Inrichtingsplan opgenomen. Wel had het in het PIP opgenomen moeten worden als 'Natuur', dat zullen we dan ook doen.	Ja. Het bedoelde perceel wordt als 'Natuur' bestemd.

Nr.	Inspraakreactie 1	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	landbouwperceel op te nemen in het inrichtingsplan		
1.4	<u>PAS maatregelen</u> : de uitwerking van de PAS maatregelen M1 en M2 gaan mogelijk gevolgen hebben voor de economische bosbouw functie binnen landgoed Waarrecht (zowel binnen als buiten de Natura2000 begrenzing). De bosbouwfunctie op Landgoed Waarrecht vormt een belangrijke pijler onder de instandhoudings- en verbeterdoelstellingen binnen het landgoed. Vriendelijk verzoek om de effecten van de PAS maatregelen op de bosbouw mee te nemen in het inrichtingsplan.	Er is een aanvullend onderzoek gedaan naar het effect van de pas-maatregelen op de productiebossen. De rentmeester zal eventuele schade op basis van dit onderzoek bepalen.	Nee
1.5	<u>Hegebeek-Hagmolenbeek</u> : in hoofdstuk 3.4.5 wordt melding gemaakt van ecologische maatregelen voor de Hegebeek-Hagmolenbeek (o.a. realisatie natuurlijk dwarsprofiel binnen ca. 2 x 15 meter ruimte en realisatie tweezijdige natuurlijke oevervorming en toestaan spontane houtige oeverbegroeiing: verbreden (snel) stromend water/ hermeanderen). In het inrichtingsplan is echter geen melding gemaakt van de realisatie van deze maatregel (huidige kadastrale perceel van de Hagmolenbeek door Landgoed Waarrecht is enkel 11 meter breed). Graag duidelijkheid of deze verbreding onderdeel is van het inrichtingsplan	U verwijst naar de paragraaf betreffende de Kaderrichtlijn Water (KRW). De daarin opgenomen opgave maakt in beginsel geen onderdeel uit van dit Inpassingsplan. De Hagmolenbeek wordt 50cm verondiept ten opzichte van de legger. Wij gaan er vanuit dat dit binnen het huidige profiel kan. Mogelijk is het nodig om de beek iets te verbreden i.v.m. afvoercapaciteit. Dit wordt binnen het eigendom van het waterschap uitgevoerd. De "Realisatie natuurlijke lengte en dwarsprofiel van 2 x 15 meter ruimte en realisatie tweezijdige natuurlijke oevervorming" is niet per definitie op elk traject van een KRW-waterlichaam noodzakelijk. Als een beek al in het bos ligt, zoals hier, hoeven we natuurlijk geen 2x 15 meter ruimte te claimen. Bij het opstellen van het definitief ontwerp weten wij exact hoe de maatregel eruit ziet.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt tot aanpassing van het PIP en wel door het opnemen van de bestemming 'Natuur' op het perceel aan de Hagmolenbeek	

Nr.	Inspraakreactie 2	Reactie	Aanpassing PIP nodig
2.1	Een veldkavel met een oppervlakte van 17.37.47 ha.a.ca (o.a. R 111, 127, 151, 175, 176, 177), ligt aangrenzend aan en/of omringd	Het deskundigenteam heeft de effecten op uw percelen onderzocht en geconcludeerd dat er op enkele (deel)percelen beperkte natschade	Nee

Nr.	Inspraakreactie 2	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	door, de in het PIP aangewezen gronden in het deelgebied "BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding". Deze aangewezen gronden krijgen in het PIP de enkelbestemming "natuur" en de dubbelbestemming "waarde – lage archeologische verwachting". Deze aangewezen gronden zijn nu nog landbouwkundig in gebruik, onder andere bij u. Op deze aangewezen gronden zullen echter inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd die moeten leiden tot herstel en/of de ontwikkeling van de natuurwetenschappelijke, ecologische en/of landschappelijke waarde. Ten einde deze doelen te realiseren zal het waterpeil drastisch worden verhoogd en afvoer van water vertraagd gaan worden, deze en andere maatregelen zullen ongetwijfeld effect hebben op het landbouwkundig gebruik van uw gronden die aangrenzend aan en/of omringd door, de in het PIP aangewezen gronden in het deelgebied "BZ3 Hagmolenbeek en Biesheuvelleiding". Deze maatregelen zullen naar uw mening leiden tot onaanvaardbare beperkingen ten aanzien van het regulier agrarisch gebruik van uw gronden.	optreedt. U kunt overal blijven bemesten. De schade wordt door de rentmeester vastgesteld. De afvoercapaciteit van de Biesheuvelleiding blijft binnen de daardoor geldende normen. Mocht er toch onvoorziene schade optreden dan kunt u dat melden bij het schadeloket.	
2.2	Hoewel de precieze gevolgen van de nu voorgestelde maatregelen voor de gebruiksmogelijkheden van uw gronden in het aangewezen gebied volgens u pas duidelijk worden nadat deze zijn uitgevoerd valt volgens u niet uit te sluiten dat (achteraf blijkt dat) de gebruiksmogelijkheden van uw percelen nog veel slechter wordt dan nu wordt voorgesteld. De beperkingen in het gebruik zullen volgens u leiden tot aanzienlijke schade, onder andere door:	Zie vorig punt.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 2	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	- beperkingen in het gebruik van de grond, daardoor minder opbrengst en een slechtere kwaliteit voer. - waardevermindering van de eigendom.		
2.3	U maakt zich zorgen over de volksgezondheid, omdat volgens u het verhogen van de waterstand insecten zal aantrekken. De gevolgen voor de volksgezondheid zijn volgens u niet, althans onvoldoende onderzocht.	Zie 1.4.1	Nee
2.4	U verwacht dat de maatregelen dusdanige gevolgen zal hebben voor het gebruik van uw grond en vindt, omdat het voortbestaan van uw melkveebedrijf afhankelijk is van grond, dat u gecompenseerd dient te worden met percelen landbouwgrond die op aanvaardbare afstand van uw melkveebedrijf liggen. U stelt dat u bereid bent om de bij u in eigendom zijnde gronden, die in het gebied zijn gelegen, in te brengen in ruil voor vervangende grond die wij in het gebied in eigendom hebben.	Waar mogelijk proberen wij compensatiegrond aan te bieden. Dit is echter geen resultaatsverplichting maar een inspanningsverplichting. Iedere grondeigenaar heeft zelf ook de mogelijkheid om met het schadebedrag vervangende grond te kopen.	Nee
2.5	Gelet op vorenstaande verzoekt u ons het voorontwerp-PIP Buurserzand Horsterveen niet, althans niet in deze vorm vast te stellen.	Dit standpunt nemen wij voor kennisgeving aan.	
	Conclusie	De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 3		
3.1	Uw veldkavel grenst aan het Buurserzand. Het Buurserzand is aangemerkt als Natura2000 gebied, voor hun grond geldt dat niet, die valt buiten de begrenzing. Op uw grond gaat u volgens u echter wel gevolgen ondervinden van de maatregelen die vanuit de doelstellingen voor Natura2000 worden	Dit nemen wij voor kennisgeving aan.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 3		
	uitgevoerd. Er zal volgens u sprake zijn van vernatting, en daardoor van verminderd landbouwkundig gebruik. Er zijn diverse contactmomenten geweest waarop besproken is wat de mogelijkheden zijn om voor u negatieve effecten te voorkomen. Daarbij kwam u telkens opnieuw uit bij het plaatsen van een gemaal. Dit wordt volgens u door diverse partijen onderkent als zijnde een goede technische oplossing waarbij er geen structuurbederf van de grond plaatsvindt, iets wat met ophogen van de landbouwgrond een reëel gevaar is. Echter, niet bij alle partijen is er volgens u de wil om deze oplossing in de praktijk toe te passen.		
3.2	U geeft aan dat tijdens de gesprekken ook aan de orde is geweest of u voor vervangende grond in aanmerking zou kunnen komen, met als voorwaarde dat de gemiddelde afstand tot de huiskavel niet vergroot mag worden. Ook voor deze oplossing staat u nog steeds open.	Wij proberen binnen het gebied ruilgrond te kopen, zodat wij die aan kunnen bieden aan grondeigenaren die te maken krijgen met effecten van maatregelen. Dit is echter geen resultaatsverplichting. Eigenaren kunnen zelf ook actief zoeken naar compensatiegrond.	Nee
3.3	U geeft aan te begrijpen dat de doelen voor Natura2000 vast staan en dat deze gehaald dienen te worden, maar waar u gefrustreerd van wordt is dat er voorbij wordt gegaan aan de oplossingen die er wel zijn, maar die volgens u vanwege onwil bij partijen niet ten uitvoer worden gebracht. Door middel van deze inspraakreactie doet u tevens een hernieuwde oproep om er met elkaar uit te komen.	Wij streven naar een passende oplossing voor alle betrokken partijen. Technische oplossingen, zoals het plaatsen van een gemaal, worden niet door alle partijen ondersteunt, omdat dit een relatief dure oplossing is en het gemaal tot in lengte van jaren onderhoud vergt.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 4	Reactie	Aanpassing PIP nodig
4.1	Het huidige plan zou grote impact hebben voor een goede kennis van u, die aan de Galgenslatweg 1 in het overgangsgebied Buurserzand een weide heeft voor haar twee paarden. Zij huurt deze weide inmiddels meer dan 5 jaar en heeft er veel moeite ingestoken om op dit perceel een optimaal onderkomen voor haar dieren te realiseren.	De inspraakreactie getuigt van een grote betrokkenheid bij de situatie van de kennis. U bent zelf geen direct belanghebbende in het plangebied, maar dat is in het kader van de inspraak geen probleem. Aangezien uw kennis zelf een inspraakreactie heeft ingediend (zie reactie 5), wordt voor een inhoudelijke reactie onzerzijds daarnaar verwezen. Voor zover u argumenten aanvoert die uw kennis zelf niet aanvoert, of argumenten aandraagt die gebaseerd zijn op een onjuiste interpretatie van tekst en/of regels, zal daarop hier wel ingegaan worden.	Nee
4.3	In de huidige plannen zou o.a de stal weg moeten, wat mij enigszins verbaasd omdat nog geen 100 meter verderop aan dezelfde weg, dichterbij het Buurserzand, een woonhuis met bijbehorende grond ongewijzigd mag blijven en verder in de plannen buiten beschouwing wordt gelaten. U zegt zich niet te kunnen voorstellen dat het een wezenlijk verschil zou maken voor het halen van de natura 2000 doelstellingen als de stal die zo dicht bij een andere bebouwing ligt ook meegenomen zou worden in de vrijstelling. Zeker omdat het niet het echte natura 2000 gebied betreft maar de overgangszone.	Uw veronderstelling dat de stal weg zal moeten is voorbarig. Of de stal weg moet is een aspect wat nader bekeken zal moeten worden. Belangrijk daarbij is of het gebruik ervan inpasbaar is in de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Het gebruik waarnaar u verwijst dat bij een woning hoort is van een andere orde dan die (normaal) bij een schuilgelegenheid hoort. Beide typen bebouwing (met bijbehorend gebruik) zijn dan ook niet te vergelijken.	Nee
	De rest van het perceel zou volgens de plannen eigenlijk 1,5 paard mogen huisvesten maar aangezien halve paarden niet bestaan is het de vraag of 2 paarden erg bezwaarlijk is.	U neemt aan dat 1 paard gelijk is aan 1 GVE (Grootvee Eenheid). Dit is echter niet juist, een GVE is gerelateerd aan de fosfaatproductie van één melkkoe. Een paard is gelijk aan 0,8 GVE. De genoemde norm geldt voor de normale begrazing van graslanden. Zie verder onder inspraakreactie nr. 5	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
5.1	U verzoekt ons om voor de hier onder genoemde percelen een wijziging van de bestemming, hetzij een met binnenplanse afwijkingsbevoegdheid met vergunning voor	Dit nemen wij voor kennisgeving aan. Aangezien dit de opmaat is naar de inhoudelijke argumenten en feitelijk achtergrondinformatie is, wordt verder niet inhoudelijk op dit onderdeel ingegaan.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	de kleinschalige (minimaal 2, maximaal 5 paarden) natuurlijke paardenhouderij op te nemen. Sinds 21 maart 2013 maakt u gebruik van de grond en opstallen van derden aan de Galgenslatweg in Haaksbergen, kadastraal bekend als perceel (P) 507, en een gedeelte van (P) 505. In het Inrichtingsplan benoemd als aangrenzend uitwerkingsgebied, op de kaarten van het Inrichtingsplan aangeduid als BZ1.24 en BZ1.E. U geeft hier een uitgebreide beschrijving van de wijze waarop u op het perceel paarden houdt. Uw gebruik is gebaseerd op het Paddock Paradise / Equi Habitat-principe. Aangezien dit alleen informatie betreft wordt dit hier verder niet aangehaald. Een Paddock Paradise, verder Equi Habitat genoemd, bevordert de gezondheid op vele fronten. In het kader van Natura 2000 richt u zich vooral op wat u met de paarden hoopt bij te kunnen dragen aan het overgangsgebied waarin u graag de paarden wilt blijven houden: 1. Er wordt beter gebruik gemaakt van de (beperkte) beschikbare ruimte. 2. Het biedt de weide / bodem de kans zich te regenereren.		
5.2	U vermeldt dat tot uw grote schrik in het PIP de huidige opstallen van de kaart zijn verwijderd. U vraagt zich af of dit zomaar mag, aangezien deze er al jaren lang staan en u van de oude eigenaar, die de stal heeft laten bouwen, heeft gehoord dat deze met toestemming van de gemeente is gebouwd. Bovendien blijft volgens een naastgelegen stal, vergelijkbaar van afmetingen, wel	In het inrichtingsplan staan alleen opstallen aangeduid waar mitigerende maatregelen moeten worden onderzocht/uitgevoerd (om ongewenste vernatting te voorkomen). De betreffende opstallen hoeven derhalve niet te worden opgenomen. Ze zijn dus niet van de kaart verwijderd in de zin dat ze weg zouden moeten.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	behouden op de kaarten in het Inrichtingsplan (veldschuur BZ1.S1).		
5.3	Door de inrichtingsplannen van Natura2000 wordt u volgens u gedupeerd omdat u vanaf augustus j.ll. geen huurkosten meer zou kunnen delen. U stelt dat u paardeneigenaren die bij u een plek huren immers geen vaste plek meer kunt garanderen! En die vraag is er volgens u. U stelt dat het niet uw intentie is om de rechten van de grondeigenaar teniet te doen. Hij zal in uw ogen volledig gecompenseerd dienen te worden voor de afwaardering van zijn grond, benodigde herinrichting en daaruit voortvloeiende verdere schade. De inrichting van de opstallen en omheining van de paardenwei vallen volgens u onder uw beheer en heeft u zelf bekostigd.	Er is geen reden waarom de stal niet zou kunnen blijven staan. Of het huidige gebruik kan worden voortgezet zal moeten worden onderzocht. Zie daarvoor de volgende punten. Met de eigenaar van de grond worden afspraken gemaakt over schade als gevolg van de maatregelen en effecten ten behoeve van Natura 2000. Voor zover de schade uw investeringen treft zult u dat met de eigenaar moeten afhandelen.	Nee
5.4	U houdt een betoog hoe en waarom de paarden worden gehouden en welke meerwaarde dat voor de paarden, de gebruikers en de passanten betekent. Inhoudelijk is dit samen te vatten als extensief, eductief en maatschappelijk gebruik en dat is indirect relevant voor het PIP. Vanwege uw uitgebreide beschrijving is deze niet verder overgenomen in deze reactienota. Wat wel van belang is, is dat u schrijft dat de paarden worden gehouden volgens het 'Paddock Paradise'-principe. Daarbij zijn er looppaden voor de paarden afgezet (<i>tracks en daarbinnen verblijven de paarden hoofdzakelijk</i>), die ze zelf kaal hebben gelopen. Inmiddels is volgens u de wei (<i>binnen de looppaden</i>) veranderd in 'arm vogeltjesland' (lees kruidenrijk grasland) met veel bodemleven.	Belangrijk is dat voor het perceel een uitmijningsopgave geldt. Wij laten voor percelen waar uitmijnen moet worden toegepast een gericht uitmijnadvies opstellen. In beginsel betekent dat 4-5 keer per jaar maaien en afvoeren om fosfaat af te voeren. Zo nodig wordt kalium toegevoegd om de gewasproductie op gang te houden. Naar verloop van tijd verarmt de bodem en neemt de natuurkwaliteit toe. Of extensieve beweiding met paarden gecombineerd kan worden met uitmijnen moet blijken uit het uitmijnadvies. Voor uw perceel betekent dat, dat er in elk geval nog een onderzoek moet plaatsvinden naar de hoeveelheid fosfaat in de bodem. De bodem mocht niet onderzocht worden omdat hiervoor geboord moet worden en dat zou een risico voor de paarden opleveren. Mocht de functie verenigbaar zijn, dan zullen wij die in een later fase opnemen in het PIP.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
5.5	U ziet graag dat de bestemming van beide percelen van de eigenaar omgezet tot Agrarisch met waarden met toestemming voor een Equi Habitat met kruiden- en faunairijk grasland, met soorten die geschikt zijn om te hooien t.b.v. paarden.	Zie onze voorgaande reactie. Of en op welke wijze uw paardenhouderij voortgezet kan worden hangt van het uitmijnadvies af.	Nee
5.6	T.a.v. de bebouwing en erf: U ziet graag dat inloopstal en hooiopslag behouden blijven met eventueel waar nodig, aanpassingen zodat ze beter in het landschap passen, mits deze de huidige functie niet teniet doen. U geeft de volgende toelichting: In de huidige opstallen nestelen o.a. boerenwaluwen (2x per jaar een nest), winterkoninkjes (om het jaar een nest in de stal, heel bijzonder), in de uilenkast broedt jaarlijks een houtduif, in de kapschuren nestelen mezen en er huizen ook roodborstjes. Op en rond de weide en track huizen o.a. veel mest- en andere kevers en torren, krekels, vlinders, vele soorten vliegende insecten, wormen, muizen, padden, vleermuizen, mollen, konijnen, hazen, fazanten, roofvogels en reeën. U stelt dat u soms zelfs reespooren op de track vindt.	Zie onze reactie onder voorgaande punten. De overige informatie nemen wij voor kennisgeving aan.	
5.7	U bent van mening dat het verspreiden van de opstallen met afstanden van minimaal 25 tot 100 m. t.o.v. elkaar het landschap geen recht doet en ongewenste verdichting veroorzaakt van de bodem gezien het gebruik. De afstand van het naastgelegen woonhuis voldoet aan de eisen.	In de regels voor 'Natuur' is bepaald dat dergelijke voorziening <u>minimaal</u> 100 m uit elkaar moeten staan én op een perceel ter grootte van minimaal 2 ha. Er zal dus geen sprake zijn van een ongewenste verdichting binnen de bestemming 'Natuur'. De door u beschreven regels zijn van toepassing binnen de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur en landschap' en zijn gelijklopend aan de geldende bestemming.	Nee
5.8	Wat betreft de te verwijderen drainage en uitmijnen van de grond stelt u het volgende:	U geeft in uw toelichting op dit onderwerp aan dat u van drainage die aanwezig zou zijn, nooit enige werking hebt gemerkt en dat deze waarschijnlijk al door het gebruik van zware landbouwmachines is	Nee

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	- Plannen voor het verwijderen van de oude drainage opheffen of eerst onderzoeken in hoeverre deze nog intact is, omdat verwijdering tevens gepaard gaat met het verstoren van het huidige bodemleven en verdichting van de grond door zware machines en daardoor wellicht ook al min of meer vergaan is. - Uitmijnen van fosfaat waarbij gebruikt gemaakt wordt van biologische teelt van bruikbare gewassen ten bate van naastliggende al dan niet agrarische bedrijven en/of particulieren. Toelichting: - De drainage die aanwezig zou zijn, is nooit enige werking van gemerkt. Het betreffende perceel ligt, evenals de achtergelegen akker, een stuk hoger dan de naastgelegen gronden. Ca. 30 cm. onder de verschraalde zwarte grond bevindt zich gele zandgrond. Waarschijnlijk is deze al door het gebruik van zware landbouwmachines dichtgeslibd en/of vergaan. De naastgelegen sloten zijn altijd nagenoeg droog gebleven. De naastgelegen akker zal, indien hiervan grond wordt gebruikt voor het dempen van de naastgelegen sloot, iets lager komen te liggen. - Bij het bodemkundig onderzoek t.b.v. Natura2000 zijn er geen grondmonsters genomen van het door u gebruikte perceel. Grondmonsters van naastgelegen percelen zijn niet representatief omdat deze jaarlijks intensief bemest zijn. Alleen giftige, niet inheemse planten zoals Jacobskruiskruid verwijdert u handmatig.	dichtgeslibd en/of vergaan. De drainage moet gestopt worden, dat hoeft niet persé te betekenen dat deze verwijderd moet worden. De bodem mocht destijds niet onderzocht worden omdat hiervoor geboord moet worden en dat een risico voor de paarden was. Bij het uitmijnadvies kunnen wij de hoeveelheid fosfaat alsnog onderzoeken. Daaruit moet blijken wat de huidige toestand is en of en zo ja, hoe lang er nog uitgemijnd moet worden.	

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	Dat deze zich op de paardenwei manifesteert, is tevens een bewijs dat het hier om schrale grond gaat. - Er zijn geen onderzoeken bekend waarin aangetoond wordt dat natuurlijk paarden houden met gesloten kringloop schade toebrengt aan natuurgebied. Met gesloten kringloop bedoelt u dat de mest dagelijks wordt geruimd en op natuurlijke wijze wordt gecomposteerd d.m.v. mestwormen. Deze komen volgens u vanzelf in de mest. U schat in dat met 10 ton compost van eigen paardenmest (=50kgN) het onder de richtlijnen van max. 1,5 GVE/ha blijft.		
	De doorlooptijd tussen staalname en adviesrapport was volgens u helaas te lang om in dit schrijven aan te tonen hoe het precies zit met de bodemgesteldheid en mest op het perceel. U stelt dat bij een omvang van minder dan 100 paarden de ammoniakemissie (NH3) laag blijft. De immissie heeft volgens u daardoor geen significante gevolgen voor de natuurwaarden in het natuurgebied. Naar uw mening temeer niet, nu er bij omschakeling altijd sprake zal zijn van afname van emissie en dus van een lagere depostie. Oosterveld, Slim en anderen hebben gedurende een lange reeks van jaren de ontwikkelingen gevolgd in een door pony's begraasd gebied in de Baronie Cranendonck. De vegetatie op eens zwaar bemeste akkers ontwikkelde zich daar naar wens. Waar eens maïs groeide op drijfmest kon weer struikheide worden gevonden en de	De eerste zin suggereert dat er een bodemonster is genomen en dat er een advies wordt opgesteld over de bodemgesteldheid van uw perceel. Uiteraard zijn wij dan zeer geïnteresseerd in het resultaat. Dit kan ons helpen bij de beoordeling of uw paardenhouderij passend is bij het benodigde natuurresultaat. De door u beschreven effecten zijn gerelateerd aan normale agrarische status van een perceel en niet op het beoogde natuurstatus van dit gebied.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	soortenrijkdom bleef toenemen (Van de Laar & Slim, 1981).		
5.9	Bij het houden van paarden op een Equi Habitat wordt, als er gegraasd mag worden, altijd gebruik gemaakt van extensieve begrazing. Uitmijnen door het inzaaien met gras/klavermengsel is i.m.o. het verschuiven van problemen, omdat klaver een stikstofbinder is. Begrazing door paarden is alleen mogelijk als er (bijna) geen klavers staan. Paarden hebben vooral gevarieerde, vezelrijke voeding nodig, waaronder ook houtige gewassen. Ter behoud van de gezondheid van de paarden moeten grassoorten zijn uitgebloeid en weinig suiker/zetmeel bevatten.	Er is in een tweede ronde een monster genomen in het betreffende perceel. Daaruit blijkt dat het perceel behoorlijk rijk is aan fosfaat. Daardoor zijn hoge natuurdoelen op korte termijn niet haalbaar. Uitmijnen is dus nodig om risico op uitspoeling van nutriënten te verminderen. Dat betekent niet meer bemesten en dus ook geen landbouwbestemming. Beoordeeld is of de paardenhouderij van u te combineren is met uitmijnen. De conclusie is dat als er maar enkele paarden aan de rand lopen en de mest wordt opgeruimd dit nauwelijks invloed heeft op de hoeveelheid fosfaat. Het perceel (de weide) moet wel vaak genoeg gemaaid worden en er moet zonodig kali/stikstof gestrooid kunnen worden (tbv uitmijnen fosfaat). Met een juist pakket aan regels en onder de voorwaarde van het toestaan van de benodigde uitmijn-maatregelen kunnen wij uw specifieke vorm van paardenhouderij in het ontwerp-PIP opnemen.	Ja, de verbeelding en de regels worden aangepast.
5.10	Conclusie: U stelt dat er geen mogelijke schadelijke gevolgen t.g.v. paardenhouderij bekend zijn voor het Natura2000 gebied. U zegt navraag te hebben gedaan bij diverse deskundigen (een bioloog, ecooloog en ervaringsdeskundigen die hun paarden huisvesten in natuurgebieden elders in het land) of daarover rapporten n.a.v. wetenschappelijk onderzoek bestaan. Met de actuele landelijke kritieken op milieubeleid en dierenwelzijn is het naar uw mening de hoogste tijd om een brug te slaan tussen natuurbeheer en de (hobby)boer. Dit kan volgens u nu door de inpassing van het ecologisch verantwoord paarden houden in dit gebied mogelijk te maken! Het weiden van paarden in of nabij natuurgebied harmonieert heel goed met de overige kenmerken van zo'n gebied. Passanten zullen de aanwezigheid van paarden veelal als positief ervaren.	U breekt een lans voor het gebruik van paarden in of nabij een natuurgebied, maar bij de toekenning van de bestemming 'Natuur' gaat het niet om de paardenhouderij op zichzelf. Het gaat om de vernatting en het risico op uitspoeling van fosfaat. Overigens wordt het begrazen met paarden al wel toegepast, maar dat is een ander type begrazing / paardenhouderij dan waar het uw perceel betreft. Zie onze voorgaande reacties over het uitmijningsadvies.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 5	Reactie	Aanpassing PIP nodig
5.11	Graag wordt een gesprek aangegaan over de mogelijkheden voor instandhouding van de huidige gebruiksdoelen, de praktische uitvoerbaarheid voor inpassing van een Equi Habitat op deze prachtige plek en eventuele benodigde mitigerende maatregelen. De eigenaar van de grond is bereid om mee te denken.	De uitnodiging om een gesprek aan te gaan wordt graag aangenomen, maar dat heeft pas zin als het uitmijningsadvies er is. Wij zullen te zijner tijd dan contact met u opnemen en ons laten bijstaan door de uitmijndeskundige die dan het advies heeft uitgebracht.	Nee
Conclusie		De inspraakreactie leidt tot aanpassing van het PIP en wel van de verbeelding en de regels.	

Nr.	Inspraakreactie 6	Reactie	Aanpassing PIP nodig
6.1	Als inwoner van Haaksbergen wilt u graag reageren op de natura 2000 plannen voor het Buurserzand. Het Buurserzand is een plek waar u zegt vaak te komen, om te wandelen en te fietsen en om uw vriendin te helpen met haar paarden die ze dicht bij het natuurgebied heeft staan. Dit is al een aantal jaren een vorm van ontspanning, omdat u hier tegelijk in de natuur en bij paarden kan zijn. Als de natura 2000 plannen doorgaan zal dat in de toekomst niet meer kunnen omdat uw vriendin dan haar paarden moet verhuizen. Er is geen weide in de buurt te vinden waar ze ook een ruime stal en een droog looppad voor de paarden rondom de wei zou hebben dus dan zou ze veel verder weg komen te staan en voor u niet meer op fietsafstand en u zou dit erg jammer vinden.	De inspraakreactie getuigt van een grote betrokkenheid bij de situatie van uw vriendin. U bent zelf geen direct belanghebbende in het plangebied, maar dat is in het kader van de inspraak geen probleem. Aangezien deze kennis zelf een inspraakreactie heeft ingediend, wordt voor een inhoudelijke reactie onzerzijds daarnaar verwezen (zie reactie 5).	Nee
Conclusie		De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 7	Reactie	Aanpassing PIP nodig
7.1	U geeft aan dat u nu al last heeft van hoog grondwater in de kruipruimte. Deze is 1,30 m diep en staat in najaar-winter-voorjaar tot 1 meter vol water. De elektriciteitsvoorzieningen hangen volgens u op 20 cm (<i>onder de vloer</i>), dus 10 cm stijging is volgens u een groot probleem.	Het is ons bekend dat de grondwaterstand bij uw woning in de huidige situatie als erg hoog is. Er wordt voor uw woning een onderzoek gedaan om te kijken welke maatregelen moeten worden genomen om verdere verhoging te voorkomen (zie §8.4 in het inrichtingsplan).	Nee
Conclusie		De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 8	Reactie	Aanpassing PIP nodig
8.1	U stelt vast dat de PIP's zwaar leunen op het Programma Aanpak Stikstof. Het PAS zet in eerste instantie alleen in op het realiseren van instandhoudingsdoelen (voorkomen van achteruitgang) voor Natura 2000-gebieden. Daarnaast richt het programma zich op het creëren van zoveel mogelijk ontwikkelingsruimte voor nieuwe economische activiteiten rond die gebieden. Dit terwijl vaststaat dat de kritische depositiewaarde voor een groot aantal habitattypen in 2020 en 2030 nog fors overschreden wordt (meer dan 2x de KDW). De Raad van State heeft dan ook terecht op 29 mei 2019 uitgesproken dat het PAS strijdig is met de Europese Natuurwetgeving. Naar uw mening valt daardoor het fundament onder het Provinciaal Inpassingsplan voor een groot deel weg. Het is nog niet duidelijk hoe het nu verder moet.	De uitspraak van de Raad van State over het PAS heeft geen direct gevolg voor de PIP's. De gebiedsanalyses zijn weliswaar voor het PAS opgesteld en gebruikt voor de maatregelen in het beheerplan, maar verder gaat de relatie tussen het PAS en de PIP's niet. Het fundament onder de PIP's wordt daardoor niet aangetast, omdat dat gebaseerd is op het vastgestelde beheerplan. In tegendeel; de uitspraak benadrukt de noodzaak tot het vaststellen van de PIP's en de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen. Dit PIP is er juist op gericht om de realisering van de natuurherstelmaatregelen zo snel als kan mogelijk te maken.	Nee
8.2	<u>Natuur weerbaar maken.</u> U geeft aan dat als u de PIP's en de achtergrond documenten leest, u zich niet aan de indruk kunt onttrekken dat de Natura-2000 gebieden worden gebruikt als een soort helofytenfilter voor stikstof. Het PAS en in het	Onduidelijk is waar u de stelling op baseert dat de beschreven maatregelen gericht zijn op het mogelijk maken van nieuwe economische ontwikkelingen. De maatregelen in de PIP's zijn niet gericht op het creëren van economische ontwikkelingsruimte, maar (zoals u zelf schrijft) op herstel- en instandhouding "van de	Nee

Nr.	Inspraakreactie 8	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	verlengde daarvan de PIP's richten zich volgens u in eerste instantie op het treffen van mitigerende maatregelen. Deze maatregelen beogen het verbeteren van de (abiotische) omstandigheden voor soorten en habitattypen, zodat ze meer weerbaar worden tegen stikstof. Het gaat daarbij hoofdzakelijk om het verwijderen van nutriënten door afgraven, plaggen, (extra) maaien, (extra) begrazen en (extra) opslag verwijderen. Dit alles vooral om nieuwe economische ontwikkelingen mogelijk te maken. De ruimte daarvoor is voor een groot deel gebaseerd op zogenaamd expert judgement en daar- mee zeer discutabel. Bovendien komt u overal in de stukken tegen dat er nog onderzoek of nader onderzoek nodig is naar de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen.	<i>(abiotische) omstandigheden voor soorten en habitattypen, zodat ze meer weerbaar worden tegen stikstof."</i> Er is een maatregelenpakket vastgesteld dat uitgevoerd wordt ten behoeve van de habitats. De betreft o.m. vernatting en het voorkomen van inspoeling van nutriënten om de natuur weerbaarder te maken. Een deskundigeteam heeft deze maatregelen nader uitgewerkt en onderbouwd. In sommige gevallen is inderdaad nog een nader onderzoek nodig, bijvoorbeeld voor het uitmijnen van percelen. De effectiviteit kan pas beoordeeld worden als ze genomen zijn. Er worden na realisatie van de maatregelen metingen gedaan om de effecten op de natuur en de omgeving te volgen. Naast deze gebiedsgerichte maatregelen worden er generieke maatregelen genomen via het afgeven van vergunningen in het kader van de Wet natuurbescherming. Veelal gaat dat gepaard met bronmaatregelen.	
8.3	<u>Compensatie ontwikkelruimte.</u> Sinds de inwerkingtreding van het PAS is volgens u al een groot deel van de zogenaamde ontwikkelruimte opgesoupeerd terwijl de herstelmaatregelen nog moeten beginnen. Er staat volgens u nog een rekening open, die zo snel mogelijk vereffend moet worden. Dat lukt naar uw mening niet als in het eerste uitvoeringstijdvak alleen mitigerende maatregelen worden uitgevoerd en meer structurele maatregelen worden uitgesteld tot het tweede en derde tijdvak. Het gaat daarbij om daadwerkelijke verbetering van de natuurkwaliteit en om buffering en uitbreiding van oppervlakte van habitattypen en leefgebieden.	Wij doen wat nodig is om de natuur te herstellen en dat is veel meer dan alleen mitigerende maatregelen van al vergeven ontwikkelingsruimte zoals u aangeeft. De herstelmaatregelen zijn zeer zeker ook al structurele maatregelen. Voor wat betreft het stikstof verwijzen wij u naar de landelijke discussie daarover.	Nee
8.4	<u>Verhogen waterpeil.</u> Naast het verbeteren van de (abiotische) omstandigheden middels afgraven, plaggen, maaien, begrazen en opslag verwijderen	U wekt de suggestie dat het opzetten van het waterpeil een zelfstandige maatregel is. Dat is uiteraard niet het geval, het is één van de maatregelen die veelal in samenhang worden uitgevoerd. Het	Nee

Nr.	Inspraakreactie 8	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	wordt op bepaalde plekken het waterpeil verhoogd. U dacht dat dat was om voedselarme natte natuur te behouden en te versterken. Wat bij u meteen de vraag oproept of de kwaliteit van het oppervlaktewater en ondiepe grondwater ter plekke niet teveel is belast met stikstof en fosfaat door uit- en af- spoeling van landbouwpercelen. In dit verband wijst u op de knelpuntentabel van de Gebiedsanalyse. Daar staat bij externe eutrofiering een hele rij vraagtekens. In de toelichting op de PIP's wordt gesteld dat hydrologisch herstel rond de Natura 2000-gebieden een belangrijk onderdeel van de PAS is. Opzetten van het waterpeil zou nodig zijn?!	tegengaan van eutrofiëring is o.a. een maatregel die daarmee gepaard gaat. Het deskundigenteam heeft nader onderzocht waar uitspoeling nutriënten een probleem is. Daar zijn maatregelen voor getroffen, zoals het stoppen van bemesting en uitmijnen van percelen. Daarmee is invulling gegeven aan de onduidelijkheid die er was (de vraagtekens in de knelpuntentabel van de Gebiedsanalyse). U zet een vraagteken bij het opzetten van het waterpeil om de gevoeligheid van de natuur voor stikstofdepositie te verkleinen. Wij kunnen dat vraagteken wegnemen, want het uitgangspunt is dat meer kalkrijk grondwater het effect van stikstofdepositie deels opheft.	
8.5	<u>Herstelmaatregelen.</u> U geeft aan dat maaien, begrazen en opslag verwijderen beheersmaatregelen zijn met een beperkte houdbaarheid. In zekere zin behoort volgens u plaggen daar ook toe. In de PAS-gebiedsanalyse wordt zelfs branden genoemd, wat u zeer onwenselijk lijkt. Deze werkzaamheden moeten volgens u met een bepaalde frequentie herhaald worden om het gewenste habitatype te realiseren en te behouden. Het eenmalig uitvoeren ervan in het kader van PIP/PAS kan dan volgens u ook niet aangemerkt worden als een duurzame en succesvolle inrichtings- maatregel of een afdoende maatregel om de effecten van stikstofdepositie op te heffen.	U gaat er vanuit dat de genoemde maatregelen slechts eenmalig uitgevoerd worden, dit is echter een verkeerde veronderstelling. De herstelmaatregelen betreffen extra intensief regulier beheer dat op (lange) termijn minder intensief uitgevoerd kan worden als de stikstofdepositie af is genomen door generiek beleid. Het is dus regulier beheer, zoals u zelf aangeeft in het volgende punt dat het zou moeten zijn.	Nee
8.6	<u>Regulier beheer.</u> U geeft aan dat een aantal van de zogenaamde PAS-maatregelen dient onder regulier beheer geschaard te worden. Plaggen, maaien, begrazen en opslag verwijderen zal in een aantal habitatypen	We zijn het ten aanzien van regulier beheer met u eens en dat wordt ook als zodanig uitgevoerd (zie vorig punt). Om heide en andere soorten vegetatie te behouden is altijd beheer nodig, anders wordt het bos. Echter door de depositie van stikstof is nu tijdelijk intensiever beheer nodig (en hopelijk op termijn niet meer).	Nee

Nr.	Inspraakreactie 8	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	voortdurend nodig blijven om natuurlijke successie te voorkomen. Het uitvoeren van cyclisch beheer behoort tot de normale onderhoudstaken van de eigenaar/ beheerder. Natuurbegrazen kan door het vernietigen van de PAS een probleem worden. Waarschijnlijk is er ook een vergunning voor nodig evenals voor het regulier weiden van vee.	Ten aanzien van de beweiding is niet bekend hoe dit in het nieuwe stikstofbeleid geregeld gaat worden. Daar kunnen we dus ook geen uitspraak over doen.	
8.7	<u>Ontbossing.</u> Eén van de PIP/PAS-maatregelen is het verwijderen van bos. Het is u bekend dat de Provincie Overijssel momenteel laat onderzoeken of het mogelijk is minder bomen te kappen in Natura 2000-gebieden. Dit omdat er bij ontbossing veel CO ₂ vrijkomt wat bijdraagt aan het broeikaseffect. Het lijkt u beter en meer in overeenstemming met de klimaatdoelstellingen, dat al het te kappen bos ruimschoots gecompenseerd wordt buiten de Natura 2000-gebieden. Daarbij moet er volgens u rekening mee gehouden worden dat de opbouw van de koolstofvoorraad in nieuw bos ongeveer een factor veertig langzamer gaat dan de uitstoot bij kap.	We begrijpen de zorgen om bomenkap in Natura-2000 gebieden. We hebben nog eens kritisch gekeken hoe we de leefgebieden van beschermde planten en dieren die in open terrein leven kunnen versterken met minder bomenkap. In totaal blijft provinciebreed 173 hectare meer bos behouden ten opzichte van de oorspronkelijke plannen.	Nee
8.8	<u>Lokale stikstofdepositie.</u> Naast herstelmaatregelen, gericht op effectbestrijding, zijn bronmaatregelen nodig om emissies en stikstofdepositie zelf te verminderen. Die vind u niet terug in het PIP. Er is slechts één agrarisch bedrijf dat vrijwillig stopt in het Horsterveen en daar is allang geen vee meer aanwezig. U stelt dat de stikstofdepositie vanuit de directe omgeving wordt door de PIP's en PAS niet beperkt.	Bronmaatregelen zijn geen onderdeel van de PIP's. In de PIP's worden de Natura 2000-herstelmaatregelen mogelijk gemaakt. Als er bedrijven stoppen of verplaatsen naar aanleiding van een PIP, dan is dat omdat de gronden nodig zijn. In dat geval is de bronmaatregel positieve bijkomstigheid. Bronmaatregelen worden met generieke regelgeving en vergunningverlening genomen.	Nee
8.9	<u>Toelichting PIP.</u> In de toelichting op de beide PIP's worden per hoofdstuk conclusies getrokken. Deze	Wij zijn het niet eens met uw stelling. Ons inziens zijn de conclusies gebaseerd op de informatie die is opgenomen in de bijbehorende paragrafen en hoofdstukken en kloppen de conclusies.	Nee

Nr.	Inspiraakreactie 8	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	conclusies lijken volgens u op zijn zachts gezegd voorbarig.		
8.10	<u>Legenda.</u> De legenda bij de verbeelding van het PIP klopt niet. Bij het 2e vlakje in de rij enkelbestemming staat 'Agrarisch met waarden'. Dit moet volgens u 'Agrarisch met waarden- Natuur en Landschap' zijn. Bij de dubbelbestemmingen staat bij het vakje met de plusjes 'Waarde' zonder dat aangeduid wordt wat die waarde inhoudt.	De geconstateerde "fouten" lijken het gevolg te zijn van de software van de website. Bij de bestemmingen staat het wel juist en de namen in de legenda zijn daaraan gekoppeld. We hebben hier geen invloed op. We zullen dit doorgeven aan de schrijver van de software.	Nee
8.11	<u>Beschikbaarheid documenten.</u> U ondervond problemen met de online versie van de PIP's. De verbeelding kon niet op een leesbaar formaat uitgeprint worden. De bijlagen bij de Inrichtingsplannen ontbreken.	Dat is een bekend nadeel van de webvoorziening. Echter, wij hebben geen invloed op de webvoorziening. De online-webvoorziening voorziet niet in printbare versies. De voorhanden zijnde PDF-bestanden zijn ook niet op een normale printer uit te printen, daarvoor is een A0-printer nodig. Indien behoefte bestaat aan een papieren versie op oorspronkelijk formaat kan daarin op verzoek wel voorzien worden. Wij vernemen dit dan graag. Uw constatering dat de bijlagen bij de Inrichtingsplannen ontbreken is juist. Wij zullen ze bij de ontwerpversie opnemen.	Ja, voor wat betreft de ontbrekende bijlagen van het Inrichtingsplan
	Conclusie	De inspraakreactie leidt tot aanpassing van het PIP en wel t.a.v de bijlagen.	

Nr.	Inspiraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
9.1	U bent het niet eens met het voorontwerp PIP Buurserzand-Horsterveen inclusief NRD. U bent eigenaar van het perceel (Langenbergweg 17, R 115), het bouwperceel (Langenbergweg 13, R114) en een landbouwperceel (R113) wat in gebruik is als weide. De gronden liggen precies tussen de Buurserbeek en het vernattingsgebied. Op het perceel Langenbergweg 17 (R115) bevindt zich een woonhuis (met kruipruimten) en een	Dit nemen wij voor kennisgeving aan. Aangezien dit de opmaat is naar de inhoudelijke argumenten en feitelijk achtergrondinformatie is, wordt verder niet inhoudelijk op dit onderdeel ingegaan.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	bijgebouw van 70 m² dat volledig onderkelderd is. U stelt dat u als belanghebbende bent aangemerkt in dit voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan vanwege het feit dat u een perceel landbouwgrond in bezit heeft. U bent het er echter niet mee eens dat bij de beoordeling van de gevolgen van de maatregelen die met dit plan mogelijk worden gemaakt uw bebouwde (R115) en nog te bebouwen perceel (R114) buiten beschouwing worden gelaten. U stelt hierbij voorop dat u begrip hebt voor het feit dat er maatregelen moeten worden getroffen ten behoeve van het behoud van de natuur. U verwacht echter (water)schade aan uw opstallen als gevolg van de uit te voeren maatregelen en u heeft het idee dat die belangen niet of niet voldoende worden meegewogen in dit voorontwerpplan. U stelt dat er namelijk enkel voor het weideperceel een rapportage is opgesteld (zie rapportage Grondeigenaar Kroft 'Effecten van de PAS-maatregelen in het kader van Natura 2000 Haaksbergen, d.d. 4 juni 2018) voor wat betreft de effecten van de PAS-maatregelen in het kader van Natura 2000 Haaksbergen. U herkent zich niet in de conclusie van het betreffende rapport. De percelen Langenbergweg 17 (woonhuis met onderkelderd bijgebouw) en Langenbergweg 13 (bouwkavel) zijn niet meegenomen in het onderzoek (net zoals de overige bebouwde percelen aan onder andere de Langenbergweg en Stendermolenweg).		

Nr.	Inspraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
9.2	<u>Met de uitvoering van de maatregelen is wateroverlast te verwachten</u> U stelt dat voor u de uitvoering van de hydrologische maatregelen in de Biesheuvelleiding voornamelijk van belang zijn. Er is door het deskundigenteam vastgesteld dat de toekomstige situatie na uitvoering van de hydrologische maatregelen in de Biesheuvelleiding geen veranderingen voor de grondwatersituatie van het weideperceel (R113) van uw perceel zullen meebrengen. Het perceel blijft volgens hen (<i>het deskundigenteam</i>) geschikt voor reguliere landbouw. Zoals u al aangegeven hebt gaat het u niet alleen om het landbouwperceel. Het gaat ook om de huispercelen met woning, erf, kantoor, kelder en nog te bouwen recreatiewoning.	Wij vinden het vervelend dat deze wateroverlast ervaart, maar die niet het gevolg van de herstelmaatregelen voor het Buurserzand en staan dus los van dit Inpassingplan. Uit het Inrichtingsplan (pag. 25 en verder) blijkt dat erkent wordt dat met de eerste beoogde peilverhoging te veel natschade zou veroorzaken. De kosten daarvan wegen niet op tegen de beperkt positieve effecten ervan op de vochtige heide. In paragraaf 5.5 wordt daar verder op ingegaan.	Nee
	U stelt dat u sinds er werkzaamheden zijn uitgevoerd om de Buurserbeek te kunnen laten meanderen de afgelopen winters regelmatig te maken hebt gehad met wateroverlast in de kelder en kruipruimte van de woning. Voorheen was daarvan volgens u geen sprake.	Dit nemen wij voor kennisgeving aan.	Nee
	U stelt dat het effect van het verondiepen van de Biesheuvelleiding alleen voor uw landbouwperceel is beoordeeld.	De effecten van het verondiepen van de Biesheuvelleiding is specifiek beoordeeld voor het landbouwperceel omdat daar effecten op de grondwaterstand worden verwacht. Voor de overige eigendommen worden geen effecten verwacht.	Nee
	Voor eventuele aanpassingen van de Buurserbeek loopt schijnbaar momenteel nog een onderzoek naar de noodzaak van het treffen van maatregelen (als onderdeel van het inrichtingsplan Buurserzand-Horsterveen). Het is voor u echter helder dat u nu al te maken heeft met wateroverlast op het	Er loopt momenteel geen onderzoek naar de noodzaak van het treffen van maatregelen aan de Buurserbeek. Een eventuele aanpassing van de Buurserbeek speelt niet in de invloedssfeer van uw eigendommen. Als er nu al overlast wordt ervaren, zonder dat er maatregelen zijn genomen, dan heeft dit een andere oorzaak dan de voorgenomen Natura 2000-herstelmaatregelen. Dit effect wordt niet veroorzaakt door natuura2000 maatregelen	Nee

Nr.	Inspraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	moment dat het grondwaterpeil stijgt, zonder dat de Biesheuvelleiding is aangepakt.		
	Voor u is het dan ook onbegrijpelijk dat, gezien de ligging van uw percelen ten opzichte van de Buurserbeek en het vernattingsgebied, mogelijke maatregelen ten behoeve van de bescherming van uw eigendommen tegen waterschade niet direct zijn meegenomen in dit plan. Terwijl in het door TAUW opgestelde rapport 'MER Provinciaal Inpassingsplan en ontgrondingsvergunning Buurserzand-Horsterveen' de Buurserbeek wel wordt benoemd.	Er worden in de invloedssfeer van uw eigendommen geen Natura 2000-herstelmaatregelen aan de Buurserbeek getroffen. In	Nee
	U stelt dat het dan op de weg had gelegen ook het onderzoek naar eventuele aanpassingen van de Buurserbeek nu ook afgerond te hebben. U had dan geweten waar u aan toe bent.	Er loopt op dit moment geen onderzoek naar aanpassingen in de Buurserbeek nabij uw eigendommen. Uit paragraaf 5.4 en 5.5 van het inrichtingsplan blijkt dat er door het waterschap al diverse aanpassingen zijn uitgevoerd en dat eventuele aanvullende maatregelen in het kader van Natura 2000 pas in de 2 ^e en 3 ^e periode in beeld komen. Dat is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de habitats in het natuurgebied. Daarover kan nu nog niets gezegd worden.	Nee
	U bent van mening dat het ondervangen van de onzekerheden omtrent de grondwaterstanden met een monitoringsprogramma voor u wel een heel gemakkelijke manier is om uw vrees voor (water)schade mee af te doen.	Wij nemen uw mening voor kennisgeving aan.	Nee
	U stelt dat er is erkend dat uw percelen precies tussen twee stroomgebieden liggen en dat bij een hoge waterstand van de Buurserbeek het waterpeil op de percelen kan stijgen naar 5 tot 10 centimeter onder maaiveld. Ondanks dat zou het terecht zijn dat de hoogwatersituatie in de directe nabijheid van de Buurserbeek nu niet wordt meegenomen. U vindt dat niet terecht.	Zie onze eerdere reactie betreffende paragraaf 5.5.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	U stelt dat u door de ligging tussen twee stroomgebieden ook nog eens te maken te hebben met een tweetal waterschappen, Waterschap Rijn & IJssel en Waterschap Vechtstromen. U wilt daarom vooraf duidelijkheid over de effecten op de grondwaterstand na zowel de aanpassing van de Biesheuvelleiding als in combinatie met de al bestaande hoogwatersituatie in de Buurserbeek (bij piekbelasting van de beek).	Bekend is dat er twee waterschappen een rol spelen in dit gebied, maar ons 'Samen werkt beter'-akkoord zorgt voor onderlinge afstemming tussen alle partners en levert daarom geen extra belemmering op in dit proces. Mogelijk dat dat wel een rol speelt in het normale dagelijkse beheer van de waterschappen, maar dat is hier niet aan de orde.	Nee
	U deelt mee dat u in februari van dit jaar nog wateroverlast hebt gehad in uw kelder en verwijst daarbij naar bijlage 1. Uw verwachting is dat bij aanpassing van de Biesheuvelleiding de periode van een hoge waterstand op de percelen zich langer zal gaan voordoen.	Wij nemen kennis van uw mededeling dat u wateroverlast heeft gehad. Deze reeds bestaande overlast wordt niet veroorzaakt door de Natura 2000-herstelmaatregelen omdat omdat deze nog niet zijn uitgevoerd. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken wordt geen verhoging van de grondwaterstand verwacht op uw adres. Er verandert niets ten op zichte van de huidige situatie. Uw erf met woning en kantoor aan de Langenbergerweg 17 te Haaksbergen is daarom niet beschreven in het Achtergronddocument gebiedsmaatregelen BZ-3. Als er in de huidige situatie al overlast is, dan heeft dit een andere oorzaak die niet vanuit dit project/proces opgelost kan worden. Uit de door u aangeleverde foto's in Bijlage 1 kan overigens niet goed worden opgemaakt welke mate van overlast er is.	Nee
9.3	U stelt dat als er daardoor schade ontstaat uw opstallen, u dan genoodzaakt bent om deze te claimen bij de provincie, dan wel de genoemde waterschappen. U geeft aan een gang naar de rechter daarbij niet schuwen. U gaat er vanuit dat het zover niet hoeft te komen als er gedegen vooronderzoek wordt gedaan naar de specifieke situatie op perceelsniveau.	Als u schade verwacht kan een beroep gedaan worden op het nadeelcompensatiefonds en eventueel een planschadeverzoek indienen (zie 1.4.2). Als u de gang naar de rechter denken te moeten maken is dat uw goed recht. Dat doet echter niets af van onze overwegingen ten aanzien van de maatregelen. Die worden genomen op basis van de onderzoeksgegevens.	Nee
9.4	<u>Gemiddelde hoogste grondwaterstand</u> In het onderzoeksrapport wordt uitgegaan van een Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand van 1,0 meter. Hierdoor is er echter geen zicht op de piekmomenten. U heeft ervaren	Voor de berekening van de GHG worden de drie hoogst voorkomende grondwaterstanden per jaar gemiddeld over een periode van tenminste 8 jaar. Het klopt dat daardoor de hoogste pieken worden uitgemiddeld. U geeft aan dat tijdens piekmomenten, door een hogere ligging van de duiker, de afwatering wordt vertraagd. De afvoer wordt	

Nr.	Inspraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	dat juist op het moment van die piekmomenten het grondwaterpeil zeer hoog staat en u dus te maken heeft met wateroverlast op uw percelen (o.a. water in kelder, kruipruimte en waterplassen op het weideperceel). In het gesprek met Waterschap Rijn en IJssel is volgens u bevestigd dat tijdens piekmomenten van de Buurserbeek de grondwaterstand op de genoemde percelen kan stijgen tot 5 tot 10 centimeter onder maaiveld. U verwacht dat het hoge grondwater als gevolg van de uit te voeren maatregelen in de toekomst nog moeilijker weg kan, doordat de duikers in de Biesheuvelleiding hoger zullen komen te liggen. De afwatering wordt naar u verwacht hierdoor vertraagd en het verval neemt daardoor uiteraard ook af.	niet zo zeer vertraagd, maar vindt op een hoger niveau plaats. De capaciteit van de duiker wordt niet aangepast. Het klopt dat in de natte situaties het - binnen het invloedsgebied van de Biesheuvelleiding - iets natter wordt.	
	U stelt dat de grondwaterstanden zijn gemeten aan de hand van een peilbuis welke verder in het gebied staat. Deze peilbuis staat echter op 700 meter van de Buurserbeek, terwijl uw huisperceel op ongeveer 125 meter van de beek ligt. U vraagt zich af in hoeverre de genoemde peilbuis dan als referentie kan worden genomen voor het doorvoeren van de berekeningen die zijn gehanteerd om de effecten van de uit te voeren maatregelen in kaart te brengen.	De peilbuis staat dicht bij de te nemen maatregel in de Biesheuvelleiding om de effecten hiervan te monitoren. Uw huis ligt weliswaar dicht bij de Buurserbeek. Hier worden echter geen maatregelen genomen. Op uw perceel wordt op uw verzoek een peilbuis geplaatst om de grondwaterstand ter plekke te effecten van verondieping Biesheuvelleiding te kunnen volgen.	Nee
9.5	<u>Kwalificatie grond niet correct</u> De grond van uw percelen is gekwalificeerd als leem arm tot zwak lemig zand en is redelijk goed waterdoorlatend. U stelt dat bij de graafwerkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de kelders men echter is gestuit op harde leemlaag. Deze leemlaag loopt volgens u door uw landbouwperceel richting	Wij hebben geen reden om de bodemkundige gegevens die ten grondslag liggen aan de eigenarenrapportage in twijfel te trekken.	

Nr.	Inspraakreactie 9	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	de gronden welke recent door ons zijn aangekocht (landgoed 'het Weertje'). U heeft dan ook hun vraagtekens bij de kwalificatie van de grond en de conclusie dat er van beperkingen van het gebruik van de grond geen sprake is.		
9.6	<u>U vreest voor (water)schade aan uw opstallen en landbouwperceel</u> U vreest als gevolg van de uit te voeren maatregelen ten behoeve van de vernatting met uw percelen in een badkuip terecht te komen met aan de ene kant de Buurserbeek en aan de andere zijde het Natura 2000 gebied waarbinnen het grondwaterpeil omhoog wordt gehaald.	De effecten zoals ze berekend, zijn te verwachten, maar dat is geen badkuipeffect. Er is nog altijd sprake van hellend gebied, met afwateringsmiddelen.	Nee
Conclusie		De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 10	Reactie	Aanpassing PIP nodig
10.1	U vermeldt dat u een melkveebedrijf voert. Het bedrijf beschikt volgens u over alle noodzakelijk vergunningen, waaronder een NB-wet vergunning. Het voorontwerp inpassingsplan Natura 2000-gebied Buurserzand – Horsterveen voorziet naar uw mening in maatregelen die het gebruik van uw landbouwgronden onmogelijk maken of het landbouwkundig gebruik ernstig beperken. De inpassingsplannen gaan deels over het opleggen van maatregelen op landbouwgronden die al zijn begrenst als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied maar ook deels over het opleggen van maatregelen op landbouwgronden die niet zijn begrenst.	Deze informatie voor kennisgeving aangenomen, omdat het de opmaat is naar de argumenten in de volgende punten.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 10	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	U geeft aan eigenaar/gebruiker te zijn van het kadastrale perceel Haaksbergen, sectie P, nummer 688, groot 4.16.40 hectare. Dit perceel is begrensd als Natura 2000-gebied. Het voorontwerp inpassingplan voorziet in maatregelen om dit perceel aan een regulier landbouwkundig gebruik te onttrekken. U geeft aan tevens eigenaar te zijn van de kadastrale percelen Haaksbergen, sectie P, nummers 595, 609 en 607 met een totale oppervlakte van 12.67.20 hectare. Perceel 595 wordt volgens het voorontwerp inpassingsplan geheel en de percelen 609 en 607 ten dele begrensd. Het voorontwerp inpassingplan voorziet tevens in maatregelen om voor de betrokken landbouwgronden een regulier landbouwkundig gebruik te bemoeilijken of onmogelijk te maken. Dit alles betekent naar uw mening dat de exploitatie van uw landbouwbedrijf ernstig wordt beperkt als deze inpassingsplannen definitief worden en met overheidsmacht worden afgedwongen. Om bovenstaande redenen dient u de volgende inspraakreactie in:		
10.2	<u>Het PAS is definitief afgewezen</u> U constateert het volgende: Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) door de Raad van State op 29 mei 2019 afgewezen als ultieme mogelijkheid door Natura 2000 gebieden vrijwillig uit te breiden waardoor er tevens wat ruimte zou kunnen ontstaan om extra vergunningen te verlenen die extra stikstof uitstoot met zich meebrengen. Die extra ontwikkelingsruimte gaat er dus niet komen.	De maatregelen in de PIP's zijn niet gericht op het creëren van economische ontwikkelingsruimte, maar op herstel- en instandhouding van de (abiotische) omstandigheden voor soorten en habitattypen, zodat ze meer weerbaar worden tegen stikstof. De uitspraak van de Raad van State heeft geen direct gevolg voor de PIP's, omdat die gericht zijn op de herstel- en instandhoudingsmaatregelen voor de natuur zoals opgenomen in het Beheerplan. Sterker nog de uitspraak benadrukt de noodzaak tot het vaststellen van de PIP's en de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen. Maatregelen buiten het gebied zijn nodig tbv habitats binnen het gebied. Dat komt voort uit de werking van het hydrologisch systeem.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 10	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	U vraagt zich af waarom dan toch, zonder nut en noodzaak, extra landbouwgronden te beperken die op haar beurt niet zijn begrensd als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied?	Dat is onderzocht door Deskundigenteam en daarvan heeft u een rapportage ontvangen.	
10.3	<u>Uitvoering van het inpassingsplan is onzeker</u> U constateert het volgende: Ten gevolge van de stikstofuitspraak als benoemd in het voorgaande alinea worden bouwprojecten en infrastructurele werken hoe noodzakelijk ook, niet meer vergund als dit extra stikstof zou uitstoten om te beschermen Natura-2000 gebieden. Het omzetten van landbouwgrond naar natuurgrond nabij het Buurserzand worden dezelfde soort grondverzetsmachines ingezet als bij infrastructurele werken. Als blijkt dat de inzet van deze machines leiden tot een hogere stikstof belasting op het Natura 2000-gebied Buurserzand, kan het project om die reden niet worden vergund. U bent van mening dat de vergunningverlening / uitvoering van dit project niet zeker is en om die reden dit inpassingsplan voor de rechter kan stranden.	De uitvoering van de maatregelen ten behoeve van het herstel en de instandhouding worden in beginsel niet geraakt door de uitspraak. - Ten eerste is de verwachting dat ze vrijgesteld worden van een vergunningplicht, maar ook met een vergunningplicht zijn ze uitvoerbaar. - Ten tweede zijnde negatieve effecten maar van tijdelijke aard. - Ten derde worden de negatieve effecten door de uit te voeren maatregelen weer gecompenseerd. De uitvoering is dus niet onzeker.	Nee
10.4	<u>Het IPCC rapport van 8 aug. 2019 van de VN</u> Het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan Natura 2000-gebieden Buurserzand – Horsterveen, dat thans ter inzage ligt, wordt naar uw mening overruled door een recenter rapport van Verenigde Naties. U constateert het volgende: Het IPCC heeft in haar speciale rapport van 8 augustus 2019 over klimaatverandering, verwoestijning, degradatie van bodems, het	De constatering uit het IPCC-rapport worden voor kennisgeving aangenomen. Dit ligt buiten de scope van het PIP.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 10	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	duurzaam beheer van gronden, de voedselveiligheid en de flux van broeikasgassen in de terrestrische ecosystemen gerapporteerd dat er een wereldwijd voedseltekort dreigt tussen 2050 en 2100 als we de klimaatverandering niet in toom weten te houden. Dat betekent naar uw mening dat het huidige provinciebestuur – in een redelijke afweging van nut en urgentie – zich moet inzetten om zoveel mogelijk landbouwgronden in productie te houden om voor de komende generaties de noodzakelijke voedselvoorziening op peil te houden.		
10.5	<u>Landbouwgrond behouden voor noodzakelijke CO₂ binding</u> U constateert het volgende: De oorzaak van de opwarming van de aarde komt doordat vanaf de industriële revolutie een groot deel van de gebonden CO₂ in kolen, aardolie en aardgas is verbrandt. Die CO₂ is in de atmosfeer gekomen en veroorzaakt de opwarming van de aarde met klimaatverandering als gevolg. Eén van de oplossingen is om CO₂ weer in vaste vorm te binden als organisch stof met de aarde. Dat gaat volgens de huidige inzichten beter met landbouwgrond dan met natuurgrond. U verwijst daarbij naar een bijgevoegd artikel van de nieuwssite www.nu.nl. U bent van mening dat vanwege de goede mogelijkheden om CO₂ uit de atmosfeer te binden als organische stof met landbouwgrond, het dus onverstandig is om nu landbouwgrond om te zetten in natuurgrond.	Het is nog onvoldoende bekend wat de beste maatregel is om CO₂ te binden. Er kan daarbij verschil zitten tussen natuur- en landbouwgrond, maar deze percelen zullen voor de CO₂-binding het verschil niet maken. Herstel van de natuur weegt hier zwaarder, dan het behoud van de landbouwgronden.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 10	Reactie	Aanpassing PIP nodig
10.6	<u>Omschakeling naar kringlooplandbouw</u> Ten slotte wijst u er op dat dit jaar een omslag in gang is gezet naar een ander systeem van landbouw dat wordt aangeduid als kringlooplandbouw in 2030. Dit betekent volgens u kort gezegd voor de Overijsselse landbouwsector: het produceren op een manier die past bij het klimaat, de natuur en dierenwelzijn. Meer plantaardige productie en minder dierlijke productie. Import van voer dat via de Rotterdamse haven binnen komt, vooral soja, zal sterk verminderen. U stelt dat kringlooplandbouw uitgaat van een verschuiving naar meer plantaardige productie en het lokaal verbouwen van voedergewassen voor de nog te houden landbouwhuisdieren. Op deze manier ontstaat er volgens u (ook op lokaal niveau) een evenwicht tussen het aanbod van dierlijke mest en de behoefte van de landbouwgronden om meststoffen op te nemen. U stelt dat de doelstelling van de kringlooplandbouw pittig zijn voor de agrarisch sector. Om deze doelstellingen te halen is het volgens u noodzakelijk dat voor de Overijsselse landbouwers zo veel mogelijk (schaarse) landbouwgrond beschikbaar blijft.	Ook hier geldt dat natuur zwaarder weegt dan de landbouwbelangen. Verder ligt dit onderwerp buiten de scope van ons project.	Nee
10.7	<u>Conclusie</u> Alles overziend bent u van mening dat er dus in het algemene belang geen nut en/of noodzaak is, om via een inpassingsplan af te dwingen dat landbouwgrond van u moet worden omgezet naar natuurgrond of wordt beperkt in het landbouwkundig gebruik. De doelstellingen van de PAS zijn door de hoogste rechter definitief afgewezen.	Zie ook voorgaande punten. Waar u in uw conclusie volledig aan voorbij gaat is de Europese verplichting om de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) te herstellen en in stand te houden en de negatieve effecten op die gebieden die in meer of minder mate door de direct aansluitend gelegen landbouw wordt veroorzaakt. Zonder de nu in het plan betrokken landbouwgronden kan niet aan de instandhoudingsverplichting worden voldaan en daar is het PIP op gericht.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 10	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	U vraagt zich af of ten gevolge van de stikstofuitspraak er wel zekerheid is op uitvoering van dit inpassingsplan. Als die er niet is, is de uitvoering niet zeker. Anderzijds bent u van mening dat de Nederlandse overheden, zo ook de provincie Overijssel, een stevige verantwoordelijkheid hebben om beleid te voeren zoveel mogelijk schaarse landbouwgrond in productie te houden. U stelt dat ook uw landbouwgronden in de nabije toekomst noodzakelijk zijn voor voedselvoorziening; aldus het IPPC-rapport van de VN. Bovendien stelt u dat landbouwgrond als beste in staat is om CO₂ te binden en is alle landbouwgrond nodig is om tot een goede omschakeling te komen van de kringlooplandbouw in 2030. U verzoekt om al deze bovenstaande redenen het voorontwerp aanpassingsplan terug te trekken en niet verder in procedure te brengen.		
	Conclusie	De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 11	Reactie	Aanpassing PIP nodig
11.1	U geeft aan dat u een varkens- annex zoogkoeienbedrijf voert samen met uw vrouw. Het bedrijf beschikt volgens u over alle noodzakelijk vergunningen, waaronder een NB-wet vergunning. U geeft aan dat er een zoon is die een agrarisch opleiding heeft genoten en het bedrijf wil voortzetten. U geeft aan eigenaar te zijn van het kadastrale percelen Haaksbergen, sectie P,	Deze informatie voor kennisgeving aangenomen, omdat het de opmaat is naar de argumenten in de volgende punten.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 11	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	nummer 505, 506, 507 en 508, groot 2.54.40 hectare. Het voorontwerp inpassingsplan Natura 2000-gebied Buurserzand – Horsterveen voorziet naar uw mening in maatregelen die het gebruik van uw landbouwgrond onmogelijk maken. Het aanwezige opstal, thans is in gebruik als paardenstal moet volgens u worden opgegeven. Dit opstal is met vergunning nieuwgebouwd in 2001 na toedeling in de ruilverkaveling Haaksbergen. Naast deze vier percelen heeft u percelen landbouwgrond, waaronder uw huiskavel die na de voorgenomen maatregelen (die een goede afwatering frusteren) voor het landbouwbedrijf beschikbaar blijven. U denkt dat het waarschijnlijker gevolg is dat er ten gevolge van natschade de exploitatiemogelijkheden zullen gaan verminderen. Dit alles betekent volgens u dat de exploitatie van uw landbouwbedrijf ernstig wordt beperkt als deze inpassingsplannen definitief worden en met overheidsmacht worden afgedwongen. Om bovenstaande redenen dient u de volgende inspraakreactie in:		
11.2	<u>Het wegbestemmen van gebouwd vastgoed is willekeurig</u> U stelt dat u de afweging van de provincie niet begrijpt en waarom het urgent en noodzakelijk is om juist uw opstal weg te bestemmen. U wijst er op dat zelfs in het begrensde Natura 2000-gebied opstallen niet worden wegbestemd. In dat verband wordt door u gewezen op de locatie Knoefweg 9 te	U doelt op de stal die ook onderwerp is van de inspraakreacties 4, 5 en 6. Uw conclusie dat het opstal is wegbestemd is een onjuiste, want het opstal is ook nooit positief bestemd geweest, in de zin dat er een bouwvlak of een ander vorm van aanduiding aan toegekend was. De schuilgelegenheid is binnen de bestemming 'Natuur' in beginsel weer toelaatbaar, mits het gebruik passend is binnen die bestemming. Zie voor de inhoudelijke reactie op het gebruik de punten 5.2 en 5.3.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 11	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	Haaksbergen die ook recreatief wordt gebruikt.		
11.3	<u>Het PAS is definitief afgewezen</u> U constateert het volgende: Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) door de Raad van State op 29 mei 2019 afgewezen als ultieme mogelijkheid door Natura 2000 gebieden vrijwillig uit te breiden waardoor er tevens wat ruimte zou kunnen ontstaan om extra vergunningen te verlenen die extra stikstof uitstoot met zich meebrengen. Die extra ontwikkelingsruimte gaat er dus niet komen. U vraagt zich af waarom dan toch, zonder nut en noodzaak, extra landbouwgronden te beperken die op haar beurt niet zijn begrensd als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied?	De maatregelen in de PIP's zijn niet gericht op het creëren van economische ontwikkelingsruimte, maar op herstel- en instandhouding van de (abiotische) omstandigheden voor soorten en habitattypen, zodat ze meer weerbaar worden tegen stikstof. De uitspraak van de Raad van State heeft geen direct gevolg voor de PIP's, omdat die gericht zijn op de herstel- en instandhoudingsmaatregelen voor de natuur zoals opgenomen in het Beheerplan. Sterker nog de uitspraak benadrukt de noodzaak tot het vaststellen van de PIP's en de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen. Maatregelen buiten het gebied zijn nodig tbv habitats binnen het gebied. Dat komt voort uit de werking van het hydrologisch systeem. Dat is onderzocht door Deskundigenteam en daarvan heeft u een rapportage ontvangen.	Nee
11.4	<u>Uitvoering van het inpassingsplan is onzeker</u> U constateert het volgende: Ten gevolge van de stikstofuitspraak als benoemd in het voorgaande alinea worden bouwprojecten en infrastructurele werken hoe noodzakelijk ook, niet meer vergund als dit extra stikstof zou uitstoten om te beschermen Natura-2000 gebieden. Het omzetten van landbouwgrond naar natuurgrond nabij het Buurserzand worden dezelfde soort grondverzetmachines ingezet als bij infrastructurele werken. Als blijkt dat de inzet van deze machines leiden tot een hogere stikstof belasting op het Natura 2000-gebied Buurserzand, kan het project om die reden niet worden vergund. U bent van mening dat de vergunningverlening / uitvoering van dit	De uitvoering van de maatregelen ten behoeve van het herstel en de instandhouding worden in beginsel niet geraakt door de uitspraak. - Ten eerste is de verwachting dat ze vrijgesteld worden van een vergunningplicht, maar ook met een vergunningplicht zijn ze uitvoerbaar. - Ten tweede zijnde negatieve effecten maar van tijdelijke aard. - Ten derde worden de negatieve effecten door de uit te voeren maatregelen weer gecompenseerd. De uitvoering is dus niet onzeker.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 11	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	project niet zeker is en om die reden dit inpassingsplan voor de rechter kan stranden.		
11.5	<u>Het IPCC rapport van 8 aug. 2019 van de VN</u> Het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan Natura 2000-gebieden Buurserzand – Horsterveen, dat thans ter inzage ligt, wordt naar uw mening overruled door een recenter rapport van Verenigde Naties. U constateert het volgende: Het IPCC heeft in haar speciale rapport van 8 augustus 2019 over klimaatverandering, verwoestijning, degradatie van bodems, het duurzaam beheer van gronden, de voedselveiligheid en de flux van broeikasgassen in de terrestrische ecosystemen gerapporteerd dat er een wereldwijd voedseltekort dreigt tussen 2050 en 2100 als we de klimaatverandering niet in toom weten te houden. Dat betekent naar uw mening dat het huidige provinciebestuur – in een redelijke afweging van nut en urgentie – zich moet inzetten om zoveel mogelijk landbouwgronden in productie te houden om voor de komende generaties de noodzakelijke voedselvoorziening op peil te houden.	De constatering uit het IPCC-rapport worden voor kennisgeving aangenomen. Dit ligt buiten de scope van het PIP.	Nee
11.6	<u>Landbouwgrond behouden voor noodzakelijke CO₂ binding</u> U constateert het volgende: De oorzaak van de opwarming van de aarde komt doordat vanaf de industriële revolutie een groot deel van de gebonden CO₂ in kolen, aardolie en aardgas is verbrandt. Die CO₂ is in de atmosfeer gekomen en veroorzaakt de opwarming van de aarde met klimaatverandering als gevolg. Eén van de oplossingen is om CO₂ weer in vaste vorm te	Het is nog onvoldoende bekend wat de beste maatregel is om CO₂ te binden. Er kan daarbij verschil zitten tussen natuur- en landbouwgrond, maar deze percelen zullen voor de CO₂-binding het verschil niet maken. Herstel van de natuur weegt hier zwaarder, dan het behoud van de landbouwgronden.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 11	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	binden als organisch stof met de aarde. Dat gaat volgens de huidige inzichten beter met landbouwgrond dan met natuurgrond. U verwijst daarbij naar een bijgevoegd artikel van de nieuwssite www.nu.nl. U bent van mening dat vanwege de goede mogelijkheden om CO₂ uit de atmosfeer te binden als organische stof met landbouwgrond, het dus onverstandig is om nu landbouwgrond om te zetten in natuurgrond.		
11.7	<u>Omschakeling naar kringlooplandbouw</u> Ten slotte wijst u er op dat dit jaar een omslag in gang is gezet naar een ander systeem van landbouw dat wordt aangeduid als kringlooplandbouw in 2030. Dit betekent volgens u kort gezegd voor de Overijsselse landbouwsector het produceren op een manier die past bij het klimaat, de natuur en dierenwelzijn. Meer plantaardige productie en minder dierlijke productie. Import van voer dat via de Rotterdamse haven binnen komt, vooral soja, zal sterk verminderen. U stelt dan kringlooplandbouw uitgaat van een verschuiving naar meer plantaardige productie en het lokaal verbouwen van voedergewassen voor de nog te houden landbouwhuisdieren. Op deze manier ontstaat (ook op lokaal niveau) een evenwicht tussen het aanbod van dierlijke mest en de behoefte van de landbouwgronden om meststoffen op te nemen. U stelt dat de doelstelling van de kringlooplandbouw pittig zijn voor de agrarisch sector. Om deze doelstellingen te halen is het volgens u noodzakelijk dat voor	Ook hier geldt dat natuur zwaarder weegt dan de landbouwbelangen. Verder ligt dit onderwerp buiten de scope van ons project.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 11	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	de Overijsselse landbouwers zo veel mogelijk (schaarse) landbouwgrond beschikbaar blijft.		
11.8	Conclusie Alles overziend bent u van mening dat er dus in het algemene belang geen nut en/of noodzaak is, om via een inpassingsplan af te dwingen dat landbouwgrond van u moet worden omgezet naar natuurgrond of wordt beperkt in het landbouwkundig gebruik. De doelstellingen van de PAS zijn door de hoogste rechter definitief afgewezen. U vraagt zich af of ten gevolge van de stikstofuitspraak er wel zekerheid is op uitvoering van dit inpassingsplan. Als die er niet is, is de uitvoering niet zeker. Anderzijds bent u van mening dat de Nederlandse overheden, zo ook de provincie Overijssel, een stevige verantwoordelijkheid hebben om beleid te voeren zoveel mogelijk schaarse landbouwgrond in productie te houden. U stelt dat ook uw landbouwgronden in de nabije toekomst noodzakelijk zijn voor voedselvoorziening; aldus het IPPC-rapport van de VN. Bovendien stelt u dat landbouwgrond als beste in staat is om CO₂ te binden en is alle landbouwgrond nodig is om tot een goede omschakeling te komen van de kringlooplandbouw in 2030. U verzoekt om al deze bovenstaande redenen het voorontwerp aanpassingsplan terug te trekken en niet verder in procedure te brengen.	Zie ook voorgaande punten. Waar u in uw conclusie volledig aan voorbij gaat is de Europese verplichting om de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) te herstellen en in stand te houden en de negatieve effecten op die gebieden die in meer of minder mate door de direct aansluitend gelegen landbouw wordt veroorzaakt. Zonder de nu in het plan betrokken landbouwgronden kan niet aan de instandhoudingsverplichting worden voldaan en daar is het PIP op gericht.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt op zich niet tot aanpassing van het PIP, maar wel in relatie tot en naar aanleiding van inspraakreactie 5.	

Nr.	Inspraakreactie 12	Reactie	Aanpassing PIP nodig
12.1	U vermeldt dat u een melkveebedrijf voert. Het bedrijf beschikt volgens u over alle noodzakelijk vergunningen, waaronder een NB-wet vergunning. Het voorontwerp inpassingsplan Natura 2000-gebied Buurserzand – Horsterveen voorziet naar uw mening in maatregelen die het gebruik van hun landbouwgronden aan de Knoefweg te Haaksbergen onmogelijk maken of het landbouwkundig gebruik ernstig beperken. De inpassingsplannen gaan over het opleggen van maatregelen op landbouwgronden die niet zijn begrenst als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied. U geeft aan eigenaar/gebruiker te zijn van het kadastrale perceel Haaksbergen, sectie P, nummer 690 en 691, maar dat het bebouwde erf op perceel 690 met één hectare recent is verkocht (ongeveer volgens de contouren van het agrarische bouwblok). Het voorontwerp inpassingplan voorziet naar uw mening in maatregelen om de betreffende landbouwgrond voor een groot deel aan een regulier landbouwkundig gebruik te onttrekken of te bemoeilijken. Dit alles betekent naar uw mening dat de exploitatie van uw landbouwbedrijf ernstig wordt beperkt als deze inpassingsplannen definitief worden en met overheidsmacht worden afgedwongen. Om bovenstaande redenen dient u de volgende inspraakreactie in:	Deze informatie voor kennisgeving aangenomen, omdat het de opmaat is naar de argumenten in de volgende punten.	Nee
12.2	<u>Het PAS is definitief afgewezen</u> U constateert het volgende:	De maatregelen in de PIP's zijn niet gericht op het creëren van economische ontwikkelingsruimte, maar op herstel- en instandhouding van de (abiotische) omstandigheden voor soorten en habitattypen,	Nee

Nr.	Inspraakreactie 12	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) door de Raad van State op 29 mei 2019 afgewezen als ultieme mogelijkheid door Natura 2000 gebieden vrijwillig uit te breiden waardoor er tevens wat ruimte zou kunnen ontstaan om extra vergunningen te verlenen die extra stikstof uitstoot met zich meebrengen. Die extra ontwikkelingsruimte gaat er dus niet komen. U vraagt zich af waarom dan toch, zonder nut en noodzaak, extra landbouwgronden te beperken die op haar beurt niet zijn begrensd als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied?	zodat ze meer weerbaar worden tegen stikstof. De uitspraak van de Raad van State heeft geen direct gevolg voor de PIP's, omdat die gericht zijn op de herstel- en instandhoudingsmaatregelen voor de natuur zoals opgenomen in het Beheerplan. Sterker nog de uitspraak benadrukt de noodzaak tot het vaststellen van de PIP's en de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen. Maatregelen buiten het gebied zijn nodig tbv habitats binnen het gebied. Dat komt voort uit de werking van het hydrologisch systeem. Dat is onderzocht door Deskundigenteam en daarvan heeft u een rapportage ontvangen.	
12.3	<u>Uitvoering van het inpassingsplan is onzeker</u> U constateert het volgende: Ten gevolge van de stikstofuitspraak als benoemd in het voorgaande alinea worden bouwprojecten en infrastructurele werken hoe noodzakelijk ook, niet meer vergund als dit extra stikstof zou uitstoten om te beschermen Natura-2000 gebieden. Het omzetten van landbouwgrond naar natuurgrond nabij het Buurserzand worden dezelfde soort grondverzetsmachines ingezet als bij infrastructurele werken. Als blijkt dat de inzet van deze machines leiden tot een hogere stikstof belasting op het Natura 2000-gebied Buurserzand, kan het project om die reden niet worden vergund. U bent van mening dat de vergunningverlening / uitvoering van dit project niet zeker is en om die reden dit inpassingsplan voor de rechter kan stranden.	De uitvoering van de maatregelen ten behoeve van het herstel en de instandhouding worden in beginsel niet geraakt door de uitspraak. - Ten eerste is de verwachting dat ze vrijgesteld worden van een vergunningplicht, maar ook met een vergunningplicht zijn ze uitvoerbaar. - Ten tweede zijnde negatieve effecten maar van tijdelijke aard. - Ten derde worden de negatieve effecten door de uit te voeren maatregelen weer gecompenseerd. De uitvoering is dus niet onzeker.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 12	Reactie	Aanpassing PIP nodig
12.4	<u>Het IPCC rapport van 8 aug. 2019 van de VN</u> Het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan Natura 2000-gebieden Buurserzand – Horsterveen, dat thans ter inzage ligt, wordt naar uw mening overruled door een recenter rapport van Verenigde Naties. U constateert het volgende: Het IPCC heeft in haar speciale rapport van 8 augustus 2019 over klimaatverandering, verwoestijning, degradatie van bodems, het duurzaam beheer van gronden, de voedselveiligheid en de flux van broeikasgassen in de terrestrische ecosystemen gerapporteerd dat er een wereldwijd voedseltekort dreigt tussen 2050 en 2100 als we de klimaatverandering niet in toom weten te houden. Dat betekent naar uw mening dat het huidige provinciebestuur – in een redelijke afweging van nut en urgentie – zich moet inzetten om zoveel mogelijk landbouwgronden in productie te houden om voor de komende generaties de noodzakelijke voedselvoorziening op peil te houden.	De constatering uit het IPCC-rapport worden voor kennisgeving aangenomen. Dit ligt buiten de scope van het PIP.	Nee
12.5	<u>Landbouwgrond behouden voor noodzakelijke CO₂ binding</u> U constateert het volgende: De oorzaak van de opwarming van de aarde komt doordat vanaf de industriële revolutie een groot deel van de gebonden CO₂ in kolen, aardolie en aardgas is verbrandt. Die CO₂ is in de atmosfeer gekomen en veroorzaakt de opwarming van de aarde met klimaatverandering als gevolg. Eén van de oplossingen is om CO₂ weer in vaste vorm te binden als organisch stof met de aarde. Dat gaat volgens de huidige inzichten beter met	Het is nog onvoldoende bekend wat de beste maatregel is om CO₂ te binden. Er kan daarbij verschil zitten tussen natuur- en landbouwgrond, maar deze percelen zullen voor de CO₂-binding het verschil niet maken. Herstel van de natuur weegt hier zwaarder, dan het behoud van de landbouwgronden.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 12	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	landbouwgrond dan met natuurgrond. U verwijst daarbij naar een bijgevoegd artikel van de nieuwssite www.nu.nl. U bent van mening dat vanwege de goede mogelijkheden om CO₂ uit de atmosfeer te binden als organische stof met landbouwgrond, het dus onverstandig is om nu landbouwgrond om te zetten in natuurgrond.		
12.6	<u>Omschakeling naar kringlooplandbouw</u> Ten slotte wijst u er op dat dit jaar een omslag in gang is gezet naar een ander systeem van landbouw dat wordt aangeduid als kringlooplandbouw in 2030. Dit betekent volgens u kort gezegd voor de Overijsselse landbouwsector het produceren op een manier die past bij het klimaat, de natuur en dierenwelzijn. Meer plantaardige productie en minder dierlijke productie. Import van voer dat via de Rotterdamse haven binnen komt, vooral soja, zal sterk verminderen. U stelt dan kringlooplandbouw uitgaat van een verschuiving naar meer plantaardige productie en het lokaal verbouwen van voedergewassen voor de nog te houden landbouwhuisdieren. Op deze manier ontstaat (ook op lokaal niveau) een evenwicht tussen het aanbod van dierlijke mest en de behoefte van de landbouwgronden om meststoffen op te nemen. U stelt dat de doelstelling van de kringlooplandbouw pittig zijn voor de agrarisch sector. Om deze doelstellingen te halen is het volgens u noodzakelijk dat voor de Overijsselse landbouwers zo veel mogelijk (schaarse) landbouwgrond beschikbaar blijft.	Ook hier geldt dat natuur zwaarder weegt dan de landbouwbelangen. Verder ligt dit onderwerp buiten de scope van ons project.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 12	Reactie	Aanpassing PIP nodig
12.7	<u>Conclusie</u> Alles overziend bent u van mening dat er dus in het algemene belang geen nut en/of noodzaak is, om via een inpassingsplan af te dwingen dat landbouwgrond van u moet worden omgezet naar natuurgrond of wordt beperkt in het landbouwkundig gebruik. De doelstellingen van de PAS zijn door de hoogste rechter definitief afgewezen. U vraagt zich af of ten gevolge van de stikstofuitspraak er wel zekerheid is op uitvoering van dit inpassingsplan. Als die er niet is, is de uitvoering niet zeker. Anderzijds bent u van mening dat de Nederlandse overheden, zo ook de provincie Overijssel, een stevige verantwoordelijkheid hebben om beleid te voeren zoveel mogelijk schaarse landbouwgrond in productie te houden. U stelt dat ook uw landbouwgronden in de nabije toekomst noodzakelijk zijn voor voedselvoorziening; aldus het IPPC-rapport van de VN. Bovendien stelt u dat landbouwgrond als beste in staat is om CO₂ te binden en is alle landbouwgrond nodig is om tot een goede omschakeling te komen van de kringlooplandbouw in 2030. U verzoekt om al deze bovenstaande redenen het voorontwerp aanpassingsplan terug te trekken en niet verder in procedure te brengen.	Zie ook voorgaande punten. Waar u in uw conclusie volledig aan voorbij gaat is de Europese verplichting om de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) te herstellen en in stand te houden en de negatieve effecten op die gebieden die in meer of minder mate door de direct aansluitend gelegen landbouw wordt veroorzaakt. Zonder de nu in het plan betrokken landbouwgronden kan niet aan de instandhoudingsverplichting worden voldaan en daar is het PIP op gericht.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 13	Reactie	Aanpassing PIP nodig
13.1	U vermeldt dat u een agrarisch bedrijf voert. Het bedrijf beschikt volgens u over alle noodzakelijke vergunningen. Het voorontwerp inpassingsplan Natura 2000-gebied Buurserzand – Horsterveen voorziet in maatregelen die het gebruik van uw landbouwgronden ernstig beperken. De inpassingsplannen gaan over het opleggen van maatregelen op landbouwgronden die niet zijn begreund als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied. U geeft aan eigenaar/gebruiker te zijn van het kadastrale perceel Haaksbergen, sectie P, nummer 590 en Lonneker, sectie I nummer 3258, samen groot 5.08.60 ha. Het voorontwerp inpassingsplan voorziet naar uw mening in maatregelen om deze betreffende landbouwgrond voor een groot deel te bemoeilijken. Dit alles betekent volgens u dat de exploitatie van uw landbouwbedrijf ernstig wordt beperkt als deze inpassingsplannen definitief worden en met overheidsmacht worden afgedwongen. Om bovenstaande redenen dient u de volgende inspraakreactie in:	Deze informatie voor kennisgeving aangenomen, omdat het de opmaat is naar de argumenten in de volgende punten.	Nee
13.2	<u>Het PAS is definitief afgewezen</u> U constateert het volgende: Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) door de Raad van State op 29 mei 2019 afgewezen als ultieme mogelijkheid door Natura 2000 gebieden vrijwillig uit te breiden waardoor er tevens wat ruimte zou kunnen ontstaan om extra vergunningen te verlenen die extra stikstof uitstoot met zich meebrengen. Die extra ontwikkelingsruimte gaat er dus niet komen.	De maatregelen in de PIP's zijn niet gericht op het creëren van economische ontwikkelingsruimte, maar op herstel- en instandhouding van de (abiotische) omstandigheden voor soorten en habitattypen, zodat ze meer weerbaar worden tegen stikstof. De uitspraak van de Raad van State heeft geen direct gevolg voor de PIP's, omdat die gericht zijn op de herstel- en instandhoudingsmaatregelen voor de natuur zoals opgenomen in het Beheerplan. Sterker nog de uitspraak benadrukt de noodzaak tot het vaststellen van de PIP's en de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen. Maatregelen buiten het gebied zijn nodig t.b.v. habitats binnen het gebied. Dat komt voort uit de werking van het hydrologisch systeem.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 13	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	U vraagt zich af waarom dan toch, zonder nut en noodzaak, extra landbouwgronden te beperken die op haar beurt niet zijn begrensd als Natura 2000 gebied / Habitat richtlijngebied?	Dat is onderzocht door Deskundigenteam en daarvan heeft u een rapportage ontvangen.	
13.3	<u>Uitvoering van het inpassingsplan is onzeker</u> U constateert het volgende: Ten gevolge van de stikstofuitspraak als benoemd in het voorgaande alinea worden bouwprojecten en infrastructurele werken hoe noodzakelijk ook, niet meer vergund als dit extra stikstof zou uitstoten om te beschermen Natura-2000 gebieden. Het omzetten van landbouwgrond naar natuurgrond nabij het Buurserzand worden dezelfde soort grondverzetsmachines ingezet als bij infrastructurele werken. Als blijkt dat de inzet van deze machines leiden tot een hogere stikstof belasting op het Natura 2000-gebied Buurserzand, kan het project om die reden niet worden vergund. U bent van mening dat de vergunningverlening / uitvoering van dit project niet zeker is en om die reden dit inpassingsplan voor de rechter kan stranden.	De uitvoering van de maatregelen ten behoeve van het herstel en de instandhouding worden in beginsel niet geraakt door de uitspraak. - Ten eerste is de verwachting dat ze vrijgesteld worden van een vergunningplicht, maar ook met een vergunningplicht zijn ze uitvoerbaar. - Ten tweede zijnde negatieve effecten maar van tijdelijke aard. - Ten derde worden de negatieve effecten door de uit te voeren maatregelen weer gecompenseerd. De uitvoering is dus niet onzeker.	Nee
13.4	<u>Het IPCC rapport van 8 aug. 2019 van de VN</u> Het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan Natura 2000-gebieden Buurserzand – Horsterveen, dat thans ter inzage ligt, wordt naar uw mening overruled door een recenter rapport van Verenigde Naties. U constateert het volgende: Het IPCC heeft in haar speciale rapport van 8 augustus 2019 over klimaatverandering, verwoestijning, degradatie van bodems, het duurzaam beheer van gronden, de	De constatering uit het IPCC-rapport worden voor kennisgeving aangenomen. Dit ligt buiten de scope van het PIP.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 13	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	voedselveiligheid en de flux van broeikasgassen in de terrestrische ecosystemen gerapporteerd dat er een wereldwijd voedseltekort dreigt tussen 2050 en 2100 als we de klimaatverandering niet in toom weten te houden. Dat betekent naar uw mening dat het huidige provinciebestuur – in een redelijke afweging van nut en urgentie – zich moet inzetten om zoveel mogelijk landbouwgronden in productie te houden om voor de komende generaties de noodzakelijke voedselvoorziening op peil te houden.		
13.5	<u>Landbouwgrond behouden voor noodzakelijke CO₂ binding</u> U constateert het volgende: De oorzaak van de opwarming van de aarde komt doordat vanaf de industriële revolutie een groot deel van de gebonden CO₂ in kolen, aardolie en aardgas is verbrandt. Die CO₂ is in de atmosfeer gekomen en veroorzaakt de opwarming van de aarde met klimaatverandering als gevolg. Eén van de oplossingen is om CO₂ weer in vaste vorm te binden als organisch stof met de aarde. Dat gaat volgens de huidige inzichten beter met landbouwgrond dan met natuurgrond. U verwijst daarbij naar een bijgevoegd artikel van de nieuwssite www.nu.nl. U bent van mening dat vanwege de goede mogelijkheden om CO₂ uit de atmosfeer te binden als organische stof met landbouwgrond, het dus onverstandig is om nu landbouwgrond om te zetten in natuurgrond.	Het is nog onvoldoende bekend wat de beste maatregel is om CO₂ te binden. Er kan daarbij verschil zitten tussen natuur- en landbouwgrond, maar deze percelen zullen voor de CO₂-binding het verschil niet maken. Herstel van de natuur weegt hier zwaarder, dan het behoud van de landbouwgronden.	Nee
13.6	<u>Omschakeling naar kringlooplandbouw</u> Ten slotte wijst u er op dat dit jaar een	Ook hier geldt dat natuur zwaarder weegt dan de landbouwbelangen. Verder ligt dit onderwerp buiten de scope van ons project.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 13	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	omslag in gang is gezet naar een ander systeem van landbouw dat wordt aangeduid als kringlooplandbouw in 2030. Dit betekent volgens u kort gezegd voor de Overijsselse landbouwsector het produceren op een manier die past bij het klimaat, de natuur en dierenwelzijn. Meer plantaardige productie en minder dierlijke productie. Import van voer dat via de Rotterdamse haven binnen komt, vooral soja, zal sterk verminderen. U stelt dan kringlooplandbouw uitgaat van een verschuiving naar meer plantaardige productie en het lokaal verbouwen van voedergewassen voor de nog te houden landbouwhuisdieren. Op deze manier ontstaat (ook op lokaal niveau) een evenwicht tussen het aanbod van dierlijke mest en de behoefte van de landbouwgronden om meststoffen op te nemen. U stelt dat de doelstelling van de kringlooplandbouw pittig zijn voor de agrarisch sector. Om deze doelstellingen te halen is het volgens u noodzakelijk dat voor de Overijsselse landbouwers zo veel mogelijk (schaarse) landbouwgrond beschikbaar blijft.		
13.7	<u>Conclusie</u> Alles overziend bent u van mening dat er dus in het algemene belang geen nut en/of noodzaak is, om via een inpassingsplan af te dwingen dat landbouwgrond van u moet worden omgezet naar natuurgrond of wordt beperkt in het landbouwkundig gebruik. De doelstellingen van de PAS zijn door de hoogste rechter definitief afgewezen. U vraagt zich af of ten gevolge van de stikstofuitspraak er wel zekerheid is op	Zie ook voorgaande punten. Waar u in uw conclusie volledig aan voorbij gaat is de Europese verplichting om de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) te herstellen en in stand te houden en de negatieve effecten op die gebieden die in meer of minder mate door de direct aansluitend gelegen landbouw wordt veroorzaakt. Zonder de nu in het plan betrokken landbouwgronden kan niet aan de instandhoudingsverplichting worden voldaan en daar is het PIP op gericht.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 13	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	uitvoering van dit inpassingsplan. Als die er niet is, is de uitvoering niet zeker. Anderzijds bent u van mening dat de Nederlandse overheden, zo ook de provincie Overijssel, een stevige verantwoordelijkheid hebben om beleid te voeren zoveel mogelijk schaarse landbouwgrond in productie te houden. U stelt dat ook uw landbouwgronden in de nabije toekomst noodzakelijk zijn voor voedselvoorziening; aldus het IPPC-rapport van de VN. Bovendien stelt u dat landbouwgrond als beste in staat is om CO₂ te binden en is alle landbouwgrond nodig is om tot een goede omschakeling te komen van de kringlooplandbouw in 2030. U verzoekt om al deze bovenstaande redenen het voorontwerp aanpassingsplan terug te trekken en niet verder in procedure te brengen.		
Conclusie		De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 14	Reactie	Aanpassing PIP nodig
14.1	U geeft aan dat u in dit gebied een voormalig melkveebedrijf heeft, wat thans in de omvorming zit naar een natuurweidebedrijf (omvorming in het kader van de Natura2000). U heeft de volgende bezwaren c.q. aandachtspunten bij het voorontwerp:	Deze informatie voor kennisgeving aangenomen, omdat het de opmaat is naar de argumenten in de volgende punten.	Nee
14.2	U wilt met betrekking tot de begrenzing van de bestemming Natuur graag weten op basis waarvan deze is vastgesteld. Opvallend aan deze begrenzing is volgens u onder andere	De grens van de bestemming natuur is gebaseerd op het gewenste, of het vanwege de beperkende maatregelen, resterende mogelijke gebruik en daarmee worden agrarische gronden tot natuur bestemd. De bebouwing van Staatsbosbeheer aan de Urkerweg ligt al in de bestemming Natuur dus een herziening is daar niet nodig.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 14	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	namelijk dat de schuren van Staatsbosbeheer buiten de begrenzing vallen.		
14.3	De beschrijving van lid B van artikel 4 is volgens u niet correct. Het lijkt er volgens u op dat bedrijfsmatig agrarisch gebruik wordt uitgesloten. Het weiden van vee dient naar uw mening zowel bedrijfsmatig als voor hobby te worden toegestaan.	Wij begrijpen dat regels soms lastig te lezen zijn, maar het bedrijfsmatig agrarisch bedrijf/gebruik is onder lid A toegestaan. Het tekstuele voorstel dat u gedaan hebt, is daarom niet nodig en uit de samenvatting weggelaten.	Nee
14.4	U vraagt zich af wat de keuze voor artikel 3 Agrarisch met waarden - Landschap of de keuze voor Artikel 4 Agrarisch met waarden - Natuur en Landschap bepaald?	De keuze voor deze bestemmingen is gemaakt in het bestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen. De bestemming was al opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Haaksbergen en <u>was gebaseerd op de gronden die op dat moment in het provinciale besluit tot herbegrenzing van de EHS aangeduid waren als 'uitwerkingsgebied ontwikkelopgave Natura 2000'.</u> De Raad van de gemeente Haaksbergen heeft de bestemming teruggebracht tot 'Agrarisch met waarden - Landschap'. Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State op dit punt is de bestemming 'Agrarisch met waarden - Natuur en landschap' weer teruggelegd. De Raad van State was met de appellanten van mening dat de natuur te weinig beschermd was en dat is nu herstelt.	Nee
14.5	Volgens u is lid i van artikel 4.1 onvolledig.	De constatering is juist. De regel zal aangevuld worden met het ontbrekende deel, luidend: "terinzagelegging van het ontwerp van dit plan en op een legale wijze tot stand is gekomen."	Ja, de tekst wordt aangevuld.
14.6	Onderaan artikel 4.1 staat de volgende volzin: <i>"Ten aanzien van bovengenoemde agrarische activiteiten geldt dat deze uitsluitend zijn toegestaan voor zover deze geen negatieve effecten hebben op Natura 2000-gebieden."</i> Deze zin heeft volgens u verstrekkende gevolgen voor de agrarische bruikbaarheid en dient derhalve geheel verwijderd te worden. U vraagt zich af of met deze zinsnede überhaupt nog wel agrarisch gebruik mogelijk is. Zodra het land wordt bewerkt of beweid zal er naar uw mening altijd sprake zijn van 'uitstoot' dat effect heeft op het omliggende	Deze regels (ook die in artikel 3.1) dienen ter bescherming van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen, voor zover de activiteiten negatieve effecten hebben op de maatregelen die op deze gronden zijn of worden genomen in het kader van het Inrichtingsplan. Deze regel kan bij letterlijke uitleg en zonder verdere uitzonderingen inderdaad ver strekkende gevolgen hebben (bv. voor het rijden met machines voor hooien) en dat is uiteraard niet de bedoeling. Het Inpassingsplan is bij uitstek het instrument voor inperken van voor de natuur schadelijke activiteiten, samen met de daaraan gekoppelde processen en eventuele (nadeelcompensatie)overeenkomsten. Kwalitatieve verplichtingen moeten ook omgezet worden naar een	Ja, de regel wordt in beide artikelen geschrapt en in de gebruiksregels worden specifieke verboden opgenomen, zoals die ook in andere PIP's zijn opgenomen.

Nr.	Inspraakreactie 14	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	Natura2000 gebied (hoe minimaal ook). Ook al past de activiteit binnen haar NB-vergunning, dan zou dit naar uw mening op basis van het PIP niet meer mogelijk zijn. U bent van mening dat de provincie dit middels kwalitatieve verplichtingen of de gedoogplicht dient te regelen en daar een volledige schadeloosstelling tegenover te zetten. U vindt dat het PIP hier niet een juist instrument voor is.	passende bestemming en gedogen is alleen in zeer uitzonderlijke gevallen en met een eindigheid mogelijk.	
14.7	De aanduiding archeologie geeft naar uw mening beperkingen aan de uitvoering van het inrichtingsplan om natuur te realiseren. Er dient hier volgens u een uitzondering opgenomen te worden voor werkzaamheden in het kader van herstel Natura 2000.	Het is erg positief dat u met ons meedenkt en vindt dat herstelmaatregelen vergunningvrij moeten worden i.h.k.v. de archeologie, maar het PIP kan de Erfgoedwet niet aanpassen. Die stelt verplichtingen die in bestemmingsplannen opgenomen moeten worden. De gemeenten moeten daarvoor beleid en regels opstellen die in een bestemmingsplan opgenomen moeten worden. Binnen bepaalde marges zijn de activiteiten ook vrijgesteld en die verschillen per gebied. Vanuit het project regelen wij de benodigde vergunningen en onderzoeken. Zie ook de vooroverlegreactie Oversticht Vo4.	Nee
14.8	Een gedeelte van het perceel kadastraal bekend gemeente Haaksbergen, sectie G nummer 327 (deels), ter grootte van ca 0.74.20 ha aan de weg is meegenomen in de bestemming Natuur. Deze strook dient volgens u echter de bestemming Agrarisch te krijgen. De bestemming Agrarisch is in het door u opgestelde natuurcompensatieplan aan dit gedeelte toegekend en volgens u ook zo vastgelegd in de met ons getekende overeenkomsten. Op dit perceel is de opslag van ruwvoer en (vaste) mest gesitueerd en beoogd. Het gebruik is volgens u al van voor 2013 en u wenst dit in het PIP aangeduid te zien.	Op de verbeelding is het door u bedoelde perceelsgedeelte inderdaad bestemd tot 'Natuur'. Het is weergegeven door het ontbreken van de functieaanduiding 'Specifieke vorm van natuur – natura2000'. Overigens is geconstateerd dit gedeelte kleiner dan het volgens u zou moeten zijn (0.60.55 ha). Bij navorsing van de twee gesloten overeenkomsten (a: zelfrealisatie en b: natschade) blijkt dat het bedoelde perceelsgedeelte inderdaad agrarisch bruikbaar zou blijven, maar in overeenkomst 'a' de natuurbestemming zou krijgen en in overeenkomst 'b' de agrarische bestemming zouden behouden. Dit betreft dan niet alleen dat perceelsgedeelte, maar ook andere eigendommen zouden agrarisch blijven die nu tot 'Natuur' bestemd zijn. Nu blijkt dat de bedoelde strook langs de Onlandsweg niet is afgewaardeerd naar 'Natuur' is de bestemming in tegenstelling tot het in de overeenkomst a bepaalde niet op zijn plaats.	Ja, De oppervlakte wordt aangepast, maar ook de bestemming wordt herzien naar Agrarisch met waarden –Natuur en landschap

Nr.	Inspraakreactie 14	Reactie	Aanpassing PIP nodig
		Wij zullen de bestemming waarvoor de natschade is afgekocht alsnog bestemmen tot 'Agrarisch met waarden – Natuur en landschap' waarbij ontwatering van de gronden verboden wordt.	
14.9	Artikel 5.1 lid g. dient naar uw mening meer ruimte te bieden voor agrarisch medegebruik dat binnen- en in het kader van (agrarisch) natuurbeheer wordt uitgevoerd. U doet daarvoor het volgende tekstvoorstel: <i>"Het agrarisch medegebruik in de vorm van bemesting, bekalken, beweiding en maaierwerkzaamheden ten behoeve van natuurdoelstellingen;"</i>	Omdat de bestemming Agrarisch met waarden – Natuur en landschap wordt toegewezen is agrarisch geeruk mogelijk.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt tot aanpassing van het PIP en wel ten aanzien van de ontbrekende tekst en een aanpassing van de bestemming.	

Nr.	Inspraakreactie 15	Reactie	Aanpassing PIP nodig
15.1	U stelt dat uw in ontwikkeling zijnde bedrijf aan de Oude Enschedeseweg 31 geen nadelige gevolgen mag ondervinden van de voorgestane ontwikkelingen in het Buurserzand-Horsterveen en vraagt om een bevestiging.	Het bedrijf ligt op ±200 m van de tot natuur te bestemmen gronden en zal geen nadelige gevolgen ondervinden van de maatregelen.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt wel/niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 16	Reactie	Aanpassing PIP nodig
16.1	U dient een inspraakreactie in namens de Stichting en schrijft daarin het volgende. De schaapskudde van Haaksbergen draagt al 30 jaar bij aan het beheer van van Horster en Haaksbergerveen. De schapenbegrazing heeft er in belangrijke mate toe bijgedragen dat het gebied een goede kwaliteit heeft kunnen	Aan de beheerfunctie van de schaapskudde wordt inderdaad geen aandacht geschonken, maar daar is in dit Inpassingsplan ook geen aanleiding toe. Uit informatie van uw website blijkt dat de schaapskudde alleen in het Haaksbergerveen loopt en dus geen rol vervult in het plangebied. Mocht het anders zijn dan vernemen wij dat graag.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 16	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	behouden. De afgelopen jaren is door de Stichting Schaapskudde Haaksbergen (eigenaar) een nieuwe dierenverblijf, een kapschuur en een educatief centrum gerealiseerd aan de Schapendrift 11 7481 TK te Haaksbergen. De bouwwerken staan aan de rand van het Natura 2000-gebied. U vraagt in deze aandacht voor de schaapskudde in het PIP, als onmisbare factor voor het beheer door middel van schapenbegrazing. Voor de Stichting is het van levensbelang dat zij structureel actief betrokken blijven in het beheer van Natura 2000 gebieden in Haaksbergen. En die zekerheden ook vertaald worden in beleid, overeenkomsten en contracten van de Provincie Overijssel, de Natuurorganisaties, het Waterschap Rijn en IJssel en de gemeente Haaksbergen. Voor de Stichting is het van levensbelang om financieel overeind te blijven.	Als het Inpassingsplan voor het Haaksbergerveen start zal deze functie van de schaapskudde zeker een plaats in krijgen in de toelichting. Overigens laten de regels beweiding ten behoeve van natuurdoelstellingen toe, dus in voorkomend geval kan dat plaatsvinden.	
16.2	De kudde is er echter niet alleen voor beheersmatige activiteiten. Zij draagt wezenlijk bij aan de bevordering van de recreatie en het toerisme in het buitengebied van Haaksbergen. Recentelijk is door de Raad voor de leefomgeving een advies aan het kabinet dat opgesteld; <i>Waardevol toerisme, onze omgeving verdient het</i>. Hierin signaleert de Raad dat de aandacht van de politiek en beleidsmakers voor toerisme en recreatie zeer beperkt is. Het Rijk houdt zich afzijdig en laat beleid maken over aan de Provincie en de gemeenten. Het toerisme en de recreatie zijn belangrijk voor de economie en de werkgelegenheid. Een belangrijke aanbeveling	De toeristisch-recreatieve functie van de schaapskudde wordt zeer gewaardeerd. Als het Inpassingsplan voor het Haaksbergerveen start zal deze functie van de schaapskudde zeker een plaats in krijgen in de toelichting.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 16	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	is om te komen tot meer spreidingsbeleid en de druk op bijvoorbeeld Giethoorn af te laten nemen.		
16.3	Naast het begrazen en het toerisme heeft de Stichting Schaapskudde ook een educatieve functie. Dit wordt ruimtelijk door haar ook gefaciliteerd door de bouw van een dit jaar geopend centrum, nagebouwd en gelijkend op een historisch schaapkot uit Buurse. Deze functie wil ze verder uitbouwen en vorm geven. In samenwerking met de natuurorganisaties en als lid van de koepel de Groene Maaier. U pleit ervoor dat in het Provinciaal Inpassingsplan de kudde en haar stichting de plaats krijgt die het verdient. Voor zowel het begrazen als de noodzakelijke nachtweiden.	De educatieve functie van de schaapskudde en het educatief centrum worden zeer gewaardeerd. Als het Inpassingsplan voor het Haaksbergerveen start zal deze functie van de schaapskudde zeker een plaats in krijgen in de toelichting.	Nee
Conclusie		De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Inspraakreactie 17	Reactie	Aanpassing PIP nodig
17.1	U begint de inspraakreactie met een inleidende tekst over uw opstal en dat u de laatste jaren bij een hoge waterstand van de Buurserbeek wateroverlast ervaart in de kelder en dat deze overlast groter is geworden na het afronden van de meandering van de Buurserbeek. In het Provinciaal Inpassingsplan Buurserzand-Horsterveen wordt toegelicht dat het waterpeil in het Natura 2000 gebied verder zal worden verhoogd. Het Buurserzand grenst aan de Stendermolenweg waar ook uw perceel voor een gedeelte aan grenst (zie bijlage 2). De verhoging van de grondwaterstand moet o.a. bereikt worden door een aanpassing van	Uit het Inrichtingsplan blijkt dat uw locatie geen nadelige gevolgen zal ondervinden van de vernattingsmaatregelen. De figuren 8.1 t/m 8.3 geven dit duidelijk aan. Dat is ook de reden waarom het object ook niet in tabel 8.1 voorkomt als bebouwing waar de drooglegging in de kruipruimte niet meer aan de norm zal voldoen. Overigens is het aspect drooglegging in de kruipruimte voor dit object niet relevant, omdat het object geheel is onderkelderd en er dus geen kruipruimte is.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 17	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	de Buurserbeek en de Biesheuvelleiding. Door de verhoging van de grondwaterstand zal de afvoer van grondwater richting het Natura 2000 gebied verder vertragen. U verwacht daarom in de toekomst voor een langere periode met hoog grondwater te worden geconfronteerd (wat tot meer schade zal gaan leiden aan de woning en het bosperceel).		
17.2	Het bevreemdt u dat u als eigenaar van het pand aan de Langenbergweg 10 niet door de Provincie bent aangemerkt als 'direct betrokkene'. U stelt dat er blijkbaar voor is gekozen om alleen de gesprekken aan te gaan met de eigenaren van landbouwgrond in het gebied, waarvoor per perceel een grondonderzoek is uitgevoerd om de gevolgen van de voorgestelde vernattingsplannen in kaart te brengen.	De reden waarom u niet als 'direct betrokkende' bent aangemerkt is, zoals hiervoor onder 17.1 is aangegeven, dat er geen sprake van vernatting om en bij uw bebouwing is. Alleen betrokkenen die met enige vorm van vernatting door dit project te maken krijgen zijn aangemerkt als 'direct belanghebbende'.	Nee
17.3	Als eigenaar wilt u graag vooraf duidelijkheid over de gevolgen van de vernattingsmaatregelen voor uw grondperceel met woning. Daarnaast zou u graag zien dat er een actieve monitoring gaat plaats vinden op het perceel inzake de ontwikkeling van de grondwaterstand (waarbij de huidige situatie in kaart wordt gebracht en de situatie na uitvoervan de aanpassingen aan de Buurserbeek/Biesheuvelleiding. In het afgelopen jaar is door een derde persoon voor u meerdere keren contact geweest met de projectleider Natura 2000, met het verzoek om op het perceel: i) een onderzoek uit te voeren naar de effecten van de vernatting in combinatie met de reeds doorgevoerde en nog door te voeren aanpassing van de Buurserbeek en	De reden, zoals hiervoor onder 17.1 is aangegeven, dat er geen sprake vernatting om en bij uw bebouwing is door de maatregelen. De gewenste schriftelijke onderbouwing is dit Inrichtingsplan terug te vinden. Dit lijkt ons ook voldoende duidelijkheid vooraf. Actieve monitoring op het perceel is om dezelfde reden dan ook niet aan de orde. Het Inpassingsplan geeft ook geen aanleiding peilbuizen te plaatsen. Als een verdere aanpassing van de Buurserbeek aan de orde is (=geen onderdeel van dit plan) dan ontstaat op dat moment een andere situatie die dan beoordeeld moet worden t.a.v. de noodzaak van peilbuizen en monitoring.	Nee

Nr.	Inspraakreactie 17	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	ii) ii) peilbuizen te plaatsen voor actieve monitoring van de grondwater standen. Deze verzoeken zijn zonder een duidelijk schriftelijk onderbouwing afgewezen.		
17.4	Gezien het feit dat niet alle direct betrokken zijn gehoord verzoekt u ons om het voorontwerp PIP Buurserzand-Horsterveen niet verder in procedure te brengen, maar eerst gedegen onderzoek uit te voeren naar de mogelijke schade aan de huispercelen die grenzen aan het Natura 2000 gebied Buurserzand-Horsterveen (waaronder het perceel van u).	Zoals hiervoor al is aangegeven zijn alle direct betrokkenen gehoord. Er is op basis daarvan geen reden de procedure niet voort te zetten. De onderzoeken naar vernatting zijn ons inziens gedegen genoeg om op basis daarvan onze afwegingen te kunnen maken.	Nee
17.5	U stelt dat het duidelijk moge zijn dat u als eigenaar van het perceel in de toekomst schadeloos gesteld wil worden voor de mogelijke (financiële) schade die gaat ontstaan bij de uitvoer van de vernattingssystemen in het Natura 2000 gebied Buurserzand-Horsterveen.	Als u denkt schade te ondervinden van het plan staat u de weg voor de aanvraag via het nadeelcompensatieloket open en eventueel planschade (zie 1.4.1). Wij zien echter geen aanleiding dat er financiële schade zal ontstaan door <u>dit</u> plan. Eventuele schade ontstaan door de Buurserbeek staat hier los van.	Nee
	Conclusie	De inspraakreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Vooroverlegreactie 1 Brandweer	Reactie	Aanpassing PIP nodig
Vo1.1	Geen opmerkingen		
	Conclusie	De vooroverlegreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Vooroverlegreactie 2 Rijkswaterstaat	Reactie	Aanpassing PIP nodig
Vo2.1	Geen opmerkingen		
	Conclusie	De vooroverlegreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Vooroverlegreactie 3 TenneT	Reactie	Aanpassing PIP nodig
Vo3.1	Geen opmerkingen		
	Conclusie	De vooroverlegreactie leidt niet tot aanpassing van het PIP.	

Nr.	Vooroverlegreactie 4 Oversticht (archeoloog)	Reactie	Aanpassing PIP nodig
Vo4.1	Verzocht wordt de conclusie bij de toelichting iets genuanceerder te formuleren, omdat archeologie toch om de hoek kan komen. Het voorstel is de tekst als volgt aan te passen. <i>Ten aanzien van het aspect archeologie wordt geconcludeerd dat met het voorliggende plan en de daarin opgenomen maatregelen ten behoeve van de realisatie van de natuurdoelstellingen, zoals in dit plan beschreven, vooralsnog geen nadelige effecten ontstaan. Nader onderzoek is op dit punt niet nodig. Het inpassingsplan is op dit punt uitvoerbaar. Er dient wel rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat archeologisch materiaal bij toeval gevonden wordt, dat kan leiden tot</i>	Het voorstel wordt overgenomen.	ja

Nr.	Vooroverlegreactie 4 Oversticht (archeoloog)	Reactie	Aanpassing PIP nodig
	<i>nieuwe inzichten, waarbij nader onderzoek niet uitgesloten kan worden.</i>		
Vo4.2	De agrarische gebieden zoals deze nu in het PIP zijn opgenomen (lichtgroen op de kaart bij ruimtelijke plannen), mogen een lage archeologische verwachting krijgen, daar hoeft dan ook geen archeologische onderzoek meer uitgevoerd te worden.	Het voorstel wordt overgenomen.	Ja, de dubbelbestemming wordt van de bedoelde percelen verwijderd.
Vo4.3	Voorstel is om de gebieden met een hoge en middelhoge verwachting de diepte aan te passen naar 0,10 cm. Dit wil niet zeggen dat dan overal onderzoek nodig is, maar dan komt het in ieder geval bij mij langs en kan er gedegen afweging gemaakt worden.	In overleg met de gemeente is besloten de regels van Waarde - Archeologie niet zodanig aan te passen dat er sprake is van een vergunningplicht in de bovenste laag, maar een signaleringsfunctie op te nemen die van toepassing is binnen de bestemming 'Natuur' en op plaatsen waarvan bekend is dat ze niet verstoord zijn door agrarisch of ander gebruik, met daaraan gekoppeld de voorwaarde dat de onderzoeksvrije handelingen alleen toelaatbaar zijn, gehoord de provinciaal archeoloog. Dit om zoveel mogelijk te voorkomen dat in strijd met de Erfgoedwet wordt gehandeld (risicomanagement).	Ja, er wordt een regeling opgenomen
	Conclusie	De vooroverlegreactie leidt tot aanpassing van het PIP. De toelichting en de regels worden aangepast.	

3. Ambtshalve wijzigingen

	Wijzigingen <u>T</u>oelichting/<u>R</u>egels (T/R)	
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
T1	Teksten betreffende het PAS kloppen niet meer na de uitspraak van de Raad van State	Teksten zijn aangepast.
R1	Begripsbepalingen 1.5 en 1.45 zijn onvolledig en 1.27 is onjuist geformuleerd.	1.5 en 1.45 zijn aangepast/aangevuld. 1.27 is geschrapt.
R2	3.1.d Plannaam niet juist 5.5.2.c staat op de verkeerde plaats, moet net als elders naar a. verplaatst worden	
R3	PS hebben bij het vaststellen van LG Oldenzaal en Punthuizen-Stroothuizen besloten een overgangsrecht op te nemen van 2 jaar na het van kracht worden van het Inpassingsplan	Overgangsregels aangepast op het PS-besluit

	Wijzigingen <u>V</u>erbeelding (V)	
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
V1	Her en der sloot de nieuwe bestemming nit logisch aan bij de geldende bestemming. Dit betrof met name zandwegen in de gebiedsbestemmingen	De zandwegen zijn óf opgenomen in de gebiedsbestemming óf uit het plan geschrapt.
V2		

	Wijzigingen <u>I</u>nrichtingsplan/<u>M</u>aatregelenkaart/<u>V</u>erbeelding (I/M/V)	
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
I-V1		
I-M-V1		
M-V1		
M-V2		

	Wijzigingen <u>I</u>nrichtingsplan/<u>M</u>aatregelenkaart (I/M)	
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
I1		
I-M1		
M1		

4. Colofon

Deze Reactienota is opgesteld door de provincie Overijssel, in afstemming met de Gemeente Haaksbergen (bestuurlijk trekker).

In samenwerking met:

- Natuurmonumenten
- Staatsbosbeheer
- LTO Noord
- Waterschap Rijn en IJssel
- Waterschap Vechtstromen

Uitgave: provincie Overijssel

Datum: Januari 2020

IDN-IMRO:

NL.IMRO.9923.ipBuurserzand-on01

Inlichtingen bij:

Contactpersoon: Cees Ortelee
Telefoon: 038 499 7915 | 06 - 211 23 592
Email: natura2000pip@overijssel.nl
Onder vermelding van: PIP Buurserzand-Horsterveen

Kijk ook op: www.overijssel.nl/natura2000procedures

Adresgegevens:

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078, 8000 GB Zwolle
Telefoon: 038 499 88 99
Fax: 038 425 48 88
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl